

CVRIA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

Gada ziņojums
2014

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

GADA ZIŅOJUMS 2014

Tiesas, Vispārējās tiesas
un Civildienesta tiesas darba pārskats

Luksemburgā, 2015. gadā

www.curia.europa.eu

Tiesa
2925 Luksemburga
LUKSEMBURGA
Tālrunis +352 4303-1

Vispārējā tiesa
2925 Luksemburga
LUKSEMBURGA
Tālrunis +352 4303-1

Civildienesta tiesa
2925 Luksemburga
LUKSEMBURGA
Tālrunis +352 4303-1

Tiesas interneta vietne: <http://www.curia.europa.eu>

Sagatavošana pabeigta 2015. gada 1. janvārī

Pārpublicēšana atļauta, minot avotu. Fotografijas var tikt pārpublicētas tikai šī izdevuma sakarā. Cita veida izmantošanai atļauja ir jādūdz Eiropas Savienības Publikāciju birojam.

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2015. gads

Print	ISBN 978-92-829-1986-6	ISSN 1831-8487	doi:10.2862/3671	QD-AG-15-001-LV-C
PDF	ISBN 978-92-829-1963-7	ISSN 2315-2354	doi:10.2862/34157	QD-AG-15-001-LV-N

© Eiropas Savienība, 2015. gads

Printed in Belgium

IESPIESTS UZ PAPIRA, KAS BALINĀTS BEZ ELEMENTĀRĀ HLORA

Satura rādītājs

Lpp.

Tiesas priekšsēdētāja <i>Vassilios Skouris</i> priekšvārds.....	5
---	---

I nodaļa

Tiesa

A – Tiesas darbība un attīstība 2014. gadā	9
B – Tiesas judikatūra 2014. gadā	11
C – Tiesas sastāvs	61
1. Tiesas locekļi	63
2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2014. gadā	79
3. Protokolārā kārtība	81
4. Bijušie Tiesas locekļi	83
D – Tiesas darbības statistika	87

II nodaļa

Vispārējā tiesa

A – Vispārējās tiesas darbība 2014. gadā	119
B – Vispārējās tiesas sastāvs	153
1. Vispārējās tiesas locekļi	155
2. Izmaiņas Vispārējās tiesas sastāvā 2014. gadā	165
3. Protokolārā kārtība	167
4. Bijušie Vispārējās tiesas locekļi	169
C – Vispārējās tiesas darbības statistika	171

III nodaļa*Civildienesta tiesa*

A – Civildienesta tiesas darbība 2014. gadā	193
B – Civildienesta tiesas sastāvs	201
1. Civildienesta tiesas locekļi	203
2. Izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā 2014. gadā	207
3. Protokolārā kārtība	209
4. Bijušie Civildienesta tiesas locekļi	211
C – Civildienesta tiesas darbības statistika	213

Priekšvārds

Šī ziņojuma mērķis ir sniegt lasītājiem īsu, bet precīzu pārskatu par iestādes darbību 2014. gadā. Kā parasti, būtiska daļa ir veltīta Tiesas, Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas tiesvedības darbības izklāstam, kurā ir analizētas vispārējās judikatūras tendences.

Turklāt statistikas pārskatos ir detalizēti norādīts katrai tiesai nodoto strīdu raksturs un skaits. Pirmkārt, 2014. gadā tika sasniegts jauns rekords – kopumā trīs tiesās tika ierosināta 1691 lieta, proti, vislielākais skaits kopš Savienības tiesu sistēmas izveides. Otrkārt, ņemot vērā, ka tika pabeigtas 1685 lietas, arī iestādes ražīgums sasniedza visaugstāko līmeni tās vēsturē. Šo darba intensitāti atspoguļo arī tiesvedības ilgums, kas ir saīsinājies.

Tomēr šis labais sniegums nepasargā no pārslodzes riska nākotnē. Lai gan pastāvīgs tiesu noslogojums un it īpaši prasību skaita palielināšanās Vispārējā tiesā nenoliedzami ir pierādījums sistēmas veiksmīgai darbībai, tie var arī apdraudēt sistēmas efektivitāti.

Turklāt kopš 2014. gada 1. decembra, pēc pārejas posma, kas tika ieviests ar Lisabonas līgumu saistībā ar Savienības tiesību aktu par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās pārbaudi tiesā, Tiesa saskaņā ar LESD 258. pantu ir pilnībā kompetenta izskatīt lietas pārkāpuma tiesvedībā pret ikvienu dalībvalsti – pastāvot tikai vienam izņēmumam –, kas ir pārkāpusi ES tiesību aktu normas šajā jomā.

Šo iemeslu dēļ gan tiesiskā regulējuma, gan darba metožu jomā nepārtraukti un pastāvīgi ir jācenšas rast līdzekļus Savienības tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai.

Būtisks solis šajā ziņā 2014. gadā tika sperts ar jaunā Vispārējās tiesas Reglamenta projektu, kas labvēlīgi tika pieņemts Padomē. Šajā jaunajā Reglamentā ir ietverti pasākumi, kuru mērķis ir padarīt tiesas darbu efektīvāku, un tas ļauj nodrošināt tās informācijas vai dokumentu aizsardzību tiesvedības laikā, kas ir saistīti ar Savienības vai tās dalībvalstu drošību vai to starptautisko attiecību uzturēšanu.

Nākotnē ir jāspēr vēl lielāks solis. Tiesa pēc 2014. gada otrajā pusgadā izteiktā Itālijas prezidentūras Padomē aicinājuma šajā ziņā iesniedza Padomei priekšlikumu trīs secīgos posmos līdz 2019. gadam divkārtot tiesnešu skaitu Vispārējā tiesā. Tā kā Padome šim priekšlikumam principiāli piekrita, tas būs jāgatavo 2015. gada pirmajos mēnešos.

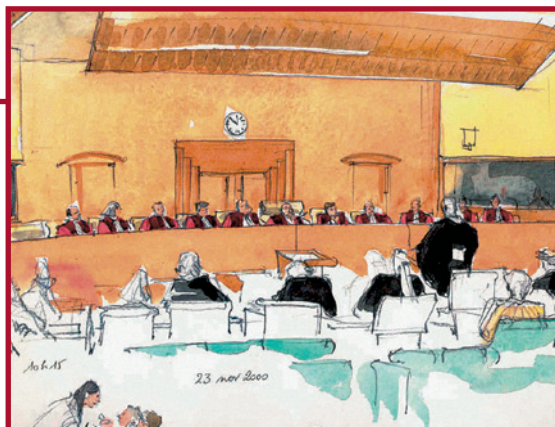
2014. gada 20. un 21. novembrī iestāde svinēja Vispārējās tiesas 25. gadadienu. Šajā ziņā organizētie pasākumi ļāva ne vien novērtēt šo Savienības tiesu sistēmu bagātinošo laikposmu, bet arī apzināties nākotnes perspektīvas.

2014. gads deva iespēju nosvinēt arī 10. gadadienu kopš desmit jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā, 2014. gada 5. jūnijā sarīkojot konferenci ar nosaukumu "Tiesa laikā no 2004. līdz 2014. gadam: vēsturisks ieskats".

Šis Gada ziņojuma priekšvārds ir pēdējais, ko man ir tas gods parakstīt kā iestādes priekšsēdētājam. Tādējādi es vēlētos izmantot šo iespēju, lai pateiktos saviem kolēģiem Tiesā par man izrādīto atkārtoto uzticību, un Vispārējās tiesas, kā arī Civildienesta tiesas locekļiem par viņu ieguldījumu mūsu iestādei uzticēto uzdevumu izpildē. Savu pateicību vēlos paust arī visiem tiem, kas nemanāmi, bet izšķirošā veidā kabinetos vai dienestos, kuri atbalsta iestādes darbu, darbojas, lai Eiropas Savienības Tiesa varētu spriest tiesu.

V. Skouris
Tiesas priekšsēdētājs

I nodaļa

Tiesa

A – Tiesas darbība un attīstība 2014. gadā

Tiesas priekšsēdētājs Vassilios Skouris

Šajā Gada ziņojuma pirmajā nodaļā kopsavilkuma veidā ir aprakstīta Tiesas darbība 2014. gadā. Pirmkārt, tajā ir sniegts ieskats tiesas attīstībā pagājušajā gadā un, otrkārt, tajā ir ietverta statistikas analīze, kas atspoguļo Tiesas darba slodzes izmaiņas, kā arī vidējo tiesvedības ilgumu. Pēc tam lasītājs atradīs otro daļu (B), kurā – kā katru gadu – ir atainoti galvenie judikatūras attīstības virzieni, kas sagrupēti pēc lietu jomām, trešo daļu (C), kurā ir sīki izklāstīts Tiesas sastāvs attiecīgajā laikposmā, kā arī ceturto daļu (D), kurā ir ietverti statistikas dati par tiesas darbību 2014. gadā.

1. No vispārējās attīstības viedokļa tiesā nav norisinājies nekas būtisks, izņemot Kipras tiesneša Dž. Aresta [G. Arestis] demisiju un viņa aizstāšanu ar tiesnesi K. Likurgu [C. Lycourgos], kurš stājās amatā 2014. gada 8. oktobrī.

Attiecībā uz procesuālajiem noteikumiem ir tikai jāatgādina, ka pēc jaunā Tiesas Reglamenta stāšanās spēkā (2012. gadā) 2014. gada 1. februārī stājās spēkā jauni papildu procesuālie noteikumi, ar ko tiek atjaunināti noteikumi par tiesas izdevumiem, juridisko palīdzību un ziņojumiem par nepatiesām liecinieku vai ekspertu liecībām (OV 2014, L 32, 37. lpp.), kā arī Praktiski norādījumi lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām (OV 2014, L 31, 1. lpp.).

2. Tiesas darbības statistika 2014. gadā kopumā izceļas ar nekad iepriekš nepieredzētiem datiem. Pagājušais gads ieies vēsturē kā ražīgākais gads Tiesas pastāvēšanas laikā.

2014. gadā Tiesa ir pabeigusi 719 lietas (bruto skaits, neņemot vērā lietu apvienošanu; neto skaits – 632 lietas), kas liecina par pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (701 pabeigta lieta 2013. gadā). No šīm lietām 416 lietās tika pasludināti spriedumi un 214 lietās tika izdoti rīkojumi.

Tiesā tika iesniegtas 622 jaunas lietas (neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas) salīdzinājumā ar 699 lietām 2013. gadā, kas liecina par iesniegto lietu skaita samazināšanos 11 % apmērā. Šī relatīvā kopējā ierosināto lietu skaita samazināšanās galvenokārt ir saistīta ar apelācijas sūdzībām un lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pēdējo minēto skaits 2014. gadā bija 428.

Runājot par tiesvedības ilgumu, statistikas dati ir ļoti pozitīvi. Attiecībā uz prejudiciālā nolēmuma tiesvedību šis ilgums ir 15,0 mēneši. Konstatētais samazinājums salīdzinājumā ar 2013. gadu (16,3 mēneši) apstiprina skaidru tendenci kopš 2005. gada. Tiešajās prasībās un apelācijas tiesvedībās vidējais lietu izskatīšanas ilgums bija attiecīgi 20,0 mēneši un 14,5 mēneši, kas turpina samazināties salīdzinājumā ar 2013. gadu.

Šie dati ir rezultāts tam, ka Tiesa pastāvīgi seko līdzi savai darba slodzei. Papildus pēdējos gados veiktajām Tiesas darba metožu reformām tās efektivitātes uzlabošanās iemesls lietu izskatīšanā ir arī plašāka tās rīcībā esošo dažādo procesuālo līdzekļu izmantošana, lai paātrinātu atsevišķu lietu izskatīšanu (steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, sprieduma taisīšana prioritāri, paātrinātā tiesvedība, vienkāršotā tiesvedība un iespēja izlemt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem).

Pieteikumi par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu tika iesniegti 6 lietās un 4 no tām norīkotā palāta uzskatīja, ka ir izpildīti Reglamenta 107. un nākamajos pantos paredzētie nosacījumi. Šo lietu izskatīšana tāpat kā 2013. gadā tika pabeigta vidēji 2,2 mēnešu laikā.

Pieteikumi par paātrinātās tiesvedības piemērošanu tika iesniegti 12 reizes, bet Reglamentā paredzētie nosacījumi bija izpildīti tikai divās no tām. Saskaņā ar 2004. gadā iedibināto praksi pieteikumi par paātrinātās tiesvedības piemērošanu tiek apmierināti vai noraidīti ar motivētu Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu. Turklāt 3 lietas tika izskatītas prioritārā kārtībā.

Atbildot uz atsevišķiem prejudiciālajiem jautājumiem, Tiesa turklāt izmantoja Reglamenta 99. pantā paredzēto vienkāršoto tiesvedību. Tādējādi kopumā 31 lieta tika pabeigta, izdodot rīkojumus uz šīs tiesību normas pamata.

Visbeidzot, Tiesa diezgan bieži izmantoja tās statūtu 20. pantā paredzēto iespēju izlemt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem, ja tā nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu. Tādējādi 208 spriedumi (228 lietās, ņemot vērā lietu apvienošanu) 2014. gadā tika pasludināti bez secinājumiem.

Runājot par lietu sadalījumu starp dažādiem Tiesas iztiesāšanas sastāviem, ir jānorāda, ka virspalāta izskatīja aptuveni 8,7 %, piecu tiesnešu palātas – 55 % un trīs tiesnešu palātas – aptuveni 37 % no lietām, kuras 2014. gadā tika pabeigtas, pasludinot spriedumu vai izdodot rīkojumu ar sprieduma raksturu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir jākonstatē, ka virspalātas izskatīto lietu īpatsvars ir saglabājies stabils (8,4 % 2013. gadā) un ka nedaudz ir samazinājies piecu tiesnešu palātu izskatīto lietu īpatsvars (59 % 2013. gadā).

Detalizētāku informāciju par pagājušā gada tiesas darbības statistikas datiem lasītājs atradīs īpaši tai veltītajā šī 2014. gada ziņojuma I nodaļas D daļā.

B – Tiesas judikatūra 2014. gadā

I. Pamattiesības

1. Eiropas Savienības pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai

2013. gada 5. aprīlī sarunu par Eiropas Savienības pievienošanās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai (turpmāk tekstā – “ECPAK”) ¹ rezultātā tika sagatavots nolīgums par pievienošanās dokumentu projektiem. 2014. gada 18. decembrī Tiesa, kurai tika iesniegts lūgums saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu, Tiesas plēnumā pieņēma atzinumu 2/13 (EU:C:2014:2454) par paredzētā nolīguma saderību ar Līgumiem.

Attiecībā uz lūguma sniegt atzinumu pieņemamību ² Tiesa vispirms precizēja, ka, lai tā varētu lemt par paredzētā nolīguma noteikumu saderīgumu ar Līgumu normām, tai ir jābūt pietiekamai informācijai par paša minētā nolīguma saturu. Šajā ziņā attiecīgajā gadījumā Komisijas iesniegtais pievienošanās dokumentu projektu kopums sniedza pietiekami pilnīgu un precīzu tādu noteikumu ietvaru, saskaņā ar kuriem ir īstenojama paredzētā pievienošanās. Turklāt, runājot par Savienības tiesību iekšējiem noteikumiem, kas ir jāpieņem, lai pievienošanās nolīgums būtu spēkā, uz kuriem arī attiecas lūgums sniegt atzinumu, Tiesa nosprieda, ka šo noteikumu raksturs izslēdz, ka tie varētu būt atzinuma tiesvedības priekšmets, jo tā var attiekties vienīgi uz starptautiskiem nolīgumiem, kurus ir paredzējusi noslēgt Savienība. Tiesai ir vienīgi jāpārbauda nolīgumu saderība ar Līgumiem, pretējā gadījumā tā piesavinātos citu iestāžu, kuras ir atbildīgas par šo noteikumu izstrādi, pilnvaras.

Attiecībā uz lūguma sniegt atzinumu būtību Tiesa pēc tam, kad tā ievadā bija atgādinājusi Savienības konstitucionālā ietvara galvenos elementus, pārbaudīja Savienības tiesību īpašo iezīmju un autonomijas ievērošanu, tostarp attiecībā uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku (turpmāk tekstā – “KĀDP”), kā arī LESD 344. pantā paredzētā Savienības tiesību sistēmas autonomijas principa ievērošanu. Tā arī pārbaudīja, vai tiek saglabātas Savienības īpašās iezīmes saistībā ar līdzatbildētāja mehānismu un Tiesas pirmsiesaukšanās procedūru. Šīs pārbaudes rezultātā Tiesa secināja, ka nolīguma projekts nav saderīgs nedz ar LES 6. panta 2. punktu, nedz 8. protokolu par šo tiesību normu, kas pievienots LES ³.

Pirmkārt, Tiesa norādīja, ka, Savienībai pievienojoties ECPAK, tā, tāpat kā visas citas līgumslēdzējas puses, tiktu pakļauta ārējai kontrolei, kuras priekšmets ir šajā konvencijā paredzēto tiesību un brīvību ievērošana. Veicot šo ārējo kontroli, pirmkārt, Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) sniegtā ECPAK interpretācija būtu saistoša Savienībai un tās iestādēm – arī Tiesai, – un, otrkārt, interpretācija, ko sniegtu Tiesa saistībā ar šajā konvencijā atzītajām tiesībām, nebūtu saistoša ECT. Tomēr, kā precizēja Tiesa, tas tā nevar būt, ņemot vērā pašas Tiesas sniegto Savienības tiesību un it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Pamattiesību harta”) interpretāciju. Šajā ziņā, ciktāl ar ECPAK 53. pantu līgumslēdzējām pusēm ir atstātas tiesības paredzēt augstākus aizsardzības standartus par šajā konvencijā garantētajiem,

¹ 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija.

² Par lūguma sniegt atzinumu pieņemamības jautājumiem skat. arī atzinumu 1/13 (EU:C:2014:2303) IX nodaļā “Tiesu iestāžu sadarbība civillietās”.

³ 8. protokols par Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktu, kas attiecas uz Eiropas Savienības pievienošanās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai.

ir jānodrošina koordinācija starp šo normu un Pamattiesību hartas 53. pantu, lai, ciktāl runa ir par tiesībām, kas ir atzītas gan hartā, gan konvencijā, šīs tiesības tiktu izmantotas tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai neapdraudētu Hartā paredzēto tiesību aizsardzības līmeni, kā arī Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti. Tomēr nevienā nolīguma projekta normā šādas koordinācijas nodrošināšana nav paredzēta. Otrkārt, ciktāl ar ECPAK kādai dalībvalstij tiktu prasīts pārbaudīt, vai kāda cita dalībvalsts ievēro pamattiesības, lai gan Savienības tiesībās atsevišķās jomās ir īpaši noteikta dalībvalstu savstarpēja uzticēšanās, pievienošanās var apdraudēt Savienības dibināšanas pamatā esošo līdzsvaru, kā arī Savienības tiesību autonomiju. Treškārt, neparedzot nevienu normu par attiecībām starp mehānismu, kas izveidots ar ECPAK Protokolu Nr. 16, saskaņā ar kuru dalībvalstu visaugstākajām tiesām ir tiesības vērsties ECT ar lūgumiem sniegt konsultatīvu atzinumu, un LESD 267. pantā paredzēto prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas ir ar Līgumiem izveidotās tiesu sistēmas stūrakmens, ar paredzēto nolīgumu varētu tikt apdraudēta šīs tiesvedības autonomija un efektivitāte.

Attiecībā uz paredzētā nolīguma saderību ar LESD 344. pantu Tiesa konstatēja, ka nolīguma projekts saglabā iespēju Savienībai vai dalībvalstīm vērsties ECT ar prasību, kuras priekšmets ir iespējams ECPAK pārkāpums, kuru ir izdarījusi kāda dalībvalsts vai Savienība saistībā ar Savienības tiesībām. Tomēr LESD 344. panta nolūks tieši ir saglabāt domstarpību attiecībā uz Līgumu interpretāciju vai piemērošanu izšķiršanas ekskluzivitāti un it īpaši Tiesas kompetenci šajā ziņā, un tādējādi ar to netiek pieļauta nekāda iepriekšēja vai sekojoša ārējā kontrole. Šādos apstākļos nolīguma projekts varētu būt saderīgs ar LESD tikai tad, ja tiktu paredzēta tieša ECT kompetences izslēgšana attiecībā uz strīdiem starp dalībvalstīm vai starp dalībvalstīm un Savienību par ECPAK piemērošanu Savienības tiesību jomā.

Tāpat Tiesa norādīja, ka paredzētajā nolīgumā nav paredzēti ne līdzatbildētāja mehānisma darbības noteikumi, ne Tiesas pirmsiesaistīšanās procedūras noteikumi, kas ļautu saglabāt Savienības un to tiesību īpašās iezīmes. Konkrētāk, attiecībā uz līdzatbildētāja mehānismu Tiesa uzsvēra, ka saskaņā ar paredzēto nolīgumu ECT, pārbaudot nosacījumus, lai Savienība vai dalībvalsts varētu iestāties lietā kā līdzatbildētāji, varētu nākties izvērtēt Savienības tiesību normas, kas regulē pilnvaru sadalījumu starp Savienību un tās dalībvalstīm, kā arī kritērijus par to darbības vai bezdarbības attiecināmību. Ar šādu pārbaudi var notikt iejaukšanās pilnvaru sadalījumā starp Savienību un tās dalībvalstīm.

Attiecībā uz nolīguma projektā paredzēto Tiesas pirmsiesaistīšanās procedūru Tiesa uzskatīja, pirmkārt, ka, lai aizsargātu Savienības īpašās iezīmes, ir nepieciešams, lai to, vai Tiesa jau ir lēmusi par šo pašu jautājumu, izlemtu kompetenta Savienības iestāde, kuras lēmumam būtu jābūt saistošam ECT, tomēr tas nolīguma projektā nav paredzēts. Šajā ziņā atļaut ECT lemt par šādu jautājumu būtu tas pats, kas piešķirt tai kompetenci interpretēt Tiesas judikatūru. Otrkārt, Tiesa norādīja, ka Tiesas pirmsiesaistīšanās procedūras piemērošanas jomas, ciktāl tā attiecas uz atvasinātajām tiesībām, ierobežošana tikai ar jautājumiem par spēkā esamību, no tās izslēdzot interpretācijas jautājumus, apdraudētu Savienības pilnvaras un Tiesas kompetenci, jo tai netiktu ļauts sniegt galīgu atvasināto tiesību interpretāciju saistībā ar ECPAK garantētajām tiesībām.

Visbeidzot, Tiesa konstatēja, ka paredzētajā nolīgumā nav ievērotas Savienības tiesību īpašās iezīmes attiecībā uz Savienības aktu, darbības vai bezdarbības pārbaudi tiesā KĀDP jomā. Lai gan saskaņā ar šobrīd spēkā esošajām Savienības tiesībām atsevišķi šie akti, darbība vai bezdarbība nav pakļauta pārbaudei Tiesā, saskaņā ar nolīguma projektu ECT tomēr būtu tiesības lemt par šo aktu saderību ar ECPAK. Tomēr kompetenci veikt šādu pārbaudi tiesā, tostarp attiecībā uz pamattiesībām, nevar piešķirt ekskluzīvi starptautiskai tiesai, kas neietilpst Savienības institucionālajā un tiesu sistēmā.

2. Eiropas Savienības Pamattiesību harta

2014. gada laikā Tiesai vairākos nolēmumos ir nācies interpretēt un piemērot Pamattiesību hartu un svarīgākie no tiem ir iekļauti dažādās šī ziņojuma nodaļās ⁴. Šajā nodaļā ir aplūkoti divi nolēmumi: pirmais attiecas uz iespēju atsaukties uz Hartu strīdā starp indivīdiem un otrs attiecas uz tās piemērošanas jomu.

2014. gada 15. janvāra spriedumā *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2) Tiesas virspalātai bija jālemj par iespēju atsaukties uz *Pamattiesību hartas* 27. pantu, kā arī uz *Direktīvu 2002/14 par darbinieku informēšanu un uzklausišanu strīdā starp indivīdiem* ⁵. Runa bija par tiesvedību Francijas *Cour de cassation* [Kasācijas tiesā] starp darba devēju *Association de médiation sociale* [Sociālās mediācijas asociāciju] (turpmāk tekstā – “AMS”) un *Union locale des syndicats CGT* [Vispārējās darba konfederācijas arodbiedrību vietējo savienību], kā arī personu, kas tika iecelta par AMS izveidotās arodbiedrības nodaļas pārstāvi. Šī asociācija bija nolēmusi neievēlēt darbinieku pārstāvi, uzskatot, ka saskaņā ar Francijas Darba likumu darbinieki, ar kuriem ir noslēgts kvalifikācijas celšanas līgums (turpmāk tekstā – “darbinieki, ar kuriem ir noslēgts atbalsta līgums”), esot jāizslēdz no darbinieku skaita, nosakot minimālo sliekšni personāla pārstāvības institūcijas ieviešanai, un ka AMS gadījumā šis sliekšnis tādējādi neesot sasniegts.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2002/14 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru darbinieki, ar kuriem ir noslēgts atbalsta līgums, ir izslēgti no minētā sliekšņa aprēķināšanas. Tomēr Tiesa precizēja, ka šī tiesību norma, pat ja tā atbilst nosacījumiem, kas ir jāizpilda, lai tai būtu tieša iedarbība, nevar tikt piemērota strīdā tikai starp indivīdiem.

Turklāt Tiesa nosprieda, ka uz Hartas 27. pantu – vienu pašu vai kopā ar Direktīvas 2002/14/EK tiesību normām – nevar atsaukties strīdā starp indivīdiem, lai netiktu piemērota valsts tiesību norma, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, ja valsts tiesību norma, ar kuru transponēta šī direktīva, neatbilst Savienības tiesībām. Tiesa uzskatīja, ka, lai Hartas 27. pants varētu tikt piemērots pilnā apmērā, tas ir jāprecizē ar Savienības tiesību vai valsts tiesību normām. Taču Direktīvā 2002/14 paredzēto aizliegumu, aprēķinot uzņēmuma darbinieku skaitu, no tā izslēgt noteiktu darbinieku kategoriju, kā tieši piemērojamu tiesību normu nevar izsecināt ne no Hartas 27. panta formulējuma, ne no šī panta skaidrojuma. Tomēr Tiesa atkārtoti uzsvēra, ka lietas dalībnieks, kuram kaitē valsts tiesību neatbilstība Savienības tiesībām, varētu atsaukties uz judikatūru, kas izriet no sprieduma *Francovich* u.c. ⁶, lai vajadzības gadījumā saņemtu atlīdzību par nodarītajiem zaudējumiem.

⁴ Jāvērš uzmanība uz 2014. gada 17. septembra spriedumu *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:2229), kas ir aplūkots IV.3. nodaļā “Prasība atcelt tiesību aktu”, 2014. gada 30. aprīļa spriedumu *Pfleger* u.c. (C-390/12, EU:C:2014:281), kas aplūkots VI.2. nodaļā “Tiesības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība”, 2014. gada 30. janvāra spriedumu *Diakite* (C-285/12, EU:C:2014:39), kas aplūkots VII.2. nodaļā “Patvēruma politika”, 2014. gada 14. oktobra atzinumu (1/13, EU:C:2014:2303), kas aplūkots IX nodaļā “Tiesu iestāžu sadarbība civillietās”, 2014. gada 18. marta spriedumu *International Jet Management* (C-628/11, EU:C:2014:171), kas aplūkots X nodaļā “Transports”, 2014. gada 8. aprīļa spriedumu *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238) un 2014. gada 13. maija spriedumu *Google Spain* un *Google* (C-131/12, EU:C:2014:317), kas aplūkoti XIII.2. nodaļā “Personas datu aizsardzība”.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 11. marta Direktīva 2002/14/EK, ar ko izveido vispārēju sistēmu darbinieku informēšanai un uzklausišanai Eiropas Kopienā (OV L 80, 29. lpp.).

⁶ Tiesas 1991. gada 19. novembra spriedums *Francovich* un *Bonifaci/Itālija* (C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428).

2014. gada 10. jūlija spriedumā *Julian Hernández u.c.* (C-198/13, EU:C:2014:2055) Tiesai bija iespēja precizēt *Pamattiesību hartas* piemērošanas jomu⁷ saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par tās 20. pantu, kā arī par Direktīvu 2008/94 par darba ņēmēju aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā⁸. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecās uz valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru darba ņēmējs, izmantojot likumisko subrogāciju, izpildoties atsevišķiem nosacījumiem, varēja tieši prasīt no dalībvalsts algu izmaksu atlaišanas no darba apstrīdēšanas procesā, ja viņa darba devējs šo algu nebija izmaksājis un bija īslaicīgi maksātnespējīgs. Tiesa pārbaudīja, vai valsts tiesiskais regulējums ietilpst Direktīvas 2008/94 piemērošanas jomā un vai to tādējādi var izvērtēt, ņemot vērā *Pamattiesību hartā* garantētās pamattiesības.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, lai valsts tiesisko regulējumu varētu uzskatīt par tādu, ar ko tiek īstenotas Savienības tiesības *Pamattiesību hartas* 51. panta izpratnē, starp Savienības tiesību aktu un attiecīgo valsts pasākumu ir jābūt savstarpējai saiknei, kas ir ciešāka nekā divu jomu līdzīgums vai vienas jomas netiešā ietekme uz otru jomu. Vienīgi tas, ka valsts pasākums ietilpst jomā, kurā Savienībai ir piešķirta kompetence, nevar to iekļaut Savienības tiesību piemērošanas jomā un tādējādi izraisīt *Pamattiesību hartas* piemērošanu. Tādējādi, lai noteiktu, vai ar valsts pasākumu tiek īstenotas Savienības tiesības, papildus citiem elementiem vēl ir jāpārbauda, vai attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma mērķis ir īstenot Savienības tiesību normu, kāds ir šī regulējuma raksturs un vai tam ir vēl citi mērķi papildus tiem, kas ir noteikti Savienības tiesībās, pat ja šis regulējums Savienības tiesības var ietekmēt netieši, un, visbeidzot, vai ir kāds specifisks Savienības tiesību regulējums šajā jautājumā vai tāds regulējums, kas šo jautājumu var ietekmēt.

Attiecībā uz aplūkoto valsts tiesisko regulējumu Tiesa konstatēja, ka tas ir vērsts uz mērķi, kas atšķiras no Direktīvā 2008/94 paredzētā algotu darba ņēmēju minimālās aizsardzības darba devēja maksātnespējas gadījumā nodrošināšanas mērķa, un ka valsts tiesiskajā regulējumā paredzētās kompensācijas izmaksāšana nevar ne ietekmēt, ne ierobežot direktīvā paredzēto minimālo aizsardzību. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka ar direktīvas 11. pantu, kurā ir paredzēts, ka tā neietekmē dalībvalstu tiesības ieviest noteikumus, kas algotiem darba ņēmējiem sniedz labvēlīgāku aizsardzību, dalībvalstīm šādas tiesības nav piešķirtas, bet tikai atzītas. Tādējādi nevar uzskatīt, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ietilptu direktīvas piemērošanas jomā.

3. Savienības tiesību vispārējie principi

2014. gada 3. jūlija spriedumā *Kamino International Logistics u.c.* (C-129/13, EU:C:2014:2041) Tiesa izskatīja principu, ka iestādei, piemērojot *Muitas kodeksu*, ir jāievēro tiesības uz aizstāvību un tiesības tikt uzklausi⁹. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika iesniegts saistībā ar tiesvedību, kurā ir iesaistīti divi muitas brokeri, kuriem pēc muitas iestāžu veiktajām pārbaudēm, viņus iepriekš neuzklausot, tika izdoti divi paziņojumi par maksājumu par papildu muitas nodevu piedziņu.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka indivīdi var valsts tiesās tieši atsaukties uz principu, ka iestādei ir jāievēro tiesības uz aizstāvību un no tām izrietošās tiesības visām personām tikt uzklausi⁹ pirms jebkāda

⁷ Attiecībā uz Hartas piemērošanas jomu jāvērs uzmanība uz 2014. gada 30. aprīļa spriedumu *Pfleger u.c.* (C-390/12, EU:C:2014:281), kas aplūkots VI.2. nodaļā "Tiesības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība".

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīva 2008/94/EK par darba ņēmēju aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā (OV L 283, 36. lpp.).

⁹ Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EK) Nr. 2913/92 par Kopienas muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 16. novembra Regulu (EK) Nr. 2700/2000 (OV L 311, 17. lpp.).

to interesēm nelabvēlīga lēmuma pieņemšanas, kas ir piemērojami attiecībā uz Muitas kodeksu. Dalībvalstu iestādēm, pieņemot lēmumus, kas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, ir pienākums ievērot minēto principu, pat ja piemērojamais tiesiskais regulējums skaidri neparedz šādu prasību. Turklāt, ja iestāde nav uzklusījusi tāda lēmuma, kāds ir paziņojums par maksājumu, adresātu, pat ja viņš ir varējis paust savu nostāju vēlākā administratīvās sūdzības posmā, viņa tiesības uz aizstāvību ir pārkāptas, ja valsts tiesiskais regulējums šo lēmumu adresātiem neļauj saņemt to izpildes atlikšanu līdz iespējamai to grozīšanai. Katrā ziņā valsts tiesa, kurai ir jānodrošina pilnīga Savienības tiesību iedarbība, var ņemt vērā to, ka šāda pārkāpuma rezultātā lēmums tiek atcelts tikai tad, ja šī pārkāpuma neesamības gadījumā procesa iznākums varētu būt citāds.

II. Savienības pilsonība

Savienības pilsonības jomā īpaša uzmanība ir jāpievērš sešiem spriedumiem. Pirmais spriedums ir par ieceļošanas tiesībām dalībvalstī, nākamie četri attiecas uz Savienības pilsoņa ģimenes locekļu, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, uzturēšanās tiesībām un sestais spriedums ir par sociālo pabalstu piešķiršanu Savienības pilsoņiem, kuri ir ekonomiski neaktīvi un nemeklē darbu.

2014. gada 18. decembra spriedumā *McCarthy u.c.* (C-202/13, EU:C:2014:2450) Tiesas virspalāta nosprieda, ka ne *Direktīvas 2004/38*¹⁰ 35. pants, ne *LES pievienotā 20. protokola 1. pants*¹¹ neļauj dalībvalstij, kas cenšas sasniegt vispārējas prevencijas mērķi, noteikt pienākumu trešās valsts valstspiederīgajiem, kuriem ir kādas citas dalībvalsts iestāžu izsniegta "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja", saņemt ieceļošanas atļauju, lai varētu ieceļot tās teritorijā.

Kolumbijas valstspiederīgā *H. P. McCarthy Rodriguez* dzīvo Spānijā kopā ar savu vīru *S. A. McCarthy*, kuram ir Lielbritānijas un Īrijas pilsonības. Lai *H. P. McCarthy Rodriguez* varētu ieceļot Apvienotajā Karalistē, viņai saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu vispirms bija jādod izsniegt ģimenes atļauju ieceļošanai – šī nosacījuma saderību ar Savienības tiesībām apstrīdēja iesniedzējtiesa.

Spriedumā Tiesa, apstiprinājusi, ka laulātie ir *Direktīvas 2004/38* "adresāti", atgādināja, pirmkārt, ka personai – Savienības pilsoņa ģimenes loceklim, kurš atrodas tādā situācijā kā *H. P. McCarthy Rodriguez*, nav pienākuma iegūt vīzu vai līdzvērtīga pienākuma, lai tā varētu ieceļot tās dalībvalsts teritorijā, kas ir šī Savienības pilsoņa izcelsmes valsts.

Turklāt attiecībā uz *Direktīvas 2004/38* 35. pantu, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstis var noteikt pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai liegtu, izbeigtu vai atsauktu ar šo direktīvu piešķirtās tiesības, ja notiek to ļaunprātīga izmantošana vai krāpšana¹², Tiesa uzskatīja, ka pasākumiem, kas ir veikti, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir piemērojamas direktīvā paredzētās procesuālās garantijas un

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi – OV L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.).

¹¹ 20. protokols par Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. panta dažu aspektu piemērošanu Apvienotajai Karalistei un Īrijai.

¹² Divi citi šajā ziņojumā minēti spriedumi skar jautājumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu: 2014. gada 17. jūlija spriedums *Torresi* (C-58/13 un C-59/13, EU:C:2014:2088), kas aplūkots VI.2. nodaļā "Tiesības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība", un 2014. gada 13. marta spriedums *SICES u.c.* (C-155/13, EU:C:2014:145), kas aplūkots V nodaļā "Lauksaimniecība".

tiem ir jābūt pamatotiem ar individuālu attiecīgā gadījuma pārbaudi. Šajā ziņā ļaunprātīgas prakses pierādīšanai ir nepieciešams objektīvu apstākļu kopums un subjektīvs elements. Tādējādi tas, ka dalībvalsts sastopas ar lielu skaitu tiesību ļaunprātīgas izmantošanas vai krāpšanas gadījumu, nepamato tāda pasākuma veikšanu, kas ir pamatots ar vispārējas prevencijas apsvērumiem, izslēdzot jebkādu īpašu attiecīgās personas rīcības vērtējumu. Šādi pasākumi to automātiskā rakstura dēļ ļautu dalībvalstīm nepiemērot Direktīvas 2004/38 noteikumus un neatbilstu pašai Savienības pilsoņu pamattiesību un individuālo tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties, būtībai, kā arī atvasinātajām tiesībām, kas ir šo pilsoņu ģimenes locekļiem, kuriem nav dalībvalsts pilsonības.

Visbeidzot, lai arī 20. protokola 1. pantā Apvienotajai Karalistei ir ļauts pārbaudīt, vai persona, kas vēlas ieceļot tās teritorijā, faktiski atbilst noteiktajām prasībām, šī tiesību norma neļauj šai valstij noteikt ieceļošanas nosacījumus personām, kurām šādas tiesības ir saskaņā ar Savienības tiesībām, un it īpaši tām noteikt papildu ieceļošanas nosacījumus vai nosacījumus, kas nav paredzēti Savienības tiesībās.

Divos spriedumos Tiesas virspalātai bija iespēja interpretēt *LESD 21. un 45. pantu, kā arī Direktīvu 2004/38 saistībā ar Savienības pilsoņa ģimenes locekļu, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, uzturēšanās tiesībām*. 2014. gada 12. martā spriedumā O. (C-456/12, EU:C:2014:135) Tiesa vispirms atgādināja, ka Direktīvas 2004/38 mērķis nav piešķirt atvasinātās uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš uzturas savas pilsonības dalībvalstī. Tomēr situācijā, kurā Savienības pilsonis ir izveidojis vai nostiprinājis ģimenes dzīvi ar trešās valsts valstspiederīgo, ņemot vērā faktisku uzturēšanos dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonība viņam ir, un kopā ar savu ģimenes locekli atgriežas savā izcelsmes dalībvalstī atbilstoši *LESD 21. panta 1. punktam*, direktīvas noteikumi ir piemērojami pēc analogijas. Tādējādi nosacījumi atvasināto uzturēšanās tiesību piešķiršanai nedrīkstētu būt stingrāki kā tie, kas ir paredzēti šajā direktīvā, ja Savienības pilsonis iekārtojas uz dzīvi dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonība viņam ir¹³. Tomēr Tiesa norādīja, ka minētajiem nosacījumiem neatbilst īstermiņa uzturēšanās, piemēram, nedēļas nogalēs vai brīvdienās – pat, ja tās visas aplūko kopumā – kas ir pavadītas dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonība ir šim pilsonim.

Turklāt tā norādīja, ka trešās valsts valstspiederīgais, kuram vismaz daļā no viņa uzturēšanās laika uzņēmējā dalībvalstī nebija ģimenes locekļa statusa un kurš nevarēja izmantot šajā dalībvalstī atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar iepriekš minētajiem Direktīvas 2004/38 pantiem, nevar pamatoties arī uz *LESD 21. panta 1. punktu*, lai iegūtu atvasinātās uzturēšanās tiesības, attiecīgajam Savienības pilsonim atgriežoties dalībvalstī, kuras pilsonība viņam ir.

2014. gada 12. marta spriedumā S. un G. (C-457/12, EU:C:2014:136) Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/38 noteikumi pieļauj, ka dalībvalsts atsaka uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ja šim pilsonim ir minētās dalībvalsts pilsonība un viņš dzīvo šajā pašā valstī, bet regulāri brauc uz citu dalībvalsti, veicot savu profesionālo darbību. Šīs direktīvas noteikumi personīgās uzturēšanās tiesības Savienības pilsonim un atvasinātās uzturēšanās tiesības viņa ģimenes locekļiem piešķir tikai tad, ja minētais pilsonis īsteno savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, iekārtojoties uz dzīvi dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonība viņam ir.

Turpretim Tiesa, balstoties uz tās veikto *LESD 56. panta interpretāciju* spriedumā *Carpenter*¹⁴, uzskatīja, ka *LESD 45. pants* piešķir Savienības pilsoņa ģimenes loceklim, kurš ir trešās valsts

¹³ Īpaši skat. Direktīvas 2004/38 7. panta 1. un 2. punktu un 16. pantu.

¹⁴ Tiesas 2002. gada 11. jūlija spriedums *Carpenter* (C-60/00, EU:C:2002:434).

valstspiederīgais, uzturēšanās tiesības, ja minētajam pilsonim ir attiecīgās dalībvalsts pilsonība un viņš tajā dzīvo, bet regulāri brauc uz citu dalībvalsti kā darba ņēmējs, ja atteikumam piešķirt uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam ir atturoša iedarbība uz efektīvu to tiesību īstenošanu, kas darba ņēmējam ir saskaņā ar LESD 45. pantu. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka apstākļi, ka trešās valsts valstspiederīgais rūpējas par Savienības pilsoņa bērnu, var būt atbilstošs elements, kas jāņem vērā valsts tiesai. Tomēr ar to vien, ka varētu šķist, ka ir vēlams, lai par bērnu rūpētos trešās valsts valstspiederīgais, šajā gadījumā Savienības pilsoņa laulātā māte, nepietiek, lai konstatētu šādu atturošu raksturu.

2014. gada 16. janvāra spriedumā *Reyes* (C-423/12, EU:C:2014:16) Tiesai bija arī iespēja precizēt *Savienības pilsoņa apgādībā esoša ģimenes locekļa jēdzienu*. Pamatlieta bija starp Filipīnu valstspiederīgo, kura ir vecāka par 21 gadu, un Zviedrijas Migrācijas lietu pārvaldi par atteikumu apmierināt attiecīgās personas lūgumu izsniegt uzturēšanās atļauju Zviedrijā, jo viņa ir savas mātes, Vācijas pilsoņes, un viņas partnera – Norvēģijas pilsoņa, ģimenes locekle.

Šādā kontekstā Tiesa atgādināja, ka, lai Savienības pilsoņa tiešo pēcnācēju, kuram ir 21 vai vairāk gadu, varētu uzskatīt par viņa "apgādībā esošu", ir jāpierāda faktiskā materiālās atkarības situācijas esamība attiecīgā ģimenes locekļa izcelsmes valstī. Turpretim nav nepieciešams noteikt šādas atkarības iemeslus. Tādējādi apstākļos, kad Savienības pilsonis vērā ņemamu laika posmu tiešajam pēcnācējam, kurš ir sasniedzis 21 gada vecumu, regulāri pārskaita naudas summas, kas pēdējam minētajam ir vajadzīgas savu pamatvajadzību apmierināšanai izcelsmes valstī, Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta c) apakšpunkts neļauj dalībvalstij pieprasīt, lai šis pēcnācējs pierādītu, ka viņš ir veltīgi centies atrast darbu vai saņemt iztikas pabalstu no izcelsmes valsts iestādēm un/vai citādi mēģinājis nodrošināt savu eksistenci. Šāda papildu pierādījuma, ko praksē nav viegli iegūt, pieprasīšana šim pašam pēcnācējam pārmērīgi apgrūtina iespēju izmantot uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī.

Turklāt Tiesa precizēja, ka tam, ka ģimenes loceklis tādu personisku apstākļu dēļ kā vecums, profesionālā kvalifikācija un veselības stāvoklis ir uzskatāms par tādu, kuram ir labas izredzes atrast darbu un kurš turklāt plāno strādāt uzņemošajā dalībvalstī, nav nozīmes šajā Direktīvas 2004/38 tiesību normā atrodamā "apgādībā" esamības nosacījuma interpretācijā.

Vēl Direktīvas 2004/38 jomā Tiesa 2014. gada 10. jūlija spriedumā *Ogieriakhi* (C-244/13, EU:C:2014:2068) interpretēja tās 16. panta 2. punktā paredzēto "nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās kopā ar Savienības pilsoni" jēdzienu. Prejudiciālie jautājumi radās saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, ko trešās valsts valstspiederīgais cēla pret Īriju. Prasītājs pamatlietā norādīja, ka tam esot radušies zaudējumi saistībā ar atteikumu piešķirt uzturēšanās tiesības pēc tam, kad viņš izšķīrās no savas sievas, kura ir Savienības pilsoņe. Atteikums esot ticis balstīts uz valsts tiesisko regulējumu, ar kuru, kā uzskata prasītājs pamatlietā, nav pareizi transponēta Direktīva 2004/38.

Šajā lietā Tiesa atzina, ka ir jāuzskata, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš nepārtraukta piecu gadu posma laikā pirms šīs direktīvas transponēšanas ir uzturējies dalībvalstī kā Savienības pilsoņa, kurš strādā šajā dalībvalstī, laulātais, ir ieguvis Direktīvā 2004/38 paredzētās pastāvīgās uzturēšanās tiesības, pat ja minētajā laika posmā laulātie nolēma šķīties un uzsāka dzīvot ar citiem partneriem, un minētā valstspiederīgā mājokli tam vairs nesagādāja, ne arī nodrošināja viņa laulātais – Savienības pilsonis. Tāda Direktīvas 2004/38 16. panta 2. punkta interpretācija, ka, lai iegūtu pastāvīgās uzturēšanās tiesības, pienākums uzturēties kopā ar Savienības pilsoni tiks uzskatīts par izpildītu tikai tajā gadījumā, kad laulātais, kurš dzīvo kopā ar Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī, nav izbeidzis laulāto kopdzīvi ar šo pēdējo minēto personu, nešķīst esam saderīga ar šīs direktīvas mērķi sniegt juridisku aizsardzību Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem

un it īpaši saistībā ar atzītajām kādreizējo laulāto tiesībām uzturēšanas jomā arī laulības šķiršanas gadījumā, ja tiek izpildīti konkrēti nosacījumi.

Turklāt šajā gadījumā, ciktāl piecu gadu laika posms, kas ir jāņem vērā, lai iegūtu pastāvīgās uzturēšanās tiesības, beidzās pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma, uzturēšanās tiesiskums bija jāizvērtē saskaņā ar Regulas Nr. 1612/68¹⁵ 10. panta 3. punktā paredzētajiem noteikumiem. Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka šajā pantā paredzētais nosacījums par mājokļa esamību nenosaka, ka attiecīgajam ģimenes loceklim tur būtu jādzīvo pastāvīgi, bet tikai to, ka darba ņēmēja mājoklim ir jābūt uzskatāmam par normālu viņa ģimenes uzņemšanai. Šī noteikuma ievērošana ir jānovērtē tikai tajā datumā, kad trešās valsts valstspiederīgais sāka kopdzīvi ar laulāto – Savienības pilsoni – uzņēmējā dalībvalstī.

Visbeidzot, Tiesa norādīja, ka, runājot par tiesībām uz zaudējumu atlīdzību, ja dalībvalsts ir pārkāpusi Savienības tiesības, tas, ka valsts tiesa ir uzskatījusi par nepieciešamu uzdot prejudiciālu jautājumu par aplūkojamām Savienības tiesībām, nav jāuzskata par izšķirošo rādītāju, lai noteiktu, vai pastāv acīmredzams šo tiesību pārkāpums no dalībvalsts puses.

Lietā *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 11. novembrī, Tiesa virspalātas sastāvā izskatīja jautājumu par to, *vai dalībvalsts var nepiešķirt no iemaksām neatkarīgus pabalstus, kas garantē ienākumus iztikas minimumam, ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem, kuri ir citu dalībvalstu pilsoņi, lai gan tie tiktu piešķirti savas valsts pilsoņiem, kas atrodas tādā pašā situācijā*. Pamatlieta attiecās uz Rumānijas pilsoni, kas nebija ieceļojusi Vācijā, lai tur meklētu darbu, bet lūdza piešķirt pamata sociālā nodrošinājuma pabalstu darba meklētājiem.

Atbildot uz prejudiciālo jautājumu, Tiesas virspalāta konstatēja, ka “īpaši naudas pabalsti, kas nav balstīti uz iemaksām” Regulas Nr. 883/2004¹⁶ izpratnē ietilpst jēdzienā “sociālā palīdzība” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē. Tā konstatēja, ka ne direktīvas noteikumiem, ne Regulas Nr. 883/2004 noteikumiem¹⁷ nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru citu dalībvalstu pilsoņiem nepiešķir noteiktus sociālos pabalstus, lai gan šie pabalsti tiek garantēti valsts pilsoņiem, kas atrodas tādā pašā situācijā, ciktāl citu dalībvalstu pilsoņiem nav uzturēšanās tiesību saskaņā ar Direktīvu 2004/38 uzņemtajā dalībvalstī. Tiesa uzskatīja, ka saistībā ar piekļuvi iepriekš minētajiem sociālajiem pabalstiem Savienības pilsonis var atsaukties uz vienlīdzību attieksmē ar uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem tikai tad, ja viņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā atbilst Direktīvā 2004/38 paredzētajiem nosacījumiem. Viens no nosacījumiem, kas ir piemērojami ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem, kuru uzturēšanās ilgums uzņēmējā dalībvalstī ir ilgāks par trim mēnešiem, bet īsāks par pieciem gadiem, ir pienākums būt nodrošinātam ar pietiekamiem līdzekļiem gan sev, gan saviem ģimenes locekļiem¹⁸. Tādējādi dalībvalsts var atteikties piešķirt sociālos pabalstus ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem, kuri īsteno savu pārvietošanās brīvību tikai, lai gūtu labumu no citas dalībvalsts sociālās palīdzības, lai arī viņu rīcībā nav pietiekamu līdzekļu uzturēšanās tiesību iegūšanai. Šajā ziņā ir jāveic katras konkrētās ieinteresētās personas ekonomiskā stāvokļa izvērtējums, neņemot vērā prasītos sociālos pabalstus.

¹⁵ Padomes 1968. gada 15. oktobra Regula (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.).

¹⁶ Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp., un labojums – OV L 200, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2010. gada 9. decembra Regulu (ES) Nr. 1244/2010 (OV L 338, 35. lpp.), 70. panta 2. punktu.

¹⁷ Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkts, lasot kopā ar tās 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu un Regulas Nr. 883/2004 4. pantu.

¹⁸ Īpaši skat. Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

III. Institucionālie noteikumi

1. Savienības tiesību aktu juridiskais pamats

2014. gada laikā Tiesa pieņēma vairākus spriedumus par Savienības tiesību aktu juridisko pamatu. No šiem spriedumiem jāpievērš uzmanība vienam spriedumam transporta politikas jomā un pieciem spriedumiem par Padomes tiesību aktiem saistībā ar starptautiskajiem nolīgumiem.

2014. gada 6. maijā spriedumā *Komisija/Parlaments un Padome* (C-43/12, EU:C:2014:298) Tiesa virspalātas sastāvā apmierināja prasību atcelt tiesību aktu, ko Komisija cēla par *Direktīvu 2011/82, ar ko veicina pārrobežu informācijas apmaiņu, ļaujot identificēt personas, kas ir pārkāpušas ceļu satiksmes drošības noteikumus*¹⁹, jo Tiesa uzskatīja, ka LESD 87. panta 2. punkts ir nepareizs juridiskais pamats.

Tiesa vispirms atgādināja savu pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības tiesību akta juridiskā pamata izvēle ir jāpamato ar objektīvu informāciju, ko tiesa var pārbaudīt, tostarp ar šī tiesību akta mērķi un saturu. Turklāt Tiesa atgādināja, ka tad, ja Savienības tiesību akta analīze atklāj, ka tam ir divi mērķi vai ka tam ir divas sastāvdaļas, un ja viena no tām ir atzīstama par galveno, bet otrai ir tikai palīgraksturs, tad šis tiesību akts ir jābalsta tikai uz vienu juridisko pamatu, proti, uz to, ar ko ir saistīts galvenais mērķis vai sastāvdaļa.

Tad Tiesa konstatēja, ka šīs direktīvas galvenais mērķis ir uzlabot ceļu satiksmes drošību. Pārbaudot direktīvas saturu un minētās informācijas apmaiņas procedūras norisi starp dalībvalstīm, Tiesa jau bija nospriedusi²⁰, ka attiecīgie pasākumi galvenokārt attiecas uz transporta politiku, jo tie ļauj uzlabot transporta drošību, un ka šī direktīva nav tieši saistīta ar policijas sadarbības mērķiem. Tiesa no tā secināja, ka tā bija jāpieņem, pamatojoties uz LESD 91. panta 1. punkta c) apakšpunktu, un ka tā nevarēja likumīgi tikt pieņemta, pamatojoties uz LESD 87. panta 2. punktu, kas ir īpaši vērsts uz attiecīgās informācijas apmaiņu minētās sadarbības mērķiem.

Runājot par tiesību aktiem saistībā ar starptautiskajiem nolīgumiem, Tiesas virspalāta ar 2014. gada 11. jūnija spriedumu *Komisija/Padome* (C-377/12, EU:C:2014:1903) atcēla *Padomes Lēmumu 2012/272 par to, lai Savienības vārdā parakstītu Pamatnolīgumu par partnerību un sadarbību starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Filipīnu Republiku, no otras puses*²¹. Tā kā minētajā lēmumā norādītais pamatnolīgums paredzēja ietvert sadarbību un partnerību galvenokārt, lai tiktu ņemtas vērā Filipīnu kā attīstības valsts vajadzības, Komisija šī pamatnolīguma parakstīšanas mērķiem bija pieņēmusi lēmuma priekšlikumu, pamatojoties uz LESD 207. un 209. pantu par, attiecīgi, kopējo tirdzniecības politiku un sadarbību attīstības jomā. Turpretim Padome, uzskatot, ka attiecīgajā pamatnolīgumā paredzētajai sadarbībai un partnerībai esot globāls raksturs un tā neesot ierobežota tikai ar "sadarbības un attīstības" daļu, papildus šiem pantiem kā juridiskos pamatus norādīja arī LESD 79. panta 3. punktu, 91. un 100. pantu un 191. panta 4. punktu saistībā ar, attiecīgi, trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanu, transportu un vidi. Šo juridisko pamatu pievienošana izraisīja LESD 21. un 22. protokola par, pirmkārt, Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu un, otrkārt, par Dānijas nostāju, saskaņā ar kuriem

¹⁹ Eiropas un Parlamenta 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/82/ES, ar ko veicina pārrobežu informācijas apmaiņu par ceļu satiksmes drošības noteikumu pārkāpumiem (OV L 288, 1. lpp.).

²⁰ Tiesas 2004. gada 9. septembra spriedums Spānija un Somija/Parlaments un Padome (C-184/02 un C-223/02, EU:C:2004:497).

²¹ Padomes 2012. gada 14. maija Lēmums 2012/272/ES par to, lai Savienības vārdā parakstītu Pamatnolīgumu par partnerību un sadarbību starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Filipīnu Republiku, no otras puses (OV L 134, 3. lpp.).

šis dalībvalstis piedalās Savienības starptautisko nolīgumu saskaņā ar LESD trešās daļas V sadaļu, parakstīšanā un noslēgšanā, ko veic Padome, tikai tad, ja tās paziņo par savu vēlmi tajos piedalīties, piemērošanu.

Šādā kontekstā, pirmo reizi izmantojot iespēju lemt par LESD 209. panta piemērošanas jomu, Tiesa, apstiprinot savu judikatūru, kas taisīta pirms Lisabonas līguma ²², precizēja, ka saskaņā ar LESD 208. pantu Savienības politika attiecībā uz sadarbību attīstības jomā aptver ne tikai pasākumus, kuru mērķis ir tieši nabadzības izskaušana, bet, lai sasniegtu šo būtisko mērķi, tai ir arī citi LESD 21. panta 2. punktā norādītie mērķi, piemēram, atbalsts ilgtspējīgai attīstībai no ekonomiskā, sociālā un vides viedokļa attīstības valstīs. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka, tā kā nabadzības izskaušanai piemīt daudzveidīgi aspekti, saskaņā ar 2006. gada Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju kopīgo paziņojumu attiecībā uz Eiropas Savienības attīstības politiku ²³ šo mērķu sasniegšana prasa īstenot virkni attīstības pasākumu, kas attiecas, tostarp, uz ekonomiskajām un sociālajām reformām, sociālo taisnīgumu, taisnīgu piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem, konfliktu novēršanu, vidi, dabas resursu ilgtspējīgu attīstību, migrāciju un attīstību.

2014. gada 24. jūnijā Tiesas virspalāta ar spriedumu Parlaments/Padome (C-658/11, EU:C:2014:2025) apmierināja Parlamenta celto prasību atcelt tiesību aktu, kas bija vērsta pret *Padomes Lēmumu 2011/640/KĀDP par to, lai parakstītu un noslēgtu nolīgumu starp Eiropas Savienību un Maurīcijas Republiku* ²⁴ (turpmāk tekstā – “ES–Maurīcijas nolīgums”).

Vispirms Tiesa uzskatīja par nepamatotu pamatu, saskaņā ar kuru Parlaments norādīja, ka apstāklis, ka ES–Maurīcijas nolīgumam ir citi mērķi, – kaut arī tikai palīgrakstura, – nekā tie, kas ietilpst KĀDP, ir pietiekams, lai izslēgtu, ka minētais lēmums attiecas vienīgi uz šo politiku LESD 218. panta 6. punkta izpratnē, tādējādi Parlaments esot bijis jāiesaista lēmuma pieņemšanā. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka LESD 218. panta 6. punktā ir noteikta simetrija starp Savienības pasākumu veikšanas iekšējo procedūru un starptautisko nolīgumu slēgšanas procedūru, lai garantētu, ka saistībā ar noteiktu jomu Parlamentam un Padomei ir vienādas pilnvaras atbilstoši Līgumos paredzētajam institucionālā līdzsvara principam. Šādos apstākļos tieši tādēļ, lai uzraudzītu, ka šī simetrija tiek faktiski ievērota, norma, atbilstoši kurai tiesību akta materiālais juridiskais pamats nosaka tā pieņemšanai ievērojamās procedūras, ir piemērojama ne tikai procedūrām, kas ir paredzētas iekšēju aktu pieņemšanai, bet arī tām, kas ir paredzētas starptautisku nolīgumu slēgšanai. Tādējādi, saistībā ar starptautiska nolīguma slēgšanas procedūru saskaņā ar LESD 218. pantu piemērojamās procedūras veidu atbilstoši šī panta 6. punktam nosaka lēmuma par nolīguma slēgšanu materiālais juridiskais pamats. Šajā gadījumā, tā kā Padomes lēmums ir likumīgi pamatots vienīgi ar tiesību normu, kas attiecas uz KĀDP, to, piemērojot šo tiesību normu, varēja pieņemt, nesaņemot Parlamenta piekrišanu un bez apspriešanās ar to.

Turpretim Tiesa apmierināja citu pamatu par LESD 218. panta 10. punkta, kurā ir paredzēts pienākums informēt Parlamentu par visiem starptautisko nolīgumu apspriešanas un noslēgšanas procedūras posmiem, pārkāpumu. Šajā gadījumā Parlaments netika informēts nekavējoties un tādējādi Padome bija pārkāpusi šo pantu. Ņemot vērā, ka šis procesuālais noteikums ir būtisks

²² 1996. gada 3. decembra spriedums Portugāle/Padome (C-268/94, EU:C:1996:461).

²³ Īpaši skat. Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju, kas tikās Padomē, Eiropas Parlamentā un Komisijā, kopīgā ziņojuma par Eiropas Savienības attīstības politiku ar nosaukumu “Eiropas Konsenss” (OV 2006, C 46, 1. lpp.) 12. punktu.

²⁴ Padomes 2011. gada 12. jūlija Lēmums 2011/640/KĀDP par to, lai parakstītu un noslēgtu Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Maurīcijas Republiku par nosacījumiem attiecībā uz aizdomās turētu pirātu un ar tiem saistītā atsavinātā īpašuma nodošanu no Eiropas Savienības vadītajiem jūras spēkiem Maurīcijas Republikai un par aizdomās turētu pirātu stāvokli pēc nodošanas (OV L 254, 1. lpp.).

procedūras noteikums, tā pārkāpuma sekas ir akta, kurā tas ir pieļauts, spēkā neesamība, jo Parlamenta līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā Savienības līmenī atspoguļo demokrātijas pamatprincipu, saskaņā ar kuru tautas ar pārstāvju palātas starpniecību piedalās varas īstenošanā.

Tomēr, ņemot vērā to, ka aplūkotā lēmuma atcelšana varētu traucēt operācijām, kuras tiek veiktas, balstoties uz ES–Maurīcijas nolīgumu, Tiesa paturēja spēkā atceltā lēmuma sekas.

Lietā Komisija/Padome (C-114/12, EU:C:2014:2151), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 4. septembrī, Tiesas virspalāta atcēla *Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju lēmumu par Savienības un tās dalībvalstu kopīgu dalību sarunās par Eiropas Padomes Konvenciju par raidorganizāciju tiesību aizsardzību*. Komisija uzskatīja, ka saskaņā ar LESD 3. panta 2. punktu paredzētās konvencijas jomā Savienībai ir ekskluzīva ārējā kompetence un tādējādi kopīga dalība ir jāizslēdz.

Tiesa apmierināja šo argumentu, ņemot vērā, ka aplūkotais nolīgums ir viens no šajā pēdējā pantā minētajiem nolīgumiem, kas var ietekmēt kopīgos noteikumus, kas pieņemti, lai īstenotu Līguma mērķus. Šajā gadījumā sarunas par Eiropas Padomes konvenciju par raidorganizāciju blakustiesību aizsardzību ietilpst jomā, ko plaši aptver Savienības kopīgie noteikumi. No Direktīvām 93/83²⁵, 2001/29²⁶, 2004/48²⁷, 2006/115²⁸ un 2006/116²⁹ izriet, ka minētās tiesības Savienības tiesību aktos tiek reglamentētas ar saskaņotām tiesību normām, kuru mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību un ar kurām ir ieviests raidorganizāciju pastiprinātas un saskaņotas aizsardzības režīms.

Ciktāl Savienības ekskluzīvajai ārējai kompetencei ir jābūt pamatotai ar secinājumiem, kas ir izdarīti, konkrēti analizējot saistību, kas pastāv starp paredzēto starptautisko nolīgumu un spēkā esošām Savienības tiesībām, apstāklis, ka attiecīgās Savienības tiesību normas ir ieviestas ar dažādiem juridiskajiem instrumentiem, nevar atspēkot šīs pieejas pamatotību. Novērtējums par to, vai pastāv risks, ka ar starptautiskajām saistībām tiktu kaitēts Savienības kopīgiem noteikumiem vai tiktu grozīta to piemērošanas joma, faktiski nevar būt pamatā samākslotai nošķiršanai atkarībā no tā, vai šīs normas ir vai nav ietvertas vienā un tajā pašā Savienības tiesību aktā.

2014. gada 7. oktobra spriedumā Vācija/Padome (C-399/12, EU:C:2014:2258) Tiesa virspalātas sastāvā noraidīja prasību atcelt tiesību aktu, ko Vācija bija cēlusi par *Padomes 2012. gada 18. jūnija lēmumu par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem attiecībā uz dažām rezolūcijām, par kurām paredzēts balsot Starptautiskajā Vīnkopības un vīna organizācijā* (turpmāk tekstā – “OIV”).

Ar savu vienīgo prasības pamatu saistībā ar LESD 218. panta 9. punkta, kas ir apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats, pārkāpumu Vācija, kuru atbalstīja vairākas dalībvalstis, norādīja, pirmkārt, ka šī tiesību norma nav piemērojama tāda starptautiska nolīguma, kāds ir OIV nolīgums, kuru noslēdza

²⁵ Padomes 1993. gada 27. septembra Direktīva 93/83/EEK par dažu noteikumu saskaņošanu attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām, kas piemērojamas satelītu apraidei un kabeļu retranslācijai (OV L 248, 15. lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp.).

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/115/EK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (kodificētā redakcija) (OV L 376, 28. lpp.).

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (kodificētā redakcija) (OV L 372, 12. lpp.).

dalībvalstis, nevis Savienība, kontekstā, un, otrkārt, ka tikai tādi starptautisko tiesību akti, kas ir saistoši Savienībai, ir "lēmumi ar juridiskām sekām" šīs tiesību normas izpratnē.

Tiesa vispirms norādīja, ka LESD 218. panta 9. punkta formulējums nerada šķērslī tam, lai Savienība pieņemtu lēmumu par nostāju, kas tās vārdā jāņem struktūrā, kura izveidota ar starptautisku nolīgumu, kam tā nav pievienojusies. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka lēmums par dalībvalsti, kuras arī ir OIV locekles, nostāju attiecas uz kopējās lauksaimniecības politikas jomu un it īpaši uz viņa tirgus kopīgu organizāciju, – jomu, ko Savienības likumdevējs atbilstoši savai uz LESD 43. pantu balstītajai kompetencei ir ļoti plaši reglamentējis. Tādējādi, tā kā attiecīgā joma ir šāda veida Savienības kompetencē, Savienībai, ja tā nav pievienojusies attiecīgajam starptautiskajam nolīgumam, nav liegts īstenot šo kompetenci, savās iestādēs nosakot nostāju, kas tās vārdā jāapstiprina ar šo nolīgumu izveidotā struktūrā, it īpaši ar to dalībvalstu starpniecību, kas ir pievienojušās minētajam nolīgumam un solidāri rīkojas Savienības interesēs.

Tad Tiesa pārbaudīja, vai OIV ieteikumi, kas šajā gadījumā ir par jaunām vīndarības metodēm, par analīzes metodēm, kas ļauj noteikt vīna nozares produktu sastāvu, vai arī par specifiskajām šādās vīndarības metodēs izmantoto vielu identificēšanai un šo vielu tīrības noteikšanai, ir "lēmumi ar juridiskām sekām" LESD 218. panta 9. punkta izpratnē. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka minēto ieteikumu mērķis ir sekmēt šīs organizācijas mērķu sasniegšanu un, tā kā tie ir iekļauti Savienības tiesībās saskaņā ar Regulas Nr. 1234/2007³⁰ 120.f panta a) punktu, 120.g pantu un 158.a panta 1. un 2. punktu, kā arī Regulas Nr. 606/2009³¹ 9. panta 1. punkta pirmo daļu, tie rada juridiskas sekas LESD 218. panta 9. punkta izpratnē. Tādējādi, lai arī Savienība nav pievienojusies OIV nolīgumam, tā var noteikt nostāju, kas tās vārdā jāapstiprina attiecībā uz šiem ieteikumiem, ņemot vērā to tiešo ietekmi uz Savienības *acquis* šajā jomā.

Apvienotajās lietās Parlaments un Komisija/Padome (C-103/12 un C-165/12, EU:C:2014:2400), kurās spriedums tika pasludināts 2014. gada 26. novembrī, Tiesas virspalāta atcēla *Lēmumu 2012/19 par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Deklarāciju par to, ka zvejas kuģiem, kuri kuģo ar Venecuēlas Bolivāra Republikas karogu, piešķir zvejas iespējas Eiropas Savienības ūdeņos Francijas Gviānas piekrastes ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā*³². Prasītāji uzskatīja, ka šis lēmums ir jāpieņem, nevis balstoties uz LESD 43. panta 3. punktu kopā ar LESD 218. panta 6. punkta b) apakšpunktu, bet gan uz LESD 43. panta 2. punktu kopā ar LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punktu.

Tiesa pievienojās prasītāju argumentācijai, norādot, ka to pasākumu pieņemšana, kas ir paredzēti LESD 43. panta 2. punktā un kas attiecas uz kopējās lauksaimniecības politikas ieviešanu, ir saistīti ar politisku lēmumu, kura pieņemšana ir jāatstāj Savienības likumdevēja ziņā. Turpretim, to pasākumu pieņemšanai, kas attiecas uz zvejas iespēju noteikšanu un piešķiršanu atbilstoši LESD 43. panta 3. punktam, nav nepieciešams šāds izvērtējums, jo šādiem pasākumiem ir galvenokārt tehnisks raksturs un tos ir paredzēts pieņemt, lai īstenotu noteikumus, kas ir pieņemti, pamatojoties uz šī paša panta 2. punktu.

³⁰ Padomes 2007. gada 22. oktobra Regula (EK) Nr. 1234/2007, ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem ("Vienotā TKO regula") (OV L 299, 1. lpp.).

³¹ Komisijas 2009. gada 10. jūlija Regula (EK) Nr. 606/2009, ar ko nosaka konkrētus sīki izstrādātus Padomes Regulas (EK) Nr. 479/2008 īstenošanas noteikumus attiecībā uz vīnkopības produktu kategorijām, vīndarības metodēm un piemērojamiem ierobežojumiem (OV L 193, 1. lpp.).

³² Padomes 2011. gada 16. decembra Lēmums 2012/19/ES par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Deklarāciju par to, ka zvejas kuģiem, kuri kuģo ar Venecuēlas Bolivāra Republikas karogu, piešķir zvejas iespējas ES ūdeņos Francijas Gviānas piekrastes ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā (OV L 6, 8. lpp.).

Turklāt, atsaucoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju (turpmāk tekstā – “Montegobejas konvencija”) ³³ un tajā paredzētajiem nosacījumiem, kas ļauj piekrastes valstij atļaut citām valstīm izmantot dzīvos resursus tās ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, Tiesa nosprieda, ka tas, ka attiecīgā valsts ir piekritusi piekrastes valsts piedāvājumam, ir uzskatāms par nolīgumu šīs konvencijas izpratnē. Tādējādi apstrīdētā deklarācija par zvejas iespēju piešķiršanu, ko piekrastes valsts vietā un vārdā Savienība ir piedāvājusi Venecuēlas Bolivāra Republikai, kas tai ir piekritusi, ir uzskatāms par nolīgumu.

Attiecībā uz jautājumu, vai šī deklarācija ietilpst kompetencē, kas ir tikai Savienības likumdevējam, Tiesa konstatēja, ka tās mērķis ir izveidot vispārīgu sistēmu, lai piešķirtu zvejas kuģiem, kas kuģo ar Venecuēlas karogu, atļaujas zvejot piekrastes valsts ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā. Tādējādi piedāvājums ir nevis tehnisks vai izpildes pasākums, bet gan pasākums, kas nozīmē autonoma lēmuma pieņemšanu, kas jāveic, ņemot vērā politiskās intereses, ko Savienība īsteno zivsaimniecības politikas ietvaros. Šāda deklarācija attiecas uz tādu kompetences jomu, kas ir to vidū, kuru ietvaros lēmējs ir Savienības likumdevējs un tādējādi tā ietilpst LESD 43. panta 2. punkta, nevis LESD 43. panta 3. punkta piemērošanas jomā. Turklāt, tā kā deklarācija ir uzskatāma arī par starptautiska nolīguma pamatelementu, tai ir piemērojams LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunkta v) punkts.

Lai gan Tiesa prasības apmierināja, ņemot vērā, ka pastāv būtiski ar tiesisko noteiktību saistīti apsvērumi, tā tomēr nolēma atstāt spēkā lēmuma sekas līdz brīdim, kad stāsies spēkā jauns lēmums, kas balstīts uz atbilstošu juridisko pamatu.

2. Savienības iestādes un struktūras

Attiecībā uz Savienības iestāžu un struktūru pilnvarām ir jānorāda uz diviem spriedumiem: pirmais attiecas uz Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (turpmāk tekstā – “EVTI”) pilnvarām un otrs – uz Komisijas īstenošanas pilnvarām.

2014. gada 22. janvāra spriedumā Apvienotā Karaliste/Parlaments un Padome (C-270/12, EU:C:2014:18) tika aplūkota *EVTI pilnvaru ārkārtas gadījumā iejaukties dalībvalstu finanšu tirgos, lai regulētu vai aizliegtu īso pārdošanu, saderība ar Savienības tiesībām*. Lemjot par Apvienotās Karalistes celto prasību atcelt tiesību aktu, kas bija vērsta pret Regulas Nr. 236/2012 ³⁴ 28. pantu, kurā ir paredzētas šādas EVTI pilnvaras, Tiesas virspalāta nolēma, ka šī tiesību norma nav pretrunā Savienības tiesībām.

Pirmkārt, Tiesa noraidīja pārmetumus, ka EVTI piešķirtās pilnvaras pārsniedzot tās, ko Savienības iestādes varot deleģēt citām vienībām ³⁵. Pirmkārt, EVTI ir tiesīga īstenot pasākumus tikai tad, ja tie ir vērsti uz finanšu tirgu pienācīgas darbības un integritātes apdraudējuma vai Savienības finanšu sistēmas stabilitātes apdraudējuma novēršanu, un situācijai ir pārrobežu ietekme. Turklāt šī iejaukšanās ir pakļauta nosacījumam, ka šādos pasākumus nav veikusi neviena valsts iestāde, vai arī, ja šie pasākumi ir veikti, tie nav pienācīgi novērsuši apdraudējumu. Otrkārt, EVTI ir jāpārlicinās par to, ka šīs iestādes veiktie pasākumi ļauj ievērojami novērst šādu apdraudējumu vai uzlabot valsts

³³ Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija, kas parakstīta 1982. gada 10. decembrī Montegobejā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 1998. gada 23. marta Lēmumu 98/392/EK (OV L 179, 1. lpp.).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 14. marta Regula (ES) Nr. 236/2012 par īso pārdošanu un dažiem kredītriska mijmaiņas darījumu aspektiem (OV L 86, 1. lpp.).

³⁵ Tiesas 1958. gada 13. jūnija spriedums *Meroni*/Augstā iestāde (C-9/56, EU:C:1958:7).

iestāžu spēju to uzraudzīt. Visbeidzot, EVTI rīcības brīvību ierobežo gan pienākums apspriesties ar Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju, gan atļauto pasākumu īslaicīgais raksturs.

Otrkārt, Tiesa noraidīja Apvienotās Karalistes apgalvojumu, ka, pamatojoties uz spriedumu lietā *Romano*³⁶, tādai struktūrai, kāda ir EVTI, neesot pieļaujams uzticēt pilnvaras pieņemt normatīvus aktus. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka institucionālā struktūra, kas izveidota ar LESD, īpaši tā 263. panta pirmo daļu un 277. pantu, Savienības organizācijām un struktūrām ļauj pieņemt vispārpiemērojamus tiesību aktus.

Treškārt, Tiesa uzskatīja, ka Regulas Nr. 236/2012 28. pants nav nesaderīgs ar LESD 290. un 291. pantā paredzēto deleģēšanas shēmu. Šī tiesību norma nevar tikt aplūkota izolēti, bet tā ir uzskatāma par daļu no to noteikumu kopuma, kuru mērķis ir piešķirt kompetentajām valsts iestādēm un EVTI iejaukšanās pilnvaras, lai novērstu nelabvēlīgās izmaiņas, kas apdraud finanšu stabilitāti Savienībā un uzticēšanos tirgiem.

Visbeidzot, Tiesa konstatēja, ka LESD 114. pants ir pienācīgs juridiskais pamats Regulas Nr. 236/2012 28. panta pieņemšanai. Šajā ziņā tā norādīja, ka nekas LESD 114. panta formulējumā neļauj secināt, ka pasākumi, kas īstenoti uz šīs tiesību normas pamata, būtu attiecināmi tikai uz dalībvalstīm. Turklāt šī tiesību norma tiek izmantota tikai tad, ja tiesību akta, kas tiek pieņemts uz tās pamata, mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus izveides un darbības apstākļus arī finanšu jomā. Regulas Nr. 236/2012 28. pants atbilst šiem nosacījumiem, jo, izmantojot šo tiesību normu, Savienības likumdevējs vēlas saskaņoti novērst riskus, ko var radīt isā pārdošana un kreditriska mijmaiņas darījumi, un uzlabot koordināciju un konsekvenci starp dalībvalstīm gadījumos, kad pasākumi ir jāveic ārkārtas apstākļos.

2014. gada 15. oktobra spriedumā Parlaments/Komisija (C-65/13, EU:C:2014:2289) Tiesa noraidīja Parlamenta prasību atcelt tiesību aktu, kas tika celta saistībā ar to, vai *Komisija ir pārsniegusi savu īstenošanas pilnvaru robežas, pieņemot Lēmumu 2012/733 par EUROpean Employment Services (EURES) dibināšanu, īstenojot Regulu Nr. 492/2011*³⁷ par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā³⁸.

Tiesa vispirms atgādināja, ka Komisijai piešķirtās īstenošanas pilnvaras ir jāierobežo gan ar LESD 291. panta 2. punktu, gan ar minēto regulu. Ar īstenošanas aktu tiek precizēts leģislatīvs akts, ja ar īstenošanas akta noteikumiem tiek ievēroti leģislatīvā akta būtiskie mērķi un ja šie noteikumi ir nepieciešami vai lietderīgi leģislatīvā akta vienveidīgai ieviešanai, to nepapildinot un negrozot. Šajā gadījumā Tiesa konstatēja, ka apstrīdētā lēmuma, tāpat kā Regulas Nr. 492/2011, mērķis ir atvieglot darba ņēmēju pārrobežu ģeogrāfisko mobilitāti, ar vienotas rīcības, proti, *EURES*, palīdzību sekmējot informācijas par Eiropas darba tirgiem pārredzamību un apmaiņu. Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka šī lēmuma noteikumi atbilst šim mērķim. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka dalībvalstu nodarbinātības politikas koordinēšana, kam ir raksturīga informācijas apmaiņa par problēmām un datiem saistībā ar pārvietošanās brīvību un nodarbinātību, ir daļa no nepieciešamajiem pasākumiem Regulas Nr. 492/2011 piemērošanai.

³⁶ Tiesas 1981. gada 14. maija spriedums *Romano* (C-98/80, EU:C:1981:104).

³⁷ Komisijas 2012. gada 26. novembra Īstenošanas lēmums 2012/733/ES, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Īstenošanas regulu (ES) Nr. 492/2011 attiecībā uz informācijas par brīvajām darba vietām un darba pietiekumiem apkopošanu un izplatīšanu un *EURES* [(*EUROpean Employment Services*)] dibināšanu (OV L 328, 21. lpp.).

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Regula (ES) Nr. 492/2011 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV L 141, 1. lpp.).

Konkrētāk, Regulas Nr. 492/2011 11. panta 1. punkta otrajā daļā Komisijai ir piešķirtas pilnvaras sagatavot darbības noteikumus Komisijas un dalībvalstu vienotajai rīcībai, kāda ir *EURES*, lai apkopotu un izplatītu informāciju par brīvu darba vietu piedāvājumiem un darba pieteikumiem Savienībā un darba ņēmēju iekārtošanu darbā. Arī *EURES* valdes izveidošana un tās apveltīšana ar konsultatīvu lomu ietilpst šajā ietvarā, to ne papildinot, ne grozot, jo tādējādi ir paredzēts vienīgi nodrošināt vienotās rīcības efektīvu darbību. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Tiesa nosprieda, ka Komisija nav pārsniegusi savas īstenošanas pilnvaras.

3. Piekļuve dokumentiem

Sabiedrības piekļuves dokumentiem jomā ir jānorāda uz 2014. gada 3. jūlija spriedumu *Padome/ in 't Veld* (C-350/12 P, EU:C:2014:2039), ar kuru Tiesa apelācijas tiesvedībā apstiprināja Vispārējās tiesas spriedumu ³⁹, ar kuru tika daļēji apmierināta Eiropas Parlamenta deputātes prasība atcelt Padomes lēmumu, ar kuru viņai tika liegta pilna piekļuve tās Juridiskā dienesta atzinumam par sarunu sākšanu starp Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm, lai noslēgtu nolīgumu par finanšu ziņojumu datu nodošanu terorisma novēršanas mērķiem ("SWIFT" nolīgums).

Šajā ziņā Tiesa vispirms atgādināja, ka gadījumā, ja iestāde piemēro kādu no Regulas Nr. 1049/2001⁴⁰ 4. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem, tai ir jāizsver sevišķās intereses, kādas ir jāaizsargā ar attiecīgā dokumenta neizpaušanu, un vispārīgās intereses, kas ir saistītas ar šī dokumenta publiskošanu, ņemot vērā priekšrocības, kuras izriet no pieaugošās pārskatāmības, proti, labākas pilsoņu piedalīšanās lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī lielākas pārvaldes sistēmas legimitātes, efektivitātes un atbildības pilsoņu priekšā demokrātiskā iekārtā. Lai gan šiem apsvērumiem ir īpaša nozīme tad, kad iestāde rīkojas kā likumdevējs, iestāžu nelegislatīvā darbība nekādā ziņā nav atbrīvota no Regulas Nr. 1049/2001 piemērošanas jomas.

Saistībā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta otrajā ievilkumā paredzēto izņēmumu, kas piemērojams juridiskajiem atzinumiem, pārbaudei, kas iestādei jāveic gadījumā, kad tai lūdz publicēt dokumentu, obligāti jānotiek trijos posmos atbilstoši šajā normā ietvertajiem trim kritērijiem. Tādējādi pirmajā posmā, tiklīdz iestādei tiek lūgts publicēt dokumentu, tai ir jāpārlicinās, vai minētais dokuments patiešām attiecas uz juridisko atzinumu. Otrajā posmā tai ir jāizvērtē, vai konkrētā dokumenta daļu, kas ir uzskatāmas par saistītām ar juridiskajiem atzinumiem, publiskošana saprātīgi paredzamā veidā, nevis vienīgi hipotētiski, varētu kaitēt to aizsardzībai. Visbeidzot, trešajā posmā, ja iestāde uzskata, ka dokumenta publiskošana var kaitēt juridisko atzinumu aizsardzībai, tai ir jāpārbauda, vai nepastāv sabiedrības primārās intereses, kas pamatotu šo publiskošanu.

4. Finanšu noteikumi

Lietā *Nencini/Parlaments* (C-447/13 P, EU:C:2014:2372), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 13. novembrī, bijušais Eiropas Parlamenta deputāts cēla Tiesā apelācijas sūdzību par spriedumu, ar kuru Vispārējā tiesa noraidīja viņa prasību, ar kuru, tostarp, tika lūgts atcelt *Parlamenta lēmumu par konkrētu summu atgūšanu, kuras viņš bija saņēmis kā atlīdzību par ceļa un parlamentārās palīdzības izdevumiem un kuras ir tikušas nepamatoti izmaksātas, kā arī ar to saistīto paziņojumu par parādu* ⁴¹.

³⁹ Vispārējās tiesas 2012. gada 4. maija spriedums *In 't Veld/Padome* (T-529/09, EU:T:2012:215).

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

⁴¹ Vispārējās tiesas 2013. gada 4. jūnija spriedums *Nencini/Parlaments* (T-431/10 un T-560/10, EU:T:2013:290).

Savas apelācijas sūdzības pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzējs tostarp norādīja, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi piemērojamos noteikumus par noilgumu.

Tiesa konstatēja, ka ne Regulā Nr. 1605/2002 (Finanšu regula)⁴², ne Regulā Nr. 2342/2002 (Īstenošanas regula)⁴³ nav precizēts termiņš, kurā paziņojums par parādu ir jāpaziņo pēc attiecīgā prasījuma rašanās dienas. Tā atzina, ka tiesiskās noteiktības princips tomēr prasa, lai, ja nav piemērojamā tiesiskā regulējuma, attiecīgā iestāde šo paziņojumu izdara saprātīgā termiņā. Šajā saistībā, ņemot vērā Finanšu regulas 73.a pantā paredzēto piecu gadu noilguma termiņu, paziņojuma par parādu paziņošanas termiņš ir jāuzskata par nesaprātīgu, ja šis paziņojums notiek pēc šī laika posma, skaitot no brīža, kad iestāde faktiski varēja izvirzīt savu prasījumu. Šo prezumpciju var atspēkot tikai tad, ja attiecīgā iestāde pierāda, ka, neraugoties uz tās veikto rūpību, kavēšanās rīkoties ir notikusi parādnieka dēļ, it īpaši viņa kavējošas manipulācijas vai negodprātīgas rīcības dēļ. Ja šādu pierādījumu nav, tad ir jākonstatē, ka iestāde nav izpildījusi saskaņā ar saprātīga termiņa principu paredzētos pienākumus.

IV. Eiropas Savienības tiesvedības

2014. gadā Tiesai bija jālemj par vairākiem Savienības tiesvedību aspektiem gan saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, gan atsevišķām tiešajām prasībām.

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

2014. gada 11. septembra spriedumā A (C-112/13, EU:C:2014:2195) saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību civillietās⁴⁴ Tiesai bija iespēja noteikt, vai LESD 267. pants pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru vispārējās jurisdikcijas tiesām, kas izskata lietu apelācijas kārtībā vai kā pēdējās instances tiesas, gadījumā, ja tās uzskata, ka valsts likums ir pretrunā Hartai, ir pienākums tajās notiekošo tiesvedību ietvaros vērsties konstitucionālajā tiesā ar lūgumu vispārēji atcelt attiecīgo likumu, nevis konkrētajā gadījumā vienkārši to nepiemērot.

Atgādinājusi lietā *Melki un Abdeli*⁴⁵ noteiktos principus, Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesības, it īpaši LESD 267. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj šādu valsts tiesisko regulējumu, ja šis procedūras prioritārais raksturs gan pirms šāda lūguma iesniegšanas valsts tiesai, kas ir atbildīga par likumu atbilstības konstitūcijai pārbaudi, gan arī attiecīgā gadījumā pēc šīs tiesas nolēmuma, liedz šīm vispārējās jurisdikcijas tiesām īstenot savu iespēju vai izpildīt savu pienākumu vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka gadījumā, ja blakusprocess par atbilstības konstitūcijai pārbaudi attiecas uz valsts likumu, ar kuru saturiski tiek vienīgi transponēti imperatīvi Savienības direktīvas noteikumi, šis process nedrīkst apdraudēt tikai Tiesai piemītošo kompetenci konstatēt

⁴² Padomes 2002. gada 25. jūnija Regula (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam (OV L 248, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 13. decembra Regulu (EK, Euratom) Nr. 1995/2006 (OV L 390, 1. lpp.).

⁴³ Komisijas 2002. gada 23. decembra Regula (EK, Euratom) Nr. 2342/2002, ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam (OV L 357, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2007. gada 23. aprīļa Regulu (EK, Euratom) Nr. 478/2007 (OV L 111, 13. lpp.).

⁴⁴ Sprieduma daļas saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību civillietas izklāstu skat. IX nodaļā, kas ir veltīta šai jomai.

⁴⁵ Tiesas 2010. gada 22. jūnija spriedums *Melki un Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363).

Savienības tiesību akta spēkā neesamību. Pirms var tikt veikta šāda likuma atbilstības konstitūcijai blakuspārbaude attiecībā uz tiem pašiem pamatiem, ar kuriem ir apstrīdēta šīs direktīvas spēkā esamība, valsts tiesām, kuru nolēmumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami, principā saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu ir pienākums uzdot Tiesai jautājumu par minētās direktīvas spēkā esamību un vēlāk izdarīt secinājumus par Tiesas prejudiciālā nolēmuma ietvaros pasludināto spriedumu, ja vien tiesa, kura ir uzsākusi atbilstības konstitūcijai blakuspārbaudi, pati nav uzdevusi Tiesai šo jautājumu, pamatojoties uz minētā panta otro daļu. Attiecībā uz valsts likumu, ar kuru tiek transponēta direktīva, vispirms ir jāizskata jautājums par to, vai direktīva ir spēkā, ņemot vērā tās transponēšanas pienākumu.

2. Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi

Trīs spriedumos, kas pieņemti virspalātas sastāvā, Tiesa precizēja LESD 260. panta 2. punktā paredzēto procedūru gadījumā, ja dalībvalsts neizpilda spriedumu, ar kuru ir konstatēta pienākumu neizpilde.

Pirmajā gadījumā 2014. gada 15. janvāra spriedums Komisija/Portugāle (C-292/11 P, EU:C:2014:3) Tiesai sniedza iespēju lemt par *Komisijas kompetenci, pārbaudot sprieduma, kas pieņemts saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu, izpildīšanu*. 2008. gada spriedumā ⁴⁶ Tiesa konstatēja, ka Portugāle nav izpildījusi 2004. gadā pieņemto spriedumu par pienākumu neizpildi ⁴⁷ un tādējādi piesprieda šai valstij samaksāt kavējuma naudu. Šīs kavējuma naudas piedziņas procesa laikā Komisija pieņēma lēmumu, kurā tika konstatēts, ka šis valsts veiktie pasākumi nenodrošina minētā 2004. gada sprieduma atbilstošu izpildi. Portugāle šo lēmumu apstrīdēja Vispārējā tiesā, kura šo prasību apmierināja, uzskatot, ka minētais Komisijas vērtējums ir Tiesas kompetencē ⁴⁸. Komisija šo spriedumu pārsūdzēja.

Spriedumā par šo apelācijas sūdzību Tiesa atgādināja, ka, pretēji ar LESD 258. pantu izveidotajai procedūrai, kas ir vērsta uz dalībvalsts rīcības, kas ir Savienības tiesību pārkāpums, konstatēšanu un izbeigšanu, LESD 260. pantā paredzētās procedūras mērķis ir daudz šaurāks, jo tā ir paredzēta tikai, lai liktu pārkāpējai dalībvalstij izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi. Tādējādi šī pēdējā minētā procedūra ir jāuzskata par īpašu Tiesas spriedumu izpildes tiesvedību, proti, par spriedumu izpildes veidu. Tādējādi Komisijas pārbaude par pasākumiem, ko šī valsts veikusi, lai izpildītu šo spriedumu, un maksājamo naudas summu piedziņa ir jāveic, ņemot vērā pienākumu neizpildes robežas, kas ir noteiktas Tiesas spriedumā. No tā izriet, ka tad, ja saskaņā ar LESD 260. pantu taisīta sprieduma izpildes ietvaros starp Komisiju un attiecīgo dalībvalsti pastāv domstarpības par prakses vai tiesiskā regulējuma piemērotību, lai nodrošinātu sprieduma par pienākumu neizpildi izpildīšanu, Komisija nevar pati izlemt šādas domstarpības un izdarīt no tā secinājumus, kas piemērojami kavējuma naudas aprēķināšanai.

Tāpat Tiesa uzskatīja, ka arī Vispārējā tiesā, kurai tika lūgts lemt par šāda lēmuma likumību, nevar lemt par Komisijas vērtējumu attiecībā uz valsts prakses vai tiesiskā regulējuma, kas agrāk nav ticis pārbaudīts Tiesā, piemērotību, lai nodrošinātu sprieduma par pienākumu neizpildi izpildīšanu. To darot, Vispārējai tiesai neizbēgami būtu jālemj par šādas prakses vai regulējuma saderību ar Savienības tiesībām un tādējādi tā piesavinātos Tiesas ekskluzīvo kompetenci šajā ziņā.

⁴⁶ Tiesas 2008. gada 10. janvāra spriedums Komisija/Portugāle (C-70/06, EU:C:2008:3).

⁴⁷ Tiesas 2004. gada 14. oktobra spriedums Komisija/Portugāle (C-275/03, EU:C:2004:632).

⁴⁸ Vispārējās tiesas 2011. gada 29. marta spriedums Portugāle/Komisija (T-33/09, EU:T:2011:127).

Otrajā gadījumā divos 2014. gada 2. decembra spriedumos Komisija/Itālija (C-196/13, EU:C:2014:2407) un Komisija/Grieķija (C-378/13, EU:C:2014:2405) Tiesas virspalāta, pamatojoties uz divām Komisijas prasībām, kas tika celtas saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu, par Itālijas un Grieķijas neizpildītiem spriedumiem par pienākumu neizpildi atkritumu apsaimniekošanas jomā, lēma par *kritērijiem, kas regulē finansiālo sankciju noteikšanu sprieduma par pienākumu neizpildi neizpildīšanas gadījumā*⁴⁹.

Šajā saistībā Tiesa precizēja, ka tad, ja, kā tas ir šajās lietās, kavējuma naudas piespriešana dalībvalstij ir finansiāli piemērots veids, lai šo valsti mudinātu veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izbeigtu konstatēto pienākumu neizpildi, šāds sods ir jānosaka atkarībā no piespriešanas pakāpes, kāda nepieciešama, lai pārliecinātu pārkāpēju dalībvalsti izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi un mainīt savu rīcību, lai izbeigtu pārkāpumu, kurā tā tiek vainota. Tādējādi, Tiesai veicot vērtējumu, pamata kritēriji, kas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedu iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, Tiesai īpaši ir jāņem vērā tas, kā neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt dalībvalsti izpildīt savus pienākumus. Lai nodrošinātu Tiesas sprieduma pilnīgu izpildi, kavējuma nauda ir jāpiemēro pilnā apmērā, līdz attiecīgā dalībvalsts ir veikusi visus vajadzīgos pasākumus konstatētās pienākumu neizpildes izbeigšanai. Atsevišķos specifiskos gadījumos tomēr var tikt piemērota pakāpeniski samazināma kavējuma nauda, ņemot vērā dalībvalsts panākto progresu, pildot savus pienākumus.

Turklāt, norādot, ka Tiesa, īstenojot savu rīcības brīvību, kas tai ir piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu, tā turpinājumā norādīja, ka naudas soda piespriešanas princips būtībā ir balstīts uz attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes seku attiecībā uz privātajām un publiskajām interesēm izvērtējumu, it īpaši gadījumā, ja pienākumu neizpilde ir turpinājusies vēl ilgi pēc sprieduma, ar kuru tā sākotnēji tikusi konstatēta, pasludināšanas. Šai piespriešanai katrā lietā ir jābūt atkarīgai no visiem atbilstošajiem apstākļiem gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan saistībā ar pārkāpējas dalībvalsts nostāju.

3. Prasība atcelt tiesību aktu

Pirmkārt, ar 2014. gada 9. decembra spriedumu *Schönberger/Parlaments* (C-261/13 P, EU:C:2014:2423) Tiesa virspalātas sastāvā, apstiprinot Vispārējās tiesas spriedumu⁵⁰, lēma par nosacījumiem, ar kādiem Parlamenta Lūgumrakstu komitejas lēmums, ar kuru tā ir beigusi izskatīt lūgumrakstu, ir apstrīdams tiesību akts.

Vispirms Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar tās judikatūru tiesību akti, kas var būt prasības par tiesību akta atcelšanu priekšmets saskaņā ar LESD 263. panta pirmo daļu, ir pasākumi, kas rada saistošas tiesiskās sekas, kuras var skart prasītāja intereses, būtiski mainot tā tiesisko stāvokli.

Turpinājumā Tiesa norādīja, ka tiesības iesniegt lūgumrakstu ir vienas no pamattiesībām, tās ir īstenojamas ar LESD 227. pantā paredzētajiem nosacījumiem un tās ir pilsoņu dalības Savienības demokrātiskajā dzīvē instruments. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka lēmumam, kurā Parlaments, saņēmis lūgumrakstu, uzskata, ka tas neatbilst LESD 227. pantā paredzētajiem nosacījumiem, ir

⁴⁹ Tiesas 2007. gada 26. aprīļa spriedums Komisija/Itālija (C-135/05, EU:C:2007:250) un 2005. gada 6. oktobra spriedums Komisija/Grieķija (C-502/03, EU:C:2005:592).

⁵⁰ Vispārējās tiesas 2013. gada 7. marta spriedums *Schönberger/Parlaments* (T-186/11, EU:T:2013:111).

jābūt pārbaudāmam tiesā, jo tas var skart attiecīgās personas tiesības iesniegt lūgumrakstu. Tas pats attiecas uz lēmumu, ar kuru Parlaments, neievērojot pašu tiesību iesniegt lūgumrakstu būtību, atsakās iepazīties ar tam iesniegto lūgumrakstu vai atturas to darīt un līdz ar to – pārbaudīt, vai tas atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem.

Turklāt Parlamenta nelabvēlīgais lēmums attiecībā uz to, vai ir izpildīti LESD 227. pantā paredzētie nosacījumi, ir jāpamato tā, lai lūgumraksta iesniedzējs varētu zināt, kurš no nosacījumiem nav izpildīts viņa gadījumā. Šajā ziņā pamatojums kopsavilkuma formā atbilst šai prasībai.

Turpretim Tiesa nosprieda, ka, ja runa ir par lūgumrakstu, kuru Parlaments uzskata par atbilstošu LESD 227. pantā norādītajiem nosacījumiem, kā tas ir šajā gadījumā, Parlamentam ir liela politiska rakstura novērtējuma brīvība par to, kas būtu darāms ar šo lūgumrakstu. No tā izriet, ka šajā ziņā pieņemtajam lēmumam nav piemērojama pārbaude tiesā un nav svarīgi, ka ar šādu lēmumu pats Parlaments veic norādītos pasākumus vai ka tas uzskata, ka nevar tos veikt, un nodod lūgumrakstu kompetentajai iestādei vai dienestam, lai tā vai tas veiktu šos pasākumus. Tādējādi šāds lēmums Savienības tiesā nav apstrīdams.

Otrkārt, 2014. gada 17. septembra spriedumā *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:2229) Tiesa precizēja, pirmkārt, to, kas ir *Savienības tiesā apstrīdams tiesību akts*, un, otrkārt, *dalībvalstu pienākumus nodrošināt Pamattiesību hartas 47. pantā noteikto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību ievērošanu gadījumā, ja nepastāv iespēja vērsties Savienības tiesā*. Šajā lietā tika apstrīdēts dalībvalsts izveidotas uzraudzības komitejas, kuras uzdevums ir īstenot darbības programmu ekonomiskās un sociālās kohēzijas politikas jomā, lēmums, ar kuru tika noraidīts uzņēmuma iesniegts pieteikums par finansējuma piešķiršanu.

Tiesa atgādināja, ka LESD 263. pantā paredzētais pārbaudes tiesā mehānisms ir piemērojams Savienības likumdevēja izveidotajām organizācijām un struktūrām, kurām ir piešķirtas pilnvaras pieņemt juridiski saistošus aktus attiecībā pret fiziskām vai juridiskām personām specifiskās jomās. Turpretim tāda uzraudzības komiteja, kuru dalībvalsts ir izveidojusi darbības programmas, kuras mērķis ir veicināt teritoriālo sadarbību Eiropā, ietvaros, kāda ir izveidota ar Regulu Nr. 1083/2006⁵¹, nav nedz kāda no Savienības iestādēm, nedz kāda no tās organizācijām vai struktūrām. Tādējādi Savienības tiesas kompetencē neietilpst lemt par šādas komitejas pieņemta akta, kāds ir lēmums noraidīt pieteikumu par finansējuma piešķiršanu, tiesiskumu. Turklāt tās kompetencē neietilpst arī šāda veida komitejas pieņemtu programmas rokasgrāmatu spēkā esamības pārbaude.

Tomēr Tiesa nolēma, ka Regula Nr. 1083/2006, skatot to kopā ar Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu noteikumu programmas rokasgrāmatā, ko ir pieņēmusi uzraudzības komiteja, kurā nav paredzēts, ka šīs uzraudzības komitejas lēmumu, ar kuru ir noraidīts pieteikums par finansējuma piešķiršanu, var apstrīdēt dalībvalsts tiesā. Lai Savienībā nodrošinātu Pamattiesību hartas 47. pantā ietvertās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, LESD 19. panta 1. punkta otrajā daļā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt nepieciešamos tiesību aizsardzības līdzekļus, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

⁵¹ Padomes 2006. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV L 210, 25. lpp.).

4. Prasība par zaudējumu atlīdzību

2014. gada 10. jūlija spriedumā *Nikolaou/Revīzijas palāta* (C-220/13 P, EU:C:2014:2057) Tiesai, kas apstiprināja Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru tika noraidīta pret Savienību celta prasība par zaudējumu atlīdzību ⁵², bija jānosaka, vai *saskaņā ar lojālas sadarbības principu Savienības tiesai ir jāņem vērā valsts tiesas veiktā faktu juridiskā kvalifikācija valsts kriminālprocesā, kas attiecas uz identiskiem faktiem tiem, kas tiek izvērtēti minētās prasības par zaudējumu atlīdzību ietvaros*. Šajā lietā Revīzijas palātas loceklis cēla prasību par zaudējumu atlīdzību, lai saņemtu atlīdzību par kaitējumu, kas tam, kā apgalvots, esot radies nelikumību un Savienības tiesību pārkāpumu dēļ, ko Revīzijas palāta pieļāvusi, veicot iekšējo izmeklēšanu. Apelācijas sūdzībā tās iesniedzējs it īpaši norādīja, ka nevainīguma prezumpcijas princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj Vispārējai tiesai apšaubīt viņa nevainīgumu, ja viņš iepriekš ir ticis attaisnots ar valsts krimināltiesas galīgu nolēmumu.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka prasība par zaudējumu atlīdzību, kas ir saistīta ar Savienības ārpuslīgumisko atbildību par tās iestāžu darbību vai bezdarbību, saskaņā ar EKL 235. un 288. pantu ⁵³ tika ieviesta kā autonomas līdzeklis, salīdzinājumā ar citām prasībām tiesā, kuram ir īpaša funkcija tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā un uz kuru attiecas saskaņā ar tā īpašo mērķi izstrādāti izmantošanas nosacījumi.

Tādējādi, lai arī Savienības tiesa, kurā iesniegta prasība, var ņemt vērā valsts kriminālprocesā izdarītos konstatējumus par identiskiem faktiem tiem, kas tika izvērtēti uz EKL 235. pantu balstītās procedūras ietvaros, tai tomēr nav saistoša krimināltiesas veiktā minēto faktu juridiskā kvalifikācija. Tai, pilnībā istenojot savu novērtējuma brīvību, šie fakti ir jāizvērtē autonomi, lai pārbaudītu, vai pastāv visi nosacījumi, kuru izpildei ir pakļauta Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās. Tādējādi Savienības tiesai nevar pārmest, ka tā būtu pārkāpusi EKL 10. pantā ⁵⁴ paredzēto lojālas sadarbības principu tādēļ, ka dažus faktus ir vērtējusi atšķirīgi no valsts tiesas minētajiem apsvērumiem.

V. Lauksaimniecība

Lauksaimniecības jomā 2014. gada 13. marta spriedums *SICES u.c.* (C-155/13, EU:C:2014:145) Tiesai sniedza iespēju lemt par *tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jēdzienu, interpretējot Regulā Nr. 341/2007* ⁵⁵ *noteikto importa licenču sistēmu ķīplokem*. Šajā gadījumā Tiesai īpaši tika lūgts precizēt, vai minētās regulas 6. panta 4. punkts neļauj veikt darījumus, ar kuriem importētājs, kurš ir importa licenču ar samazinātu likmi īpašnieks, iegādājas preces pirms to importēšanas Savienībā no uzņēmēja, kurš pats ir tradicionāls importētājs šīs regulas izpratnē, bet kurš ir izlietojis savas importa licences ar samazinātu likmi, un vēlāk atkal pārdod tālāk šīs preces šim uzņēmējam pēc

⁵² Vispārējās tiesas 2013. gada 20. februāra spriedums *Nikolaou/Revīzijas palāta* (T-241/09, EU:T:2013:79).

⁵³ Tagad, attiecīgi, LESD 268. un 340. pants.

⁵⁴ Tagad LES 4. panta 3. punkts.

⁵⁵ Komisijas 2007. gada 29. marta Regula (EK) Nr. 341/2007, ar ko atver tarifu kvotas un nosaka to administrēšanu, un ievieš ieviešanas atļauju [importa licenču] un izcelsmes sertifikātu sistēmu attiecībā uz ķīplokem un dažiem citiem lauksaimniecības produktiem, kas ievesti no trešām valstīm (OV L 90, 12. lpp.).

to importēšanas Savienībā. Iesniedzējtiesa vaicāja, vai minētais pants, kurā šādi darījumi nav paredzēti, tos nepieļauj un vai šie darījumi ir uzskatāmi par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu⁵⁶.

Šī lieta ļāva Tiesai atgādināt, ka lietas dalībnieki nevar balstīties uz Savienības tiesību normām krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā un, lai varētu konstatēt ļaunprātīgu rīcību, ir jābūt izpildītam gan objektīvajam, gan subjektīvajam elementam. Šajā gadījumā, runājot par objektīvo elementu, Tiesa norādīja, ka regulas mērķis, veicot tarifu kvotu pārvaldību, saglabāt konkurenci starp godīgiem importētājiem tā, lai neviens individuāls importētājs nevarētu kontrolēt tirgu, nav ticis apdraudēts. Attiecīgie darījumi var ļaut pircējam, kurš ir importētājs, kurš ir izlietojis savas licences un vairs nevar importēt ķiplokus ar preferenciālu tarifu, iegādāties importētus ķiplokus par preferenciālu tarifu un paplašināt savu ietekmi tirgū, pārsniedzot ietekmi, kāda tam izriet no piešķirtajām tarifu kvotām. Runājot par subjektīvo elementu, Tiesa norādīja, ka, lai tādos apstākļos kā pamatlietā attiecīgos darījumus varētu uzskatīt par tādiem, kuru galvenais mērķis ir piešķirt pircējam Savienībā nepamatotu priekšrocību, ir nepieciešams, lai importētāju nolūks būtu bijis piešķirt šādu priekšrocību minētajam pircējam un lai darījumiem nebūtu bijis nekāda ekonomiska vai finansiāla pamatojuma, ciktāl runa ir par šiem importētājiem, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, lai gan principā minētā tiesību norma pieļauj aplūkotos iegādes, importa un tālāk pārdošanas darījumus, šādi darījumi ir uzskatāmi par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, ja tie ir radīti mākslīgi ar galveno mērķi izmantot preferenciālo tarifu.

VI. Pārvietošanās un aprites brīvības

1. Darba ņēmēju brīva pārvietošanās un sociālais nodrošinājums

Divos svarīgos spriedumos Tiesai bija jālemj par jēdzieniem “darba ņēmējs” un “nodarbinātība civildienestā” LESD 45. panta izpratnē.

2014. gada 19. jūnija spriedumā *Saint Prix* (C-507/12, EU:C:2014:2007) Tiesa lēma par *darba ņēmēja jēdziena interpretāciju LESD 45. panta un Direktīvas 2004/38*⁵⁷ 7. panta izpratnē. Pamatlieta bija saistīta ar Francijas pilsoni, kura iesniedza pieteikumu ienākumu atbalsta saņemšanai, jo bija izbeigusi savu profesionālo darbību Apvienotajā Karalistē ar grūtniecību saistītu iemeslu dēļ. Lielbritānijas valsts iestādes atteicās piešķirt šo pabalstu, balstoties uz to, ka saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu pieteicēja bija zaudējusi savu darba ņēmējas statusu un, tādējādi, savas tiesības uz ienākumu atbalstu.

Tiesa norādīja, ka “darba ņēmēja” jēdziens LESD 45. panta izpratnē ir jāinterpretē plaši un Direktīva 2004/38 šī jēdziena piemērošanas jomu nesašaurina. Interpretējot direktīvu, Tiesa uzskatīja, ka pieteicējas situāciju nevar pielīdzināt tādas personas situācijai, kuru būtu skārusi īslaicīga darbnespēja slimības dēļ atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 3. punkta a) apakšpunktam, jo grūtniecības stāvoklis nav pielīdzināms slimībai.

⁵⁶ Divi citi šajā ziņojumā minēti spriedumi skar jautājumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu: 2014. gada 17. jūlija spriedums *Torresi* (C-58/13 un C-59/13, EU:C:2014:2088), kas aplūkots VI.2. nodaļā “Tiesības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība”, un 2014. gada 18. decembra spriedums *McCarthy u.c.* (C-202/13, EU:C:2014:2450), kas aplūkots II nodaļā “Savienības pilsonība”.

⁵⁷ Minēta iepriekš 12. zemsvītras piezīmē.

Turklāt Tiesa nosprieda, ka no minētā 7. panta un citiem direktīvas noteikumiem neizriet, ka sievietē, kura pārtrauc strādāt vai meklēt darbu fizisko ierobežojumu dēļ, kas ir saistīti ar vēlīno grūtniecības stadiju un pēcdzemdību periodu, sistemātiski zaudētu "darba ņēmējas" statusu LESD 45. panta izpratnē. Viņa šo statusu saglabā, ja viņa atsāk strādāt vai atrod citu darbu saprātīgā termiņā pēc bērna piedzimšanas. Kvalificēšana par darba ņēmēju LESD 45. panta izpratnē, kā arī no šāda statusa izrietošās tiesības nav obligāti atkarīgas no tā, vai pastāv vai faktiski turpinās darba attiecības. Tādējādi, ja persona nepiedalās darba tirgū dažus mēnešus, tas nenozīmē, ka šī persona minētajā laikposmā pārtrauc piederēt šim tirgum, ar nosacījumu, ka viņa atsāk strādāt vai atrod citu darbu saprātīgā termiņā pēc dzemdībām. Attiecībā uz to, vai minētais laikposms ir saprātīgs, Tiesa norādīja, ka ir jāņem vērā visi attiecīgā gadījuma īpašie apstākļi un piemērojamie valsts noteikumi, kas regulē grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma ilgumu atbilstoši Direktīvai 92/85⁵⁸.

2014. gada 10. septembra spriedumā *Haralambidis* (C-270/13, EU:C:2014:2185) Tiesai bija jāinterpretē LESD 45. panta 4. punkts, ar kuru no darba ņēmēju brīvas pārvietošanās piemērošanas jomas ir izslēgta nodarbinātība civildienestā. Šajā lietā konkurents apstrīdēja Grieķijas pilsoņa iecelšanu Brindizi ostas iestādes priekšsēdētāja amatā, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar Itālijas tiesībām viņam obligāti bija jābūt Itālijas pilsonībai.

Tiesa vispirms nosprieda, ka ostas iestādes priekšsēdētājs ir jāuzskata par darba ņēmēju LESD 45. panta 1. punkta izpratnē. Tad tā konstatēja, ka viņam uzticētajām pilnvarām, proti, nepieciešamības un ārkārtas situācijas gadījumā pieņemt saistošus lēmumus, principā var tikt piemērota LESD 45. panta 4. punktā paredzētā atkāpe no darba ņēmēju brīvas pārvietošanās.

Tomēr šādu pilnvaru veikšana ir neliela daļa no ostas iestādes priekšsēdētāja darbības, kas parasti ir tehniska rakstura un ietver ekonomisku pārvaldību, un šīs pilnvaras ir paredzēts izmantot tikai neregulāri vai izņēmuma apstākļos. Šādos apstākļos Tiesa uzskatīja, ka vispārējs izņēmums attiecībā uz citu dalībvalstu pilsoņu tiesībām ieņemt ostas iestādes priekšsēdētāja amatu rada diskrimināciju pilsonības dēļ, kas ir aizliegta ar LESD 45. pantu, un aplūkots pilsonības nosacījums nav pamatots, ņemot vērā šīs tiesību normas 4. punktu.

2. Brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība

Vispirms, saistībā ar fizisku personu brīvu pārvietošanos Tiesa virspalātas sastāvā 2014. gada 17. jūlija spriedumā *Torresi* (C-58/13 un C-59/13, EU:C:2014:2088) lēma par *Direktīvas 98/5 par advokāta profesiju dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija, interpretāciju, lai noteiktu tiesību jaunprātīgas izmantošanas esamības nosacījumus*⁵⁹. Šajā lietā divi Itālijas pilsoņi neilgi pēc "abogado" nosaukuma iegūšanas Spānijā lūdza iekļaut viņus advokatūrā, lai viņi varētu veikt advokāta profesionālo darbību Itālijā. Kompetentā advokātu kolēģijas padome šo lūgumu noraidīja.

Tiesa norādīja, ka šīs direktīvas mērķis ir atvieglot advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija. Dalībvalstu pilsoņu tiesības

⁵⁸ Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti (desmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 348, 1. lpp.). Pārējie Tiesas nolēmumi saistībā ar šo direktīvu ir aplūkoti XIV nodaļā "Sociālā politika".

⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīva 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija (OV L 77, 36. lpp.).

izvēlēties, pirmkārt, to dalībvalsti, kurā tie vēlas iegūt profesionālo kvalifikāciju, un, otrkārt, to, kurā tie iecerējuši praktizēt savu profesiju, vienotajā tirgū ir Līgumos garantēto pamatbrīvību izmantošanas neatņemama sastāvdaļa. Šādos apstākļos Tiesa secināja, ka ne fakts, ka dalībvalsts pilsonis, kurš ir ieguvis universitātes diplomu šajā pašā valstī, dodas uz citu dalībvalsti, lai tajā iegūtu advokāta profesionālo kvalifikāciju, un pēc tam atgrieztos savas pilsonības dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts dalībvalstī, kurā iegūta šī kvalifikācija, ne apstāklis, ka minētais pilsonis ir izvēlēties iegūt profesionālo kvalifikāciju nevis savas dzīvesvietas dalībvalstī, bet gan kādā citā dalībvalstī, lai tur gūtu labumu no labvēlīgākiem tiesību aktiem, neļauj konstatēt tiesību ļaunprātīgas izmantošanas ⁶⁰ esamību.

Turklāt Tiesa norādīja, ka ar Direktīvu 98/5 ieviestā sistēma nevar ietekmēt ne uzņemošās dalībvalsts politiskās un konstitucionālās pamatstruktūras, ne galvenās funkcijas LES 4. panta 2. punkta izpratnē, jo tas nereglamentē ne pieeju advokāta profesijai, ne šīs profesijas praktizēšanu ar uzņemošajā dalībvalstī izsniegto profesionālo nosaukumu.

Turpinājumā, runājot par juridiskām personām, brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā ir jāpievērš uzmanība četriem spriedumiem. Divi no tiem attiecas uz valsts nodokļu sistēmām. 2014. gada 1. aprīļa spriedumā *Felixstowe Dock and Railway Company u.c.* (C-80/12, EU:C:2014:200) Tiesas virspalāta lēma par Apvienotās Karalistes tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem nodokļu priekšrocības, nododot zaudējumus starp saistītām sabiedrībām, bija iespējams iegūt tikai tad, ja sabiedrība, kas nodod zaudējumus, un sabiedrība, kas tos attiecina uz savu peļņu, ir rezidentes vienā un tajā pašā valstī vai tām šajā valstī ir pastāvīgs uzņēmums.

Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka saistītājsabiedrībai paredzētais nosacījums par rezidenci rada atšķirīgu attieksmi starp, no vienas puses, sabiedrībām rezidentēm, kuras valsts nodokļu tiesību aktu izpratnē savieno rezidējoša saistītājsabiedrība, kas izmanto attiecīgās nodokļu atvieglojuma priekšrocības, un, no otras puses, sabiedrībām rezidentēm, kuras savieno citā dalībvalstī reģistrēta saistītājsabiedrība, kam tās nepienākas. Šī atšķirīgā attieksme saistītājsabiedrībai padara nodokļu ziņā mazāk pievilcīgu iespēju veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī. Tā varētu būt saderīga ar LESD noteikumiem brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā tikai tad, ja attiecīgās sabiedrības neatrastos objektīvi salīdzināmās situācijās attiecībā uz iespēju, izmantojot grupas nodokļu atvieglojumu konsorcijā, savā starpā nodot radušos zaudējumus.

Turklāt Tiesa norādīja, ka šādu nodokļu sistēmu principā varētu attaisnot primāri vispārējo interešu apsvērumi, kuru mērķis ir saglabāt pilnvaru uzlikt nodokļus līdzsvarotu sadalījumu starp dalībvalstīm, novērst pilnīgi fiktīvus mehānismus, kuru mērķis ir izvairīties no attiecīgās dalībvalsts tiesību aktu piemērošanas, vai apkarot nodokļu oāzes. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka tā tas nav valsts tiesību aktu gadījumā, ar kuriem nekādi netiek īstenots konkrēts mērķis – novērst pilnīgi fiktīvus mehānismus, bet gan paredzēts piešķirt nodokļu priekšrocības sabiedrībām rezidentēm, kuras ietilpst vispārēji sabiedrību grupās un, konkrētāk, konsorcijs. Tādējādi Tiesai nācās konstatēt šādu valsts tiesību aktu nesaderību ar Savienības tiesībām.

2014. gada 17. jūlija spriedums *Nordea Bank Danmark* (C-48/13, EU:C:2014:2087), kas arī ir pasludināts brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā, attiecas uz jautājumu par *sabiedrību grupu veiktu pārrobežu darījumu aplikšanu ar nodokli*. Šī lieta attiecās uz Dānijas tiesību aktiem, kuros ir noteikts, ka

⁶⁰ Divi citi šajā ziņojumā minētie spriedumi saistībā ar tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jautājumu ir 2014. gada 18. decembra spriedums *McCarthy u.c.* (C-202/13, EU:C:2014:2450), kas aplūkots II nodaļā "Savienības pilsonība", un 2014. gada 13. marta spriedums *SICES u.c.* (C-155/13 EU:C:2014:145), kas aplūkots V nodaļā "Lauksaimniecība".

sabiedrību rezidenšu ar nodokli apliekamajos ienākumos iekļauj agrāk atskaitītos zaudējumus par citās dalībvalstīs vai citā valstī, kas ir Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (turpmāk tekstā – “EEZ līgums”)⁶¹ līgumslēdzēja valsts, esošiem pastāvīgiem uzņēmumiem, kas tika nodoti šīs pašas grupas sabiedrībai nerezidentei.

Šādā kontekstā Tiesa virspalātas sastāvā nolēma, ka Savienības tiesībām ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums, ciktāl dalībvalsts apliek ar nodokli gan minētā uzņēmuma ienākumus pirms tā nodošanas, gan peļņu, kas gūta minētās nodošanas rezultātā. Tiesa uzskatīja, ka minētais tiesiskais regulējums pārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu pilnvaru uzlikt nodokļus līdzsvarota sadalījuma mērķi nolūkā saglabāt simetriju starp tiesībām uzlikt nodokļus peļņai un iespēju atskaitīt zaudējumus.

Turklāt Tiesa nosprieda, ka Dānijas norādītās nodokļu administrācijas grūtības gadījumā, kad nodošana notikusi grupas ietvaros, pārbaudīt citā dalībvalstī nodoto uzņēmuma aktīvu tirgus vērtību nav raksturīgas pārrobežu situācijām, jo tādas pašas pārbaudes tiek veiktas, kad uzņēmuma aktīvu pārdošana notiek, nododot uzņēmumu sabiedrības rezidentes veidotas grupas ietvaros. Turklāt administrācija no sabiedrības, kas veic nodošanu, var pieprasīt nepieciešamos dokumentus pārbaudes veikšanai.

2014. gada 30. aprīļa spriedums *Pfleger* u.c. (C-390/12, EU:C:2014:281) attiecas uz jautājumu, vai Savienības tiesībām ir pretrunā *valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir aizliegts izmantot spēļu automātus, ja iepriekš nav saņemta administratīvo iestāžu atļauja*.

Nolēmumā Tiesa vispirms, atgādinot tās judikatūru *ERT*⁶², norādīja, ka, ja dalībvalsts norāda primārus vispārējo interešu apsvērumus, lai pamatotu tiesisko regulējumu, kas var radīt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai, šis Savienības tiesībās paredzētais pamatojums ir jāinterpretē, ņemot vērā Savienības tiesību vispārējos principus un tostarp Hartā garantētās pamattiesības. Tādējādi valsts tiesiskajam regulējumam paredzētos izņēmumus var piemērot tikai tad, ja tas atbilst pamattiesībām, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa. Šis pienākums nodrošināt atbilstību pamattiesībām acīmredzami ietilpst Savienības tiesību un līdz ar to Hartas piemērošanas jomā⁶³.

Šajā gadījumā Tiesa vispirms konstatēja, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums ir uzskatāms par ierobežojumu LESD 56. panta izpratnē. Lai izvērtētu, vai šādu ierobežojumu pamato sabiedriskās kārtības, valsts drošības, sabiedrības veselības vai primāri vispārējo interešu apsvērumi, Tiesa atgādināja, ka tādi mērķi kā spēlētāju aizsardzība, ierobežojot azartspēļu piedāvājumu, un ar šīm spēlēm saistītās noziedzības apkarošana ir atzīti par tādiem, kas var pamatot pamatbrīvību ierobežojumus azartspēļu jomā. Šajā ziņā tiesiskajam regulējumam ir reāli jāatbilst rūpēm šos mērķus sasniegt. Ja iesniedzējtiesa uzskata, ka ierobežojošā regulējuma patiesais mērķis ir valsts ieņēmumu maksimāla palielināšana, attiecīgais regulējums ir jāuzskata par nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

Turpinājumā, runājot par Pamattiesību hartas 15.–17. pantā noteikto brīvības izvēlēties profesiju, darījumdarbības brīvības un tiesību uz īpašumu ierobežošanu, Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu šādam ierobežojumam, lai tas būtu pieļaujams, ir jābūt paredzētam tiesību aktā un tajā jārespektē minēto tiesību un brīvību būtība, un, ievērojot samērīguma principu,

⁶¹ 1992. gada 2. maija Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.).

⁶² Tiesas 1991. gada 18. jūnija spriedums *ERT/DEP* (C-260/89, EU:C:1991:254).

⁶³ Attiecībā uz Pamattiesību hartas piemērošanas jomu jānorāda arī uz spriedumu *Julian Hernández* u.c. (C-198/13, EU:C:2014:2055), kas aplūkots I.2. nodaļā “Eiropas Savienības Pamattiesību harta”.

ierobežojumu drīkst uzlikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams un patiešām atbilst Savienības atzītiem vispārējo interešu mērķiem. Tādējādi, ja pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums saskaņā ar LESD 56. pantu nav pamatots vai ir nesamērīgs, to nevar uzskatīt par pieļaujamu atbilstoši šī 52. panta 1. punktam, salīdzinot ar minētajām Pamattiesību hartas 15.–17. pantā norādītajām tiesībām un brīvībām.

Visbeidzot, 2014. gada 11. decembra spriedumā *Azienda sanitaria locale n.5 "Spezzino" u.c.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) Tiesa nolēma, ka LESD 49. un 56. pantam nav pretrunā *valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts, ka neatliekamā un īpaši steidzamā sanitārā transporta pakalpojumu piegāde prioritāri un tieši, bez jebkādas izsludināšanas ir jāuztic atzītām brīvprātīgo organizācijām.*

Tiesa vispirms pārbaudīja minēto tiesisko regulējumu, ņemot vērā Direktīvu 2004/18 par publiskā iepirkuma līgumiem⁶⁴. Šajā ziņā tā norādīja, ka gadījumā, ja pakalpojumu sniegšana pārsniedz direktīvas 7. pantā noteikto sliekšni un transporta pakalpojumu vērtība pārsniedz medicīnas pakalpojumu vērtību, būtu piemērojama Direktīva 2004/18 un tādējādi tai būtu pretrunā tieša iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršana.

Turpretim, ja minētais sliekšnis netiek sasniegts vai medicīnas pakalpojumu vērtība pārsniedz transporta pakalpojumu vērtību, ir jāpiemēro vienīgi vispārējais pārskatāmības princips un vienlīdzīgas attieksmes princips, kas izriet no LESD 49. un 56. panta, kas otrajā gadījumā ir piemērojami kopā ar Direktīvas 2004/18 23. pantu un 35. panta 4. punktu. Taču šiem Līguma noteikumiem šāds tiesiskais regulējums ir pretrunā tikai tiktāl, ciktāl likumiskie un līgumiskie noteikumi, kuros ir noteikta šo organizāciju darbība, faktiski ir vērsti uz sociālā mērķa, kā arī solidaritātes un budžeta efektivitātes mērķu, uz kuriem ir balstīts šis tiesību akts, sasniegšanu.

Lai gan tiesību subjektu, kuriem nav brīvprātības rakstura, izslēgšana no nozīmīgas attiecīgā tirgus daļas ir uzskatāma par šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai, to var attaisnot tāds primārs vispārējo interešu apsvērums, kā mērķis sabiedrības veselības apsvērumu dēļ saglabāt līdzsvarotu un visiem pieejamu medicīnisko un stacionāro aprūpi. Tādējādi runa ir par pasākumiem, kas, pirmkārt, atbilst vispārējam mērķim nodrošināt pietiekamu un pastāvīgu piekļuvi līdzsvarotai un kvalitatīvai ārstēšanai attiecīgā dalībvalstī un, otrkārt, iekļaujas mērķī nodrošināt izmaksu kontroli un, kur vien tas iespējams, novērst finanšu, tehnisko un personāla resursu nelietderīgu izmantošanu.

3. Kapitāla brīva aprīte

2014. gada 5. jūnija spriedumā *X un TBG* (C-24/12 un C-27/12, EU:C:2014:1385) Tiesa nosprieda, ka *Savienības tiesībām nav pretrunā dalībvalsts nodokļu pasākums, kas, efektīvi un samērīgi īstenojot cīņas pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas mērķi, traucē kapitāla brīvu aprīti starp šo dalībvalsti un tai piederošu AZT.*

Tiesa, kurai tika uzdots jautājums par nodokļu sistēmas, kas attiecas uz kapitāla aprīti starp Nīderlandi un Nīderlandes Antiļu salām, atbilstību Savienības tiesībām kapitāla brīvas aprītes jomā, precizēja, ka īpašās asociācijas procedūras starp Savienību un aizjūras zemi vai teritoriju (AZT) pastāvēšanas dēļ EK līguma vispārējie noteikumi, proti, tie, kas nav iekļauti minētā Līguma ceturtajā daļā, bez tiešas atsauces nav piemērojami AZT. Tādējādi Tiesa attiecīgo nodokļu pasākumu

⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.).

izvērtēja, ņemot vērā Lēmumu 2001/822 par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Kopienu (turpmāk tekstā – “AZT lēmums”) ⁶⁵.

Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka, lai arī AZT lēmumā kā vieni no ierobežojumiem – tāpat kā EKL 56. pantā ⁶⁶ paredzētie šādu pasākumu aizliegumi it īpaši saistībā ar attiecībām starp dalībvalstīm un trešajām valstīm – ir aizliegti dividenžu pārskaitīšanas starp Savienību un AZT ierobežojumi, minētajā lēmumā ir izņēmuma atruna, kas tieši attiecas uz izvairīšanās no nodokļu maksāšanas novēršanu.

Tādējādi, konkrētāk tā nolēma, ka nodokļu pasākumam, kas ir paredzēts, lai novērstu pārmērīgu kapitāla plūsmu uz Nīderlandes Antiļām un tādējādi cīnītos pret šīs AZT kā nodokļu oāzes slavu, ir piemērojama šī nodokļu izņēmuma atruna un tādējādi tas neietilpst AZT lēmuma piemērošanas jomā, ar nosacījumu, ka ar minēto pasākumu šīs mērķis tiek īstenots efektīvi un samērīgi.

VII. Robežkontrole, patvērums un imigrācija

1. Robežu šķērsošana

Runājot par kopējiem noteikumiem saistībā ar ārējo robežu kontroles noteikumiem un procedūrām, ir jānorāda 2014. gada 2. oktobra spriedums *U* (C-101/13, EU:C:2014:2249). Šajā lietā Vācijas tiesa jautāja par *tāda valsts tiesiskā regulējuma, kurā ir noteikts, ka pases personas datu lapā ir jāiekļauj “uzvārds un dzimtais uzvārds”, pieņemamību, ņemot vērā Regulu Nr. 2252/2004 par pasēm un ceļošanas dokumentiem* ⁶⁷. Šis jautājums tika uzdots saistībā ar tiesvedību par valsts iestādes atteikumu grozīt prasītāja pamatlietā dzimta uzvārda, kas bija norādīts blakus viņa uzvārdam, iekļaušanu, lai gan dzimtais uzvārds juridiski nav daļa no viņa vārda.

Vispirms Tiesa norādīja, ka Regulas Nr. 2252/2004 pielikumā ir pieprasīts, lai mašīnlasāmās pases personas datu lapa atbilstu visām Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (turpmāk tekstā – “ICAO”) ⁶⁸ paredzētajām obligātajām specifikācijām. Turklāt, ja dalībvalsts tiesībās ir paredzēts, ka personvārdu veido personas vārds un uzvārds, šim pielikumam nav pretrunā tas, ka šī valsts tomēr var ierakstīt dzimto uzvārdu vai nu kā primārās identifikācijas pazīmi mašīnlasāmās pases personas datu lapas 6. informācijas laukā, vai kā sekundārās identifikācijas pazīmi šīs lapas 7. informācijas laukā, vai arī vienīgajā saliktajā informācijas laukā, kuru veido minētie 6. un 7. lauki. ICAO dokumentā minētais “izdevējvalsts norādītā pilnā uzvārda” jēdziens atstāj valstīm rīcības brīvību izvēlēties elementus, kas veido “pilnu vārdu”. Turpretim Regulas Nr. 2252/2004 pielikums gadījumā, ja dalībvalsts tiesībās ir paredzēts, ka personvārdu veido personas vārds un uzvārds, nepieļauj šai valstij ierakstīt dzimto uzvārdu mašīnlasāmās [pases personas datu] lapas 13. informācijas laukā, kurā ir norādīti tikai papildu personas dati.

Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka Regulas Nr. 2252/2004 pielikums ir jāinterpretē, ņemot vērā Pamattiesību hartas 7. pantu saistībā ar privātās dzīves aizsardzību, jo, ja dalībvalsts tiesībās

⁶⁵ Padomes 2001. gada 27. novembra Lēmums 2001/822/EK par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Kopienu (“Lēmums par aizjūras asociāciju”) (OV L 314, 1. lpp.).

⁶⁶ Tagad LESD 63. pants.

⁶⁷ Padomes 2004. gada 13. decembra Regula (EK) Nr. 2252/2004 par drošības elementu un biometrijas standartiem dalībvalstu izdotās pasēs un ceļošanas dokumentos (OV L 385, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 444/2009 (OV L 142, 1. lpp.).

⁶⁸ Skat. Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO) dokumenta Nr. 9303 1. daļas IV nodaļas 8.6. punktu.

ir paredzēts, ka personvārds tiek veidots no personas vārdiem un uzvārda, un ja šī valsts tomēr izvēlas norādīt pases turētāja dzimto uzvārdu mašīnlasāmās pases personas datu lapas 6. un/ vai 7. informācijas laukā, tai šo lauku aprakstā ir skaidri jānorāda, ka tajos tiek ierakstīts dzimtais uzvārds. Lai arī valstij ir tiesības pievienot pases turētāja personvārdam citus elementus, tostarp dzimto uzvārdu, tomēr šo tiesību izmantošanas kārtībā ir jāievēro ieinteresētās personas tiesības uz privāto dzīvi, kuru veidojošs elements ir personas vārda aizsardzība, kas ir nostiprināta Pamattiesību hartas 7. pantā.

2. Patvēruma politika

Zemāk tiks aplūkoti trīs spriedumi par patvēruma tiesībām, kas attiecas uz Direktīvu 2004/83 par bēgļa statusu ("kvalifikācijas" direktīva)⁶⁹.

Pirmkārt, 2014. gada 30. janvāra spriedumā *Diakite* (C-285/12, EU:C:2014:39) Tiesai tika uzdots jautājums, vai Direktīvā 2004/38 paredzētajam jēdzienam "iekšējs bruņots konflikts" ir jāsniedz no starptautiskajām humanitārajām tiesībām autonoma interpretācija un, apstiprinošas atbildes gadījumā, kādi kritēriji ir jāņem vērā, izvērtējot šo jēdzienu⁷⁰. Pamatlietā Gvinejas valstspiederīgais lūdza piešķirt starptautisku aizsardzību Beļģijā, apgalvojot, ka viņš Gvinejā esot cietis no vardarbības piedalīšanās protesta akcijās pret valdošo varu dēļ. Viņam tika atteikts alternatīvās aizsardzības statuss, pamatojoties uz to, ka šajā valstī nav "iekšēja bruņota konflikta" starptautisko humanitāro tiesību izpratnē.

Tiesa konstatēja, ka "iekšēja bruņota konflikta" jēdziens ir noteikts Direktīvā 2004/38 un tas ir jāinterpretē autonomi. Šis jēdziens nav tieši atspoguļots starptautiskajās humanitārajās tiesībās, jo tajās ir paredzēti tikai "bruņoti konflikti, kam nav starptautiska rakstura". Turklāt, tā kā starptautiskajās humanitārajās tiesībās nav paredzēta alternatīva aizsardzības sistēma, tajās nav aplūkotas situācijas, kurās būtu nepieciešama šāda aizsardzība, un ar tām ieviestie aizsardzības mehānismi skaidri atšķiras no direktīvā paredzētajiem. Turklāt starptautiskajām humanitārajām tiesībām ir ļoti ciešas attiecības ar starptautiskajām krimināltiesībām, turpretim šādas attiecības nepiemīt minētajā direktīvā noteiktajam aizsardzības mehānismam.

Runājot par Direktīvas 2004/38 kritērijiem šī jēdziena izvērtēšanai, Tiesa precizēja, ka vārdkopa "iekšējs bruņots konflikts" attiecas uz situāciju, kurā notiek kādas valsts regulāro bruņoto spēku sadursme ar vienu vai vairākiem bruņotiem grupējumiem vai sadursmes divu vai vairāku bruņotu grupējumu starpā. Tādējādi bruņota konflikta gadījumā alternatīva aizsardzība var tikt piešķirta tikai tad, ja nešķirojošas vardarbības pakāpe sasniedz tādu līmeni, ka pastāv reāls risks, ka patvēruma meklētājs varētu ciest smagus un individuālus draudus dzīvībai vai veselībai tikai tādēļ, ka viņš atrodas attiecīgajā teritorijā. Šādā gadījumā šāda konflikta pastāvēšanas konstatēšanai nav jābūt atkarīgai no noteiktas bruņoto spēku organizācijas pakāpes vai konkrēta konflikta ilguma.

Otrkārt, 2014. gada 2. decembra spriedumā *A, B un C* (C-148/13, C-149/13 un C-150/13, EU:C:2014:2406) Tiesas virspalātai tika jautāts, vai Savienības tiesības ierobežo dalībvalstu darbības, izvērtējot patvēruma meklētāja pieteikumu, kurš baidās no vajāšanas izcelsmes valstī savas seksuālās orientācijas dēļ. Vispirms Tiesa norādīja, ka kompetentajām iestādēm, kam uzticēts pārbaudīt šādu patvēruma pieteikumu, nav jāuzskata apgalvotā orientācija par pierādītu faktu, pamatojoties

⁶⁹ Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp.).

⁷⁰ Īpaši skat. Direktīvas 2004/38 15. panta c) punktu.

tikai uz šī patvēruma meklētāja paziņojumiem. Ņemot vērā īpašo kontekstu, kāds ir patvēruma pieteikumiem, paziņojumi ir jāuzskata tikai par atskaites punktu Direktīvas 2004/83 4. pantā paredzētajam faktam un apstākļu pārbaudes procesam. Šiem paziņojumiem var būt nepieciešams apstiprinājums. Kārtībai, kādā kompetentās iestādes vērtē paziņojumus un dokumentāros vai citus pierādījumus, kas iesniegti šādu pieteikumu pamatojumam, ir jāatbilst Direktīvas 2004/83 un Direktīvas 2005/85 ("procedūru" direktīva)⁷¹ noteikumiem, kā arī Pamattiesību hartas 1. pantā iekļautajām tiesībām uz cilvēka cieņas respektēšanu un tās 7. pantā nodrošinātajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.

Šajā gadījumā Tiesa uzskatīja, ka šie noteikumi nepieļauj patvēruma meklētāja iztaujāšanu, kuras pamatā ir tikai stereotipiski priekšstati par homoseksuālām personām, kā arī detalizētu iztaujāšanu par viņa dzimumdzīvi, ciktāl šāds izvērtējums neļauj valsts iestādēm ņemt vērā viņa individuālo un personīgo situāciju. Tādējādi patvēruma meklētāja nespēja atbildēt uz šādiem jautājumiem pati par sevi nav pietiekams pamatojums, lai secinātu, ka viņam nevar uzticēties. Attiecībā uz patvēruma meklētāja iesniegtajiem pierādījumiem Tiesa arī nosprieda, ka Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to Pamattiesību hartas 1. panta gaismā, nepieļauj, ka šajā patvēruma pieteikuma pārbaudē minētās iestādes pieņem tādus pierādījumus kā patvēruma meklētāja veiktas homoseksuālas darbības, viņa pakļaušana "testiem" viņa homoseksualitātes konstatēšanai vai arī videoierakstu ar šādām darbībām uzrādīšana. Šādiem elementiem ne tikai nav pierādījuma vērtības, bet tie arī kaitē cilvēka cieņai, kuras ievērošanu nodrošina Pamattiesību hartas 1. pants. Visbeidzot Tiesa precizēja, ka, ņemot vērā jautājumu, kas skar personas personisko jomu un tostarp viņas seksualitāti, jutību, apstākļi, ka patvēruma meklētājs "pēc iespējas ātrāk" nenorādīja uz savu homoseksualitāti, neļauj kompetentajai valsts iestādei konstatēt ticamības trūkumu atbilstoši attiecīgajiem Direktīvas 2004/83 un Direktīvas 2005/85 noteikumiem⁷².

Treškārt, 2014. gada 18. decembra spriedumā *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452) Tiesa virspalātas sastāvā interpretēja Direktīvu 2004/83 lietā, kas attiecas uz alternatīvas aizsardzības statusa piešķiršanu personai, kas sirgst ar smagu slimību⁷³.

Beļģijas Konstitucionālā tiesa uzdeva Tiesai jautājumu saistībā ar pamatlietā aplūkotu valsts tiesisko regulējumu, kas nodala trešās valsts valstspiederīgos, kas sirgst ar smagu slimību, atkarībā no tā, vai viņiem ir bēgļa statuss atbilstoši Direktīvai 2004/83 vai minētās valsts izsniegta uzturēšanās atļauja medicīnisku iemeslu dēļ. Konkrētāk, iesniedzējtiesa jautāja, vai, ņemot vērā šīs direktīvas noteikumus un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru saistībā ar smagi slimu cilvēku izraidīšanu, šādas uzturēšanās atļaujas izsniegšana faktiski nav uzskatāma par alternatīvu starptautiskās aizsardzības veidu, kas attiecīgi dod tiesības saņemt šajā direktīvā paredzētās ekonomiskās un sociālās priekšrocības.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/83 28. un 29. pants, lasot to kopā ar tās 2. panta e) punktu un 3., 15. un 18. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstij nav pienākuma sniegt sociālo aizsardzību un veselības aprūpi trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir tiesīgs uzturēties šīs dalībvalsts teritorijā saskaņā ar valsts tiesību normām, kurās ir paredzēts minētajā dalībvalstī atļaut uzturēties ārzemniekam, kurš sirgst ar smagu slimību, ja viņa izcelsmes valstī vai trešajā valstī, kurā

⁷¹ Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV L 326, 13. lpp.).

⁷² Īpaši skat. Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punktu un Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

⁷³ Saistībā ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kas sirgst ar smagām slimībām, jānorāda arī uz 2014. gada 18. decembra spriedumu *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453), kas ir aplūkots VII.3. nodaļā "Imigrācijas politika".

viņš uzturējās pirms tam, vispār nav pieejama atbilstoša ārstēšanās, ja vien nav runa par veselības aprūpes tīšu atteikumu šim ārvalstniekam šajā valstī.

Tiesa precizēja, ka ar smagu slimību sirgstoša trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokļa pasliktināšanās risks, ko rada atbilstošas aprūpes viņa izcelsmes valstī neesamība, ja vien nav runa par veselības aprūpes tīšu atteikumu šim trešās valsts valstspiederīgajam, nav pietiekams, lai izraisītu to, ka viņam tiek piešķirta alternatīvā aizsardzība. Tiesa uzskata, ka tad, ja Direktīvā 2004/83 paredzētie statusi tiktu piešķirti trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri atrodas situācijās, kurām nav nekādas saiknes ar starptautiskās aizsardzības loģiku, tas būtu pretrunā tās vispārējai sistēmai un mērķiem. Tas, ka dalībvalsts piešķir šādu valsts aizsardzības statusu citu iemeslu, nevis starptautiskās aizsardzības nepieciešamības dēļ šīs direktīvas 2. panta a) punkta nozīmē, t.i., pamatojoties uz rīcības brīvības ietvaros pieņemtu lēmumu un līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ, neietilpst tās piemērošanas jomā. Tiesa secināja, ka tādējādi trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir tiesīgi uzturēties atbilstoši šādam valsts tiesiskajam regulējumam, nav alternatīvās aizsardzības statusa saņēmēji, kuriem būtu piemērojams minētās direktīvas 28. un 29. pants.

3. Imigrācijas politika

Šo gadu iezīmē liels tādu nolēmumu skaits, kas ir saistīti ar Direktīvu 2008/115 ("atgriešanas" direktīva)⁷⁴.

Divi spriedumi attiecas uz šīs direktīvas 16. pantu, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgie, kas gaida izraidīšanu, parasti tiek turēti apsardzībā īpašās telpās un tikai izņēmuma gadījumos tās var būt cietuma telpas, tādējādi dalībvalstij ir jānodrošina, lai ārvalsts valstspiederīgais tiktu nodalīts no parastiem ieslodzītajiem.

2014. gada 17. jūlija spriedumos *Pham* (C-474/13, EU:C:2014:2096) un *Bero un Bouzalmate* (C-473/13 un C-514/13, EU:C:2014:2095) Tiesas virspalātai bija jānosaka, vai dalībvalstij trešo valstu valstspiederīgie, kuri tajā uzturas nelikumīgi, ir jātur apsardzībā īpašās aizturēšanas telpās, ja federālajai zemei, kuras kompetencē ir lemt par šādu izvietošanu un to izpildīt, nav šādu aizturēšanas telpu. Lietā *Pham* tika uzdots arī jautājums par attiecīgās personas piekrišanu.

Runājot par izvietošanas izpildīšanas nosacījumiem, Tiesa norādīja, ka saskaņā ar "atgriešanas" direktīvas noteikumiem valsts iestādēm ir jāspēj izpildīt turēšanas apsardzībā pasākumus īpašās telpās, neatkarīgi no dalībvalsts, kurai tā ir piederīga, administratīvās vai konstitucionālās struktūras. Tādējādi fakts, ka atsevišķās dalībvalsts federālajās zemēs kompetentajām iestādēm ir iespēja veikt turēšanu apsardzībā, nav uzskatāms par pienācīgu "atgriešanas" direktīvas transponēšanu, ja citu šīs pašas valsts federālo zemju kompetentajām iestādēm šādas iespējas nav. Tādējādi, lai arī dalībvalstij, kurā ir federāla struktūra, nav pienākuma izveidot īpašas aizturēšanas telpas katrā federālajā zemē, šai dalībvalstij tomēr ir jānodrošina, lai kompetentās iestādes federālajās zemēs, kurās šādu telpu nav, varētu izvietot trešās valsts valstspiederīgos citu federālo zemju īpašajās aizturēšanas telpās.

Lietā *Pham* Tiesa piebilda, ka dalībvalsts nevar ņemt vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā vēlmi tikt turētam apsardzībā cietuma telpās. "Atgriešanas" direktīvā pienākumam nodalīt trešās valsts valstspiederīgos, kas valstī uzturas nelikumīgi, no parastiem ieslodzītajiem, nav

⁷⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).

noteikti nekādi izņēmumi, lai tādējādi garantētu ārvalstnieku tiesību turēšanas apsardzībā jomā ievērošanu. Precīzāk, nodalīšanas pienākums nav tikai ievietošanas apsardzībā cietuma telpās īpašs izpildes nosacījums, bet ir šis ievietošanas pamatnosacījums, bez kura principā tā neatbilstu Direktīvai 2008/115.

2014. gada 5. jūnija spriedums *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320) attiecas uz Sudānas valstspiederīgo, kas Bulgārijā tika ievietots īpašās aizturēšanas telpās, lai izpildītu attiecībā uz viņu pieņemto lēmumu atgriezt viņu līdz robežai, lai gan bija pagājis sākotnējā lēmumā par aizturēšanu paredzētais sešu mēnešu termiņš. Tā kā attiecīgā persona atteicās doties prom brīvprātīgi, viņa vēstniecība atteicās izsniegt ceļošanas dokumentus un šī iemesla dēļ izraidīšanas darbības nevarēja izpildīt.

Bulgārijas tiesa vērsās Tiesā steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ietvaros, lai tai uzdotu divus procesuālus jautājumus, proti, vai kompetentajai administratīvajai iestādei, pārskatot attiecīgās personas situāciju pēc tam, kad ir pagājis sākotnējais turēšanas apsardzībā termiņš, ir rakstveidā jāpieņem jauns juridiski un faktiski pamatots tiesību akts, un vai šāda tiesību akta tiesiskuma pārbaudes mērķiem ir nepieciešams, lai kompetentā tiesu iestāde varētu izskatīt lietu pēc būtības.

Attiecībā uz pirmo jautājumu Tiesa atgādināja, ka "atgriešanas" direktīvā vienīgā prasība, kas saistībā ar rakstveida akta pieņemšanu ir skaidri paredzēta minētās direktīvas 15. pantā, ir noteikta šī panta 2. punktā, proti, ka rīkojumu par turēšanu apsardzībā izdod rakstiski, tajā norādot faktiskos un juridiskos iemeslus. Jāsaprot, ka šī prasība attiecas arī uz jebkuru citu lēmumu par turēšanas apsardzībā pagarināšanu, ņemot vērā, ka turēšanai apsardzībā un tās pagarināšanai ir analogs raksturs un ka valstspiederīgajam ir jābūt iespējai uzzināt attiecībā uz viņu pieņemta lēmuma pamatojumu. Tādējādi Tiesa noteica, ka, ja Bulgārijas iestādes pirms vērsšanās administratīvajā tiesā ir lēmušas par turēšanas apsardzībā turpināšanu, bija jāizdod rakstveida akts, to pamatojot ar faktiskiem un juridiskiem iemesliem. Turpretim gadījumā, ja Bulgārijas iestādes ir tikai atkārtoti izvērtējušas *B. Mahdi* situāciju, neņemot par pieteikumu par pagarināšanu, tām nebija skaidri jāpieņem akts, jo Direktīvā 2008/115 nav šādu noteikumu.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka tiesu iestādei, kas lemj par lēmuma pagarināt sākotnējo turēšanu apsardzībā tiesiskumu, noteikti ir jāspēj lemt par visiem būtiskajiem faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem, lai noteiktu, vai pagarināšana ir pamatota, un šāda nolēmuma pieņemšanai ir jāveic padziļināta būtisko faktisko apstākļu izvērtēšana. No tā izriet, ka tiesu iestādes pilnvaras, veicot šādu pārbaudi, nekādā gadījumā nevar būt ierobežotas tikai ar administratīvās iestādes norādītajiem apstākļiem.

Attiecībā uz lietas būtību iesniedzējtiesa jautāja Tiesai, vai sākotnējo turēšanas apsardzībā laikposmu var pagarināt, balstoties tikai uz to, ka trešās valsts valstspiederīgajam nav personu apliecinošu dokumentu un ka tādējādi pastāv valstspiederīgā bēgšanas iespējamība. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka bēgšanas iespējamība ir apstāklis, kas ir jāņem vērā sākotnējās turēšanas apsardzībā ietvaros. Tomēr, runājot par turēšanas apsardzībā pagarināšanu, bēgšanas iespējamība nav viens no diviem "atgriešanas" direktīvā paredzētajiem pagarināšanas nosacījumiem. Tādējādi šai iespējamībai ir nozīme tikai, ciktāl tā attiecas uz apstākļu, kas sākotnēji bija par iemeslu turēšanai apsardzībā, atkārtotu izvērtēšanu. Tādēļ tā pieprasa, lai tiktu izvērtēti attiecīgās personas situācijas faktiskie apstākļi, lai varētu pārbaudīt, vai viņam faktiski nevarēja piemērot vajāku piespiedu pasākumu. Personu apliecinošu dokumentu neesamību var ņemt vērā tikai tad, ja bēgšanas iespējamība saglabājas. No tā izriet, ka šāda neesamība pati par sevi nevar pamatot turēšanas apsardzībā pagarināšanu.

2014. gada 5. novembra spriedums *Mukarubega* (C-166/13, EU:C:2014:2336) attiecas uz *Pamattiesību hartas* 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto tiesību tikt uzklausītam būtību un piemērojamību, pirms tiek pieņemts atgriešanas lēmums, piemērojot Direktīvu 2008/115. Tiesai tika uzdots jautājums, vai trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir ticis atbilstoši uzklausīts saistībā ar viņa uzturēšanās nelikumīgo raksturu, noteikti ir jāuzklausā no jauna pirms atgriešanas lēmuma pieņemšanas.

Tiesa uzskatīja, ka tiesības tikt uzklausītam ikvienā procedūrā, kas ir piemērojama "atgriešanas" direktīvas un īpaši tās 6. panta ietvaros, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām pretrunā nav tas, ka valsts iestāde neuzklausā trešās valsts valstspiederīgo īpaši par atgriešanas lēmumu, ja valsts iestāde – pēc tam, kad tā procedūras, kurā pilnībā tika ievērotas minētās personas tiesības tikt uzklausītai, noslēgumā ir konstatējusi viņas nelikumīgu uzturēšanos valstī, – attiecībā uz viņu ir iecerējusi pieņemt šādu lēmumu neatkarīgi no tā, vai šis atgriešanas lēmums ir vai nav pieņemts pēc uzturēšanās atļaujas atteikuma. Šādā ziņā Tiesa norādīja, ka saskaņā ar minēto direktīvu atgriešanas lēmums ir cieši saistīts ar nelikumīgas uzturēšanās konstatēšanu un to, ka attiecīgajai personai ir bijusi iespēja lietderīgi un efektīvi paust savu viedokli par viņas uzturēšanās prettiesiskumu un argumentiem, kas saskaņā ar valsts tiesībām varētu pamatot to, ka minētā iestāde nepieņem atgriešanas lēmumu.

Tomēr Tiesa atzina, ka no šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētā pienākuma pieņemt atgriešanas lēmumu, ievērojot taisnīgas un pārskatāmas procedūras noteikumus, izriet, ka dalībvalstīm tām piemītošās procesuālās autonomijas ietvaros, pirmkārt, savās valsts tiesībās ir skaidri jāparedz pienākums atstāt valsts teritoriju nelikumīgas uzturēšanās gadījumā un, otrkārt, jānodrošina, ka ieinteresētā persona tiek pienācīgi uzklausīta procedūrā, kas attiecas uz viņas uzturēšanās pieteikumu vai attiecīgajā gadījumā viņas uzturēšanās nelikumību. Šajā ziņā tiesības tikt uzklausītam tomēr nevar izmantot, lai nebeidzami atsāktu administratīvo procedūru, un tas tā ir tādēļ, lai saglabātu līdzsvaru starp ieinteresētās personas pamattiesībām tikt uzklausītai pirms viņai nelabvēlīga lēmuma pieņemšanas un dalībvalstu pienākumu apkarot nelegālo imigrāciju.

Visbeidzot, Tiesa virspalātas sastāvā pieņēma 2014. gada 18. decembra spriedumu *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453) saistībā ar strīdu starp Beļģijas valsts iestādi un Nigērijas valstspiederīgo, kurš ir inficējies ar AIDS. Strīds attiecās uz procesuālajām garantijām un sociālajiem pabalstiem, kas dalībvalstij saskaņā ar "atgriešanas" direktīvu ir jāpiešķir trešās valsts valstspiederīgajam, kura veselības stāvoklis pieprasa, lai tiktu nodrošināta ārstniecība, kamēr šī persona gaida spriedumu par lēmumu, ar kuru ir noraidīts viņa pieteikums piešķirt uzturēšanās atļauju medicīnisku iemeslu dēļ, un rīkojuma atstāt valsts teritoriju, tiesiskumu ⁷⁵.

Tiesa nosprieda, ka "atgriešanas" direktīvas 5. un 13. pantam, lasot tos kopā ar *Pamattiesību hartas* 19. panta 2. punktu un 47. pantu, kā arī šīs direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir pretrunā valsts tiesību akti, kuros nav paredzēta apturoša iedarbība prasībai, kas ir celta par lēmumu, ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir saslimis ar smagu slimību, ir dots rīkojums atstāt dalībvalsts teritoriju, ja šī lēmuma izpilde šim trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku ⁷⁶.

⁷⁵ Saistībā ar trešās valsts valstspiederīgajiem, kas sirgst ar smagu slimību, ir jānorāda arī uz 2014. gada 18. decembra spriedumu *M'Boj* (C-542/13, EU:C:2014:2452), kas ir aplūkots VII.2. nodaļā "Patvēruma politika".

⁷⁶ Interpretējot *Pamattiesību hartas* 19. panta 2. punktu atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam, Tiesa ņēma vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, īpaši 2008. gada 27. maija spriedumu lietā *N* pret Apvienoto Karalisti (lietas Nr. 26565/05).

Tiesa arī uzskatīja, ka iepriekš minētajām tiesību normām ir pretrunā valsts tiesību akti, kuros nav paredzēts iespēju robežās apmierināt minētā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības, lai garantētu, ka neatliekamā veselības aprūpe un slimību primārā ārstēšana faktiski var tikt nodrošināta laikposmā, kurā šai dalībvalstij ir pienākums atlikt šī trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu pēc tam, kad ir celta šī prasība.

VIII. Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

Policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā uzmanību piesaista divi spriedumi, kas ir saistīti ar *ne bis in idem* principa piemērošanu Šengenas telpā.

2014. gada 27. maija spriedumā *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586), kurš tika pieņemts, piemērojot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, Tiesa izvērtēja *ne bis in idem* principa ierobežošanas Šengenas telpā saderību ar Pamattiesību hartu.

Šis jautājums tika uzdots saistībā ar lietu, kurā bija iesaistīts Serbijas valstspiederīgais, kurš Vācijā tika saukts pie atbildības par izdarīto krāpšanu, par kuru viņš Itālijā jau bija sodīts ar brīvības atņemšanu un naudas sodu. *Z. Spasic*, kurš atradās apcietinājumā Austrijā par citiem noziedzīgiem nodarījumiem, šo sodu jau bija samaksājis, bet nebija izcietis brīvības atņemšanas sodu. Vācijas iestādes uzskatīja, ka, ņemot vērā Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (turpmāk tekstā – “KĪŠN”) ⁷⁷, *ne bis in idem* princips nav piemērojams, jo brīvības atņemšanas sods Itālijā vēl nav izpildīts.

Lai arī KĪŠN 54. pantā *ne bis in idem* principa piemērošana ir pakļauta nosacījumam, ka notiesāšanas gadījumā sods “jau ir izciests” vai “to izcieš”, Pamattiesību hartas 50. pantā šis princips ir noteikts, tieši neatsaucoties uz šādu nosacījumu.

Tiesas virspalāta vispirms atzina, ka, runājot par *ne bis in idem* principu, paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu ir tieša atsauce uz KĪŠN, lai arī tas ierobežo Hartā noteikto principu. Turpinājumā tā konstatēja, ka KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums ierobežo *ne bis in idem* principu, kas izriet no tiesību akta Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, un neapstrīd pašu minēto principu, jo tā mērķis ir tikai izvairīties no tā, ka kādā dalībvalstī paliek nesodītas personas, kas citā dalībvalstī ir notiesātas ar galīgu tiesas spriedumu krimināllietā, kurš nav ticis izpildīts. Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka izpildes nosacījums ir samērīgs ar mērķi nodrošināt augstu drošības līmeni brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai izvairītos no notiesātu personu nesodāmības. Tomēr, to piemērojot *in concreto*, nav izslēgts, ka valstu tiesas sazinās savā starpā un uzsāk apspriedi, lai pārbaudītu, vai pirmajai dalībvalstij, kurā ir piespriests sods, patiešām ir nodoms izpildīt piespriestos sodus.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka gadījumā, ja pamatlietā ir piespriesta brīvības atņemšana un naudas sods, tas, ka ir samaksāts tikai naudas sods, neļauj uzskatīt, ka sods būtu izciests vai tiek izpildīts KĪŠN izpratnē.

⁷⁷ Konvencija, ar ko īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, kas parakstīta Šengēnā 1990. gada 19. jūnijā un stājās spēkā 1995. gada 26. martā (OV 2000, L 239, 19. lpp.).

KĪŠN 54. pants tika interpretēts arī 2014. gada 5. jūnija spriedumā *M* (C-398/12, EU:C:2014:1057), kurā Tiesa lēma par *nenodošanas iztiesāšanai tiesā piemērojamību, ņemot vērā ne bis in idem principu*.

Saistībā ar vardarbības faktu pret nepilngadīgu personu attiecībā uz apsūdzēto personu Beļģijā tika izdots rīkojums par nenodošanu iztiesāšanai tiesā, ko apstiprināja *Cour de cassation*. Tomēr Itālijā saistībā ar šiem pašiem faktiem tika uzsākts kriminālprocess.

Tiesa norādīja, ka, lai noteiktu, vai izmeklēšanas tiesas pieņemts nolēmums ir uzskatāms par tādu, ar kuru ir pieņemts galīgs nolēmums attiecībā uz personu KĪŠN 54. panta izpratnē, ir jāpārliedz, ka šis nolēmums ir pieņemts pēc tam, kad lieta ir izvērtēta pēc būtības, un tiesvedība ir jāuzskata par pabeigtu. Tā tas ir tāda nolēmuma gadījumā, kāds šajā ziņā ir pieņemts pamatlietā, ar kuru apsūdzētais ir galīgi attaisnots pierādījumu trūkuma dēļ, kas izslēdz jebkādu iespējamību, ka lietas izskatīšana tiktu atsākta, pamatojoties uz šo pašu pierādījumu kopumu, un tādējādi tiesvedība ir izbeigta.

Tiesa arī precizēja, ka iespēja atsākt tiesas izmeklēšanu jaunu pierādījumu dēļ nevar likt atspēkot to, ka rīkojums par nenodošanu iztiesāšanai tiesā ir galīgs. Šāda iespējamība prasa ārkārtēju ieguldījumu, pamatojoties uz atšķirīgiem pierādījumiem nošķirtā procesā, nevis vienkāršu jau pabeigtās procedūras turpināšanu. Turklāt jebkura jauna procedūra pret to pašu personu par tiem pašiem faktiem var notikt tikai tajā valstī, kuras teritorijā ir pieņemts šis rīkojums.

Tiesa secināja, ka rīkojums par nenodošanu iztiesāšanai tiesā, kas valstī, kurā šis rīkojums ir pieņemts, ir šķērslis jaunas kriminālvajāšanas uzsākšanai par tiem pašiem faktiem pret personu, attiecībā uz kuru ir izdots šis rīkojums, ja vien netiek atrasti jauni pierādījumi pret šo personu, ir jāuzskata par nolēmumu, kas ir galīgs KĪŠN 54. panta izpratnē, kas tādējādi ir šķērslis jaunai kriminālvajāšanai pret šo pašu personu par tiem pašiem faktiem citā līgumslēdzējas valstī.

IX. Tiesu iestāžu sadarbība civillietās

Šajā jomā ir jānorāda uz vienu atzinumu un vienu spriedumu, kas attiecas uz starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, un vienu spriedumu, kas attiecas uz Regulu Nr. 44/2001 ⁷⁸.

2014. gada 14. oktobra atzinumā (atzinums 1/13, EU:C:2014:2303) Tiesas virspalātai bija jānosaka, vai Savienības ekskluzīvajā kompetencē ietilpst piekrišanas sniegšana par trešo valstu pievienošanos Konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā – “1980. gada Hāgas konvencija”) ⁷⁹.

Pirmkārt, Tiesa precizēja vairākus aspektus saistībā ar tās konsultatīvo lomu ⁸⁰. Tā konstatēja, ka pievienošanās akts un pievienošanās starptautiskai konvencijai piekrišanas deklarācija kopā izsaka attiecīgo valstu vienotu gribu un tādējādi veido starptautisku nolīgumu, par kuru Tiesa ir kompetenta sniegt atzinumu. Šo atzinumu, kas var attiekties uz kompetenču sadali starp Savienību un dalībvalstīm, noslēdzot nolīgumu ar trešajām valstīm, var lūgt, ja Komisijas priekšlikums par

⁷⁸ Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 1. lpp.).

⁷⁹ 1980. gada 25. oktobrī Hāgā noslēgtā Konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem.

⁸⁰ Par lūguma sniegt atzinumu pieņemamības jautājumiem skat. arī atzinumu 2/13 (EU:C:2014:2454) I.1. nodaļā “Eiropas Savienības pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai”.

nolīgumu tika iesniegts Padomei un nebija atsaukts brīdī, kad Tiesa uzsāka tiesvedību. Turpretim nav nepieciešams, lai Padome jau šajā posmā būtu parādījusi nodomu noslēgt šādu nolīgumu. Šādos apstākļos lūguma sniegt atzinumu pamatā faktiski ir attiecīgo iestāžu leģitīma vēlme uzzināt attiecīgo Savienības un dalībvalstu kompetences apmēru, pirms tiek pieņemts lēmums par attiecīgo nolīgumu.

Otrkārt, lemjot pēc būtības, Tiesa vispirms norādīja, ka pievienošanās piekrišanas deklarācija un līdz ar to arī pats starptautiskais nolīgums ir papildinājumi Hāgas konvencijai. Turklāt minētā konvencija ir piederīga ģimenes tiesību jomai un tai ir pārrobežu ietekme, kurā Savienībai ir iekšēja kompetence atbilstoši LESD 81. panta 3. punktam. Tā kā Savienība to ir izmantojusi, pieņemot Regulu Nr. 2201/2003⁸¹, tai ir ārēja kompetence jomā, kas ir šīs konvencijas priekšmets. Minētās regulas noteikumi lielā mērā attiecas uz šīm divām procedūrām, kuras ir regulētas Hāgas 1980. gada konvencijā, proti, uz procedūru par nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu un saskarsmes tiesību izmantošanas nodrošināšanu.

Visbeidzot, Tiesa norādīja, ka, neraugoties uz to, ka Regulai Nr. 2201/2003 ir pārākums pār šo konvenciju, ar to ieviesto kopējo noteikumu piemērojamība un efektivitāte var tikt ietekmēta, ja dalībvalstis neviendabīgi piekrīt faktam par trešo valstu pievienošanos Hāgas 1980. gada konvencijai. Risks nodarīt kaitējumu Regulas Nr. 2201/2003 vienveidīgai un saskaņotai piemērošanai pastāvētu ik reizi, kad bērna starptautiskās nolaupīšanas situācijā būtu iesaistīta trešā valsts un divas dalībvalstis, no kurām viena būtu piekritusi šīs trešās valsts pievienošanās faktam šai konvencijai, bet otra tam nebūtu piekritusi.

Šajā pašā jomā Tiesa, kurai tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuram tika piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, 2014. gada 9. oktobrī pasludināja spriedumu C (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268) par *bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas jēdzienu Regulas Nr. 2201/2003 izpratnē un piemērojamo procedūru gadījumā, ja tiesā, pamatojoties uz Hāgas 1980. gada konvenciju, ir iesniegts pieteikums par bērna, kurš ticis nelikumīgi aizvests vai aizturēts kādā citā dalībvalstī, atgriešanu*.

Francijas pilsonis C kungs izšķīrās no savas sievas, kurai ir Lielbritānijas pilsonība. Spriedumā par laulības šķiršanu, kas tika pieņemts Francijā, viņu bērna pastāvīgā dzīvesvieta tika noteikta pie mātes un viņai tika atļauts apmesties uz pastāvīgu dzīvi Īrijā, ko viņa arī izdarīja. C kungs šo spriedumu pārsūdzēja. Tā kā Francijas apelācijas instances tiesa viņa pieteikumu par bērna dzīvesvietas noteikšanu viņa domicilā apmierināja, C kungs vērsās Īrijas pirmās instances tiesā, lai tā šo nolēmumu atzītu par izpildāmu un izdotu rīkojumu par bērna atgriešanos Francijā. Īrijas iesniedzējtiesa, kurā pēc tam, kad šis pēdējais minētais lūgums tika noraidīts, tika iesniegta apelācijas sūdzība, jautāja Tiesai, vai Regula Nr. 2201/2003 ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kad bērna aizvešana ir notikusi saskaņā ar provizoriski izpildāmu tiesas nolēmumu, kas vēlāk apelācijas tiesvedībā ir ticis atcelts ar tiesas nolēmumu, ar kuru bērna dzīvesvieta noteikta izcelsmes dalībvalstī, bērna neatgriešana šajā valstī pēc otrā nolēmuma pieņemšanas ir nelikumīga.

Pirmkārt, saistībā ar pieteikumu par bērna atgriešanos Tiesa atgādināja, ka bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas citā valstī esamība nozīmē, pirmkārt, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa aizvešanas vai aizturēšanas bija izcelsmes dalībvalstī, un, otrkārt, ka šī aizvešana vai aizturēšana izriet no aizgādības tiesību, kas piešķirtas saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām, pārkāpuma. Šajā ziņā dalībvalsts, uz kuru bērns ir ticis aizvests – šajā gadījumā tā ir Īrija –, tiesai,

⁸¹ Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.).

kurā ir iesniegts pieteikums par bērna atgriešanos, ir jānosaka, vai bērna pastāvīgā dzīvesvieta joprojām bija izcelsmes dalībvalstī (Francijā) tieši pirms apgalvotās nelikumīgās aizturēšanas. Šajā ziņā apstāklis, ka tiesas nolēmums, ar ko ir atļauta aizvešana, varēja tikt izpildīts provizoriski, bet par to tika iesniegta apelācijas sūdzība, nenorāda par labu konstatējumam par bērna pastāvīgās dzīvesvietas maiņu. Tomēr šis apstāklis ir jāizvērtē salīdzinājumā ar citiem faktiskajiem apstākļiem, kas var pierādīt bērna integrāciju sociālajā un ģimenes vidē kopš viņa aizvešanas, it īpaši laiku, kas pagājis no šīs aizvešanas līdz tiesas nolēmumam, ar kuru ir atcelts pirmās instances tiesas nolēmums un bērna dzīvesvieta ir noteikta tā vecāka domicilā, kurš dzīvo izcelsmes dalībvalstī, paturot prātā, ka laiks, kas ir pagājis kopš šī nolēmuma, nekādā ziņā nevar tikt ņemts vērā.

Otrkārt, saistībā ar apelācijas tiesas sprieduma, ar kuru aizgādības tiesības tika piešķirtas tēvam izcelsmes dalībvalstī, izpildīšanu, tas, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta pēc pirmās instances tiesas nolēmuma varēja būt mainījusies un ka šīs izmaiņas attiecīgā gadījumā konstatējusi tiesa, kurā bija iesniegts pieteikums par bērna atgriešanos, nevar būt apstāklis, uz kuru vecāks, kurš aiztur bērnu, pārkāpjot aizgādības tiesības, varētu atsaukties, lai paildzinātu faktisko situāciju, kuru ir radījusi viņa prettiesiskā rīcība, un iebilst pret nolēmuma izpildi.

Visbeidzot, 2014. gada 11. septembra spriedumā A (C-112/13, EU:C:2014:2195)⁸² Tiesai tika lūgts interpretēt Regulas Nr. 44/2001 24. pantu, saskaņā ar kuru *atbildētāja ierašanās tiesā, kuras mērķis nav apstrīdēt tiesas, kas izskata lietu, jurisdikciju, automātiski izraisa tās jurisdikcijas atzīšanu*⁸³, lai arī saskaņā ar minētajā regulā paredzētajiem noteikumiem šai tiesai jurisdikcijas nav.

Pamatlieta attiecās uz prasību par zaudējumu atlīdzību pret A, kura pastāvīgā dzīvesvieta, kā tika uzskatīts, bija attiecīgās Austrijas tiesas jurisdikcijā. Pēc vairākiem neveiksmīgiem mēģinājumiem paziņot par prasības pieteikumu, šī tiesa pēc prasītāju lūguma iecēla prombūtnē esoša atbildētāja likumisko pārstāvi, kurš iesniedza iebildumu rakstu, kurā lūdza prasību noraidīt un izvirzīja daudzus iebildumus pēc būtības, tomēr neapstrīdot Austrijas tiesu starptautisko jurisdikciju. Tikai pēc tam A vārdā, kurš pa to laiku bija atstājis Austriju, tiesvedībā iesaistījās viņa pilnvarots advokātu birojs un apstrīdēja Austrijas tiesu starptautisko jurisdikciju.

Tiesa nosprieda, ka prombūtnē esoša atbildētāja likumiskā pārstāvja, kurš ir iecelts saskaņā ar valsts tiesībām, ierašanās tiesā nav uzskatāma par ierašanos tiesā Regulas Nr. 44/2001 24. panta izpratnē, to lasot kopā ar Pamattiesību hartas 47. pantu. Klusējot izteikta vienošanās par jurisdikcijas noteikšanu saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 24. panta pirmo teikumu ir balstīta uz lietas dalībnieku apzinātu izvēli attiecībā uz šo jurisdikciju, kas nozīmē, ka atbildētājs zina par tiesvedību, kas pret viņu ir ierosināta. Savukārt attiecībā uz prombūtnē esošu atbildētāju, kuram nav ticis izsniegts pieteikums par lietas ierosināšanu un kurš nezina par pret to ierosināto tiesvedību, nevar tikt uzskatīts, ka viņš ir klusējot atzinis tiesas, kas izskata lietu, jurisdikciju. Šajā ziņā Pamattiesību hartas 47. pantā garantētās prasītāja tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas saistībā ar Regulu Nr. 44/2001 ir jāīsteno vienlaicīgi ar atbildētāja tiesībām uz aizstāvību, neparedz citādāku šīs regulas 24. panta interpretāciju.

⁸² Šis spriedums ir aplūkots arī IV.1. nodaļā "Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu".

⁸³ Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 1. lpp.).

X. Transports

Transporta jomā var minēt trīs spriedumus.

Pirmkārt, 2014. gada 18. marta spriedumā *International Jet Management* (C-628/11, EU:C:2014:171) Tiesa virspalātas sastāvā, raugoties no *LESD 18. panta noteiktā diskriminācijas aizlieguma pilsonības dēļ skatu punkta, izvērtēja dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka Savienības gaisa pārvadātājiem, kam nav šīs valsts izsniegtas darbības licences, ir jāsaņem atļauja katram lidojumam no trešās valsts.*

Iesākumā konstatējot, ka apstākļi, ka attiecīgie pakalpojumi tika sniegti no trešās valsts, šo situāciju neizslēdz no Līgumu piemērošanas jomas *LESD 18. panta* izpratnē, Tiesa turpinājumā veica strīdīgā valsts tiesiskā regulējuma saderības ar šo tiesību normu izvērtējumu. Šajā ziņā tā norādīja, ka pirmās dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikta prasība gaisa pārvadātājam, kam ir otras dalībvalsts izsniegta darbības licence, saņemt atļauju ielidošanai pirmās dalībvalsts gaisa telpā, lai veiktu privātus neregulārus lidojumus no trešās valsts uz šo pirmo dalībvalsti, lai gan šādas atļaujas saņemšana netiek prasīta no gaisa pārvadātājiem, kuriem ir minētās pirmās dalībvalsts izsniegta darbības licence, ir jāuzskata par diskriminējošu. Ar šādu tiesisko regulējumu tiek ieviests nošķiršanas kritērijs, kam faktiski ir tādas pašas sekas kā pilsonības kritērijam. Praksē tas rada mazāk labvēlīgu situāciju tikai gaisa pārvadātājiem, kuru juridiskā adrese ir citā dalībvalstī saskaņā ar Regulas Nr. 1008/2008⁸⁴ 4. panta a) punktu un kuru darbības licenci izsniedz šīs pēdējās minētās valsts kompetentā iestāde. Tiesa uzskatīja, ka tāpat un vēl jo vairāk tā tas ir tāda dalībvalsts tiesiskā regulējuma gadījumā, ar kuru ir noteikts, ka šiem pārvadātājiem ir jāiesniedz nepieejamības deklarācija, ar ko tiek apliecināts, ka gaisa pārvadātāji, kuriem ir šīs valsts izsniegta darbības licence, vai nu nav gatavi veikt šos lidojumus, vai arī nespēj tos veikt. Tiesa uzskatīja, ka šāds tiesiskais regulējums ir diskriminācija, kuras pamatā ir pilsonība, un to nevar pamatot ar valsts ekonomiskas aizsardzības un drošības mērķiem.

Otrkārt, 2014. gada 22. maija spriedumā *Glatzel* (C-356/12, EU:C:2014:350) Tiesa lēma par *Direktīvas 2006/126 par vadītāju apliecībām*⁸⁵ III pielikuma 6.4. punkta spēkā esamību, ņemot vērā *Pamattiesību hartas 20. pantu, 21. panta 1. punktu un 26. pantu*. Runa bija par minētajā direktīvā noteikto redzes asuma prasību atbilstību principam par diskriminācijas aizliegumu invaliditātes dēļ. Pamatlietā minēto redzes asuma prasību dēļ prasītājs nevarēja strādāt par kravas automobiļa vadītāju.

Tiesa vispirms precizēja diskriminācijas [aizlieguma] invaliditātes dēļ, kas paredzēts *Pamattiesību hartas 21. panta 1. punktā*, jēdziena piemērošanas jomu. Tā norādīja, ka saskaņā ar šo tiesību normu no Savienības likumdevēja tiek prasīts, lai tas neparedzētu nekādu atšķirīgu attieksmi, pamatojoties uz ierobežojumu, kurš it īpaši izriet no ilgstošiem fiziskiem, mentāliem vai psihiskiem traucējumiem, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt attiecīgās personas pilnu un efektīvu līdzdalību profesionālajā dzīvē vienlīdzīgi ar citām personām, ja vien šāda atšķirīga attieksme nav objektīvi pamatota. Pievēršoties konkrētāk *Direktīvas 2006/126 III pielikuma 6.4. punkta spēkā esamībai*, Tiesa konstatēja, ka atšķirīga attieksme, ko personai piemēro atkarībā no tā, vai viņai ir vai nav mehānisko transportlīdzekļu vadīšanai nepieciešamā redzes asuma, principā nav pretrunā diskriminācijas invaliditātes dēļ aizliegumam *Pamattiesību hartas 21. panta 1. punkta* izpratnē, ja

⁸⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 24. septembra Regula (EK) Nr. 1008/2008 par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (pārstrādāta versija) (OV L 293, 3. lpp.).

⁸⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Direktīva 2006/126/EK par vadītāju apliecībām (OV L 403, 18. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2009. gada 25. augusta Direktīvu 2009/113/EK (OV L 223, 31. lpp.).

vien šāda prasība faktiski atbilst vispārējo interešu mērķim, tā ir nepieciešama un nav uzskatāma par pārmērīgu slogu. Tiesa uzskatīja, ka, nosakot Direktīvas 2006/126 III pielikumā minimālo redzes asuma sliekšni īpaši kravas automobiļu vadītājiem, šīs direktīvas mērķis ir uzlabot ceļu satiksmes drošību un tādējādi tā atbilst vispārējo interešu mērķim šo drošību uzlabot. Minimālo prasību vadītāju redzes jomā nepieciešamo raksturu pierāda tas, ka, lai nodrošinātu ceļu satiksmes drošību, ir ļoti būtiski, lai personām, kurām ir izsniegta vadītāja apliecība, būtu adekvātas fiziskās spējas it īpaši saistībā ar viņu redzi, jo fiziskām nepilnībām varētu būt nopietnas sekas. Tādējādi Tiesa secināja, ka Savienības likumdevējs ir līdzsvarojis, no vienas puses, ceļu satiksmes drošības prasības un, no otras puses, personu ar redzes invaliditāti tiesības, to veicot veidā, ko nevar uzskatīt par nesamērīgu saistību ar sasniedzamajiem mērķiem.

Turklāt, veicot izvērtējumu, Tiesa norādīja, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti ⁸⁶ noteikumu īstenošana vai sekas ir atkarīgas no vēlāku tiesību aktu pieņemšanas, kas ir līgumslēdzēju pušu ziņā, tādējādi šīs konvencijas normas nav beznosacījuma un pietiekami precīzas normas, kas ļautu veikt Savienības tiesību akta spēkā esamības izvērtējumu saistībā ar minētās konvencijas normām ⁸⁷.

Nobeigumā Tiesa uzskatīja, ka, lai gan Pamattiesību hartas 26. pants prasa, lai Savienība atzītu un ievērotu invalīdu tiesības uz integrācijas pasākumiem, šajā pantā iekļautais princips nenozīmē, ka Savienības likumdevējam būtu jāveic kāds konkrēts pasākums.

Visbeidzot, 2014. gada 8. jūlija spriedums *Fonnship un Svenska Transportarbetarförbundet* (C-83/13, EU:C:2014:2053) ļāva Tiesas virspalātai precizēt *Regulas Nr. 4055/86 par pakalpojumu sniegšanas brīvību jūras pārvadājumu jomā* ⁸⁸ *ratione personae* piemērošanas jomu.

Tiesa nosprieda, ka šīs regulas 1. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka sabiedrība, kas ir reģistrēta EEZ līguma līgumslēdzējas valstī ⁸⁹ un kurai pieder kuģis, kas kuģo ar trešās valsts karogu un ar kuru tiek sniegti jūras transporta pakalpojumi no šī līguma līgumslēdzējas valsts vai uz to, principā var pamatoties uz pakalpojumu sniegšanas brīvību. Tas tā ir ar nosacījumu, ka sakarā ar tās veikto šī kuģa ekspluatēšanu tā var tikt kvalificēta kā šo pakalpojumu sniedzēja un ka šo pakalpojumu adresāti ir reģistrēti minētā līguma līgumslēdzējās valstīs, kas nav tā, kurā minētā sabiedrība ir reģistrēta.

Regulas Nr. 4055/86 piemērošanu nekādā veidā neietekmē apstākļi, ka uz kuģa ir nodarbināti darba ņēmēji, kas ir trešo valstu valstspiederīgie. Turklāt, piemērojot šo regulu, ir jāievēro Līguma noteikumi saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību, kurus Tiesa it īpaši interpretējusi savā judikatūrā saistībā ar arodbiedrību akciju saderīgumu ar pakalpojumu sniegšanas brīvību ⁹⁰.

⁸⁶ Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, kas Eiropas Kopienas vārdā ir apstiprināta ar Padomes 2009. gada 26. novembra Lēmumu 2010/48/EK (OV 2010, L 23, 35. lpp.).

⁸⁷ Saistībā ar šīs konvencijas sekām Savienības tiesību sistēmā jānorāda arī uz 2014. gada 18. marta spriedumu Z. (C-363/12, EU:C:2014:159), kas aplūkots XIV.2. nodaļā "Tiesības uz grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu".

⁸⁸ Padomes 1986. gada 22. decembra Regula (EEK) Nr. 4055/86, ar ko brīvas pakalpojumu sniegšanas principu piemēro jūras pārvadājumiem starp dalībvalstīm un starp dalībvalstīm un trešām valstīm, kas pati ir ietverta EEZ līgumā (OV L 378, 1. lpp., un labojums – OV 1987, L 93, 17. lpp.).

⁸⁹ Minēts iepriekš 61. zemsvītras piezīmē.

⁹⁰ 2007. gada 18. novembra spriedums *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809).

XI. Konkurence

1. Aizliegtas vienošanās

Saistībā ar Savienības noteikumu aizliegtu vienošanos jomā interpretāciju un piemērošanu ir jānorāda četri Tiesas spriedumi, no kuriem pirmais attiecas uz tiesībām saņemt atlīdzību par zaudējumiem, ko radījusi aizliegta vienošanās, divi citi spriedumi attiecas uz aizliegtas vienošanās konstatēšanu un pēdējais attiecas uz konkurences noteikumu piemērošanas procedūru.

2014. gada 5. jūnijā pasludinātais spriedums *Kone u.c.* (C-557/12, EU:C:2014:1317) attiecas uz lietu, kurā prasītāja pamatlietā no trešo personu uzņēmumiem, kuri nebija saskaņā ar konkurences tiesībām aizliegtas vienošanās dalībnieki, iegādājās liftus un slīdceļus par augstāku cenu, nekā tā būtu noteikta aizliegtās vienošanās neesamības gadījumā. Prasītāja pamatlietā uzskata, ka šie trešo personu uzņēmumi, kas bija tās piegādātāji, esot izmantojuši aizliegtās vienošanās esamību, lai palielinātu savas cenas. Iesniedzējtiesa vērsās Tiesā, lai noskaidrotu, vai, pamatojoties uz *LESD 101. pantu*, uzņēmums, kuram ir radušies zaudējumi dēļ personas, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, rīcības, var pieprasīt zaudējumu atlīdzību no aizliegtas vienošanās dalībniekiem.

Tiesa vispirms atgādināja, ka *LESD 101. panta 1. punktā* noteiktā aizlieguma pilnīgā efektivitāte un it īpaši tā lietderīgā iedarbība būtu apdraudēta, ja jebkura persona nevarētu prasīt atlīdzību par zaudējumiem, kas tai radušies līguma vai rīcības dēļ, kas var ierobežot vai izkropļot konkurenci. Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka aizliegtas vienošanās rezultātā sabiedrības, kas nav tās dalībnieces, var būt spiestas palielināt savas cenas, lai tās pielāgotu aizliegtas vienošanās rezultātā radītajām tirgus cenām, ko aizliegtas vienošanās dalībnieki nevar nezināt. Tādējādi, lai arī piedāvājuma cenas noteikšana ir uzskatāma par pilnībā patstāvīgu lēmumu, ko pieņem katrs uzņēmums, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, šāds lēmums varēja tikt pieņemts, ņemot vērā aizliegtās vienošanās izkropļoto tirgus cenu. Tādējādi, ja tiek pierādīts, ka aizliegtas vienošanās rezultātā varēja tikt palielinātas konkurentu, kuri nav aizliegtas vienošanās dalībnieki, piemērotās cenas, uzņēmumiem, kas ir cietuši no šīs cenu paaugstināšanās, ir jābūt tiesībām pieprasīt no aizliegtas vienošanās dalībniekiem radīto zaudējumu atlīdzību.

Tiesa uzskatīja, ka tiktu apdraudēta *LESD 101. panta* efektivitāte, ja tiesības prasīt atlīdzināt nodarīto kaitējumu valsts tiesībās kategoriski un neatkarīgi no īpašiem lietas apstākļiem būtu pakārtotas tiesas cēloņsakarības pastāvēšanai starp aizliegtu vienošanos un nodarīto kaitējumu, izslēdzot šīs tiesības tāpēc, ka attiecīgajai personai ir bijusi līgumtiesiska saikne nevis ar aizliegtās vienošanās dalībnieku, bet ar uzņēmumu, kurš tajā nav piedalījies, bet kura cenu politiku ir ietekmējusi aizliegtā vienošanās.

2014. gada 11. septembra spriedumā *MasterCard u.c./Komisija* (C-382/12 P, EU:C:2014:2201) Tiesai, kurā tika iesniegta apelācijas sūdzība par Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru tā *MasterCard karšu maksājumu sistēmai* piemērotās daudzpusējās starpbanku komisijas maksas (*DSK*) atzina par neatbilstošām konkurences tiesībām⁹¹, bija iespēja precizēt dažādu *EKL 81. panta*⁹² elementu interpretāciju. Šajā gadījumā daudzpusējās starpbanku komisijas maksas (turpmāk tekstā – “*DSK*”) atbilst nelielai daļai no darījuma, kas veikts ar maksājumu karti, summas, ko patur kartes izdevējbanka. Ņemot vērā, ka šī komisijas maksa, ciktāl tā tiek iekasēta no komersantiem saistībā ar vispārīgākām izmaksām, kas no tiem tiek ieturētas par maksājumu karšu izmantošanu, palielina

⁹¹ Vispārējās tiesas 2012. gada 24. maija spriedums *MasterCard u.c./Komisija* (T-111/08, EU:T:2012:260).

⁹² Tagad *LESD 101. pants*.

šo izmaksu pamatsummu, kas citādi varētu būt mazāka, Komisija savā lēmumā, kas tika apstrīdēts Vispārējā tiesā, to uzskatīja par cenu konkurences starp pieņēmējbankām ierobežojumu.

Tiesa, veicot no EKL 81. panta izrietošo nosacījumu izvērtēšanu, vispirms, apstiprinot Vispārējās tiesas veikto interpretāciju, noteica, ka *MasterCard* un *DSK* noteikšanā iesaistītās finanšu iestādes var tikt kvalificētas kā "uzņēmumu apvienība" EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, ņemot vērā to kopīgās intereses. Šajā ziņā Tiesa tostarp noteica, ka, lai arī EKL 81. pantā "saskaņotu darbību" jēdziens ir nošķirts no "nolīgumu uzņēmumu starpā" vai "uzņēmumu apvienību lēmumu" jēdziena, tas ir paredzēts, lai nepieļautu, ka uzņēmumi var izvairīties no konkurences noteikumiem tikai dēļ formas, kādā tie saskaņo savu rīcību.

Turklāt Tiesa noteica, vai *DSK* var nepiemērot EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, ņemot vērā to aksesuāro raksturu *MasterCard* maksājumu sistēmā. Šajā ziņā tā tostarp atgādināja, ka komerciālas autonomijas ierobežojumam netiek piemērots EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips, ja ierobežojums ir objektīvi nepieciešams operācijas vai darbības, kam nav šāda ierobežojoša rakstura, īstenošanai un ir samērīgs ar tās mērķi. Šajā ziņā Tiesa pārbaudīja, pirmkārt, vai *MasterCard* sistēmas funkcionēšana bez *DSK* nebūtu iespējama. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka pretēji prasītāju apgalvotajam, ka, nepastāvot minētajam ierobežojumam, minētā operācija būtu vienkārši kļuvusi par grūtāk īstenojamu vai pat mazāk izdevīgu, nevar uzskatīt, ka tas piešķirtu šim ierobežojumam "objektīvi nepieciešamo" raksturu, kas ir vajadzīgs, lai to varētu kvalificēt kā aksesuāru. Otrkārt, attiecībā uz *DSK* samērīgo raksturu, ņemot vērā *MasterCard* sistēmas mērķus, Tiesa precizēja – kā hipotētiski pieņēmumi ir jāņem vērā ne tikai situācija, kas rastos šī ierobežojuma neesamības gadījumā, bet arī citas alternatīvas situācijas, kas varētu rasties, ciktāl šie pieņēmumi ir reālistiski.

Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka Vispārējā tiesa, ciktāl tā neizskatīja komisijas maksas piemērošanas *ex post* aizlieguma varbūtējo vai pat loģisko raksturu *DSK* neesamības apstākļos, bet pamatojās tikai uz sistēmas, kas darbotos bez minētajām komisijas maksām, ekonomiskas dzīvotspējas kritēriju, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tomēr, ciktāl šajā gadījumā saskaņā ar Komisijas vērtējumu pieņēmums par sistēmu, kas darbojas, pamatojoties vienīgi uz noteikumu par komisijas maksas piemērošanas *ex post* aizliegumu, ir vienīgā cita alternatīva, kas ļautu *MasterCard* sistēmai funkcionēt bez *DSK*, šī kļūda nav ietekmējusi Vispārējās tiesas veikto analīzi par *DSK* pret konkurenci vērstajām sekām, ne arī Vispārējās tiesas sprieduma rezolutīvo daļu, saskaņā ar kuru *DSK* rada konkurenci ierobežojošas sekas.

Visbeidzot, Tiesa izvērtēja, vai *DSK* var piemērot EKL 81. panta 3. punktā paredzēto atbrīvojumu. Tā norādīja, ka šajā gadījumā ir jāņem vērā visas objektīvās priekšrocības ne tikai konkrētajā tirgū, bet arī atsevišķajā saistītajā tirgū. Vispārējā tiesa ņēma vērā *DSK* lomu *MasterCard* sistēmas "izdošanas" un "pieņemšanas" aspektu līdzsvarošanā, vienlaicīgi atzīstot, ka starp šiem abiem aspektiem pastāv mijiedarbība. Tomēr, ja nepastāv neviens pierādījums par būtisku objektīvu priekšrocību esamību, ko komersanti varētu attiecināt uz *DSK* karšu pieņēmēju tirgū, Vispārējai tiesai nebija jāizvērtē no *DSK* izrietošās priekšrocības karšu turētājiem, jo šādas priekšrocības pašas par sevi nekompensē no šīm komisijas maksām izrietošās negatīvās sekas.

Tādējādi Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas spriedumu, kurā tika konstatēta aizliegta vienošanās, kurai nevar piemērot atbrīvojumu.

Citā 2014. gada 11. septembra spriedumā par maksājumu kartēm, proti, *CB/Komisija* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204), Tiesa atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, pamatojoties uz to, ka tai nebija pamata nospriest, ka *Groupement français des cartes bancaires* īstenotie tarifu pasākumi to rakstura dēļ ir uzskatāmi par konkurences ierobežošanu.

Groupement des cartes bancaires (CB) (turpmāk tekstā – “*Groupement*”), ko izveidoja galvenās Francijas karšu izdevējbankas, īstenoja pasākumus, ar kuriem tiem dalībniekiem, kuru CB karšu izsniegšanas darbības pārsniedza jaunu komersantu piesaistīšanas sistēmai darbības, kā arī neaktīviem vai mazaktīviem dalībniekiem, tika noteikti tarifi par pievienošanos *Groupement*.

Vispārējā tiesa, tāpat kā Komisija, uzskatīja, ka *Groupement* bija pieņēmis uzņēmumu apvienības lēmumu, kas rada konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ”. Tādējādi tā uzskatīja, ka nav nepieciešams izvērtēt šo pasākumu sekas tirgū.

Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, jo tā nav pareizi izvērtējusi konkurences ierobežojuma mērķa dēļ pastāvēšanu – šis jēdziens ir jāinterpretē šauri un to var piemērot tikai atsevišķiem uzņēmumu savstarpējās koordinācijas veidiem. Konkrētāk, lai gan Vispārējā tiesa norādīja iemeslus, kuru dēļ attiecīgie pasākumi var ierobežot jaunpienācēju konkurētspēju tirgū, tā nekādi nepamatoja, kādā veidā šis ierobežojums ietver pietiekamu kaitējuma līmeni, lai to varētu kvalificēt kā ierobežojumu mērķa dēļ. Ņemot vērā, ka attiecīgo pasākumu mērķis bija paredzēt finansiālu ieguldījumu tiem *Groupement* dalībniekiem, kuri gūst labumu no citu dalībnieku pūlēm, izmantojot CB sistēmu, Tiesa uzskatīja, ka šāds mērķis pats par sevi nav uzskatāms par kaitējošu normālai konkurences darbībai.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka, interesējoties par *Groupement* dalībnieku rīcībā esošajām iespējām panākt maksājumu un naudas izņemšanas sistēmu savstarpēju saderību, Vispārējā tiesa faktiski izvērtēja pasākumu potenciālās sekas, nevis to mērķi, šādi pati secinot, ka attiecīgie pasākumi “pēc sava rakstura” nav uzskatāmi par kaitējošiem normālai konkurences darbībai.

Tiesa tādējādi lietu nodeva atpakaļ Vispārējai tiesai izvērtēšanai, vai attiecīgo nolīgumu “sekas” ir konkurences ierobežošana EKL 81. panta ⁹³ izpratnē.

2014. gada 12. jūnija spriedumā *Deltafina/Komisija* (C-578/11 P, EU:C:2014:1742) Tiesa, izskatot lietu apelācijas kārtībā, precizēja vairākus aspektus saistībā ar konkurences noteikumu piemērošanas procedūru. Tā nosprieda, ka saistībā ar *naudas soda samazināšanu apmaiņā pret apsūdzētā uzņēmuma sadarbību ar Komisiju* uzņēmumam ir pienākums nodrošināt sadarbības konfidencialitāti. Tādējādi tas, ka attiecīgais uzņēmums atklāj savu sadarbību ar Komisiju citiem uzņēmumiem, kas ir bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, ir uzskatāms par sadarbības pienākuma pārkāpumu.

Šajā spriedumā Tiesa arī izvērtēja, vai Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tiesas sēdes laikā par pieļaujamām atzīstot lietas dalībnieku pārstāvju mutvārdu liecības un pamatojoties uz vienu no šīm liecībām. Tiesa konstatēja, ka Vispārējā tiesa patiesi pārsniedza tās rīcības robežas, kas parasti var tikt veikta, iztaujājot par tehniskiem jautājumiem vai sarežģītiem faktiem, lai arī šī iztaujāšana attiecās uz faktiem, kas bija jānoskaidro, piemērojot Vispārējās tiesas Reglamentu. Tomēr Tiesa nosprieda, ka šis procesuālais pārkāpums nav uzskatāms par tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu, ņemot vērā, ka attiecīgās liecības tika ņemtas vērā tikai pakārtoti un ka Vispārējās tiesas vērtējums varēja tikt pamatots tikai ar tās rīcībā esošiem dokumentāriem pierādījumiem.

Visbeidzot, Tiesa lēma arī par argumentu saistībā ar pārmērīgi ilgo tiesvedību. Apstiprinot savu judikatūru ⁹⁴, pirmkārt, tā atgādināja, ka tad, ja nav nekādu norāžu, ka pārmērīgais tiesvedības ilgums Vispārējā tiesā būtu ietekmējis strīda iznākumu, saprātīga lietas izskatīšanas termiņa

⁹³ Tagad LESD 101. pants.

⁹⁴ Tiesas 2013. gada 26. novembra spriedums *Gascoigne Sack Deutschland/Komisija* (C-40/12 P, EU:C:2013:768).

neievērošana nav pamats pārsūdzētā sprieduma atcelšanai. Otrkārt, Tiesa apstiprināja, ka tas, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi savu no Pamattiesību hartas 47. panta otrās daļas izrietošo pienākumu saprātīgā termiņā izskatīt tai nodotās lietas, var tikt sankcionēts ar prasību par zaudējumu atlīdzību. Šāda prasība par zaudējumu atlīdzību ir jāizskata, Vispārējai tiesai lemjot citā iztiesāšanas sastāvā, kas ir atšķirīgs no tā, kādā tika izskatīta prasība atcelt tiesību aktu, un šāda prasība ir uzskatāma par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli.

2. Valsts atbalsts

Valsts atbalsta jomā 2014. gada 3. aprīļa spriedumā Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217) Tiesa nolēma, ka Vispārējā tiesa ir pamatoti noraidījusi Francijas celto prasību⁹⁵ atcelt 2010. gada 26. janvāra lēmumu, kurā *Komisija noteica, ka neierobežotā garantija, ko Francija piešķirusi La Poste, ir valsts atbalsts, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu*⁹⁶. Francijas *La Poste* līdz 2010. gada 1. martam, kad tā tika pārvērsta par akciju sabiedrību, kuras kapitāldaļas pieder valstij, bija pielīdzināma rūpnieciska un komerciāla rakstura publisko tiesību iestādei (turpmāk tekstā – “EPIC”), kurai nav piemērojamas vispārējās tiesību normas par maksātnespēju un bankrotu.

Šajā apelācijas sūdzībā Francija īpaši iebilda pret to, ka Vispārējā tiesa bija atzinusi, pirmkārt, ka Komisija bija tiesīga pārnest pierādīšanas pienākumu attiecībā uz galvojuma pastāvēšanu, pamatojoties uz to, ka uz *La Poste* nebija attiecināmas vispārējās tiesību normas par grūtībās nonākušu uzņēmumu sanāciju un likvidāciju, un, otrkārt, nav ievērojusi noteikumus par nepieciešamo pierādījumu apjomu šāda galvojuma pastāvēšanas pierādīšanā. Tomēr Tiesa norādīja, ka Vispārējā tiesa nav apstiprinājusi nekādu negatīvu prezumpciju izmantošanu, ne arī Komisijas pieļautu pierādīšanas pienākuma pārņemšanu. Tiesa uzskatīja, ka Komisija ir pozitīvi izvērtējusi neierobežota valsts galvojuma par labu *La Poste* pastāvēšanu, ņemot vērā vairākus apstākļus, kas ļauj pierādīt, ka šāda garantija ir piešķirta. Tāpat Tiesa apstiprināja, ka, lai pierādītu netiešās garantijas esamību, Komisija var pamatoties uz būtisku, precīzu un saskanīgu norāžu kopuma metodi, lai pārbaudītu, vai saskaņā ar valsts tiesībām valstij ir pienākums izmantot pašai savus līdzekļus saistības neizpildījušas EPIC zaudējumu segšanai un, tādējādi, pietiekami konkrēts tādu izdevumu ekonomiskais risks, kuri būtu jāsedz no valsts budžeta.

Francija arī iebilda, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nolēmot, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi no apgalvotā valsts piešķirtā galvojuma *La Poste* izrietošas priekšrocības pastāvēšanu. Šajā ziņā Tiesa atzina, ka pastāv vienkārša prezumpcija, saskaņā ar kuru uzņēmumam, uz kuru nav attiecināmas parastās sanācijas un likvidācijas procedūras, piešķirts netiešs un neierobežots valsts galvojums uzlabo tā finansiālo situāciju, samazinot izmaksas, kas parastā gadījumā rastos tā budžetam. Tādējādi, lai pierādītu priekšrocību, kas ar šādu galvojumu piešķirta saņēmējam uzņēmumam, pietiek, ja Komisija pierāda vienīgi šī galvojuma esamību, nepastāvot pienākumam pierādīt tā no tā piešķiršanas brīža radītās faktiskās sekas.

XII. Noteikumi par nodokļiem

2014. gada 16. janvāra spriedumā *Ibero Tours* (C-300/12, EU:C:2014:8) Tiesa nolēma, ka tās spriedumā *Elida Gibbs*⁹⁷ noteiktie principi attiecībā uz *atlaizi, ko ražotājs piešķir izplatīšanas ķēdē, ņemšanu*

⁹⁵ Vispārējās tiesas 2012. gada 20. septembra spriedums Francija/Komisija (T-154/10, EU:T:2012:452).

⁹⁶ Komisijas 2010. gada 26. janvāra Lēmums 2010/605/ES par valsts atbalstu C 56/07 (ex E 15/05), ko Francija piešķirusi *La Poste* [paziņots ar numuru C(2010) 133] (OV L 274, 1. lpp.).

⁹⁷ Tiesas 1996. gada 24. oktobra spriedums *Elida Gibbs* (C-317/94, EU:C:1996:400).

vērā, nosakot pievienotās vērtības nodokļa (PVN) bāzi, nav piemērojami, ja ceļojumu aģentūra, kas darbojas kā starpnieks, pēc savas iniciatīvas un uz sava rēķina galapatērētājam piešķir atlaidi cenām par ceļojumu rīkotāja sniegto pamatpakalpojumu.

Spriedumā *Elida Gibbs* Tiesa noteica, ka, ja preces ražotājs, kurš nav ar līgumu saistīts ar galapatērētāju, bet ir pirmais posms darījumu ķēdē, kas noslēdzas ar pēdējo minēto, minētajam galapatērētājam piešķir cenas atlaidi, izmantojot mazumtirgotāju iekasētos atlaižu kuponus, ko ražotājs atmaksā pēdējiem minētajiem, PVN bāze ir jāsamazina minētās atlaides apmērā. Šajā lietā Tiesa konstatēja, ka Sestās direktīvas⁹⁸ 26. pantā paredzētā īpašā režīma ceļojumu aģentiem mērķa sasniegšanai nekādā ziņā nav nepieciešama atkāpe no minētās direktīvas 11. panta A daļas 1. punkta a) apakšpunktā iekļautā vispārējā noteikuma, kurā, lai noteiktu nodokļa bāzi, ir atsaucē uz jēdzienu "[...] atlīdzība, kuru piegādātājs ir saņēmis vai kura tam jāsaņem no [...] klienta vai trešās personas". No minētā Tiesa secināja, ka, atšķirībā no lietas *Elida Gibbs*, šī lieta attiecas nevis uz ražotāja piešķirtām atlaidēm, izmantojot izplatīšanas ķēdi, bet gan daļas no ceļojuma cenas finansēšanu, ko veic ceļojuma aģentūra, kas darbojas kā starpnieks, un kas attiecībā uz ceļojuma galapatērētāju izpaužas kā tā cenas atlaide. Tā kā minētā cenas atlaide neskar nedz atlīdzību, ko saņem ceļojumu rīkotājs par minētā ceļojuma pārdošanu, nedz atlīdzību, ko saņem ceļojumu aģentūra par savu starpniecības pakalpojumu, Tiesa nosprieda, ka saskaņā ar Sestās direktīvas 11. panta A daļas 1. punkta a) apakšpunktu šāda cenas atlaide nav pamats nodokļa bāzes samazināšanai nedz pamata darījumam, ko sniedz ceļojumu rīkotājs, nedz ceļojumu aģentūras nodrošinātajam pakalpojumu sniegšanas darījumam.

2014. gada 17. septembra spriedums *Skandia America (USA), filial Sverige* (C-7/13, EU:C:2014:2225) attiecas uz jautājumu, vai un kādā veidā *pakalpojumi, ko galvenā sabiedrība, kuras juridiskā adrese ir trešajā valstī, pret atlīdzību ir sniegusi šīs pašas sabiedrības filiālei, kas ir reģistrēta dalībvalstī, ir apliekami ar PVN* saskaņā ar Direktīvu 2006/112⁹⁹, ja minētā filiāle minētajā dalībvalstī ietilpst PVN maksātāju grupā, kas ir izveidota, pamatojoties uz minētās direktīvas 11. pantu.

Vispirms Tiesa aplūkoja jautājumu par pakalpojumu, kurus galvenā sabiedrība sniedz filiālei iepriekš aprakstītajā situācijā, aplikšanu ar PVN. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, pat ja pamatlietā aplūkotā filiāle ir atkarīga no galvenās sabiedrības un tādējādi tai pašai nav nodokļu maksātāja statusa Direktīvas 2006/112 9. panta izpratnē, tā tomēr ir PVN maksātāju grupas dalībiece un tādējādi veido vienotu nodokļu maksātāju nevis ar galveno sabiedrību, bet ar citiem minētās grupas dalībniekiem. No minētā Tiesa secināja, ka šādu pakalpojumu sniegšana ir uzskatāma par ar nodokli apliekamu darījumu Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, ciktāl galvenās sabiedrības sniegtie pakalpojumi pret atlīdzību minētajai filiālei, no PVN viedokļa raugoties, ir jāuzskata par tādiem, kas ir sniegti PVN maksātāju grupai. Turpinājumā Tiesa nosprieda, ka šādā situācijā Direktīvas 2006/112 56., 193. un 196. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka PVN maksātāju grupa kā šīs direktīvas 56. pantā norādīto pakalpojumu saņēmēja kļūst par maksājamā PVN parādnieci. Minētās direktīvas 196. pantā kā izņēmums no šīs direktīvas 193. pantā paredzētā vispārējā noteikuma, saskaņā ar kuru PVN dalībvalstī maksā nodokļa maksātājs, kas sniedz ar nodokli apliekamos pakalpojumus, ir noteikts, ka PVN maksā nodokļa maksātājs – minēto pakalpojumu saņēmējs, ja minētās direktīvas 56. pantā norādītos pakalpojumus sniedz nodokļa maksātājs, kurš neveic uzņēmējdarbību šajā dalībvalstī.

⁹⁸ Padomes 1977. gada 17. maija Sestā direktīva 77/388/EEK, par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.).

⁹⁹ Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 1. lpp.).

XIII. Tiesību aktu tuvināšana

1. Intelektuālais īpašums

Intelektuālā īpašuma jomā īpaši jāizceļ pieci nolēmumi. Pirmais attiecas uz biotehnoloģisko izgudrojumu patentspēju, nākamie trīs nolēmumi attiecas uz autortiesībām un blakustiesībām un piektais nolēmums attiecas uz trīsdimensiju preču zīmēm.

2014. gada 18. decembra spriedumā *International Stem Cell Corporation* (C-364/13, EU:C:2014:2451) Tiesa virspalātas sastāvā interpretēja Direktīvas 98/44 par biotehnoloģisko izgudrojumu tiesisko aizsardzību¹⁰⁰ 6. panta 2. punkta c) apakšpunktu, saskaņā ar kuru *cilvēka embrija izmantošanai rūpnieciskiem vai komerciāliem mērķiem nav patentspējas*, ja to izmantošana šādiem mērķiem būtu pretrunā sabiedriskajai kārtībai vai morālei.

Šajā ziņā Tiesa tostarp atzina, ka neapaugļota cilvēka olšūna, kuras dalīšanās un attīstība ir tikusi stimulēta ar partenogēnēzi, nav "cilvēka embrijs" minētā 6. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē, ja, ņemot vērā pašreizējās zinātniskās atziņas, tai pašai par sevi nepiemīt spēja attīstīties par cilvēku.

Šī secinājuma pamatojumam Tiesa vispirms atgādināja, ka "cilvēka embrija" jēdziens ir jāsaprot plašā nozīmē, ņemot vērā, ka Savienības likumdevējs ir paredzējis nepieļaut nekādu patentspēju, ja tādējādi varētu tikt aizskarta pienācīga cilvēka cieņas ievērošana¹⁰¹. Šādi būtu kvalificējama arī neapaugļota cilvēka olšūna, kurā implantēts nobriedušas cilvēka šūnas kodols, un neapaugļota cilvēka olšūna, kuras dalīšanās un turpmākā attīstība tiek ierosināta partenogēnēzes ceļā, ciktāl šie organismi to iegūšanai izmantotās tehnikas rezultātā aizsāk cilvēka attīstības procesu, tāpat kā olšūnas apaugļošanas rezultātā tiek radīts embrijs.

Atbilstoši šiem interpretācijas kritērijiem Tiesai, ņemot vērā iesniedzējtiesas iesniegtos faktus apgalvojumus, nācās konstatēt, ka šāda patentspējas neesamība nav piemērojama partenotēm, kurām nepiemīt spēja attīstīties par cilvēku.

Runājot par autortiesībām un blakustiesībām, 2014. gada 23. janvāra spriedums *Nintendo u.c.* (C-355/12, EU:C:2014:25) ļāva Tiesai precizēt tiesiskās aizsardzības apmēru, uz kuru autortiesību īpašnieks var paļauties atbilstoši Direktīvai 2001/29 par autortiesībām un blakustiesībām¹⁰², lai nepieļautu efektīvo tehnoloģisko pasākumu, kas ieviesti, lai tā spēļu konsoles aizsargātu no šīm konsolēm paredzētu viltotu programmu izmantošanas, apiešanu.

Iesākumā Tiesa atgādināja, ka videospēles ir sarežģīta aparatūra, kurā ir aptverta ne tikai datorprogramma, bet arī grafiskie un skaņas elementi, kuriem, lai gan tie ir kodēti informātikas valodā, ir pašiem sava jaunrades vērtība. Tādējādi oriģinālās datorprogrammas kā autoru intelektuālā jaunrade tiek aizsargātas ar direktīvā iekļautajām autortiesībām. Tiesa uzskatīja, ka tehnoloģiskie pasākumi, kuri ir ietverti gan fiziskajos videospēļu nesējos, gan konsolēs un kuri prasa savstarpēju sadarbību starp tām, ietilpst jēdzienā "efektīvi tehnoloģiski pasākumi" Direktīvas 2001/29 izpratnē un tiem ir piemērojama tajā paredzētā aizsardzība, ja to mērķis ir liegt vai ierobežot darbības, ar kurām tiek nodarīts kaitējums īpašnieka tiesībām. Šai tiesiskajai

¹⁰⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 6. jūlija Direktīva 98/44/EK par izgudrojumu tiesisko aizsardzību biotehnoloģijā (OV L 213, 13. lpp.).

¹⁰¹ Tiesas 2014. gada 18. oktobra spriedums *Brüstle* (C-34/10, EU:C:2011:669).

¹⁰² Minēta iepriekš 26. zemsvītras piezīmē.

aizsardzībai ir jāievēro samērīguma princips, neaizliedzot ierīces vai darbības, kam ir komerciāli nozīmīgs mērķis vai lietojums, kas nav uzskatāms par tehniskās aizsardzības apiešanu nelikumīgiem mērķiem. Tādā gadījumā kā šis attiecīgās tiesiskās aizsardzības apjoma novērtējumu nedrīkstētu veikt, ņemot vērā konsolju īpašo izmantošanu, kādu to paredzējis autortiesību īpašnieks, bet gan būtu jāņem vērā Direktīvas 2001/29 6. panta 2. punktā paredzētie kritēriji attiecībā uz ierīcēm, produktiem vai komponentiem, ar kuriem var tikt apieta efektīva tehnoloģisko pasākumu aizsardzība.

2014. gada 27. marta spriedumā *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192) Tiesai bija iespēja lemt par *autortiesību īpašnieku prerogatīvām saistībā ar pamattiesību aizsardzību*. Lieta attiecās uz divām filmu ražošanas sabiedrībām, kurām ir tiesības uz filmām, kuras interneta vietnē publiskoja Austrijā reģistrēta interneta pieslēguma pakalpojumu sniedzēja starpnieks. Austrijas tiesa viņam bija liegusi sniegt piekļuvi interneta vietai, jo tajā sabiedrības rīcībā bez autortiesību īpašnieku piekrišanas tika nodoti kinematogrāfijas darbi, uz kuriem minētajām filmu ražošanas sabiedrībām bija blakustiesības.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka interneta pieslēguma nodrošinātājs, kas ļauj klientiem piekļūt aizsargātiem objektiem, kurus sabiedrības rīcībā internetā ir nodevusi trešā persona, ir starpnieks, kura pakalpojumi tiek izmantoti, lai pārkāptu autortiesības vai blakustiesības Direktīvas 2001/29 8. panta 3. punkta izpratnē. Šādu secinājumu apstiprina direktīvas mērķis. Ja interneta pieslēguma pakalpojumu sniedzēji tiktu izslēgti no šīs tiesību normas piemērošanas jomas, tiktu būtiski samazināta tiesību īpašniekiem ar minēto direktīvu piešķirtā aizsardzība. Tiesa, kurai saistībā ar pamattiesībām tika arī jautāts par iespējamību izdot rīkojumu, kurā netiktu precizēti pasākumi, kas jāveic interneta pieslēguma pakalpojumu sniedzējam, un iespējamību, ka šis pakalpojumu sniedzējs varētu izvairīties no kavējuma naudas samaksas rīkojuma neievērošanas gadījumā, ja viņš pierādītu, ka viņš ir veicis visus iespējamus pasākumus, precizēja, ka šāds rīkojums nav pretrunā minētajām pamattiesībām, proti, darījumdarbības brīvībai un informācijas brīvībai, ar nosacījumu, ka ir izpildīti divi nosacījumi. Pirmkārt, pieslēguma pakalpojumu sniedzēja veiktie pasākumi nelietderīgi neatņem lietotājiem iespēju likumīgi piekļūt pieejamajai informācijai. Otrkārt, šo pasākumu sekas ir tādas, ka tiek novērsta vai vismaz padarīta grūti realizējama neatļauta iepazīšanās ar aizsargātajiem objektiem un interneta lietotāji tiek nopietni atturēti iepazīties ar šiem objektiem, kas nodoti to rīcībā, pārkāpjot intelektuālā īpašuma tiesības.

Tāpat autortiesību un blakustiesību jomā 2014. gada 3. septembra spriedumā *Deckmyn un Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132) Tiesa virspalātas sastāvā precizēja jēdziena “*parodija*” kā *izņēmuma no Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta k) apakšpunktā aizsargātajām reproducēšanas tiesībām, tiesībām uz darbu izziņošanu un tiesībām uz cita tiesību objekta publiskošanu piemērošanas jomu*.

Tiesa vispirms norādīja, ka jēdziens “parodija” ir jāuzskata par autonomu Savienības tiesību jēdzienu. Tomēr, tā kā Direktīvā 2001/29 nav sniegta nekāda šī jēdziena definīcija, tad tā nozīmes un piemērošanas jomas noteikšana ir jāveic saskaņā ar tā ierasto nozīmi ikdienas valodā, ievērojot kontekstu, kādā tas tiek izmantots, un ar tiesisko regulējumu, kura daļu tas veido, īstenojamos mērķus. Turpinājumā Tiesa norādīja, ka parodijas galvenās raksturiezīmes ir, pirmkārt, atsauce uz pastāvošu darbu, sniedzot pamanāmas atšķirības no tā, un, otrkārt, tā ir humora vai izsmiekla izpausme. Parodijas jēdziens nav pakļauts nosacījumiem, atbilstoši kuriem papildus tam, ka tajā ir jābūt pamanāmām atšķirībām salīdzinājumā ar parodēto oriģinālo darbu, parodijai pašai ir jābūt oriģinālai, tai ir jābūt saprātīgi attiecināmai uz citu personu, nevis paša oriģinālā darba autoru, jāattiecas uz pašu oriģinālo darbu vai arī tajā ir jābūt minētam parodētā darba avotam. Līdz ar to, konkrētajā situācijā piemērojot izņēmumu attiecībā uz parodiju Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta k) apakšpunkta izpratnē, ir jāievēro taisnīgs līdzsvars starp direktīvā aizsargāto autoru

un tiesību īpašnieku interesēm un tiesībām, no vienas puses, un aizsargātā darba izmantotāja, kurš atsaucas uz izņēmumu attiecībā uz parodiju, vārda brīvību, no otras puses.

Visbeidzot, preču zīmju jomā lietā *Apple* (C-421/13, EU:C:2014:2070), kurā spriedums pasludināts 2014. gada 10. jūlijā, Tiesai nācās pievērsties *iespējamībai reģistrēt trīsdimensiju preču zīmi, kas sastāv no veikālā piedāvātajiem pakalpojumiem paredzētā veikala iekārtojuma attēlojuma daudzkrāsainā zīmējumā bez izmēru un proporciju norādēm*.

Lai spriestu par attiecīgā apzīmējuma spēju tikt reģistrētam, Tiesa vispirms atgādināja preču zīmes reģistrēšanas nosacījumus saskaņā ar Direktīvas 2008/95 noteikumiem¹⁰³. Tiesa uzskatīja, ka attēlojums, kurā, izmantojot vienlaidu līniju, kontūru un formu kopumu, ir atspoguļots tirdzniecības telpas iekārtojums, var veidot preču zīmi ar nosacījumu, ka tas ir atbilstošs, lai atšķirtu viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus no cita uzņēmuma precēm vai pakalpojumiem. Tomēr apzīmējuma vispārēja spēja veidot preču zīmi nenožīmē, ka šim apzīmējumam obligāti piemīt atšķirtspēja direktīvas izpratnē. Šī spēja praksē ir jānovērtē, ņemot vērā, pirmkārt, attiecīgās preces vai pakalpojumus un, otrkārt, to, kā apzīmējumu uztver konkrētā sabiedrības daļa. Turklāt Tiesa precizēja, ka, ja vien tas nav pretrunā kādam no Direktīvā 2008/95 norādītajiem reģistrācijas atteikuma iemesliem, tad tāds apzīmējums, kurā attēlots preču ražotāja flagmaņveikalu iekārtojums, var tikt reģistrēts ne vien attiecībā uz šīm precēm, bet arī attiecībā uz pakalpojumiem, ja šie pakalpojumi nav minēto preču tirdzniecības neatņemama sastāvdaļa. Tādējādi preču tirdzniecības telpas attēlojumu, kas ietver tikai zīmējumu bez izmēru un proporciju norādēm, var reģistrēt kā preču zīmi attiecībā uz pakalpojumiem, kas, lai arī ir saistīti ar šīm precēm, tomēr nav to tirdzniecības būtiska sastāvdaļa, ar nosacījumu, ka šis attēlojums spēj parādīt atšķirību starp reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja pakalpojumiem un citu uzņēmumu pakalpojumiem un ka tas nav pretrunā nevienam no atteikuma iemesliem.

2. Personas datu aizsardzība

Personas datu aizsardzības jomā Tiesa pieņēma trīs spriedumus, kas ir pieminēšanas vērti. Divi spriedumi attiecas uz uzņēmumu, kas sniedz komunikācijas pakalpojumus, un uzņēmumu, kas sniedz meklētājprogrammu pakalpojumus, pienākumiem saistībā ar šo datu aizsardzību. Trešais spriedums attiecas uz valsts datu aizsardzības uzraudzības iestāžu autonomiju.

2014. gada 8. aprīļa sprieduma *Digital Rights Ireland u.c.* (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238), ko Tiesa pasludināja virspalātas sastāvā, pamatā ir *lūgums izvērtēt Direktīvas 2006/24 par datu saglabāšanu*¹⁰⁴ spēkā esamību, ņemot vērā pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Lūguma mērķis bija uzzināt, vai saskaņā ar šo direktīvu noteiktais pienākums publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu operatoriem noteiktu laiku saglabāt datus par personas privāto dzīvi un saziņu un ļaut tiem piekļūt kompetentajām valsts iestādēm, veido nepamatotu iejaukšanos minētajās pamattiesībās.

Tiesa vispirms nosprieda, ka, paredzot šiem pakalpojumu sniedzējiem šādus pienākumus, Direktīvas 2006/24 noteikumi izraisīja īpaši būtisku iejaukšanos privātās dzīves neaizskaramībā

¹⁰³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīva 2008/95/EK, ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (kodificētā redakcija) (OV L 299, 25. lpp., un labojums – OV 2009, L 11, p. 86).

¹⁰⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīva 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV L 105, 54. lpp.).

un personu datu aizsardzībā, kas ir aizsargātas, attiecīgi, Pamattiesību hartas 7. un 8. pantā. Turpinājumā, pamatojoties uz Hartas 52. panta 1. punktu, Tiesa konstatēja, ka šo iejaukšanos var attaisnot vispārējo interešu mērķis, piemēram, cīņa pret organizēto noziedzību.

Tomēr Tiesa atzina direktīvu par spēkā neesošu, uzskatot, ka tā rada plašu un īpaši būtisku iejaukšanos minētajās pamattiesībās, un tā nav precīzi reglamentēta ar tiesību normām, kas ļautu nodrošināt, lai tā patiešām būtu ierobežota ar absolūti nepieciešamo.

Šī konstatējuma pamatojumam Tiesa norādīja, pirmkārt, ka Direktīva 2006/24 vispārīgā veidā aptver visas personas un visus elektroniskās komunikācijas līdzekļus, kā arī visu informāciju par datu plūsmu bez kādām atšķirībām, ierobežojumiem vai izņēmumiem saistībā ar mērķi cīnīties pret smagiem noziegumiem. Otrkārt, runājot par kompetento valsts iestāžu piekļuvi datiem un to turpmāku izmantošanu, šajā direktīvā nav paredzēti objektīvi kritēriji, kas ļautu nodrošināt to, ka dati tiek izmantoti tikai, lai novērstu, atklātu vai nodrošinātu kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kurus var uzskatīt par pietiekami smagiem, lai tas attaisnotu šādu iejaukšanos, nedz arī šādas piekļuves vai šādas izmantošanas materiālie un procesuālie nosacījumi. Treškārt, runājot par datu saglabāšanas ilgumu, direktīvā ir noteikts termiņš, kas nav īsāks par sešiem mēnešiem, nenosakot atšķirības starp datu kategorijām atkarībā no iesaistītajām personām vai datu iespējamu izmantošanu saistībā ar panākamo mērķi.

Turklāt, attiecībā uz prasībām, kas izriet no Pamattiesību hartas 8. panta 3. punkta, Tiesa konstatēja, ka Direktīvā 2006/24 nav paredzētas pienācīgas garantijas, kas ļautu nodrošināt efektīvu datu aizsardzību pret ļaunprātīgas izmantošanas risku, kā arī pret nelikumīgu piekļuvi datiem un to nelikumīgu izmantošanu, un ka šajā direktīvā nav paredzēta arī datu saglabāšana Savienības teritorijā. Tādējādi ar to netiek pilnībā nodrošināta neatkarīgas iestādes kontrole pār aizsardzības un drošības prasību ievērošanu, lai arī tas ir skaidri pieprasīts minētajā 8. pantā.

Turklāt ir jānorāda uz 2014. gada 13. maija spriedumu *Google Spain* un *Google* (C-131/12, EU:C:2014:317), kurā Tiesa virspalātas sastāvā tika lūgta interpretēt Direktīvas 96/46 par personas datu aizsardzību¹⁰⁵ piemērošanas nosacījumus saistībā ar meklētājprogrammas darbību internetā.

Tiesa vispirms konstatēja, ka, automatizēti, konstanti un sistemātiski meklējot internetā publicētu informāciju, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs veic darbības, kas ir jākvalificē kā "personas datu apstrāde" Direktīvas 95/46 izpratnē, ja šī informācija ietver šādus datus. Tiesa uzskatīja, ka šis pakalpojumu sniedzējs ir "atbildīgs" par šādu apstrādi direktīvas 2. panta d) punkta izpratnē, ņemot vērā, ka viņš nosaka šīs apstrādes mērķus un līdzekļus. Šī pakalpojumu sniedzēja veikta šo datu apstrāde atšķiras no apstrādes, kuru jau veikuši interneta vietnes izdevēji, kas ietver šo datu iekļaušanu interneta vietnē, un to papildina.

Šādā kontekstā Tiesa precizēja, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja veikta personas datu apstrāde var būtiski ietekmēt pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, jo šāda apstrāde ļauj katram interneta lietotājam iegūt ar rezultātu sarakstu strukturētu tādas informācijas pārskatu, kas saistībā ar šo personu atrodama internetā, kas potenciāli skar daudzus tās privātās dzīves aspektus un bez meklētājprogrammas nevarētu (vai vienīgi ar lielām grūtībām varētu) tikt savstarpēji saistīta, un tādējādi – izveidot vairāk vai mazāk detalizētu šīs personas profilu. Ņemot vērā šīs iejaukšanās potenciālo smagumu, tā nevar tikt attaisnota vienīgi ar pakalpojumu sniedzēja ekonomisko interesi.

¹⁰⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

Atbildot uz jautājumu, vai Direktīva 95/46 attiecīgajai personai ļauj lūgt, lai no rezultātu saraksta tiktu dzēstas saites uz interneta vietnēm, pamatojoties uz to, ka tā vēlas, lai tajā ietvertā informācija saistībā ar tās personu tiktu "aizmirsta" pēc noteikta laika, Tiesa norādīja, ka, ja pēc attiecīgās personas lūguma tiek konstatēts, ka šo saišu iekļaušana sarakstā attiecīgajā brīdī nav saderīga ar minēto direktīvu, šajā sarakstā iekļautā informācija un saites ir jāizdzēš. Tā kā saskaņā ar Pamattiesību hartas 7. un 8. pantu šī persona var lūgt, lai attiecīgā informācija vairs netiktu sniegta plašai sabiedrībai, to iekļaujot šādā rezultātu sarakstā, šīs tiesības principā ir svarīgākas ne tikai par meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja ekonomisko interesi, bet arī plašās sabiedrības interesi atrast minēto informāciju, veicot meklēšanu, izmantojot šīs personas vārdu. Tas tā nebūtu tikai gadījumā, ja tādu īpašu iemeslu dēļ kā minētās personas loma sabiedriskajā dzīvē izrādītos, ka iejaukšanās tās pamattiesībās ir attaisnota ar īpašām minētās sabiedrības interesēm saņemt piekļuvi attiecīgajai informācijai, pateicoties šai iekļaušanai.

2014. gada 8. aprīlī tika pieņemts spriedums Komisija/Ungārija (C-288/12, EU:C:2014:237), kurā Tiesa virspalātas sastāvā lēma par *prasību sakarā ar pienākumu neizpildi saistībā ar Ungārijas valsts personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņa priekšlaicīgu izbeigšanu un tādējādi par Direktīvā 95/46 par datu aizsardzību* ¹⁰⁶ paredzētajiem dalībvalstu pienākumiem.

Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstīs izveidotām uzraudzības iestādēm ir jābūt neatkarīgām tādā mērā, ka savus pienākumus tās var veikt bez ārējas ietekmes. Šī neatkarība izslēdz it īpaši jebkādu rīkojumu došanu un jebkādu citu ārēju ietekmi – vai tā būtu tieša vai netieša –, kas varētu iespaidot to lēmumus un kas tādējādi varētu apdraudēt minēto iestāžu pienākumu izpildi, kas ietver taisnīga līdzsvara starp tiesību uz privāto dzīvi aizsardzību un personas datu brīvu apriti izveidi. Šādā kontekstā iespēja vien, ka valsts pārraudzības iestādes var īstenot politisku ietekmi pār uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus tās neatkarīgai pienākumu izpildei. Ja katrai dalībvalstij būtu atļauts pirms tās sākotnēji paredzētā termiņa izbeigt uzraudzības iestādes pilnvaras, neievērojot piemērojamajos tiesību aktos šajā nolūkā iepriekš noteiktos noteikumus un garantijas, šādas priekšlaicīgas izbeigšanas draudi, kas šai iestādei pastāvētu visā tās pilnvaru termiņa laikā, varētu izraisīt to, ka tā zināmā veidā pakļaujas politiskajai varai, kas nav saderīgi ar minēto neatkarības prasību. Šī prasība par neatkarību noteikti ir jāinterpretē kā tāda, kas ietver pienākumu ievērot uzraudzības iestādes pilnvaru ilgumu līdz to beigām, to izbeidzot priekšlaicīgi, vienīgi ievērojot piemērojamo tiesību aktu noteikumus un tajos paredzētās garantijas. No minētā Tiesa secināja, ka, priekšlaicīgi izbeidzot uzraudzības iestādes pilnvaras, Ungārija nav izpildījusi Direktīvā 95/46 paredzētos pienākumus.

XIV. Sociālā politika

Sociālās politikas jomā var pieminēt trīs spriedumus. Pirmais attiecas uz diskriminācijas vecuma dēļ aizliegumu, savukārt pārējie divi attiecas uz gadījumiem, kad mātēm pasūtīnātājām tika liegtas tiesības uz apmaksātu atvaļinājumu bērnu aprūpei.

1. Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības un profesijas jomā

2014. gada 11. novembra spriedumā *Schmitzer* (C-530/13, EU:C:2014:2359) Tiesas virspalāta iepazinās ar *tiesisko reformu, kas tika veikta Austrijā pēc sprieduma lietā Hütter* ¹⁰⁷ ar mērķi izbeigt

¹⁰⁶ Minēta iepriekš 105. zemsvītras piezīmē.

¹⁰⁷ Tiesas 2009. gada 18. jūnija spriedums *Hütter* (C-88/08, EU:C:2009:381).

ieredņu diskrimināciju vecuma dēļ. Šajā pēdējā minētajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka Austrijas tiesiskais regulējums, ar kuru, nosakot līmeni, kādā tiek ietverti civildienesta līgumdarbinieki, tika izslēgti nodarbinātības laikposmi, kas veikti pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, bija pretrunā Direktīvai 2000/78 par vienlīdzīgu attieksmi pret nodarbinātību un profesiju ¹⁰⁸. Jaunajā valsts tiesiskajā regulējumā tiek ņemti vērā mācību un nodarbinātības laikposmi pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, bet vienlaicīgi tikai ierēdņiem, kurus šāda diskriminācija skārusi, tiek ieviests trīs gadu pagarinājums, kas vajadzīgs, lai katrā darba un atalgojuma kategorijā pārietu no vienas pakāpes uz otru. Tiesa uzskatīja, ka, ciktāl šis pagarinājums attiecas tikai uz ierēdņiem, kuri mācību vai dienesta laikposmus ir pabeiguši pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, jaunais tiesiskais regulējums ietver atšķirīgu attieksmi, kuras pamatā ir vecums, direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

Runājot par šīs atšķirīgās attieksmes pamatojumu, Tiesa norādīja, ka, lai arī ar budžetu saistītie apsvērumi var būt dalībvalsts sociālās politikas izveles pamatā, tie paši par sevi nevar būt likumīgs mērķis. Turpretim ierēdņu, kurus labvēlīgi ietekmējusi iepriekšējā sistēma, iegūto tiesību ievērošana un tiesiskās palīdzības aizsardzība ir likumīgi nodarbinātības politikas un darba tirgus mērķi, kas pārejas periodā var pamatot iepriekšējās darba samaksas un tādējādi vecuma dēļ diskriminējošās sistēmas spēkā paturēšanu. Tiesa uzskatīja, ka tāds tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkots pamatlietā, ļauj sasniegt šos mērķus, ciktāl minētie ierēdņi nav pakļauti atalgojuma palielināšanas sistēmas laikposma pagarināšanai ar atpakaļejošu spēku. Tomēr šie mērķi nevar attaisnot pasākumu, ar kuru, lai arī tikai attiecībā uz dažām personām, galīgi tiek paturēta spēkā atšķirība attieksmē atkarībā no vecuma, kuru izskaust bija diskriminējošās sistēmas reformas mērķis. Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka arī šāds valsts tiesiskais regulējums ir pretrunā Direktīvas 2000/78 2. panta 1. punktam un 2. punkta a) apakšpunktam un 6. panta 1. punktam.

2. Tiesības uz grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu

2014. gada 18. marta spriedumos *D.* (C-167/12, EU:C:2014:169) un *Z.* (C-363/12, EU:C:2014:159) Tiesai virspalātas sastāvā bija jānosaka, vai atteikums piešķirt apmaksātu atvaļinājumu mātei pasūtīnātājai, kuras bērns ir dzimis pēc vienošanās par bērna iznēsāšanu, ko veic surogātmāte, ir pretrunā Direktīvai 92/85 ¹⁰⁹ vai ir uzskatāms par diskrimināciju dzimuma vai invaliditātes dēļ, kas ir pretrunā Direktīvām 2006/54 ¹¹⁰ un 2000/78 ¹¹¹. Abas prasītājas pamatlietā bērna iznēsāšanai izmantoja surogātmātes pakalpojumus un viņu apmaksāta atvaļinājuma pieteikums tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka viņas nekad nav bijušas stāvoklī un ka bērni nav adoptēti.

Vispirms, runājot par Direktīvu 92/85, Tiesa norādīja, ka dalībvalstīm nav pienākuma piešķirt grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu saskaņā ar minēto direktīvu darba ņēmējai, kura ir māte pasūtīnātāja, kuras bērns ir dzimis pēc vienošanās par bērna iznēsāšanu, ko veic surogātmāte, arī tad, ja viņa var šo bērnu pēc dzimšanas barot ar krūti vai viņa to faktiski baro ar krūti. Direktīvas 92/85 8. pantā paredzētā grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma mērķis ir aizsargāt

¹⁰⁸ Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.).

¹⁰⁹ Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti (desmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 348, 1. lpp.).

¹¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. jūlija Direktīva 2006/54/EK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (pārstrādāta redakcija) (OV L 204, 23. lpp.).

¹¹¹ Minēta iepriekš 108. zemsvītras piezīmē.

bērna mātes veselību īpašā neaizsargātības situācijā, kas rodas no viņas grūtniecības. Lai gan Tiesa ir noteikusi, ka grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma mērķis tostarp ir nodrošināt īpašās attiecības starp sievieti un viņas bērnu, tas tomēr attiecas vienīgi uz laikposmu pēc grūtniecības un dzemdībām. No tā izriet, ka, lai varētu piešķirt grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu, darba ņēmējai, kura vēlas to izmantot, vajadzēja būt grūtniecības stāvoklī un dzemdēt bērnu. Tomēr Tiesa uzskata, ka Direktīvā 92/85 nav aizlieguma dalībvalstīm izmantot to tiesības paredzēt labvēlīgākus noteikumus mātes pasūtinātājas veselības un drošības aizsardzībai, viņai ļaujot saņemt grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma priekšrocības.

Attiecībā uz Direktīvu 2006/54 Tiesa nosprieda, ka tas, ka darba devējs atsakās piešķirt grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu mātei pasūtinātājai, kura ir ieguvusi bērnu pēc vienošanās par bērna iznēsāšanu, ko veic surogātmāte, nav tieša vai netieša diskriminācija dzimuma dēļ. Tostarp, runājot par apgalvoto netiešo diskrimināciju, Tiesa konstatēja, pirmkārt, ka šāda diskriminācija nepastāv, ja nav apstākļu, kas ļautu noteikt, ka atteikums piešķirt attiecīgo atvaļinājumu nostādītu īpaši nelabvēlīgā stāvoklī darba ņēmējas sievietes, salīdzinot ar darba ņēmējiem vīriešiem. Otrkārt, mātei pasūtinātājai kā tādai nevar tikt piemērota nelabvēlīgāka attieksme viņas grūtniecības dēļ, jo viņa nav ieņēmusi šo bērnu. Saistībā ar adopcijas atvaļinājuma piešķiršanu Tiesa nosprieda, ka, ņemot vērā, ka šādam atvaļinājumam nav piemērojama Direktīva 2006/54, dalībvalstis var arī brīvi izlemt, vai piešķirt šādu atvaļinājumu.

Lietā Z. pasūtinātāja māte nevarēja iznēsāt bērnu, tādēļ viņa izmantoja surogātmāti. Saistībā ar Direktīvu 2000/78 Tiesa uzskatīja, ka atteikums piešķirt apmaksātu atvaļinājumu, kas būtu vienlīdzīgs grūtniecības un dzemdību atvaļinājumam vai adopcijas atvaļinājumam, nav uzskatāms par diskrimināciju invaliditātes dēļ. Nespēja tikt pie bērna, izmantojot vispārpieņemtos veidus, pati par sevi principā nav šķērslis mātei pasūtinātājai stāties darbā, to veikt un tajā progresēt, un tādējādi to nevar uzskatīt par invaliditāti minētās direktīvas izpratnē. Lai gan iesniedzējtiesa uzdeva jautājumu saistībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām ¹¹², Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 2000/78 spēkā esamību nevar izvērtēt, ņemot vērā šo konvenciju, jo tā ir uzskatāma par programmu un tai nav tiešas iedarbības. Tomēr minētā direktīva, cik vien iespējams, ir jāinterpretē saskaņā ar šo konvenciju.

XV. Vide

2014. gada 1. jūlija spriedumā *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), lemjot par *LESD 34. panta un Direktīvas 2009/28 par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu* ¹¹³ interpretāciju, Tiesas virspalāta nosprieda, ka saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta otrās daļas k) punktu un 3. panta 3. punktu dalībvalstīm, kuras sniedz atbalstu enerģijas ražotājiem, kas izmanto atjaunojamus energoresursus, nav jāparedz finansiāla atbalsta pasākumi citā dalībvalstī saražotās zaļās enerģijas patēriņam.

Pamatlietā aplūkotā Zviedrijas atbalsta shēma paredz piešķirt tirgojamus sertifikātus ¹¹⁴ zaļās elektroenerģijas ražotājiem par šajā valstī ražotu elektroenerģiju un nosaka pienākumu elektroenerģijas piegādātājiem un atsevišķiem lietotājiem pirkt un katru gadu kompetentajai

¹¹² Minēta iepriekš 86. zemsvītras piezīmē.

¹¹³ Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 16. lpp.).

¹¹⁴ Runa ir par atbalsta shēmu, kurā elektroenerģijas piegādātājiem un atsevišķiem lietotājiem ir noteikts pienākums izmantot noteiktu daļu zaļās elektroenerģijas.

iestādei iesniegt noteiktu skaitu šādu sertifikātu, kas atbilst daļai no to kopējā elektroenerģijas piegāžu vai patēriņa apjoma. Tā kā Zviedrijas iestādes atteicās piešķirt šos sertifikātus prasītājam par tās Somijā esošo vēja enerģijas parku, pamatojoties uz to, ka šādus sertifikātus var saņemt tikai Zviedrijā esoši ražošanas iekārtu operatori, prasītāja apstrīdēja lēmumu par atteikumu.

Tiesa vispirms konstatēja, pirmkārt, ka minētajai shēmai ir iezīmes, kas ir raksturīgas atbalsta shēmām, ko paredz un atļauj Direktīvas 2009/28 noteikumi, un, otrkārt, ka Savienības likumdevējs nav paredzējis noteikt dalībvalstīm pienākumu attiecināt šīs priekšrocības uz zaļo elektroenerģiju, kas ir ražota citā dalībvalstī. Tomēr tā uzskatīja, ka šāds tiesiskais regulējums var vismaz netieši un potenciāli dažādos veidos likt šķēršļus elektroenerģijas, it īpaši zaļās elektroenerģijas, importam no citām dalībvalstīm. Tādējādi šāda shēma ir uzskatāma par pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas principā nav saderīgs ar LESD 34. pantā noteiktajiem pienākumiem, ja vien to nav iespējams objektīvi pamatot. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka, tā kā Savienības tiesībās nav veikta zaļās elektroenerģijas valsts atbalsta shēmu saskaņošana, principā dalībvalstīm ir atļauts attiecināt šādas shēmas uz to teritorijā notiekošo zaļās elektroenerģijas ražošanu, ciktāl shēma būtībā ir vērsta uz ieguldījumu jaunās iekārtās sekmēšanu, raugoties no ilgtermiņa skatu punkta, sniedzot ražotajiem zināmas garantijas attiecībā uz to zaļās elektroenerģijas noietu nākotnē.

C – Tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2014. gada 9. oktobrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

palātas priekšsēdētājs *L. Bay Larsen*, palātas priekšsēdētāja *R. Silva de Lapuerta*, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks *K. Lenaerts*, Tiesas priekšsēdētājs *V. Skouris*, palātu priekšsēdētāji *A. Tizzano*, *M. Ilešič* un *T. von Danwitz*.

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

palātas priekšsēdētāja *K. Jürimäe*, palātu priekšsēdētāji *C. Vajda* un *A. Ó Caoimh*, pirmais ģenerāladvokāts *M. Wathelet*, palātu priekšsēdētāji *J.-C. Bonichot* un *S. Rodin*, tiesnesis *A. Rosas*.

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

ģenerāladvokāts *Y. Bot*, ģenerāladvokāte *E. Sharpston*, tiesneši *J. Malenovský* un *E. Juhász*, ģenerāladvokāte *J. Kokott*, tiesneši *A. Borg Barthet* un *E. Levits*, ģenerāladvokāts *P. Mengozzi*.

Ceturtā rinda, no kreisās uz labo:

tiesnese *A. Prechal*, ģenerāladvokāts *N. Jääskinen*, tiesnesis *D. Šváby*, tiesnese *C. Toader*, tiesnesis *A. Arabadjiev*, tiesnesis *M. Safjan*, tiesnese *M. Berger*, ģenerāladvokāts *P. Cruz Villalón*.

Piektā rinda, no kreisās uz labo:

ģenerāladvokāti *M. Szpunar* un *N. Wahl*, tiesneši *C. G. Fernlund*, *E. Jarašiūnas*, *J. L. da Cruz Vilaça*, *F. Biltgen* un *M. C. Lycourgos*, tiesas sekretārs *A. Calot Escobar*.

1. Tiesas locekļi

(Amatā stāšanās kārtībā)

Vassilios Skouris [Vasilis Skouris]

Dzimis 1948. gadā; 1970. gadā ieguvis jurista diplomu Berlīnes Brīvajā universitātē; 1973. gadā ieguvis doktora grādu konstitucionālajās un administratīvajās tiesībās Hamburgas Universitātē; Hamburgas Universitātes docents (1972–1977); Bīlefeldes Universitātes publisko tiesību profesors (1978); Saloniku Universitātes publisko tiesību profesors (1982); iekšlietu ministrs (1989. un 1996. gadā); Krētas Universitātes Administratīvās komitejas loceklis (1983–1987); Saloniku Starptautisko ekonomisko tiesību un Eiropas tiesību centra direktors (1997–2005); Grieķijas Eiropas tiesību apvienības prezidents (1992–1994); Grieķijas Nacionālās pētniecības komitejas loceklis (1993–1995); Grieķijas Augstākās ierēdņu atlases komisijas loceklis (1994–1996); kopš 1995. gada – Trīres Eiropas tiesību akadēmijas Zinātņu padomes loceklis; Grieķijas Nacionālās tiesnešu skolas Administratīvās komisijas loceklis (1995–1996); Ārlietu ministrijas Zinātņu padomes loceklis (1997–1999); Grieķijas Sociālo un ekonomikas lietu padomes priekšsēdētājs (1998); kopš 1999. gada 8. jūnija – Tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas priekšsēdētājs.

Koen Lenaerts [Kūns Lēnartss]

Dzimis 1954. gadā; maģistra un doktora grāds tiesību zinātnēs (Lēvenas Katoliskā universitātē); *Master of Laws, Master in Public Administration* (Hārvarda universitātē); asistents (1979–1983), vēlāk – Eiropas tiesību profesors Lēvenas Katoliskajā universitātē (kopš 1983. gada); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1984–1985); profesors Eiropas koledžā Brigē (1984–1989); Briseles Advokātu kolēģijas advokāts (1986–1989); viesprofesors Hārvarda *Law School* (1989); no 1989. gada 25. septembra līdz 2003. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis; kopš 2012. gada 9. oktobra – Tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

Antonio Tizzano [Antonio Ticano]

Dzimis 1940. gadā; Eiropas Savienības tiesību profesors *La Sapienza* universitātē Romā; profesors Neapoles universitātēs “Istituto Orientale” (1969–1979) un “Federico II” (1979–1992), Katānijas (1969–1977) un Mogadišu (1967–1972) universitātēs; advokāts Itālijas Kasācijas tiesā; juriskonsults Itālijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1984–1992); Itālijas delegācijas loceklis sarunās par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos Eiropas Kopienām, par Vienoto Eiropas Aktu un Līgumu par Eiropas Savienību; vairāku publikāciju autors, tostarp Komentāriem par Eiropas līgumiem un Eiropas Savienības kodeksiem; žurnāla “Il Diritto dell’Unione Europea” dibinātājs un direktors kopš 1996. gada; vairāku juridisku izdevumu padomes vai redakcijas loceklis; vairāku starptautisku kongresu ziņotājs; konferences un kursi vairākās starptautiskās institūcijās, tostarp Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijā (1987); neatkarīgo ekspertu grupas par Eiropas Kopienas Komisijas finanšu kontroli loceklis (1999); no 2000. gada 7. oktobra līdz 2006. gada 3. maijam – Tiesas ģenerālvokāts; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas tiesnesis.

Allan Rosas [Alans Ross]

Dzimis 1948. gadā; Turku (Somija) Universitātes tiesību zinātņu doktors; Turku Universitātes (1978–1981) un Obu Akadēmijas (1981–1996) tiesību zinātņu profesors; Obu Akadēmijas Cilvēktiesību institūta direktors (1985–1995); ieņēmis dažādus atbildīgus valsts un starptautiska mēroga amatus universitātē; zinātnisko apvienību loceklis; koordinējis vairākus valsts un starptautiska mēroga pētnieciskos projektus un programmas, īpaši šādās nozarēs: Kopienas tiesības, starptautiskās tiesības; cilvēktiesības un pamattiesības, konstitucionālās tiesības un salīdzinošā valsts pārvalde; Somijas valdības pārstāvis (Somijas delegāciju loceklis vai padomnieks) starptautiskajās konferencēs un sanāksmēs; Somijas tiesību eksperts, tostarp valdības un parlamenta juridiskajās komisijās Somijā, kā arī ANO, UNESCO, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā (EDSO) un Eiropas Padomē; kopš 1995. gada – galvenais juriskonsults Eiropas Komisijas Juridiskajā dienestā, atbildīgais par ārējām attiecībām; kopš 2001. gada marta – Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta ģenerāldirektora vietnieks; kopš 2002. gada 17. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Rosario Silva de Lapuerta [Rozario Silva de Lapuerta]

Dzimusi 1954. gadā; maģistra grāds tiesību zinātnēs (Madrides *Universidad Complutense*); *abogado del Estado* Malagā; strādājusi par *abogado del Estado* Satiksmes, tūrisma un sakaru ministrijas Juridiskajā dienestā, kā arī Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā; strādājusi par *abogado del Estado-Jefe* Valsts Juridiskajā dienestā saistībā ar tiesvedību Eiropas Kopienu Tiesā, *Abogacía General del Estado* (Tieslietu ministrija) Eiropas un starptautisko tiesību dienesta ģenerāldirektora vietniece; Komisijas pārdomām par Kopienas tiesību sistēmas nākotni sasauktas grupas locekle; Spānijas delegācijas grupas "Prezidentūras draugi" par Kopienas tiesu sistēmas reformu Nicas līgumā un Padomes *ad hoc* grupas "Cour de justice" vadītāja; Eiropas tiesību profesore Madrides *Escuela Diplomática*; viena no žurnāla "Noticias de la Unión Europea" izdevējiem; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.

Juliane Kokott [Juliana Kokote]

Dzimusi 1957. gadā; studējusi tiesību zinātnes Bonnas Universitātē un Ženēvas Universitātē; LL.M. (*American University*, Vašingtona, ASV); tiesību zinātņu doktore (Heidelbergas Universitāte, 1985; Hāvarda Universitāte, 1990); viesprofesore Bērklījas Universitātē (1991); Vācijas un ārvalstu publisko tiesību, starptautisko tiesību un Eiropas tiesību profesore Augsburgas Universitātē (1992), Heidelbergas Universitātē (1993) un Diseldorfas Universitātē (1994); Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Samierināšanas un arbitražas tiesas Vācijas valdības apstiprināta pagaidu tiesnese; Federālās konsultatīvās padomes "Globālas vides izmaiņas" priekšsēdētāja vietniece (*WBGU*, 1996); starptautisko tiesību, starptautisko tirdzniecības tiesību un Eiropas tiesību profesore *St. Gallen* Universitātē (1999); *St. Gallen* Universitātes Eiropas un starptautisko tirdzniecības tiesību institūta direktore (2000); *St. Gallen* Universitātes Tirdzniecības tiesību specializācijas programmas direktora vietniece (2001); kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāte.

Endre Juhász [Endre Juhász]

Dzimis 1944. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Segedas Universitātē, Ungārijā (1967); nokārtojis iestājek sāmenu Ungārijas Advokātu kolēģijā (1970), trešā cikla studijas salīdzinošajās tiesībās Strasbūras Universitātē, Francijā (1969., 1970., 1971. un 1972. gadā); Ārējās tirdzniecības ministrijas Juridiskā departamenta ierēdnis (1966–1974), likumdošanas lietu direktors (1973–1974); pirmais tirdzniecības atašejs Ungārijas vēstniecībā Briselē, atbildīgais par Eiropas Kopienu jautājumiem (1974–1979); direktors Ārējās tirdzniecības ministrijā (1979–1983); pirmais tirdzniecības atašejs, vēlāk – tirdzniecības padomnieks Ungārijas vēstniecībā Vašingtonā, ASV (1983–1989); ģenerāldirektors Tirdzniecības ministrijā un Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijā (1989–1991); galvenais sarunu vadītājs asociācijas līguma noslēgšanai starp Ungāriju un Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm (1990–1991); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas ģenerāldirektors, Eiropas lietu biroja direktors (1992); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas valsts sekretārs (1993–1994); valsts sekretārs, Eiropas lietu biroja priekšsēdētājs, Rūpniecības un tirdzniecības ministrija (1994); ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks, Ungārijas diplomātiskās misijas Eiropas Savienībā vadītājs (no 1995. gada janvāra līdz 2003. gada maijam); galvenais sarunu vadītājs par Ungārijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai (no 1998. gada jūlija līdz 2003. gada aprīlim); ministrs “bez portfeļa” Eiropas integrācijas jautājumu koordinēšanai (kopš 2003. gada maija); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

George Arestis [Džordžs Arestis]

Dzimis 1945. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Atēnu Universitātē (1968); *M. A. Comparative Politics and Government* Kentas Universitātē Kenterberijā (1970); pildījis advokāta pienākumus Kiprā (1972–1982); iecelts Nikosijas rajona tiesas tiesneša amatā (1982); paaugstināts par rajona tiesas priekšsēdētāju (1995); Nikosijas Administratīvās rajona tiesas priekšsēdētājs (1997–2003); Kipras Augstākās tiesas tiesnesis (2003); no 2004. gada 11. maija līdz 2014. gada 8. oktobrim – Tiesas tiesnesis.

Anthony Borg Barthet U. O. M. [Entonijs Borgs Bartets]

Dzimis 1947. gadā, Maltas Karaliskās universitātes tiesību zinātņu doktors (1973); uzsācis darbu Maltas civildienestā kā *Notary to Government* (1975); Republikas padomnieks (1978), pirmais Republikas padomnieks (1979), *Attorney General* vietnieks (1988) un Maltas prezidenta iecelts *Attorney General* (1989); civiltiesību pasniedzējs uz nepilnu slodzi Maltas Universitātē (1985–1989), Maltas Universitātes padomes loceklis (1998–2004); Tiesu administrācijas komisijas loceklis (1994–2004); Maltas Arbitrāžas centra Vadītāju komitejas loceklis (1998–2004); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Marko Ilešič [Marko Ilešičs]

Dzimis 1947. gadā; tiesību zinātņu doktors (Ļubļanas Universitātē); specializējies salīdzinošajās tiesībās (Strasbūras Universitātē un Koimbras Universitātē); tiesneša eksāmens; civiltiesību, komerciesību un starptautisko privāttiesību profesors; Ļubļanas Universitātes Tiesību zinātņu fakultātes dekāna vietnieks (1995–2001) un dekāns (2001–2004); vairāku juridisko publikāciju autors; Ļubļanas Darba tiesas goda tiesnesis un palātas priekšsēdētājs (1975–1986); Slovēnijas Sporta tiesas priekšsēdētājs (1978–1986); Ļubļanas Biržas šķīrējtiesas palātas priekšsēdētājs; šķīrējtiesnesis Dienvidslāvijas Tirdzniecības palātā (līdz 1991. gadam) un Slovēnijas Tirdzniecības palātā (kopš 1991. gada); šķīrējtiesnesis Starptautiskajā tirdzniecības palātā Parīzē; tiesnesis UEFA Apelācijas tiesā un FIFA Apelācijas tiesā; Slovēnijas Juristu biedrību savienības priekšsēdētājs (1993–2005); *International Law Association* loceklis, Starptautiskās Jūras komitejas un vairāku citu starptautisko juridisko apvienību loceklis; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Jiří Malenovský [Jirži Malenovskis]

Dzimis 1950. gadā; Prāgas Kārļa universitātes tiesību zinātņu doktors (1975); pasniedzējs asistents (1974–1990), dekāna vietnieks (1989–1991) un Starptautisko un Eiropas tiesību katedras vadītājs (1990–1992) *Masaryk* universitātē Brno; Čehoslovākijas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1992); vēstnieks Eiropas Padomē (1993–1998); Eiropas Padomes Ministru pārstāvju komitejas priekšsēdētājs (1995); Ārlietu ministrijas ģenerāldirektors (1998–2000); Starptautisko tiesību asociācijas Čehijas un Slovākijas nodaļas priekšsēdētājs (1999–2001); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); Likumdošanas padomes loceklis (1998–2000); Hāgas Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (kopš 2000. gada); starptautisko publisko tiesību pasniedzējs *Masaryk* universitātē Brno (2001); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Egils Levits

Dzimis 1955. gadā, ieguvis diplomu tiesību un politikas zinātnēs Hamburgas Universitātē; zinātniskais līdzstrādnieks Ķīles Universitātes Tiesību zinātņu fakultātē; Latvijas Saeimas padomnieks starptautisko tiesību, konstitucionālo tiesību un likumdošanas reformas jautājumos; Latvijas Republikas vēstnieks Vācijā un Šveicē (1992–1993), Austrijā, Šveicē un Ungārijā (1994–1995); ministru prezidenta vietnieks un tieslietu ministrs, ārlietu ministra pienākumu izpildītājs (1993–1994); EDSO Samierināšanas un arbitražas tiesas samierinātājs (kopš 1997. gada); Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (kopš 2001. gada); 1995. gadā ievēlēts par Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesi, atkārtoti ievēlēts 1998. un 2001. gadā; vairāku publikāciju autors konstitucionālo un administratīvo tiesību, likumdošanas reformas un Eiropas Kopienas tiesību jomā; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Aindrias Ó Caoimh [Andreass O'Kifs]

Dzimis 1950. gadā; bakalaura civiltiesībās (*National University of Ireland, University College Dublin*, 1971); *barrister* (*King's Inns*, 1972); augstskolas diploms Eiropas tiesībās (*University College Dublin*, 1977); *barrister* Īrijas Advokātu kolēģijā (1972–1999); Eiropas tiesību pasniedzējs (*King's Inns*, Dublinā); *Senior Counsel* (1994–1999); vairākkārtējs Īrijas valdības pārstāvis Eiropas Kopienas Tiesā; Īrijas *High Court* tiesnesis (kopš 1999. gada); *Honorable Society of King's Inns bencher* (valdes loceklis) (kopš 1999. gada); Īrijas Eiropas tiesību biedrības viceprezidents; Starptautisko tiesību asociācijas loceklis (Īrijas nodaļa); Eiropas Kopienas Tiesas tiesneša *Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh)* (1974–1985) dēls; kopš 2004. gada 13. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Lars Bay Larsen [Larss Bejs Larsens]

Dzimis 1953. gadā; saņēmis diplomu politikas zinātnēs (1976), Kopenhāgenas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs (1983); Tieslietu ministrijas ierēdnis (1983–1985); ģimenes tiesību pasniedzējs (1984–1991), vēlāk – asociētais profesors (1991–1996) Kopenhāgenas Universitātē; *Advokatsamfund* nodaļas vadītājs (1985–1986); Tieslietu ministrijas dienesta vadītājs (1986–1991); uzņemts Advokātu kolēģijā (1991); Tieslietu ministrijas nodaļas vadītājs (1991–1995), Policijas departamenta vadītājs (1995–1999), Juridiskā departamenta vadītājs (2000–2003); Dānijas Karalistes pārstāvis K-4 komitejā (1995–2000), Šengenas Centrālajā grupā (1996–1998) un Eiropola valdē (*Europol Management Board*) (1998–2000); *Højesteret* tiesnesis (2003–2006); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Eleanor Sharpston [Eleanora Šarpstone]

Dzimusi 1955. gadā; studējusi ekonomiku, valodas un tiesību zinātnes Kembridžas *King's College* (1973–1977); Oksfordas *Corpus Christi College* asistente un pētniece (1977–1980); uzņemta Advokātu kolēģijā (*Middle Temple*, 1980); *barrister* (1980–1987 un 1990–2005); ģenerālvokāta, vēlāk – tiesas locekļa sera *Gordon Slynn* palīdzē (1987–1990); Londonas *University College* Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību profesore (*Director of European Legal Studies*) (1990–1992); pasniedzēja (*Lecturer*) Juridiskajā fakultātē (1992–1998), vēlāk – asociētā pasniedzēja (*Affiliated Lecturer*) (1998–2005) Kembridžas Universitātē; *Fellow of King's College* Kembridžā (1992–2010); *Emeritus Fellow of King's College* Kembridžā (kopš 2011. gada); asociētā profesore un pētniece (*Senior Research Fellow*) Kembridžas Universitātes Eiropas tiesību studiju centrā (*Centre for European Legal Studies*) (1998–2005); *Queen's Counsel* (1999); *bencher of Middle Temple* (2005); *Honorary Fellow of Corpus Christi College* Oksfordā (2010); LL.D (h.c.) *Glasgow* (2010) un *Nottingham Trent* (2011); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas ģenerālvokāte.

Paolo Mengozzi [Paolo Mengoci]

Dzimis 1938. gadā; Boloņas Universitātes starptautisko tiesību profesors, Žana Monē profesūras Eiropas Kopienu tiesībās profesors (*titulaire de la chaire Jean Monnet*); Madrides *Carlos III* universitātes doktors *honoris causa*; viesprofesors *Johns Hopkins (Bologna Center)*, *St. Johns* (Ņujorka), *Georgetown*, *Paris II* un *Georgia* (Atēnas) universitātēs un *Institut universitaire international* (Luksemburga); Neimeģenas [*Nijmegen*] Universitātes *European Business Law Pallas Program* koordinators; Eiropas Kopienu Komisijas Konsultatīvās komitejas publisko iepirkumu jautājumos loceklis; rūpniecības un tirdzniecības lietu valsts sekretāra vietnieks Itālijas Padomes prezidentūras pusgada laikā; Eiropas Kopienu darba grupas par Pasaules tirdzniecības organizāciju (PTO) loceklis un Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijas Pētniecības centra 1997. gada sesijas par PTO jautājumiem direktors; no 1998. gada 4. marta līdz 2006. gada 3. maijam – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas ģenerālvokāts.

Yves Bot [Īvs Bots]

Dzimis 1947. gadā; saņēmis Ruānas Juridiskās fakultātes diplomu; tiesību zinātņu doktors (*Paris II Panthéon Assas* universitātē); asociētais profesors Mānsas [*Mans*] Juridiskajā fakultātē; *substitut*, vēlāk – *premier substitut* Mānsas Prokuratūrā (1974–1982); Republikas prokurors Djepas *Tribunal de grande instance* (1982–1984); Republikas prokurora vietnieks Strasbūras *Tribunal de grande instance* (1984–1986); Republikas prokurors Bastiā *Tribunal de grande instance* (1986–1988); ģenerālvokāts Kānas *Cour d'appel* (1988–1991); Republikas prokurors Mānsas *Tribunal de grande instance* (1991–1993); Valsts ministra misijas vadītājs, tieslietu ministrs (1993–1995); Republikas prokurors Nantēras *Tribunal de grande instance* (1995–2002); Republikas prokurors Parīzes *Tribunal de grande instance* (2002–2004); ģenerālprokurors Parīzes *Cour d'appel* (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Jean-Claude Bonichot [Žans Klods Bonišo]

Dzimis 1955. gadā; Mecas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs, Parīzes *Institut d'études politiques* diplomands, Valsts administrācijas skolas absolvents; Valsts padomes ziņotājs (1982–1985), valdības komisārs (1985–1987 un 1992–1999), piesēdētājs (1999–2000), Strīdu nodaļas Sestās daļas priekšsēdētājs (2000–2006); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1987–1991); Darba, nodarbinātības un profesionālās izglītības ministra biroja vadītājs, vēlāk – Publisko funkciju un valsts pārvaldes modernizācijas ministra biroja vadītājs (1991–1992); Valsts padomes Juridiskās misijas vadītājs Darbinieku apdrošināšanas valsts slimokasē (2001–2006); asociētais pasniedzējs Mecas Universitātē (1988–2000), vēlāk – Parīzes I *Panthéon Sorbonne* universitātē (kopš 2000. gada); vairāku publikāciju autors administratīvajās tiesībās, Kopienų tiesībās un Eiropas cilvēktiesībās; *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* dibinātājs un redkolēģijas priekšsēdētājs, *Bulletin juridique des collectivités locales* līdzdibinātājs un redkolēģijas loceklis, Pētniecības grupas par pilsētattīstības un mājokļa attīstības iestādēm un tiesībām Zinātniskās padomes priekšsēdētājs; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Thomas von Danwitz [Tomass fon Danvics]

Dzimis 1962. gadā; studējis Bonnā, Ženēvā un Parīzē; valsts eksāmens tiesību zinātnēs (1986. un 1992. gadā); tiesību zinātņu doktors (Bonnas Universitātē, 1988); starptautiskais diploms valsts administrācijā (*École nationale d'administration*, 1990); habilitācija (Bonnas Universitātē, 1996); Rūras universitātes (Bohuma) Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (1996–2003), Juridiskās fakultātes dekāns (2000–2001); Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (Ķelnes Universitātē, 2003–2006); Publisko tiesību un administratīvās zinātnes institūta direktors (2006); viesprofesors *Fletcher School of Law and Diplomacy* (2000), Fransuā Rablē universitātē (Tūra, 2001–2006) un Parīzes I *Panthéon Sorbonne* universitātē (2005–2006); Fransuā Rablē universitātes doktors *honoris causa* (Tūra, 2010); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Alexander Arabadjiev [Aleksandrs Arabadžijevs]

Dzimis 1949. gadā; studējis tiesību zinātnes (Sofijas *St Kliment Ohridski* universitātē); Blagojevgradas Pirmās instances tiesas tiesnesis (1975–1983); Blagojevgradas Apgabaltiesas tiesnesis (1983–1986); Augstākās tiesas tiesnesis (1986–1991); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1991–2000); Eiropas Cilvēktiesību komisijas loceklis (1997–1999); Eiropas Konventa par Eiropas nākotni loceklis (2002–2003); deputāts (2001–2006); novērotājs Eiropas Parlamentā; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Camelia Toader [Kamēlija Toadere]

Dzimusi 1963. gadā; tiesību zinātņu maģistre (1986), tiesību zinātņu doktore (1997, Bukarestes Universitātē); tiesnese stažiere Buftjas Pirmās instances tiesā (1986–1988); Bukarestes 5. iecirkņa pirmās instances tiesas tiesnese (1988–1992); Bukarestes Advokātu kolēģijas locekle (1992); civiltiesību un Eiropas līgumtiesību pasniedzēja (1992–2005), vēlāk kopš 2005. gada – profesore Bukarestes Universitātē; veikusi vairākus doktorantūras un zinātniskos pētījumus Maksa Planka Starptautisko privāttiesību institūtā Hamburgā (laikā no 1992. līdz 2004. gadam); Eiropas integrācijas departamenta vadītāja Tieslietu ministrijā (1997–1999); Augstākās kasācijas un justīcijas tiesas tiesnese (1999–2007); viesprofesore Vīnes Universitātē (2000. un 2011. gadā); Kopienas tiesību pasniedzēja Valsts tiesnešu institūtā (2003. gadā un 2005.–2006. gadā); vairāku juridisko izdevumu redakciju locekle; kopš 2010. gada Starptautiskās Salīdzinošo tiesību akadēmijas asociētā locekle un Rumānijas Akadēmijas Juridiskās pētniecības institūta Eiropas tiesību studiju centra goda pētniece; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnese.

Marek Safjan [Mareks Safjans]

Dzimis 1949. gadā; tiesību zinātņu doktors (Varšavas Universitātē, 1980); habilitētais tiesību zinātņu doktors (Varšavas Universitātē, 1990); tiesību zinātņu štata profesors (1998); Varšavas Universitātes Civiltiesību institūta direktors (1992–1996); Varšavas Universitātes rektora vietnieks (1994–1997); *Henri Capitant* Francijas juridiskās kultūras draugu asociācijas Polijas nodaļas ģenerālsēkretārs (1994–1998); Polijas Republikas pārstāvis Eiropas Padomes Bioētikas komitejā (1991–1997); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1997–1998), vēlāk – šīs tiesas priekšsēdētājs (1998–2006); Starptautiskās Salīdzinošo tiesību akadēmijas loceklis (kopš 1994. gada) un tās viceprezidents (kopš 2010. gada), Starptautiskās Tiesību, ētikas un zinātnes asociācijas loceklis (kopš 1995. gada), Helsinku Komitejas Polijas loceklis; Polijas Mākslas un humanitāro zinātņu akadēmijas loceklis; Eiropas Padomes ģenerālsēkretāra piešķirtās Medaļas par nopelniem laureāts (2007); daudzu publikāciju civiltiesību, medicīnas tiesību un Eiropas tiesību jomā autors; *European University Institute* doktors *honoris causa* (2012); kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Daniel Šváby [Daniels Švābi]

Dzimis 1951. gadā; tiesību zinātņu doktors (Bratislavas Universitātē); Bratislavas Pirmās instances tiesas tiesnesis; Apelācijas tiesas tiesnesis civillietās un Bratislavas Apelācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieks; Tieslietu ministrijas Tiesību institūta Civiltiesību un ģimenes tiesību nodaļas loceklis; Augstākās tiesas tiesnesis komercietās; Eiropas Cilvēktiesību komisijas (Strasbūra) loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); no 2004. gada 12. maija līdz 2009. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Maria Berger [Marija Bergere]

Dzimusi 1956. gadā; tiesību zinātņu un ekonomikas studijas (1975–1979), tiesību zinātņu doktore; Insbrukas Universitātes Publisko tiesību un politikas zinātņu institūta asistente un pasniedzēja (1979–1984); Federālās Zinātnes un pētniecības ministrijas administratore, vēlāk – nodaļas vadītāja vietniece (1984–1988); Federālās kancelejas līdzstrādniece jautājumos par Eiropas Savienību (1988–1989); Federālās kancelejas dienesta “Eiropas integrācija” vadītāja (Austrijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai sagatavošana) (1989–1992); EBTA Uzraudzības iestādes direktore Ženēvā un Briselē (1993–1994); Kremsas Donavas universitātes priekšsēdētāja vietniece (1995–1996); Eiropas Parlamenta deputāte (no 1996. gada novembra līdz 2007. gada janvārim un no 2008. gada decembra līdz 2009. gada jūlijam) un Juridiskās komisijas locekle; Eiropas Konventa par Eiropas nākotni aizvietotājlocekle (no 2002. gada februāra līdz 2003. gada jūlijam); Pergas pilsētas domes locekle (no 1997. gada septembra līdz 2009. gada septembrim); federālā tieslietu ministre (no 2007. gada janvāra līdz 2008. gada decembrim); publikācijas par dažādām Eiropas tiesību tēmām; Vīnes Universitātes Eiropas tiesību goda profesore; Zārbrukas Universitātes viesprofesore; Insbrukas Universitātes goda senatore; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.

Niilo Jääskinen [Nīlo Jēskinens]

Dzimis 1958. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1980), padziļināto tiesību zinātņu studiju diploms (1982), Helsinku Universitātes doktorāts (2008); Helsinku Universitātes pasniedzējs (1980–1986); Rovaniemi Pirmās instances tiesas tiesneša palīgs un pagaidu tiesnesis (1983–1984); Tieslietu ministrijas juridiskais padomnieks (1987–1989), vēlāk – Tieslietu ministrijas Eiropas tiesību nodaļas vadītājs (1990–1995); Ārlietu ministrijas juridiskais padomnieks (1989–1990); padomnieks un sekretārs Eiropas lietās Somijas Parlamenta Lielajā komitejā (1995–2000); Augstākās administratīvās tiesas pagaidu tiesnesis (no 2000. gada jūlija līdz 2002. gada decembrim), vēlāk – tiesnesis (no 2003. gada janvāra līdz 2009. gada septembrim); atbildīgais par juridiskajiem un institucionālajiem jautājumiem sarunās par Somijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Pedro Cruz Villalón [Pedro Kruss Viljalons]

Dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu diploms (1963–1968) un doktora grāds tiesību zinātnēs Seviljas Universitātē (1975); maģistratūra Breisgavas Freiburgas Universitātē (1969–1971); tiesību un politikas zinātņu docents Seviljas Universitātē (1978–1986); Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs Seviljas Universitātē (1986–1992); Konstitucionālās tiesas referents (1986–1987); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1992–1998); Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs (1998–2001); Berlīnes *Wissenschaftskolleg* zinātniskais līdzstrādnieks (2001–2002); Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs Madrides Autonomajā universitātē (2002–2009); Valsts padomē ievēlēts loceklis (2004–2009); vairāku publikāciju autors; kopš 2009. gada 14. decembra – Tiesas ģenerālvokāts.

Alexandra (Sacha) Prechal [Aleksandra (Saša) Prehala]

Dzimusi 1959. gadā; tiesību zinātņu studijas (Groningenas Universitātē, 1977–1983); doktora grāds tiesību zinātnēs (Amsterdamas Universitātē, 1995); tiesību zinātņu pasniedzēja Māstrihtas Universitātes Juridiskajā fakultātē (1983–1987); tiesas locekļa palidze Eiropas Kopienu Tiesā (1987–1991); Amsterdamas Universitātes Juridiskās fakultātes Eiropas institūta pasniedzēja (1991–1995); Eiropas tiesību profesore Tilburgas Universitātes Juridiskajā fakultātē (1995–2003); Eiropas tiesību profesore Utrehtas Universitātes Juridiskajā fakultātē un Utrehtas Universitātes Eiropas institūta valdes locekle (kopš 2003. gada); vairāku valsts un starptautisku juridisko izdevumu redkolēģiju locekle; vairāku publikāciju autore; Nīderlandes Karaliskās Zinātņu akadēmijas locekle; kopš 2010. gada 10. jūnija – Tiesas tiesnese.

Egidijus Jarašiūnas [Egidijus Jarašūns]

Dzimis 1952. gadā; jurista diploms Viļņas Universitātē (1974–1979); tiesību zinātņu doktors Lietuvas Tiesību akadēmijā (1999), Lietuvas Advokātu kolēģijas advokāts (1979–1990); Lietuvas Republikas Augstākās Padomes (parlamenta) deputāts (1990–1992), vēlāk – Lietuvas Republikas Seima (parlamenta) deputāts, kā arī Valsts un juridiskās komisijas loceklis (1992–1996); Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1996–2005), vēlāk – Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētāja padomnieks (kopš 2006. gada); *Mykolas Romeris* universitātes Juridiskās fakultātes Konstitucionālo tiesību katedras asistents (1997–2000), vēlāk – asociētais profesors (2000–2004) un profesors (kopš 2004. gada) šajā katedrā un visbeidzot – Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs (2005–2007); *Mykolas Romeris* universitātes Juridiskās fakultātes dekāns (2007–2010); Venēcijas Komisijas loceklis (2006–2010); 1990. gada 11. marta Akta par Lietuvas neatkarības atjaunošanu parakstītājs; vairāku juridisko publikāciju autors; kopš 2010. gada 6. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Carl Gustav Fernlund [Karls Gustavs Fernlunds]

Dzimis 1950. gadā; Lundas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1975); Lanskrūnas Pirmās instances tiesas sekretārs (1976–1978); Administratīvās apelācijas tiesas piesēdētājs (1978–1982); Administratīvās apelācijas tiesas tiesneša aizstājējs (1982); Zviedrijas parlamenta Pastāvīgās konstitucionālās komitejas juriskonsults (1983–1985); Finanšu ministrijas juriskonsults (1985–1990); Finanšu ministrijas Fizisko personu ienākuma nodokļa nodaļas direktors (1990–1996); Finanšu ministrijas Akcīzes nodokļa nodaļas direktors (1996–1998); Zviedrijas pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā padomnieks nodokļu jautājumos (1998–2000); Finanšu ministrijas Nodokļu un muitas departamenta juridisko lietu ģenerāldirektors (2000–2005); Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis (2005–2009); Gēteborgas Administratīvās apelācijas tiesas priekšsēdētājs (2009–2011); kopš 2011. gada 6. oktobra – Tiesas tiesnesis.

José Luís da Cruz Vilaça [Žozē Luišs da Krušs Vilasa]

Dzimis 1944. gadā; Koimbras universitātes diploms tiesību zinātnēs un maģistra grāds politekonomijā; doktora grāds starptautiskajā ekonomikā (Parīzes Sorbonas universitāte [*Université de Paris I Panthéon-Sorbonne*]); obligātais militārais dienests Jūras spēku ministrijā (Tieslietu departaments, 1969–1972); Katoļu universitātes un Lisabonas Nova universitātes profesors; bijušais Koimbras universitātes un Lisabonas *Lusíada* universitātes profesors (Eiropas studiju institūta direktors); Portugāles valdības loceklis (1980–1983); Iekšlietu ministrijas, Ministru kabineta priekšsēdētāja biroja un Eiropas lietu valsts sekretārs; Portugāles parlamenta deputāts, Kristīgo demokrātu grupas priekšsēdētāja vietnieks; Tiesas ģenerāladvokāts (1986–1988); Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs (1989–1995); Lisabonas advokātu kolēģijas loceklis, specializējies Eiropas un konkurences tiesībās (1996–2012); Pārdomu grupas par Eiropas Kopienų tiesu sistēmas nākotni "Groupe Due" loceklis (2000); Eiropas Komisijas Disciplinārlietu padomes priekšsēdētājs (2003–2007); Portugāles Eiropas tiesību apvienības priekšsēdētājs (kopš 1999. gada); kopš 2012. gada 8. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Melchior Wathelet [Melhiorš Vatelē]

Dzimis 1949. gadā; diploms tiesību zinātnēs un diploms ekonomikā (Ljēžas Universitāte); *Master of Laws* (Hārvarda Universitāte, ASV); goda doktora grāds (*Paris Dauphine* universitāte); Eiropas tiesību profesors Lēvenas Universitātē un Ljēžas Universitātē; deputāts (1977–1995); Valonijas reģiona valsts sekretārs, ministrs un Ministru prezidents (1980–1988); Ministru prezidenta vietnieks, tieslietu un mazo un vidējo uzņēmumu, brīvo profesiju un pašnodarbināto lietu ministrs (1988–1992); Ministru prezidenta vietnieks, tieslietu un ekonomikas ministrs (1992–1995); Ministru prezidenta vietnieks, valsts aizsardzības ministrs (1995); Vervjē (*Verviers*) mērs (1995); Eiropas Kopienų Tiesas tiesnesis (1995–2003); juriskonsults, pēc tam advokāts (2004–2012); valsts lietu ministrs (2009–2012); kopš 2012. gada 8. oktobra – Tiesas ģenerāladvokāts.

Christopher Vajda [Kristofers Vajda]

Dzimis 1955. gadā; Kembridžas Universitātes diploms tiesību zinātnēs; Briseles Brīvās universitātes maģistra grāds Eiropas tiesībās (iegūts ar izcilību); uzņemts Anglijas un Velsas Advokātu kolēģijā (*Gray's Inn*, 1979); *barrister* (1979–2012); uzņemts Ziemeļīrijas Advokātu kolēģijā (1996); *Queen's Counsel* (1997); *Gray's Inn bencher* (2003); *Crown Court recorder* (2003–2012); *United Kingdom Association for European Law* finanšu rīkotājs (2001–2012); viens no *European Community Law of Competition* autoriem (*Bellamy & Child*, 3.–6. izd.); kopš 2012. gada 8. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Nils Wahl [Nilss Vāls]

Dzimis 1961. gadā; tiesību doktors, Stokholmas Universitātē (1995); asociētais profesors (docents) un Žana Monē profesūras Eiropas tiesībās profesors (1995); Eiropas tiesību profesors, Stokholmas Universitātē (2001); Izglītības fonda rīkotājdirektors (1993–2004); Zviedrijas Eiropas tiesību izpētes tīkla (*Nätverk för europarättslig forskning*) valdes priekšsēdētājs (2001–2006); Konkurences tiesību jautājumu padomes (*Rådet för konkurrensfrågor*) loceklis (2001–2006); no 2006. gada 7. oktobra līdz 2012. gada 28. novembrim – Vispārējās tiesas tiesnesis; kopš 2012. gada 28. novembra – Tiesas ģenerāladvokāts.

Siniša Rodin [Siniša Rodins]

Dzimis 1963. gadā; tiesību zinātņu doktors (Zagrebas Universitātē, 1995); L. L. M. (*University of Michigan Law School*, 1992); *Fulbright Fellow* un *Visiting Scholar* – Hārvarda *Law School* (2001–2002); lektors, pēc tam profesors Zagrebas Universitātes Juridiskajā fakultātē kopš 1987. gada; Žana Monē profesūras profesors kopš 2006. gada un Žana Monē profesūras profesors *ad personam* kopš 2011. gada; *Cornell Law School* viesprofesors (2012); Horvātijas konstitucionālās reformas komisijas loceklis, darba grupas par pievienošanos Savienībai priekšsēdētājs (2009–2010); Horvātijas grupas, kas risināja sarunas par Horvātijas pievienošanos Savienībai, loceklis (2006–2011); vairāku publikāciju autors; kopš 2013. gada 4. jūlija – Tiesas tiesnesis.

François Biltgen [Fransuā Biltšens]

Dzimis 1958. gadā; maģistra grāds tiesību zinātnēs (1981) un *Université de droit d'économie et de sciences sociales, Paris II* padziļināto studiju diploms (*DEA*) Kopienas tiesībās (1982); Parīzes Politisko zinātņu institūta (*Institut d'études politiques de Paris*) diploms (1982); Luksemburgas Advokātu kolēģijas advokāts (1987–1999); parlamenta deputāts (1994–1999); Ešas pie Alzetas (*Esch sur Alzette*) pilsētas domes padomdevējs (1987–1999); Ešas pie Alzetas pilsētas domes priekšsēdētājs (1997–1999); Eiropas Savienības Reģionu komitejas Luksemburgas delegācijas locekļa vietnieks (1994–1999); darba lietu un nodarbinātības ministrs, reliģijas lietu ministrs, ministrs attiecībām ar parlamentu, komunikāciju lietu ministrs (1999–2004); darba lietu un nodarbinātības ministrs, reliģijas lietu ministrs, kultūras, augstākās izglītības un pētniecības ministrs (2004–2009); tieslietu ministrs, civildienesta un administratīvās reformas ministrs, augstākās izglītības un pētniecības ministrs, komunikāciju un plašsaziņas līdzekļu ministrs, reliģijas lietu ministrs (2009–2013); Boloņas procesa ministru konferences 2005. un 2009. gadā līdzpriekšsēdētājs; Eiropas Kosmosa aģentūras dalībvalstu ministru konferences līdzpriekšsēdētājs (2012–2013); kopš 2013. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Külleke Jürimäe [Killike Jirimäe]

Dzimusi 1962. gadā; ieguvusi Tartu Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1981–1986); Republikas prokurora palīdzē Tallinā (1986–1991); saņēmusi Igaunijas Diplomātijas skolas diplomu (1991–1992); juriskonsulte (1991–1993) un galvenā padomniece Tirdzniecības un rūpniecības palātā (1992–1993); Tallinas Apelācijas tiesas tiesnese (1993–2004); Eiropas maģistre (*European Master*) cilvēktiesībās un demokrātijas jautājumos, Padujas un Notingemas Universitātes (2002–2003); no 2004. gada 12. maija līdz 2013. gada 23. oktobrim – Vispārējās tiesas tiesnese; kopš 2013. gada 23. oktobra – Tiesas tiesnese.

Maciej Szpunar [Macejs Špunars]

Dzimis 1971. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Silēzijas Universitātē un Eiropas koledžā Brigē; doktora grāds tiesību zinātnēs (2000); habilitētais doktors tiesību zinātnēs (2009); tiesību zinātņu profesors (2013); *Visiting Scholar* – *Jesus College*, Kembridža (1998), Ljēžas Universitātē (1999) un Eiropas Universitātes institūtā Florencē (2003); advokāts (2001–2008), Tieslietu ministrijas Civiltiesību kodifikācijas komisijas Starptautisko privāttiesību komitejas loceklis (2001–2008); Trīres Eiropas tiesību akadēmijas zinātniskās padomes loceklis (kopš 2008. gada); spēkā esošo Savienības privāttiesību pētniecības grupas "Acquis Group" loceklis (kopš 2006. gada); Eiropas Integrācijas komitejas biroja valsts sekretāra vietnieks (2008–2009), pēc tam – šis pats amats Ārlietu ministrijā (2010–2013); Tieslietu institūta Zinātniskās padomes priekšsēdētāja vietnieks; Polijas valdības pārstāvis daudzās lietās Eiropas Savienības tiesās; Polijas delegācijas vadītājs pārrunās par Līgumu par stabilitāti, saskaņošanu un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā; vairāku juridisku izdevumu redaklējijas loceklis; vairāku publikāciju autors Eiropas tiesībās un starptautiskajās privāttiesībās; kopš 2013. gada 23. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Constantinos Lycourgos [Konstantīns Likurģs]

Dzimis 1964. gadā; ieguvis padziļināto studiju Kopienas tiesībās diplomu (1987) un doktora grādu tiesību zinātnēs Panteona-Assas Universitātē (1991); lektors Panteona Assas Universitātes Pastāvīgo mācību centrā; iekļauts Kipras advokātu kolēģijā (1993); Kipras ārlietu ministra īpašais padomdevējs Eiropas lietās (1996–1999); sarunu par Kipras pievienošanu Eiropas Savienībai grupas loceklis (1998–2003); padomdevējs Savienības tiesību jautājumos Kipras Republikas Juridiskajā dienestā (1999–2002); Kipras grieķu delegācijas loceklis sarunās par vispārēju Kipras jautājuma noregulējumu (2002–2014); Kipras Republikas galvenais jurists (2002–2007), pēc tam – galvenais advokāts (2007–2014) un Kipras Republikas Juridiskā dienesta Eiropas tiesību departamenta direktors (2003–2014); Kipras valdības pārstāvis Eiropas Savienības tiesās (2004–2014); Eiropas Publisko tiesību asociācijas (Atēnas, Grieķija) valdes loceklis kopš 2013. gada; kopš 2014. gada 8. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Alfredo Calot Escobar [Alfredo Kalots Eskobars]

Dzimis 1961. gadā; Valensijas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs (1979–1984); Valensijas autonomās kopienas Tirdzniecības palātu padomes analītiķis tirdzniecības jautājumos (1986); jurists lingvists Eiropas Kopienu Tiesā (1986–1990); jurists redaktors Tiesā (1990–1993); administrators Tiesas Preses un informācijas dienestā (1993–1995); administrators Eiropas Parlamenta Institucionālo lietu komitejas sekretariātā (1995–1996); Tiesas sekretāra palīgs (1996–1999); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1999–2000); Spāņu valodas tulkošanas nodaļas vadītājs Tiesā (2000–2001); Tiesas Tulkošanas ģenerāldirekcijas direktors, vēlāk – ģenerāldirektors (2001–2010); kopš 2010. gada 7. oktobra – Tiesas sekretārs.

2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2014. gadā

2014. gada 8. oktobra svinīgā sēde

Pēc *George Arestis* atkāpšanās no amata Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvji ar 2014. gada 24. septembra lēmumu uz atlikušo *George Arestis* pilnvaru termiņu, t.i., līdz 2018. gada 6. oktobrim, par Tiesas tiesnesi iecēla *Constantinos Lycourgos*.

Saistībā ar jaunā tiesneša zvēresta nodošanu un stāšanos amatā Eiropas Savienības Tiesas mītnē šajā dienā notika svinīgā sēde.

3. Protokolārā kārtība

No 2014. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 3. jūlijam

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
R. SILVA DE LAPUERTA, 2. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 3. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 4. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 5. palātas priekšsēdētājs
P. CRUZ VILLALÓN, pirmais ģenerālvokāts
E. JUHÁSZ, 10. palātas priekšsēdētājs
A. BORG BARTHET, 6. palātas priekšsēdētājs
M. SAFJAN, 9. palātas priekšsēdētājs
C. G. FERNLUND, 8. palātas priekšsēdētājs
J. L. da CRUZ VILAÇA, 7. palātas priekšsēdētājs
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerālvokāte
G. ARESTIS, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
A. Ó CAOIMH, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerālvokāte
P. MENGGOZZI, ģenerālvokāts
Y. BOT, ģenerālvokāts
J.-C. BONICHOT, tiesnesis
A. ARABADJIEV, tiesnesis
C. TOADER, tiesnese
D. ŠVÁBY, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
N. JÄÄSKINEN, ģenerālvokāts
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
M. WATHELET, ģenerālvokāts
C. VAJDA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerālvokāts
S. RODIN, tiesnesis
F. BILTGEN, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
M. SZPUNAR, ģenerālvokāts

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

No 2014. gada 4. jūlija līdz 2014. gada 8. oktobrim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
R. SILVA DE LAPUERTA, 2. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 3. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 4. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 5. palātas priekšsēdētājs
M. WATHELET, pirmais ģenerālvokāts
A. Ó CAOIMH, 8. palātas priekšsēdētājs
J.-C. BONICHOT, 7. palātas priekšsēdētājs
C. VAJDA, 10. palātas priekšsēdētājs
S. RODIN, 6. palātas priekšsēdētājs
K. JÜRIMÄE, 9. palātas priekšsēdētāja
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerālvokāte
E. JUHÁSZ, tiesnesis
G. ARESTIS, tiesnesis
A. BORG BARTHET, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerālvokāte
P. MENGGOZZI, ģenerālvokāts
Y. BOT, ģenerālvokāts
A. ARABADJIEV, tiesnesis
C. TOADER, tiesnese
M. SAFJAN, tiesnesis
D. ŠVÁBY, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
N. JÄÄSKINEN, ģenerālvokāts
P. CRUZ VILLALÓN, ģenerālvokāts
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
C. G. FERNLUND, tiesnesis
J. L. da CRUZ VILAÇA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerālvokāts
F. BILTGEN, tiesnesis
M. SZPUNAR, ģenerālvokāts

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

No 2014. gada 9. oktobra līdz 2014. gada 31. decembrim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
R. SILVA DE LAPUERTA, 2. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 3. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 4. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 5. palātas priekšsēdētājs
M. WATHELET, pirmais ģenerālvokāts
A. Ó CAOIMH, 8. palātas priekšsēdētājs
J.-C. BONICHOT, 7. palātas priekšsēdētājs
C. VAJDA, 10. palātas priekšsēdētājs
S. RODIN, 6. palātas priekšsēdētājs
K. JÜRIMÄE, 9. palātas priekšsēdētāja
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerālvokāte
E. JUHÁSZ, tiesnesis
A. BORG BARTHET, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerālvokāte
P. MENGGOZZI, ģenerālvokāts
Y. BOT, ģenerālvokāts
A. ARABADJIEV, tiesnesis
C. TOADER, tiesnese
M. SAFJAN, tiesnesis
D. ŠVÁBY, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
N. JÄÄSKINEN, ģenerālvokāts
P. CRUZ VILLALÓN, ģenerālvokāts
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
C. G. FERNLUND, tiesnesis
J. L. da CRUZ VILAÇA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerālvokāts
F. BILTGEN, tiesnesis
M. SZPUNAR, ģenerālvokāts
C. LYCOURGOS, tiesnesis

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

4. Bijušie Tiesas locekļi

Pilotti Massimo, tiesnesis (1952–1958), Tiesas priekšsēdētājs (1952–1958)
Serrarens Petrus, tiesnesis (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tiesnesis (1952–1958)
Rueff Jacques, tiesnesis (1952–1959 un 1960–1962)
Riese Otto, tiesnesis (1952–1963)
Lagrange Maurice, ģenerālvokāts (1952–1964)
Delvaux Louis, tiesnesis (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tiesnesis (1952–1967), Tiesas priekšsēdētājs (1964–1967)
Roemer Karl, ģenerālvokāts (1953–1973)
Catalano Nicola, tiesnesis (1958–1962)
Rossi Rino, tiesnesis (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tiesnesis (1958–1979), Tiesas priekšsēdētājs (1958–1964)
Trabucchi Alberto, tiesnesis (1962–1972), vēlāk – ģenerālvokāts (1973–1976)
Lecourt Robert, tiesnesis (1962–1976), Tiesas priekšsēdētājs (1967–1976)
Strauss Walter, tiesnesis (1963–1970)
Gand Joseph, ģenerālvokāts (1964–1970)
Monaco Riccardo, tiesnesis (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tiesnesis (1967–1984), Tiesas priekšsēdētājs (1980–1984)
Pescatore Pierre, tiesnesis (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, ģenerālvokāts (1970–1972)
Kutscher Hans, tiesnesis (1970–1980), Tiesas priekšsēdētājs (1976–1980)
Mayras Henri, ģenerālvokāts (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tiesnesis (1973–1974)
Sørensen Max, tiesnesis (1973–1979)
Reischl Gerhard, ģenerālvokāts (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, ģenerālvokāts (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tiesnesis (1973–1988), Tiesas priekšsēdētājs (1984–1988)
O'Keeffe Aindrias, tiesnesis (1975–1985)
Touffait Adolphe, tiesnesis (1976–1982)
Capotorti Francesco, tiesnesis (1976), vēlāk – ģenerālvokāts (1976–1982)
Bosco Giacinto, tiesnesis (1976–1988)
Koopmans Thymen, tiesnesis (1979–1990)
Due Ole, tiesnesis (1979–1994), Tiesas priekšsēdētājs (1988–1994)
Everling Ulrich, tiesnesis (1980–1988)
Chloros Alexandros, tiesnesis (1981–1982)
Rozès Simone, ģenerālvokāts (1981–1984)
Verloren van Themaat Pieter, ģenerālvokāts (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, ģenerālvokāts (1981–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1992)
Grévisse Fernand, tiesnesis (1981–1982 un 1988–1994)
Bahlmann Kai, tiesnesis (1982–1988)
Galmot Yves, tiesnesis (1982–1988)
Mancini G. Federico, ģenerālvokāts (1982–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tiesnesis (1983–1997)

Darmon Marco, ģenerālvokāts (1984–1994)
Joliet René, tiesnesis (1984–1995)
Lenz Carl Otto, ģenerālvokāts (1984–1997)
O'Higgins Thomas Francis, tiesnesis (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tiesnesis (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, ģenerālvokāts (1986–1988)
De Carvalho Moitinho de Almeida José Carlos, tiesnesis (1986–2000)
Mischo Jean, ģenerālvokāts (1986–1991 un 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tiesnesis (1986–2003), Tiesas priekšsēdētājs (1994–2003)
Diez de Velasco Manuel, tiesnesis (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tiesnesis (1988–1994)
Van Gerven Walter, ģenerālvokāts (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, ģenerālvokāts (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, ģenerālvokāts (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tiesnesis (1990–2000)
Murray John L., tiesnesis (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, ģenerālvokāts (1991–1994), vēlāk – tiesnesis (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tiesnesis (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, ģenerālvokāts (1994–1997)
Hirsch Günter, tiesnesis (1994–2000)
Cosmas Georges, ģenerālvokāts (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tiesnesis (1994 un 1999–2006), ģenerālvokāts (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tiesnesis (1994–2006)
Léger Philippe, ģenerālvokāts (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tiesnesis (1995–2000)
Fennelly Nial, ģenerālvokāts (1995–2000)
Sevón Leif, tiesnesis (1995–2002)
Wathelet Melchior, tiesnesis (1995–2003)
Jann Peter, tiesnesis (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, ģenerālvokāts (1995–2009)
Schintgen Romain, tiesnesis (1996–2008)
Ioannou Krateros, tiesnesis (1997–1999)
Alber Siegbert, ģenerālvokāts (1997–2003)
Saggio Antonio, ģenerālvokāts (1998–2000)
O'Kelly Macken Fidelma, tiesnesis (1999–2004)
Von Bahr Stig, tiesnesis (2000–2006)
Colneric Ninon, tiesnese (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., ģenerālvokāts (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, ģenerālvokāte (2000–2006)
Timmermans Christiaan Willem Anton, tiesnesis (2000–2010)
Da Cunha Rodrigues José Narciso, tiesnesis (2000–2012)
Poiars Pessoa Maduro Luís Miguel, ģenerālvokāts (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tiesnesis (2004–2009)
Klučka Ján, tiesnesis (2004–2009)
Kūris Pranas, tiesnesis (2004–2010)
Schiemann Konrad Hermann Theodor, tiesnesis (2004–2012)

Löhmus Uno, tiesnesis (2004–2013)
Lindh Pernilla, tiesnese (2006–2011)
Mazák Ján, ģenerālvokāts (2006–2012)
Trstenjak Verica, ģenerālvokāte (2006–2012)
Kasel Jean-Jacques, tiesnesis (2008–2013)
Arestis Georges, tiesnesis (2004–2014)

Tiesas priekšsēdētāji

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

Sekretāri

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)
Grass Roger (1994–2010)

D – Tiesas darbības statistika

Tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)

Ierosinātās lietas

2. Tiesvedību veidi (2010–2014)
3. Prasību joma (2014)
4. Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2010–2014)

Pabeigtās lietas

5. Tiesvedību veidi (2010–2014)
6. Spriedumi, rīkojumi un atzinumi (2014)
7. Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)
8. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas (2010–2014)
9. Prasību joma (2010–2014)
10. Prasību joma (2014)
11. Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – Iznākums (2010–2014)
12. Tiesvedības ilgums (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu) (2010–2014)

Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās

13. Tiesvedību veidi (2010–2014)
14. Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)

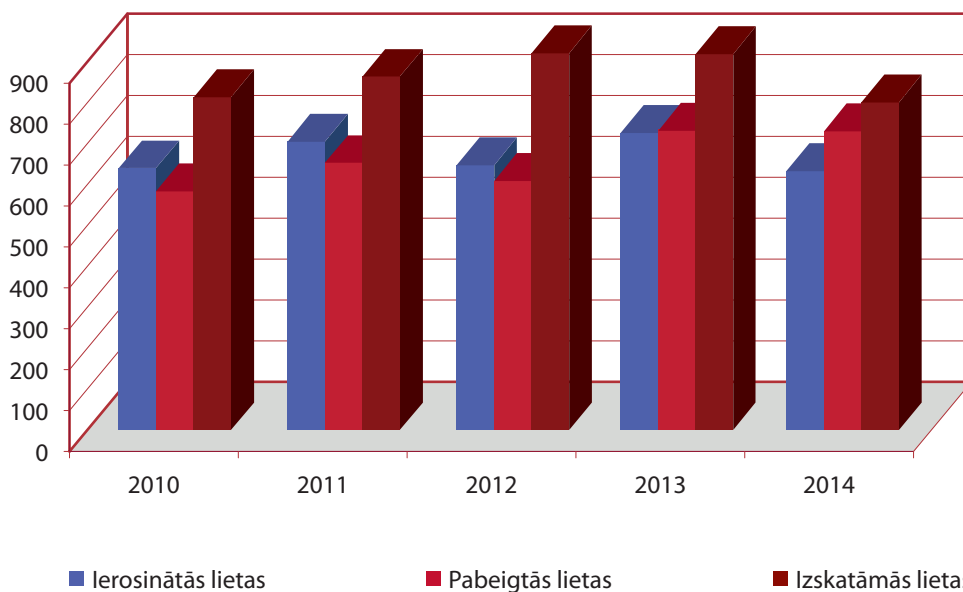
Dažādi

15. Paātrinātā tiesvedība (2010–2014)
16. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2010–2014)
17. Pagaidu noregulējums (2014)

Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2014)

18. Ierosinātās lietas un spriedumi
19. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)
20. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)
21. Ierosinātās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi

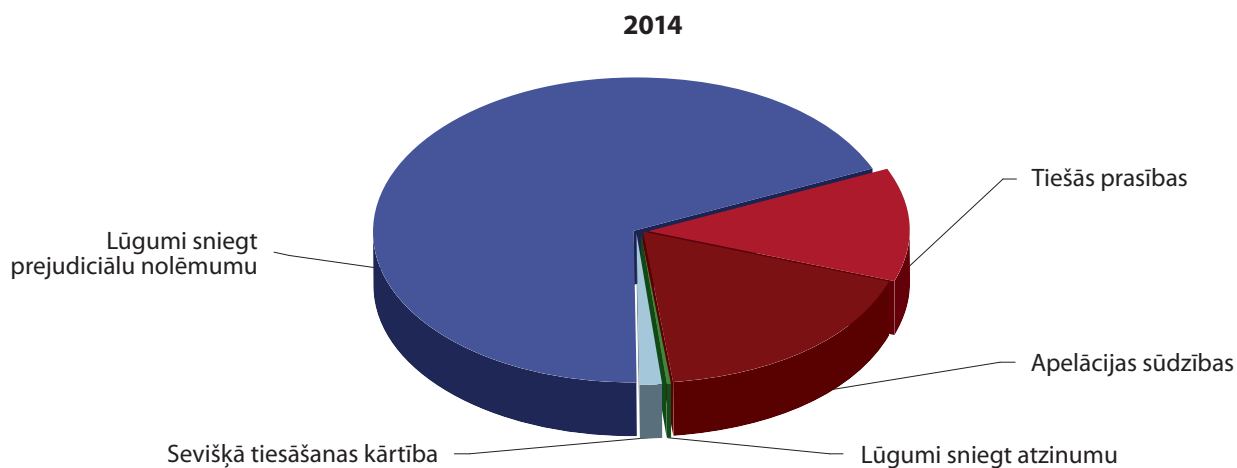
1. *Tiesas vispārējā darbība* Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Ierosinātās lietas	631	688	632	699	622
Pabeigtās lietas	574	638	595	701	719
Izskatāmās lietas	799	849	886	884	787

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2. Ierosinātās lietas – Tiesvedību veidi (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	385	423	404	450	428
Tiešās prasības	136	81	73	72	74
Apelācijas sūdzības	97	162	136	161	111
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	6	13	3	5	
Lūgumi sniegt atzinumu			1	2	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība ²	7	9	15	9	8
Kopā	631	688	632	699	622
Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	3	3		1	3

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

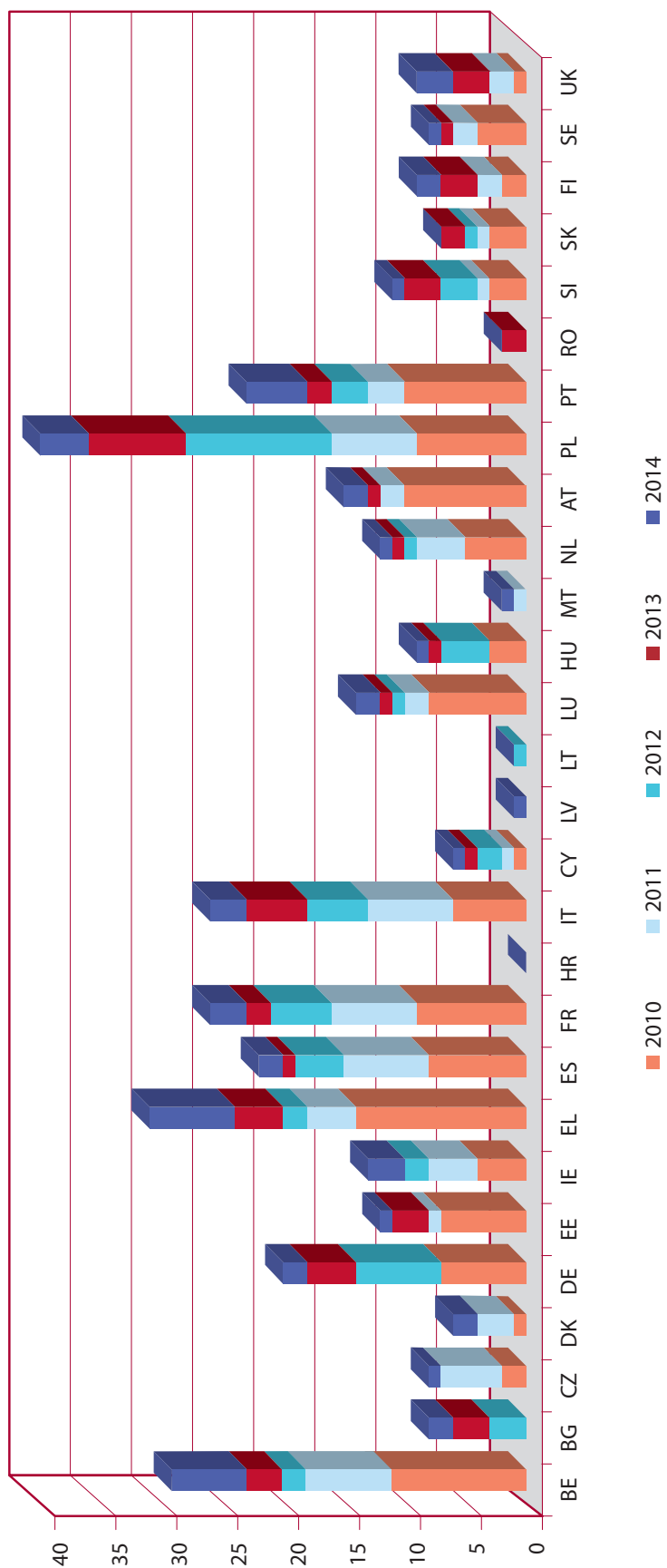
² Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīta juridiskā palīdzība, tiesāšanās izdevumu noteikšana, sprieduma labošana, protests par aizmuguriski taisītu spriedumu, trešās personas protests, sprieduma interpretēšana, sprieduma pārskatīšana, Pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu izskatīšana, apķīlāšanas/arresta procedūra, lietas imunitātes jomā.

3. Ierosinātās lietas – Prasību joma (2014)¹

	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Tiesās prasības	Apelācijas sūdzības	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Sevišķā tiesāšanas kārtība
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	26				26	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	49	3	1		53	
Eiropas komunikāciju tīkli			1		1	
Eiropas Savienības ārējā darbība	2				2	
Ekonomikas un monetārā politika	2		1		3	
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija			1		1	
Enerģija		4			4	
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...)	4				4	
Institucionālās tiesības	2	12	11		25	2
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	13		34		47	
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports			1		1	
Kapitāla brīva aprīte	5	2			7	
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	2				2	
Konkurence	8		15		23	
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1	1	5		7	
Kopējā zivsaimniecības politika			2		2	
Lauksaimniecība	9	1	3		13	
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	4	2			6	
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	19		5		24	
Nodarbinātība			1		1	
Nodokļi	54	3			57	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	16	1	1	1	19	
Patērētāju tiesību aizsardzība	34				34	
Personu brīva pārvietošanās	6	5			11	
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos			2		2	
Piekluve dokumentiem			1		1	
Preču brīva aprīte	10	1			11	
Publiskie iepirkumi	20		1		21	
Rūpniecības politika	8	1			9	
Sabiedrības veselība		1	1		2	
Savienības pilsonība	7	1	1		9	
Savienības tiesību principi	21	1	1		23	
Sociālā politika	20	5			25	
Tiesību aktu tuvināšana	19	2			21	
Tirdzniecības politika	8		3		11	
Transports	24	5			29	
Valsts atbalsts	11	6	15		32	
Vide	22	15	4		41	
LESD	426	72	111	1	610	2
Privilēģijas un imunitāte	1	1			2	
Tiesvedība						6
Civildienesta noteikumi	1				1	
Dažādi	2	1			3	6
EAEK līgums		1			1	
PAVISAM KOPĀ	428	74	111	1	614	8

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

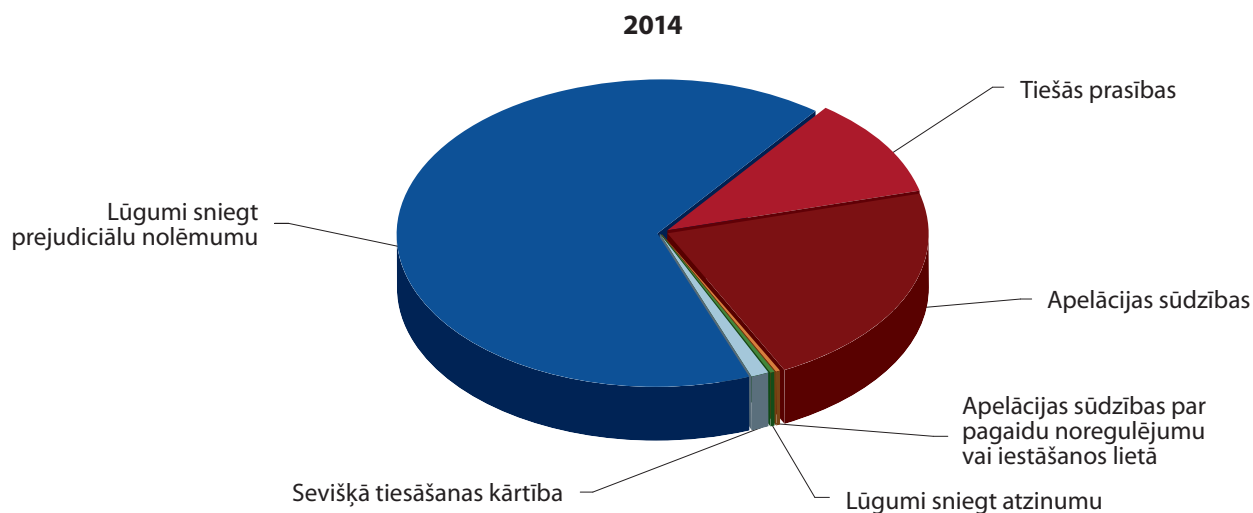
4. Ierosinātās lietas – Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Beļģija	11	7	2	3	6
Bulgārija			3	3	2
Čehijas Republika	2	5			1
Dānija	1	3			2
Vācija	7		7	4	2
Igaunija	7	1		3	1
Īrija	4	4	2		3
Grieķija	14	4	2	4	7
Spānija	8	7	4	1	2
Francija	9	7	5	2	3
Horvātija					
Itālija	6	7	5	5	3
Kipra	1	1	2	1	1
Latvija					1
Lietuva			1		
Luksemburga	8	2	1	1	2
Ungārija	3		4	1	1
Malta		1			1
Nīderlande	5	4	1	1	1
Austrija	10	2		1	2
Polija	9	7	12	8	4
Portugāle	10	3	3	2	5
Rumānija				2	
Slovēnija	3	1	3	3	1
Slovākija	3	1	1	2	
Somija	2	2		3	2
Zviedrija	4	2		1	1
Apvienotā Karaliste	1	2		3	3
Kopā	128	73	58	54	57

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

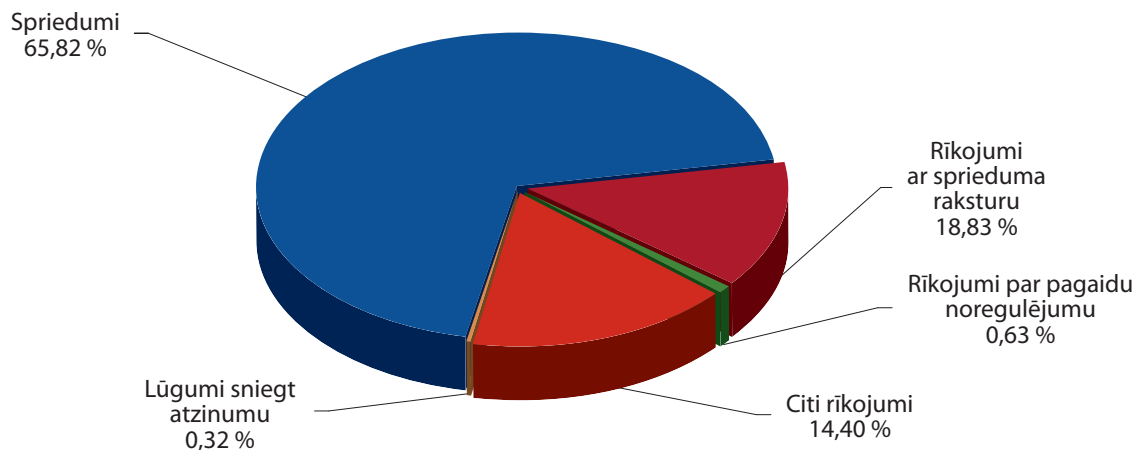
5. *Pabeigtās lietas – Tiesvedību veidi (2010–2014)*¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	339	388	386	413	476
Tiešās prasības	139	117	70	110	76
Apelācijas sūdzības	84	117	117	155	157
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	4	7	12	5	1
Lūgumi sniegt atzinumu		1		1	2
Sevišķā tiesāšanas kārtība	8	8	10	17	7
Kopā	574	638	595	701	719

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

6. Pabeigtās lietas – Spriedumi, rīkojumi un atzinumi (2014)¹

	Spriedumi	Rīkojumi ar sprieduma raksturu ²	Rīkojumi par pagaidu noregulējumu ³	Citi rīkojumi ⁴	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	296	60		64		420
Tiesās prasības	56			19		75
Apelācijas sūdzības	64	53	3	8		128
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā			1			1
Lūgumi sniegt atzinumu					2	2
Sevišķā tiesāšanas kārtība		6				6
Kopā	416	119	4	91	2	632

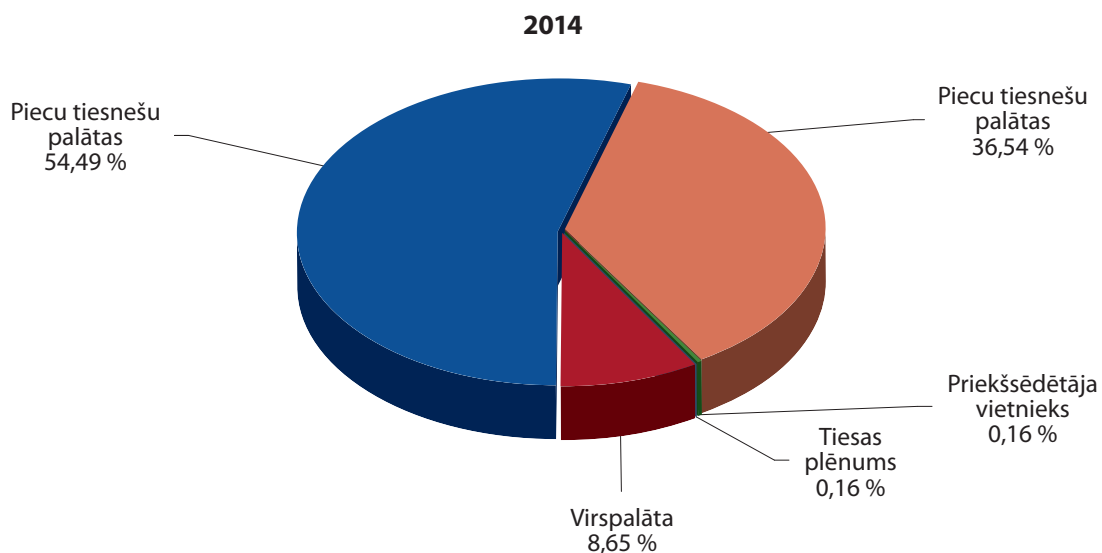
¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

³ Rīkojumi, kas pieņemti saistībā ar pieteikumu, kas iesniegts, pamatojoties uz LESD 278. un 279. pantu (agrāk – EKL 242. un 243. pants) vai uz LESD 280. pantu (agrāk – EKL 244. pants), vai uz atbilstošajām EAEKL normām, vai arī saistībā ar apelācijas sūdzību par rīkojumu par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

⁴ Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību, izslēdzot lietu no reģistra, izbeidzot tiesvedību pirms sprieduma taisīšanas vai nododot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai.

7. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)¹

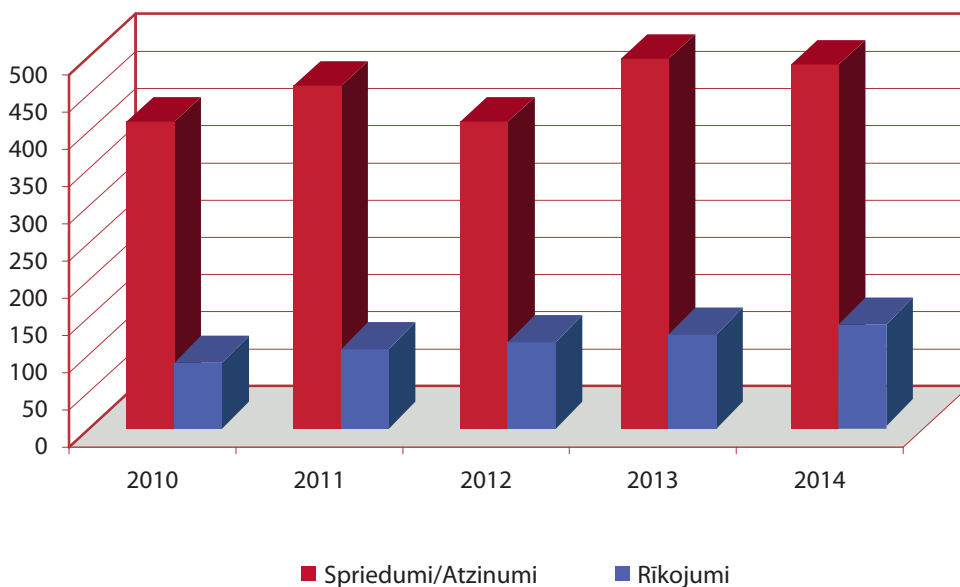

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Spriedumi/Atzinumi	Rikojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rikojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rikojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rikojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rikojumi ²	Kopā
Tiesas plēnums				1		1	1		1				1		1
Virspalāta	70	1	71	62		62	47		47	52		52	51	3	54
Piecu tiesnešu palātas	280	8	288	290	10	300	275	8	283	348	18	366	320	20	340
Trīs tiesnešu palātas	56	76	132	91	86	177	83	97	180	91	106	197	110	118	228
Tiesas priekšsēdētājs		5	5		4	4		12	12						
Priekšsēdētāja vietnieks											5	5		1	1
Kopā	406	90	496	444	100	544	406	117	523	491	129	620	482	142	624

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Rikojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rikojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

8. *Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas (2010–2014)*^{1 2}

	2010	2011	2012	2013	2014
Spriedumi/Atzinumi	406	444	406	491	482
Rīkojumi	90	100	117	129	142
Kopā	496	544	523	620	624

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

9. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	17	21	6	13	9
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	24	24	37	46	51
Eiropas Savienības ārējā darbība	10	8	5	4	6
Ekonomikas un monetārā politika	1		3		1
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija			3	6	8
Enerģija	2	2		1	3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...) ²	1	4	3	2	5
Institucionālās tiesības	26	20	27	31	18
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	38	47	46	43	69
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports			1		1
Jaunu valstu pievienošanās		1	2		
Kapitāla brīva aprīte	6	14	21	8	6
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)		1			5
Konkurence	13	19	30	42	28
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2	3	9	12	3
Kopējā zivsaimniecības politika	2	1			5
Kopējais muitas tarifs ⁴	7	2			
Kopienų budžets ²	1				
Kopienų pašu resursi ²	5	2			
Lauksaimniecība	15	23	22	33	29
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	6	8	8	12	6
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs ⁴	15	19	19	11	21
Nodokļi	66	49	64	74	52
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	30	27	29	16	11
Patērētāju tiesību aizsardzība ³	3	4	9	19	20
Personu brīva pārvietošanās	17	9	18	15	20
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika	1				
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss			1	1	
Piekļuve dokumentiem		2	5	6	4
Preču brīva aprīte	6	8	7	1	10
Publiskie iepirkumi		8	12	12	13
Reģionālā politika	2				
Rūpniecības politika	9	9	8	15	3
Sabiedrības veselība		3	1	2	3
Sabiedrību tiesības	17	8	1	4	3
Savienības pilsonība	6	6	8	12	9
Savienības tiesību principi	4	15	7	17	23
Sociālā politika	36	36	28	27	51
Tiesību aktu tuvināšana	15	15	12	24	25
Tirdzniecības politika	2	2	8	6	7
Transports	4	7	14	17	18

>>>

	2010	2011	2012	2013	2014
Tūrisms			1		
Valsts atbalsts	16	48	10	34	41
Vide ³	9	35	27	35	30
Vide un patērētāji ³	48	25	1		
EK līgums/LESD	482	535	513	601	617
Līgums par ES	4	1			
EOTK līgums		1			
Privilēģijas un imunitāte		2	3		
Tiesvedība	6	5	7	14	6
Civildienesta noteikumi	4			5	1
Dažādi	10	7	10	19	7
PAVISAM KOPĀ	496	544	523	620	624

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienų budžets" un "Kopienų pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finanšu noteikumi".

³ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

⁴ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas sa- vienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

10. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2014)¹

	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	9		9
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	47	4	51
Eiropas Savienības ārējā darbība	4	2	6
Ekonomikas un monetārā politika	1		1
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	8		8
Enerģija	3		3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...)	4	1	5
Institucionālās tiesības	14	4	18
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	36	33	69
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		1	1
Kapitāla brīva aprīte	6		6
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)		5	5
Konkurence	26	2	28
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2	1	3
Kopējā zivsaimniecības politika	5		5
Lauksaimniecība	22	7	29
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	6		6
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	20	1	21
Nodokļi	46	6	52
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	9	2	11
Patērētāju tiesību aizsardzība	17	3	20
Personu brīva pārvietošanās	20		20
Pieklūve dokumentiem	3	1	4
Preču brīva aprīte	8	2	10
Publiskie iepirkumi	11	2	13
Rūpniecības politika	2	1	3
Sabiedrības veselība	2	1	3
Sabiedrību tiesības	2	1	3
Savienības pilsonība	7	2	9
Savienības tiesību principi	10	13	23
Sociālā politika	43	8	51
Tiesību aktu tuvināšana	23	2	25
Tirdzniecības politika	7		7
Transports	17	1	18
Valsts atbalsts	13	28	41
Vide	28	2	30
EK līgums/LESD	481	136	617

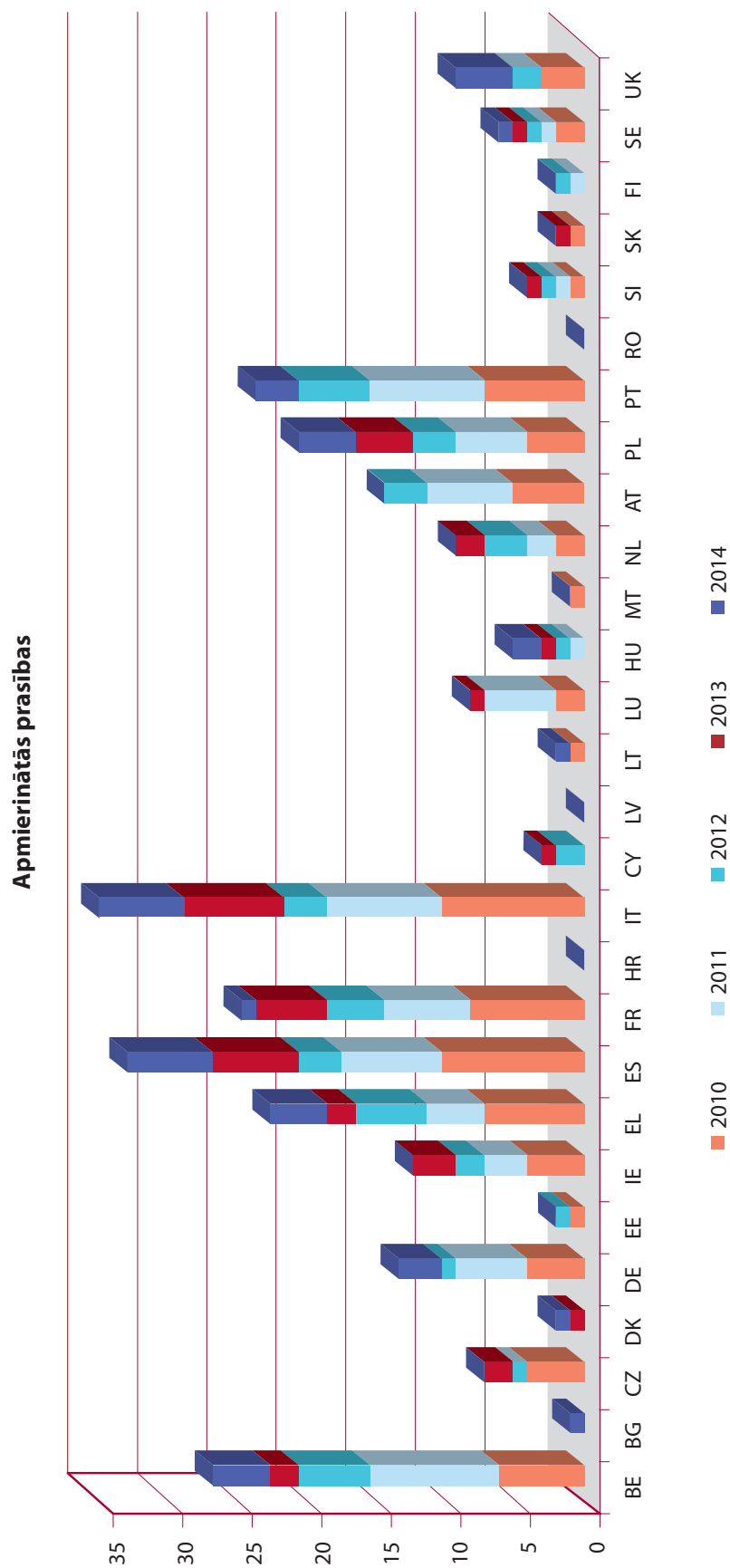
>>>

	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā
Tiesvedība		6	6
Civildienesta noteikumi	1		1
Dažādi	1	6	7
PAVISAM KOPĀ	482	142	624

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

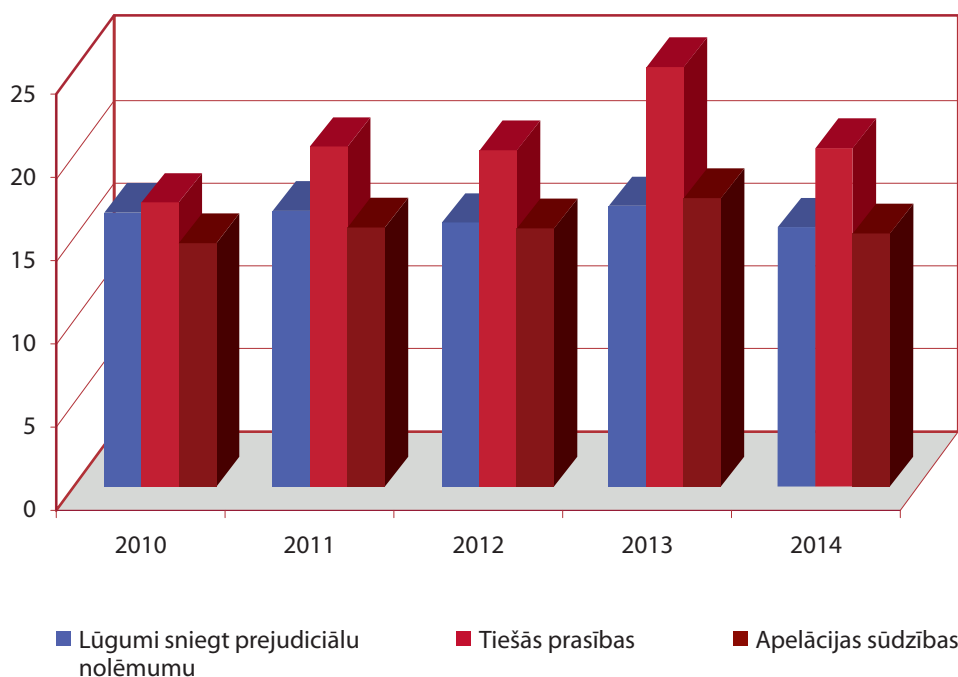
11. Pabeigtās lietas – Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – Iznākums (2010–2014)¹

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta
Beļģija	6	1	9	1	5	1	2	1	4	1
Bulgārija									1	1
Čehijas Republika	4				1		2	2		
Dānija							1	1	1	
Vācija	4	2	5		1	2		2	3	1
Igaunija	1				1					
Īrija	4		3		2		3	1		
Grieķija	7		4		5		2	1	4	
Spānija	10	2	7	1	3		6		6	
Francija	8	2	6		4		5	3	1	
Horvātija										
Itālija	10		8	1	3		7	1	6	
Kipra				1	2		1			
Latvija										
Lietuva	1								1	
Luksemburga	2		5				1	1		
Ungārija			1	1	1		1		2	
Malta	1	1		1						
Nīderlande	2	1	2		3	1	2	2		1
Austrija	5		6		3			1		
Polija	4	1	5		3		4	2	4	
Portugāle	7	1	8	1	5			1	3	
Rumānija				1						
Slovēnija	1		1		1		1			
Slovākija	1			1		1	1			
Somija			1		1			2		
Zviedrija	2		1		1		1	1	1	
Apvienotā Karaliste	3	1			2			1	4	
Kopā	83	12	72	9	47	5	40	23	41	3

¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

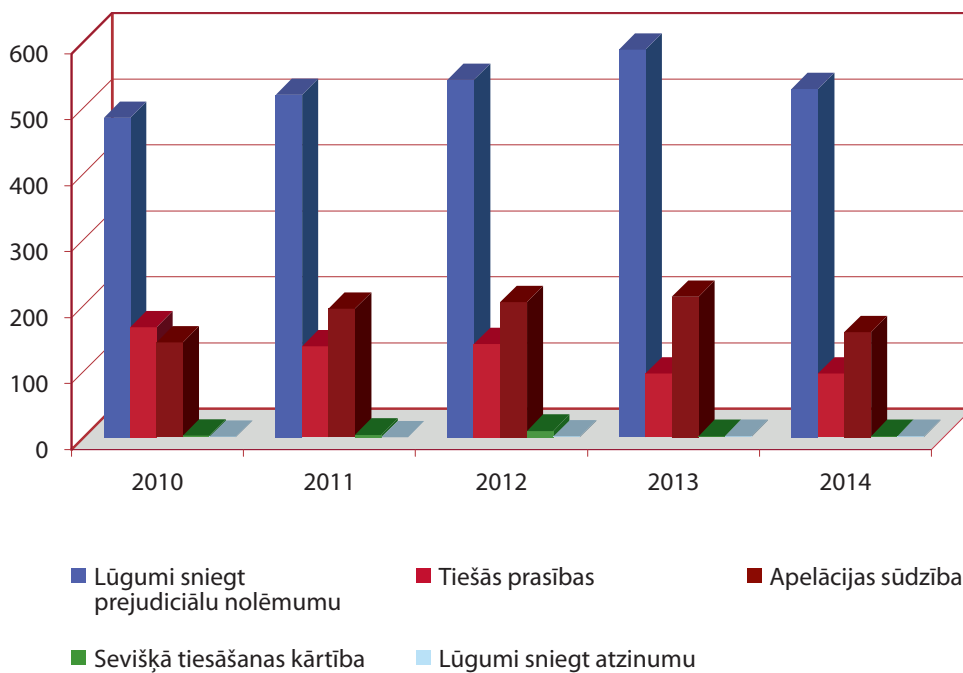
12. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums (2010–2014)*¹ (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu)

	2010	2011	2012	2013	2014
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	16,1	16,3	15,6	16,3	15,0
Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība	2,2	2,5	1,9	2,2	2,2
Tiešās prasības	16,7	20,3	19,7	24,3	20,0
Apelācijas sūdzības	14,0	15,1	15,2	16,6	14,5

¹ Tiesvedības ilguma aprēķinos nav iekļautas: lietas, kurās ir pieņemts starpnolēmums vai veikta pierādījumu vākšana; atzinumi; sevišķā tiesāšanas kārtība (proti, juridiskā palīdzība, tiesāšanās izdevumu noteikšana, sprieduma labošana, protests par aizmuguriski taisītu spriedumu, trešās personas protests, sprieduma interpretēšana, sprieduma pārskatīšana, Pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu izskatīšana, apķīlāšanas/arresta procedūra un lietas imunitātes jomā); lietas, kas beidzas ar rīkojumu par lietas izslēgšanu no reģistra, tiesvedības izbeigšanu lietā pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai; lēmumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem, kā arī apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

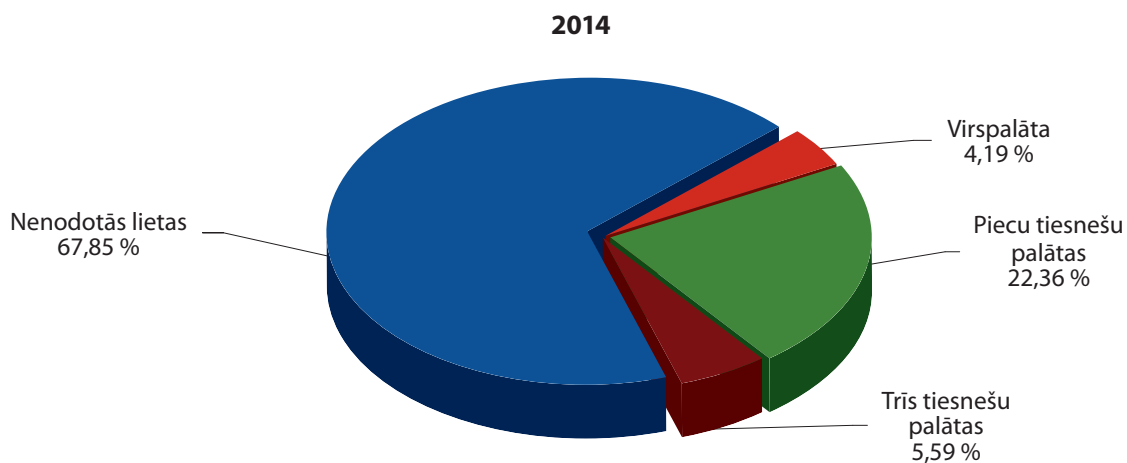
13. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Tiesvedību veidi (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	484	519	537	574	526
Tiešās prasības	167	131	134	96	94
Apelācijas sūdzības	144	195	205	211	164
Sevišķā tiesāšanas kārtība	3	4	9	1	2
Lūgumi sniegt atzinumu	1		1	2	1
Kopā	799	849	886	884	787

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

14. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Tiesas plēnums	1				
Virspalāta	49	42	44	37	33
Piecu tiesnešu palātas	193	157	239	190	176
Trīs tiesnešu palātas	33	23	42	51	44
Tiesas priekšsēdētājs	4	10			
Priekšsēdētāja vietnieks			1	1	
Nenodotās lietas	519	617	560	605	534
Kopā	799	849	886	884	787

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

15. *Dažādi – Paātrinātā tiesvedība (2010–2014)*

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Tiešās prasības		1			1			1		
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	4	8	2	7	1	5		16	2	10
Apelācijas sūdzības				5		1				
Kopā	4	9	2	12	2	6		17	2	10

16. *Dažādi – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2010–2014)*

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	5	4	2	5	4	1	2	3	4	1
Tiesību aktu tuvināšana										1
Kopā	5	4	2	5	4	1	2	3	4	2

17. *Dažādi – Pagaidu noregulējums (2014)*¹

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Iznākums	
			Noraidīts	Apmierināts
Valsts atbalsts	1		2	
Institucionālās tiesības	1		1	
Tirdzniecības politika	1		1	
PAVISAM KOPĀ	3		4	

¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

18. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2014) – lerosinātās lietas un spriedumi

Gadi	lerosinātās lietas ¹							Spriedumi/ Atzinumi ²
	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Tiešās prasības	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidei neregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaidei neregulējumu	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188

>>>

Gadi	Ierosinātās lietas ¹							Spriedumi/ Atzinumi ²
	Lūgumi sniegt prejudiciālu noņemumu	Tiešās prasības	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu neregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaidu neregulējumu	
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
Kopā	8710	8901	1689	106	23	19 429	359	10 213

¹ Kopējie dati, neņemot vērā sevišķo tiesāšanas kārtību.

² Neto dati.

19. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2014) – iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi ¹	Kopā
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1		1							2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2		2					1		3											32
1971	1				18					6		5							6											37
1972	5				20					1		4							10											40
1973	8				37					4		5				1			6											61
1974	5				15					6		5							7								1			39
1975	7			1	26					15		14				1			4								1			69
1976	11				28					8		12							14								1			75
1977	16			1	30					14		7							9								5			84
1978	7			3	46					12		11							38								5			123
1979	13			1	33					18		19					1		11								8			106
1980	14			2	24					14		19							17								6			99
1981	12			1	41					17		11					4		17								5			108
1982	10			1	36					39		18							21								4			129
1983	9			4	36					15		7							19								6			98
1984	13			2	38					34		10							22								9			129
1985	13				40					45		11				6			14								8			139
1986	13			4	18				2	1	19	5				1			16								8			91
1987	15			5	32			2	17	1	36	5				3			19								9			144

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi¹	Kopā	
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179	
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18		1							14		139	
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9		2							12		141	
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17		3							14		186	
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18		1							18		162	
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43		3							12		204	
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13		1							24		203	
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2	5						6	20		251	
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6	6					3	4	21		256	
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35	2					6	7	18		239	
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16	7					2	6	24		264	
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56	7					4	5	22		255	
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31	8					5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57	4					3	4	21		237	
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31	3					7	5	14		216	
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15	1					4	4	22		210	
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221	
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3				1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1			1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1					4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302	
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385	
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423	
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404	
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450	
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428	
Kopā	762	78	40	165	2137	15	77	170	354	906	1	1279	7	37	29	83	107	2	909	447	74	124	91	9	27	91	114	573	2	8710	

¹ Lieta C-265/00 Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).
Lieta C-196/09 Miles u.c. (Eiropas skolu Apelācijas padome).

20. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2014) – iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)

			Kopā
Beļģija	<i>Cour constitutionnelle</i>	30	
	<i>Cour de cassation</i>	91	
	<i>Conseil d'État</i>	71	
	Citas tiesas	570	762
Bulgārija	<i>Върховен касационен съд</i>	1	
	<i>Върховен административен съд</i>	13	
	Citas tiesas	64	78
Čehijas Republika	<i>Ústavní soud</i>		
	<i>Nejvyšší soud</i>	3	
	<i>Nejvyšší správní soud</i>	20	
	Citas tiesas	17	40
Dānija	<i>Højesteret</i>	35	
	Citas tiesas	130	165
Vācija	<i>Bundesverfassungsgericht</i>	1	
	<i>Bundesgerichtshof</i>	194	
	<i>Bundesverwaltungsgericht</i>	116	
	<i>Bundesfinanzhof</i>	303	
	<i>Bundesarbeitsgericht</i>	26	
	<i>Bundessozialgericht</i>	76	
	Citas tiesas	1421	2137
Igaunija	<i>Riigikohus</i>	5	
	Citas tiesas	10	15
Īrija	<i>Supreme Court</i>	26	
	<i>High Court</i>	25	
	Citas tiesas	26	77
Grieķija	<i>Άρειος Πάγος</i>	10	
	<i>Συμβούλιο της Επικρατείας</i>	54	
	Citas tiesas	106	170
Spānija	<i>Tribunal Constitucional</i>	1	
	<i>Tribunal Supremo</i>	53	
	Citas tiesas	300	354
Francija	<i>Conseil constitutionnel</i>	1	
	<i>Cour de cassation</i>	110	
	<i>Conseil d'État</i>	93	
	Citas tiesas	702	906
Horvātija	<i>Ustavni sud</i>		
	<i>Vrhovni sud</i>		
	<i>Visoki upravni sud</i>		
	<i>Visoki prekršajni sud</i>		
	Citas tiesas	1	1

>>>

			Kopā
Itālija	<i>Corte Costituzionale</i>	2	
	<i>Corte suprema di Cassazione</i>	130	
	<i>Consiglio di Stato</i>	107	
	Citas tiesas	1040	1279
Kipra	<i>Ανώτατο Δικαστήριο</i>	4	
	Citas tiesas	3	7
Latvija	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Citas tiesas	16	37
Lietuva	<i>Konstitucinis Teismas</i>	1	
	<i>Aukščiausiasis Teismas</i>	11	
	<i>Vyriausiasis administracinis teismas</i>	9	
	Citas tiesas	8	29
Luksemburga	<i>Cour supérieure de justice</i>	10	
	<i>Cour de cassation</i>	12	
	<i>Cour administrative</i>	10	
	Citas tiesas	51	83
Ungārija	<i>Kúria</i>	17	
	<i>Fővárosi Ítéltábla</i>	5	
	<i>Szegedi Ítéltábla</i>	2	
	Citas tiesas	83	107
Malta	<i>Qorti Kostituzzjonali</i>		
	<i>Qorti ta' l- Appel</i>		
	Citas tiesas	2	2
Nīderlande	<i>Hoge Raad</i>	253	
	<i>Raad van State</i>	101	
	<i>Centrale Raad van Beroep</i>	59	
	<i>College van Beroep voor het Bedrijfsleven</i>	151	
	<i>Tariefcommissie</i>	35	
	Citas tiesas	310	909
Austrija	<i>Verfassungsgerichtshof</i>	5	
	<i>Oberster Gerichtshof</i>	103	
	<i>Verwaltungsgerichtshof</i>	81	
	Citas tiesas	258	447
Polija	<i>Trybunał Konstytucyjny</i>		
	<i>Sąd Najwyższy</i>	9	
	<i>Naczelny Sąd Administracyjny</i>	28	
	Citas tiesas	37	74
Portugāle	<i>Supremo Tribunal de Justiça</i>	4	
	<i>Supremo Tribunal Administrativo</i>	53	
	Citas tiesas	67	124

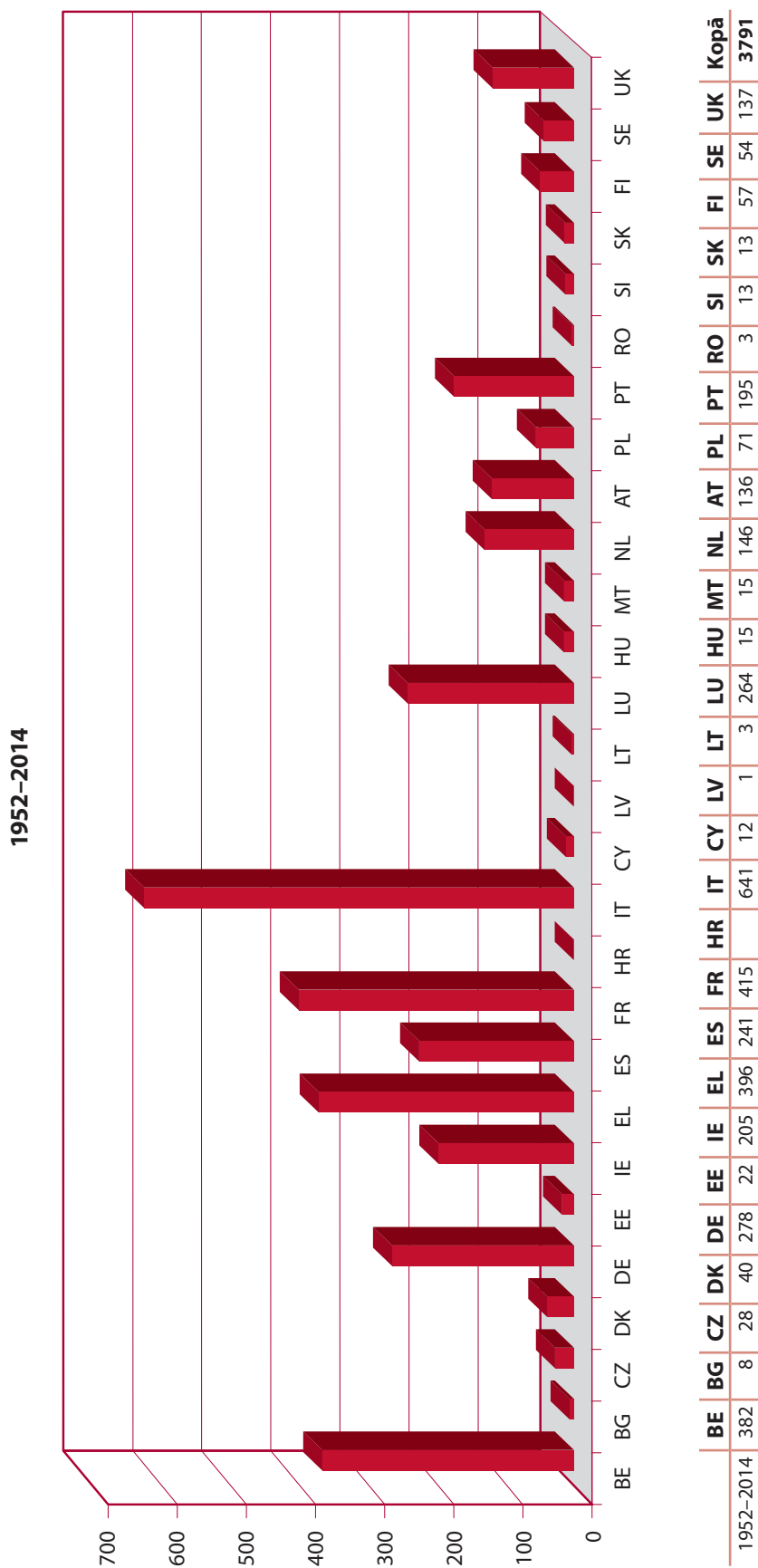
>>>

			Kopā
Rumānija	Înalta Curte de Casație și Justiție	7	
	Curtea de Apel	45	
	Citas tiesas	39	91
Slovēnija	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	5	
	Citas tiesas	3	9
Slovākija	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	9	
	Citas tiesas	18	27
Somija	Korkein oikeus	16	
	Korkein hallinto-oikeus	45	
	Työtuomioistuin	3	
	Citas tiesas	27	91
Zviedrija	Högsta Domstolen	18	
	Högsta förvaltningsdomstolen	7	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	3	
	Citas tiesas	81	114
Apvienotā Karaliste	House of Lords	40	
	Supreme Court	5	
	Court of Appeal	74	
	Citas tiesas	454	573
Citi	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	
	Eiropas skolu Apelācijas padome ²	1	2
Kopā			8710

¹ Lieta C-265/00 *Campina Melkunie*.

² Lieta C-196/09 *Miles* u.c.

21. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2014) – Cēlās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi

II nodaļa

Vispārējā tiesa

A – Vispārējās tiesas darbība 2014. gadā

Priekšsēdētājs Marc Jaeger

2014. gadā Vispārējā tiesa savu 25. gadadienu svinēja īpaši tīkamā veidā: tā šī notikuma atzīmēšanu aizsāka vienas dienas garā konferencē bijušo Vispārējās tiesas locekļu lokā – vienlīdz izgaismojošā un sirsnīgā gaisotnē, kā arī novērtējot pagājušajā gadā paveikto apjomīgo darbu.

Vispārējās tiesas sastāvā nenotika nekādas pārmaiņas, kas ir rets gadījums, taču pamats efektīvai un netraucētai darbībai, un tādēļ tas nav neparasti iepriekš nepieredzētiem rezultātiem, kuri ir konstatēti šajā gadā. Šīs nepārtrauktības dēļ faktiski bija iespējams vislabākajā veidā, pirmkārt, izlietot pieliktās pūles un veikt jau vairāku gadu garumā īstenotās reformas, un, otrkārt, jau no gada sākuma stiprināt personālu, pieņemot darbā deviņus tiesnešu palīgus (pa vienam katrā palātā).

Tādējādi Vispārējā tiesa varēja izskatīt **814 lietas**, kas ir pamats lielumam gandarījumam. Runa ir ne tikai par rekordu, bet par būtisku pieaugumu (16 %) salīdzinājumā ar vidējo rādītāju pēdējos trīs gados, kas jau tāpat bija visproduktīvākie tiesas vēsturē. Kopumā kopš 2008. gada šī trīs gadu vidējā rādītāja analīze liecina par produktivitātes pieaugumu, kas ir lielāks nekā 50 % (palielinoties no 479 lietām 2008. gadā līdz 735 lietām 2014. gadā).

Vispārējās tiesas darbības apjoma būtiskais pieaugums atspoguļojas arī 2014. gadā **izskatīto lietu skaitā** (no kurām liela daļa tiks pabeigtas 2015. gadā), kas ir sasniedzis 390 lietas, proti, palielinājumu par vairāk nekā 40 % salīdzinājumā ar 2013. gadu.

Būtiski ir pieaudzis arī **no jauna ierosināto lietu skaits** (ņemot vērā lielas saistīto lietu grupas par valsts atbalstu un ierobežojošiem pasākumiem), tādējādi sasniedzot nepieredzētu apmēru (912 lietas). Līdz ar to, neraugoties uz izciliem rezultātiem, Vispārējā tiesā izskatāmo lietu skaits (1423 lietas) salīdzinājumā ar 2013. gadu palielinājās gandrīz par simts lietām. Savukārt ir vērts norādīt, ka attiecība starp izskatāmo lietu skaitu un pabeigto lietu skaitu (šī attiecība ir norāde uz teorētisku prognozējamo tiesvedības ilgumu nākotnē) ir viszemākā pēdējo gandrīz desmit gadu laikā.

Šī pozitīvā tendence atspoguļojas 2014. gadā izskatīto lietu **vidējā tiesvedības ilgumā**. Tas ir saīsinājies par 3,5 mēnešiem (samazinoties no 26,9 mēnešiem 2013. gadā līdz 23,4 mēnešiem 2014. gadā), proti, samazinājies par vairāk nekā 10 %, atgriežoties pie rādītājiem, kas konstatēti pirms desmit gadiem.

Vispārējai tiesai tādējādi ir izdevies tikt galā ar pastāvīgi augošo tajā iesniegto lietu skaitu, balstoties uz savu darba metožu tālāku attīstību un rūpīgi stiprinot savus resursus. Drīzumā varēs arī rēķināties ar **tās procesuālās sistēmas modernizāciju**, jo ar jauno reglamenta projektu saistītie darbi Padomē beidzās 2014. gada beigās. Šajā tiesību instrumentā, kas, paredzams, stāsies spēkā 2015. gadā, ir ietverta virkne jaunu tiesību normu, kas Vispārējai tiesai ļaus vēl vairāk uzlabot tās tiesvedību efektivitāti un atrisināt problēmas, kas radušās tajā izskatīto strīdu attīstības rezultātā. Kā piemēru var minēt iespēju lietas intelektuālā īpašuma jomā nodot izskatīt tikai vienam tiesnesim, iespēju taisīt spriedumu, nerīkojot tiesas sēdi, iestāšanās lietā sistēmas uzraudzību vai tādas informācijas vai dokumentu apstrādi, kas skar Savienības vai dalībvalstu drošību.

Būdamā pastāvīgā pārveides procesā, Vispārējā tiesa turpina attīstīties, pilnībā koncentrējoties uz personu, kas vērsušās tiesā, pamattiesību nodrošināšanu, ko raksturo smalka līdzsvara meklējumi starp tiesas kontroles straujumu un kvalitāti.

I. Tiesvedības par tiesiskumu

Saskaņā ar LESD 263. pantu celto prasību pieņemamība

2014. gadā Vispārējās tiesas judikatūrā tika ieviesti precizējumi saistībā ar jēdzieniem “pārsūdzams tiesību akts” un “reglamentējošs tiesību akts, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem”, LESD 263. panta izpratnē.

1. Pārsūdzama tiesību akta jēdziens

2014. gada 13. novembra spriedumā Spānija/Komisija (T-481/11, Krājums, EU:T:2014:945) Vispārējā tiesa saistībā ar prasību daļēji atcelt īstenošanas regulu lauksaimniecības jomā pievērsās apstiprinoša akta jēdzienam.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja, ka no pastāvīgas judikatūras izriet, ka tiesību akts ir uzskatāms par agrāko tiesību akta apstiprinošu aktu, ja tajā nav ietverti nekādi jauni apstākļi salīdzinājumā ar agrāko tiesību aktu un ja pirms tā atkārtoti nav ticis izvērtēts šī tiesību akta adresāta stāvoklis. Šī judikatūra, kas attiecas uz individuāliem tiesību aktiem, ir jāattiecinā arī uz normatīviem aktiem, jo nekas nepamato tos nošķirt no otrajiem minētajiem. Vispārējās tiesas skatījumā tiesību akts ir uzskatāms par pieņemtu pēc atkārtota šī tiesību akta adresāta stāvokļa izvērtējuma, ja tas ir ticis pieņemts vai nu pēc ieinteresētās personas lūguma, vai arī tikai pēc tiesību akta autora iniciatīvas, turklāt pamatojoties uz būtiskiem apstākļiem, kas nav tikuši ņemti vērā agrākā tiesību akta pieņemšanā. Savukārt Vispārējās tiesas skatījumā, ja faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas ir jaunā tiesību akta pamatā, neatšķiras no tiem, kas pamatojuši agrākā tiesību akta pieņemšanu, tad šis jaunais tiesību akts ir tikai agrāko tiesību aktu apstiprinošs akts.

Runājot par kontekstu, kādā apstākļus var uzskatīt par jauniem un būtiskiem, Vispārējā tiesa precizē, ka apstākļi ir jākvalificē kā jauns, neatkarīgi no tā, vai šis apstākļi agrākā tiesību akta pieņemšanas laikā pastāvēja vai nepastāvēja, ja, lai kāds arī būtu iemesls, ieskaitot agrākā tiesību akta autora rūpības trūkumu, šāds apstākļi nav bijis ņemts vērā šī pēdējā minētā tiesību akta pieņemšanā. Būtiskums, savukārt, nozīmē to, ka aplūkojamais apstākļi var būtiski mainīt juridisko situāciju, kādu ir ņēmuši vērā agrākā tiesību akta autori.

Vispārējā tiesa arī norāda, ka pasākumam, kas ir atkarīgs no tā, vai faktiskie un tiesiskie apstākļi, kuri izraisījuši tā noteikšanu, joprojām pastāv, ir jāvar tikt atkārtoti izvērtētam, lai pārbaudītu, vai tā saglabāšana ir pamatota. Tā uzskata, ka jaunas izvērtēšanas, kas vērsta uz to, lai pārbaudītu, vai agrāk noteiktais pasākums joprojām ir pamatots, ņemot vērā kopš tā laika iestājušos tiesisko un faktisko apstākļu maiņu, rezultātā tiek pieņemts tiesību akts, kas nav agrāko tiesību aktu apstiprinošs, bet ir uzskatāms par apstrīdamu tiesību aktu, par kuru var tikt celta prasība par tiesību akta atcelšanu saskaņā ar LESD 263. pantu.

2. Jēdziens “reglamentējošs tiesību akts, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem”

Vispārējai tiesai jēdzienu “reglamentējošs tiesību akts, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem”, LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē ir bijusi iespēja aplūkot 2014. gada 26. septembra spriedumā *Dansk Automat Brancheforening/Komisija* (T-601/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:839). Vispārējā tiesa izskatīja prasību, ko cēla tādu uzņēmumu un sabiedrību apvienība, kuriem ir tiesības uzstādīt un apsaimniekot azartspēļu automātus, par Komisijas lēmumu, ar kuru par saderīgu ar iekšējo tirgu tika atzīta Dānijas ieviesta zemāka nodeva par azartspēlēm tiešsaistē salīdzinājumā ar nodevu par azartspēlēm kazino un spēļu zālēs.

Šajā prasībā lūdzot Vispārējo tiesu izvērtēt prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru apstrīdētais lēmums ir reglamentējošs tiesību akts, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem, LESD 263. panta ceturtais daļas nobeigumā minētā izpratnē, šī tiesa uzsver, ka no ES Tiesas judikatūras, tostarp no sprieduma *Telefónica/Komisija*¹ izriet, ka šis jēdziens ir jāinterpretē, ņemot vērā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu. Tā arī atgādina, ka fiziskas vai juridiskas personas, kuras LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzēto pieņemamības nosacījumu dēļ nevar tieši apstrīdēt Savienības reglamentējošu aktu Savienības tiesā, ar iespēju apstrīdēt ar šo aktu saistītos īstenošanas pasākumus ir aizsargātas pret šī akta piemērošanu.

Pirmkārt, ņemot vērā, ka apstrīdētajā lēmumā nebija noteiktas specifiskas un konkrētas šī atzinuma sekas attiecībā uz katru nodokļu maksātāju un, otrkārt, ka no šī lēmuma teksta izriet, ka Likuma par azartspēļu nodevām spēkā stāšanos valsts iestādes atlika, līdz Komisija būs pieņēmusi galīgo lēmumu atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka minētais lēmums ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem. Faktiski šāda lēmuma specifiskās un konkrētās sekas attiecībā uz nodokļu maksātājiem bija materializējušās valsts tiesību aktos, proti, Likumā par azartspēļu nodevām, un pieņemtajos tiesību aktos šī likuma īstenošanai bija noteikts nodokļu apmērs, kas nodokļu maksātājiem bija jāmaksā; šie tiesību akti kā tādi tād bija saistīti ar īstenošanas pasākumiem LESD 263. panta ceturtais daļas nobeigumā minētā izpratnē. Tā kā šos tiesību aktus varēja pārsūdzēt valsts tiesā, nodokļu maksātājiem bija tiesības vērsties tiesā un tie nebija spiesti rīkoties prettiesiski, un prasības valsts tiesās tie būtu varējuši atsaukties uz apstrīdētā lēmuma spēkā neesamību, kā arī likt tām atbilstoši LESD 267. pantam šajā ziņā vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem. Tādējādi pret šo lēmumu celtā prasība neatbilda LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētajiem pieņemamības nosacījumiem.

Prasību, kas celtas atbilstoši LESD 265. pantam, pieņemamība

2014. gada 21. marta spriedumā *Yusef/Komisija* (T-306/10, Krājums, EU:T:2014:141) Vispārējā tiesa izskatīja prasību sakarā ar bezdarbību, kurā tika prasīts atzīt, ka Komisija prettiesiski ir atturējusies dzēst prasītāja uzvārdu no to personu saraksta, kurām atbilstoši Regulai (EK) Nr. 881/2002² piemēro ierobežojošus pasākumus, pēc prasītāja lūguma no jauna izvērtēt tā iekļaušanu šajā sarakstā.

Vispārējā tiesa vispirms norādīja, ka prasītājam nav ļauts apiet termiņa, kas atbilstoši LESD 263. pantam paredzēts prasības celšanai par kādas iestādes pieņemtu aktu, izbeigšanos, izmantojot "procesuālo triku", proti, saskaņā ar LESD 265. pantu ceļot prasību sakarā ar bezdarbību, kas vērsta pret šīs iestādes atteikumu atcelt vai atsaukt minēto tiesību aktu. Vispārējās tiesas skatījumā katrā ziņā būtu jāņem vērā arī aplūkojamā tiesību akta īpašā dimensija laika ziņā – šajā gadījumā līdzekļu iesaldēšanas pasākuma atbilstoši Regulai Nr. 881/200 spēkā esamība, jo tā vienmēr ir atkarīga no tā, vai tā veikšanas pamatā esošie faktiskie un tiesiskie apstākļi joprojām pastāv, kā arī no tā, vai tas būtu jāturpina, lai sasniegtu attiecīgos mērķus. No tā izriet, ka atšķirībā no tiesību akta, kas rada ilgstošas sekas, šādu pasākumu ir jābūt iespējai jebkurā laikā pārskatīt, lai pārbaudītu, vai tā saglabāšana spēkā ir attaisnota, un ir jābūt iespējai celt prasību sakarā ar bezdarbību, ja Komisija atturas no šāda lūguma apmierināšanas. Šajā ziņā Vispārējā tiesa minēja, ka aplūkojamā lietā ir divu veidu jauni pierādījumi, proti, pirmkārt, fakts, ka tika pasludināts spriedums *Kadi* un *Al Barakaat*

¹ 2013. gada 19. decembra spriedums *Telefónica/Komisija* (C-274/12 P, Krājums, EU:C:2013:852, 27. un nākamie punkti).

² Padomes 2002. gada 27. maija Regula (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar Osamu Bin Ladenu, *Al-Qaida* tīklu un *Taliban*, un ar kuru atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 467/2001, ar ko aizliedz eksportēt noteiktas preces un pakalpojumus uz Afganistānu, pastiprina lidojumu aizliegumu un attiecina uz Afganistānas *Taliban* līdzekļu un citu finanšu resursu iesaldēšanu (OV L 139, 9. lpp.).

International Foundation/Padome un Komisija³, un, otrkārt, apstāklis, ka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes valdība secināja, ka prasītājs neatbilst kritērijiem par iekļaušanu šajā sarakstā, un darīja zināmu savu nodomu par ierosinājumu svītrot viņa uzvārdu no minētā saraksta. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka būtu jāņem vērā ne tikai iepriekš minētā sprieduma *Kadi I* (EU:C:2008:461) pasludināšanas fakts, bet arī un it īpaši pārmaiņas Komisijas attieksmē un rīcībā, kuras noteikti izraisījis šis spriedums un kuras pašas par sevi veido jaunu un būtisku faktu. Faktiski uzreiz pēc šī sprieduma pasludināšanas Komisija pilnībā mainīja savu nostāju, nodrošinot sev iespēju vai nu pēc savas ierosmes, vai arī vismaz pēc tieša attiecīgo personu pieprasījuma pārskatīt visus pārējos saskaņā ar Regulu Nr. 881/2002 veiktās līdzekļu iesaldēšanas gadījumus.

Pat ja Komisija uzskatīja, ka Regulā Nr. 881/2002 paredzēto ierobežojošo pasākumu piemērošana prasītājam bija un palika attaisnota pēc būtības, tai katrā ziņā bija pienākums pēc iespējas ātrāk novērst pieļauto acīmredzamo to principu pārkāpumu, kas ir piemērojami procedūrā, kura tika īstenota prasītāja uzvārda iekļaušanai minētajā sarakstā, pēc tam, kad tā bija konstatējusi, ka šis pārkāpums būtībā ir vienāds ar to pašu principu pārkāpumu, ko Tiesa konstatēja iepriekš minētajā spriedumā *Kadi I* (EU:C:2008:461) un spriedumā Komisija u.c./*Kadi*⁴, un Vispārējā tiesa – spriedumos *Kadi/Padome* un Komisija un *Kadi/Komisija*⁵. Tādējādi Vispārējās tiesas skatījumā bija jāuzskata, ka Komisija bezdarbības situācijā vēl aizvien atradās pat mutvārdu procesa pabeigšanas datumā, jo joprojām atbilstoši nebija novērsti konstatētie pārkāpumi.

Uzņēmumiem piemērojamās konkurences tiesību normas

1. Vispārēji noteikumi

a) Informācijas pieprasījums

2014. gadā Vispārējā tiesa pasludināja virkni spriedumu par prasībām, ko bija cēlušī uzņēmumi, kas darbojas cementa nozarē; šajās prasībās bija prasīts atcelt lēmumus par lūgumiem pieprasīt informāciju, ko tiem bija adresējusi Komisija atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1/2003⁶ 18. panta 3. punktam. Šīs prasības Vispārējai tiesai ļāva ieviest precizējumus tostarp par netiešo pierādījumu raksturu, kas pamato informācijas pieprasījumu, un apjomu, kādā tiesības uz nevainīguma prezumpciju ļauj atteikties sniegt atbildi uz šādu pieprasījumu, kā arī par pieprasījuma samērīguma obligāto raksturu.

– Pietiekami nopietni netiešie pierādījumi, kas pamato pieprasījumu

2014. gada 14. marta spriedumā *Cementos Portland Valderrivas/Komisija* (T-296/11, Krājums, EU:T:2014:121) Vispārējā tiesa precizēja, ka, lai Komisija varētu pieņemt lēmumu par informācijas pieprasījumu, tās rīcībā ir jābūt pietiekami nopietniem netiešiem pierādījumiem, kuri ir pamats aizdomām par konkurences tiesību normu pārkāpumu.

³ 2008. gada 3. septembra spriedums *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/Padome* un Komisija (C-402/05 P un C-415/05 P, Krājums, turpmāk tekstā – “spriedums *Kadi I*”, EU:C:2008:461).

⁴ 2013. gada 18. jūlija spriedums Komisija u.c./*Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P un C-595/10 P, Krājums, EU:C:2013:518).

⁵ 2005. gada 21. septembra spriedums *Kadi/Padome* un Komisija (T-315/01, Krājums, EU:T:2005:332) un 2010. gada 30. septembra spriedums *Kadi/Komisija* (T-85/09, Krājums, EU:T:2010:418).

⁶ Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā [LESD 101. un 102. pantā] (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

Lai arī Komisijai pirmstiesas izmeklēšanas posmā nav jānorāda netiešie pierādījumi, kas tai liek nojaust, ka ir noticis LESD 101. panta pārkāpums, tomēr no tā neizriet, ka pirms šāda lēmuma pieņemšanas Komisijas rīcībā nebūtu jābūt pierādījumiem, kas tai liek nojaust, ka ir noticis LESD 101. panta pārkāpums. Lai nodrošinātu prasību par aizsardzību pret valsts varas patvaļīgu vai nesamērīgu iejaukšanos jebkuras personas, vai tā būtu fiziska vai juridiska persona, privātajās darbībās, lēmuma par informācijas pieprasīšanu mērķim būtu jābūt ievākt dokumentāciju, kas nepieciešama, lai pārbaudītu to faktisko un juridisko apsvērumu patiesumu un apmēru, par kuriem Komisijas rīcībā jau ir informācija, kas būtu pietiekami būtiskas norādes, kuras ļauj nojaust par konkurences noteikumu pārkāpumu. Šajā lietā, tā kā Vispārējai tiesai tika izteikts šāds lūgums un prasītāja sniedza noteiktas norādes, kas ļauj apšaubīt, ka Komisijas rīcībā bijuši pietiekami nopietni netieši pierādījumi, lai pieņemtu lēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. panta 3. punktam, šī tiesa uzskata, ka tai ir jāizvērtē šie netiešie pierādījumi un jāpārbauda, vai tie ir pietiekami nopietni. Vispārējās tiesas skatījumā šis vērtējums ir jāveic, ņemot vērā, ka apstrīdētais lēmums ir ticis pieņemts pirmstiesas izmeklēšanas posmā, kura mērķis ir ļaut Komisijai savākt visus nozīmīgos faktus, kas apstiprina vai noliedz konkurences tiesību normu pārkāpuma esamību, un formulēt pirmo nostāju par procedūras virzienu, kā arī turpmāko rīcību. Tādējādi šajā stadijā nevar prasīt, lai pirms lēmuma par informācijas pieprasīšanu Komisijas rīcībā būtu pierādījumi par pārkāpuma esamību. Līdz ar to pietiek, ja minētie netiešie pierādījumi ir tādi, kas var radīt pamatotas šaubas par iespējamo pārkāpumu rašanos, lai Komisija būtu tiesīga pieprasīt papildu informācijas iesniegšanu, pieņemot lēmumu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. panta 3. punktam. Tā kā Komisijas sniegtie netiešie pierādījumi atbilda šai definīcijai, tad Vispārējā tiesa prasību noraidīja.

– Pieprasījuma samērīgums

2014. gada 14. marta spriedumā *Buzzi Unicem/Komisija* (T-297/11, Krājums, EU:T:2014:122) Vispārējai tiesai turklāt bija iespēja uzsvērt, ka, lai lēmums par informācijas pieprasīšanu atbilstu samērīguma principam, nepietiek ar to, ka pieprasītā informācija ir saistīta ar izmeklēšanas priekšmetu. Tāpat ir svarīgi, lai uzņēmuma pienākums sniegt informāciju nebūtu šim uzņēmumam nesamērīgs salīdzinājumā ar izmeklēšanas vajadzībām. Vispārējās tiesas skatījumā no minētā jāsecina, ka lēmums, kurā tā adresātam likts no jauna iesniegt agrāk pieprasīto informāciju tikai tādēļ, ka tās daļa, pēc Komisijas domām, ir neprecīza, varētu izrādīties nesamērīgs slogs salīdzinājumā ar izmeklēšanas vajadzībām un tādēļ nebūtu atbilstošs samērīguma principam. Tāpat ar mēģinājumiem atvieglot uzņēmumu iesniegto atbilžu apstrādi nevar attaisnot to, ka minētajiem uzņēmumiem tiek likts iesniegt Komisijas rīcībā jau esošo informāciju jaunā formātā. Šajā lietā, konstatējama darba apjoms, ko radījuši pieprasītās informācijas apmēri, un ļoti augsto precizitātes pakāpi Komisijas pieprasītajā atbildes formātā, Vispārējā tiesa tomēr uzskatīja, ka šis slogs nav nesamērīgs, ņemot vērā izmeklēšanas darbības un aplūkoto pārkāpumu apmēru.

Jautājums par informācijas pieprasījuma samērīgumu tika skarts arī 2014. gada 14. marta spriedumā *Schwenk Zement/Komisija* (T-306/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:123). Šajā lietā Vispārējai tiesai tika lūgts paust nostāju par uzņēmumam prasītajam noteiktā sloga, ar ko ir saistīts pienākums atbildēt uz virkni jautājumu divu nedēļu laikā, iespējami nesamērīgo raksturu.

Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai veiktu šādu vērtējumu, ir jāņem vērā apstākļi, ka attiecībā uz prasītāju kā lēmuma par informācijas pieprasīšanu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. panta 3. punktam adresātu pastāv ne tikai risks, ka gadījumā, ja tas iesniegs nepilnīgu informāciju vai to iesniegs novēloti, vai vispār neiesniegs, tam tiks uzlikts naudas sods vai kavējuma nauda, bet arī risks, ka tam tiks uzlikts naudas sods gadījumā, ja tas nosūtīs informāciju, ko Komisija kvalificēs kā neprecīzu vai sagrozītu. Tādējādi Vispārējā tiesa precizēja, ka lēmumā par informācijas pieprasīšanu paredzētā termiņa piemērotības izvērtējumam ir īpaša nozīme, proti, minētajam termiņam ir jāļauj

adresātam ne tikai faktiski iesniegt atbildi, bet arī pārliecināties, ka sniegtā informācija ir pilnīga, precīza un nesagrozīta.

b) Sūdzība – Saistības

2014. gada 6. februāra spriedumā *CEEES un Asociación de Gestores de Estaciones de Servicio/Komisija* (T-342/11, Krājums, EU:T:2014:60) Vispārējā tiesa puda savu nostāju par sūdzību, ko bija iesniegušas divas uzņēmumu apvienības, apgalvojot, ka naftas uzņēmums nav izpildījis saistības, ko tas attiecībā pret Komisiju bija uzņēmies procesā par konkurences tiesību normu piemērošanu. Prasītāji norādīja, ka, tā kā šis uzņēmums neizpildīja savas saistības, Komisijai bija jāatsāk lietas izskatīšana pret šo uzņēmumu un tam jānosaka naudas sods vai kavējuma nauda.

Vispārējā tiesa šo argumentu nepieņēma. Tā precizēja, ka, ja uzņēmums nepilda saistību lēmumu Regulas Nr. 1/2003 9. panta 1. punkta izpratnē, Komisijai nav pienākuma atsākt lietas izskatīšanu attiecībā uz minēto uzņēmumu, bet tai šajā ziņā ir rīcības brīvība. Tai ir rīcības brīvība arī, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 24. panta 1. punkta c) apakšpunktu, saskaņā ar kuriem tā var uzlikt naudas sodus vai kavējuma naudu uzņēmumiem, ja tie nepilda apņemšanos, kas ir tikusi atzīta par saistošu ar lēmumu, kurš ir pieņemts, piemērojot minētās regulas 9. pantu.

Tāpat Vispārējās tiesas skatījumā, tā kā Komisijai ir jāizvērtē jautājums, vai Savienības interesēs ir turpināt izskatīt sūdzību, ievērojot lietā nozīmīgos tiesiskos un faktiskos apstākļus, tai ir jāņem vērā apstāklis, ka situācija var būt vērtējama dažādi atkarībā no tā, vai sūdzība attiecas uz iespējamu saistību lēmuma neizpildi vai arī uz iespējamu LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu. Faktiski, tā kā saistību neizpildi vispārējā gadījumā ir vieglāk pierādīt nekā LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu, vajadzīgo izmeklēšanas pasākumu apjoms, lai pierādītu šādu saistību neizpildi, principā būs vairāk ierobežots. Tomēr no tā nevar secināt, ka Komisijai šādā gadījumā būtu sistemātiski jāatsāk lietas izskatīšana un jāuzliet naudas sods vai kavējuma nauda. Faktiski šāda pieeja būtu pamats tam, ka kompetence, kas tai ir saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. panta 2. punktu, 23. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 24. panta 1. punkta c) apakšpunktu, tiek pārveidota par saistošu kompetenci, kas neatbilst šo tiesību normu formulējumam. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa precizēja, ka Komisijai, kad tā izvērtē, vai atsākt lietas izskatīšanu attiecībā uz uzņēmumu par tā saistību neizpildi, lai uzliktu tam naudas sodu vai kavējuma naudu, ir Savienības interesēs, ir jāņem vērā pasākumi, ko attiecībā uz uzņēmumu ir noteikusi valsts konkurences iestāde. Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa secināja, ka šajā lietā Komisijas lēmumā neatsākt lietas izskatīšanu un nenoteikt kavējuma naudu vai soda naudu uzņēmumam, uz ko attiecas sūdzība, nebija pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

2. Jauninājumi 101. panta jomā

a) Komisijas teritoriālā kompetence

2014. gada 27. februāra spriedumā *InnoLux/Komisija* (T-91/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:92) Vispārējā tiesa izskatīja prasību par tiesību akta atcelšanu, kas tika celta par Komisijas lēmumu par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. pantu⁷. Ar šo lēmumu Komisija prasītājam noteica sankciju, jo tā bija aizliegtas vienošanās dalībniece šķidro kristālu displeja (turpmāk tekstā – “LCD”) paneļu pasaules tirgū. Savas prasības atbalstam prasītāja tostarp apgalvoja, ka Komisija, nosakot attiecīgās pārdošanas apjomu, lai aprēķinātu naudas sodu, esot piemērojusi juridiski kļūdainu jēdzienu, proti, “pārveidoto produktu

⁷ Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.).

tiešu pārdošanu EEZ". Tās skatījumā, lietojama šo jēdzienu, Komisija esot mākslīgi mainījusi vietu, kurā šī pārdošana faktiski notika, un tādējādi pārkāpusi savas teritoriālās kompetences robežas.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka LESD 101. panta pārkāpums ir saistīts ar diviem rīcības elementiem, proti, ar aizliegtas vienošanās noslēgšanu un tās īstenošanu. Ja nosacījums par īstenošanu ir izpildīts, uz Komisijas kompetenci piemērot Savienības konkurences tiesības šādām rīcībām attiecas teritorialitātes princips, kas ir vispārīgi atzīts starptautiskajās tiesībās⁸.

Ja pasaules mēroga aizliegtas vienošanās mērķis ir pret konkurenci vērsts mērķis, tad tā tiek īstenota iekšējā tirgū tikai tādēļ, ka produkti, uz kuriem attiecas aizliegtā vienošanās, tiek tirgoti šajā iekšējā tirgū. Vispārējā tiesa uzsver, ka aizliegtas vienošanās īstenošana katrā ziņā nenozīmē, ka tai ir bijušas reālas sekas, tādēļ jautājumam, vai aizliegtās vienošanās dēļ ir bijušas konkrētas sekas uz aizliegtās vienošanās dalībnieku noteiktajām cenām, ir nozīme, tikai lai, nosakot aizliegtās vienošanās smagumu, aprēķinātu naudas sodu, ar nosacījumu, ka Komisija ir nolēmusi balstīties uz šo kritēriju. Šajā kontekstā īstenošanas koncepts būtībā ir balstīts uz tādu uzņēmuma jēdzienu konkurences tiesībās, kuram ir jāatzīst izšķiroša loma, lai noteiktu Komisijas teritoriālās kompetences minēto tiesību piemērošanā robežas. Ja uzņēmums, kurā ietilpst prasītāja, ir bijis tādas aizliegtās vienošanās dalībnieks, kura tiek īstenota ārpus EEZ, Komisijai ir jāvar sekot tam, kāda ir šī uzņēmuma rīcības ietekme uz konkurenci iekšējā tirgū, un jāvar tam uzlikt naudas sodu, kas būtu samērīgs ar šīs aizliegtās vienošanās kaitējumu konkurencei minētajā tirgū. No tā Vispārējās tiesas skatījumā izriet, ka šajā lietā, ņemot vērā "pārveidoto produktu tiešu pārdošanu EEZ", Komisija nav pretlikumīgi pārsniegusi savu teritoriālo kompetenci vērsties pret Līgumos paredzēto konkurences tiesību pārkāpumiem.

b) Naudas soda aprēķināšana

– Pārdošanas vērtība – Sastāvdaļas un galaprodukti

Iepriekš minētajā spriedumā *InnoLux/Komisija* Vispārējai tiesai arī tika lūgts noteikt pārdošanas apjomus, kurus skārusi aizliegtā vienošanās un kurus Komisija bija izmantojusi, lai noteiktu piespriežamā naudas soda pamatsummu. Šajā ziņā prasītāja norādīja, ka Komisija esot ņēmusi vērā tādu galaproduktu, kuros ir ietverti attiecīgie LCD, pārdošanas apjoms, attiecībā uz kuriem apstrīdētajā lēmumā neesot konstatēts neviens pārkāpums un tādādi kuri neesot ne tieši un pat ne netieši saistīti ar šajā lēmumā konstatēto pārkāpumu.

Vispārējā tiesa norāda, ka, ja Komisija nebūtu izmantojusi šo metodi, tā, aprēķinot naudas sodu, nebūtu varējusi ņemt vērā attiecīgo LCD pārdošanas, ko veikuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, kas ietilpst vertikāli integrētos uzņēmumos, apjoma būtisku daļu, lai gan šī pārdošana kaitēja konkurencei EEZ. Vispārējās tiesas skatījumā Komisijai bija jāņem vērā pārkāpuma apmērs attiecīgajā tirgū un šajā nolūkā tā varēja izmantot prasītājas realizēto attiecīgo LCD apgrozījumu kā objektīvu elementu, ar kuru var precīzi noteikt, cik kaitīga ir prasītājas kā aizliegtās vienošanās dalībnieces rīcība normālai konkurencei, ar nosacījumu, ka šis apgrozījums izriet no tirdzniecības, kam ir saikne ar EEZ, kā tas bija šajā lietā. Nevar arī uzskatīt, ka Komisija izmantoja saistībā ar attiecīgajiem LCD veikto izmeklēšanu, lai konstatētu pārkāpumu saistībā ar galaproduktiem, kuros ietverti šie LCD. Komisija nebūt nepielīdzināja attiecīgos LCD galaproduktiem, kuru sastāvā bija šie LCD, tā tikai – vienīgi, lai aprēķinātu naudas sodu, – atzina, ka attiecībā uz tādiem vertikāli

⁸ Par Komisijas teritoriālo kompetenci skat. arī attīstību, kas vērojama 2014. gada 12. jūnija spriedumā *Intel/Komisija* (T-286/09, Krājums (izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:547), sadaļā "3. Jauninājumi LESD 102. panta jomā".

integrētajiem uzņēmumiem kā prasītāja galaproduktu tirdzniecības vieta sakrita ar tās sastāvdaļas tirdzniecības trešajai pusei vietu, kura bija aizliegtās vienošanās priekšmets, un šī tirdzniecības vieta tātad neattiecas uz to pašu uzņēmumu, kurš ražoja šo sastāvdaļu.

– Aprēķināšanas metode un pamatnostādnes

2014. gada 6. februāra spriedumā *AC-Treuhand*/Komisija (T-27/10, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:59) Vispārējā tiesa varēja precizēt Komisijas rīcības brīvības apjomu, kad tā piemēro 2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai⁹. Šajā lietā prasītāja apgalvoja, ka Komisija neievēroja 2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai gan tādēļ, ka prasītājai apstrīdētajā lēmumā piespriests naudas sods nebija jānosaka vienotas likmes veidā, bet gan, pamatojoties uz atlīdzību, kas tika saņemta par to pakalpojumu sniegšanu, kuri ir saistīti ar pārkāpumiem, gan arī tādēļ, ka Komisijai esot bijusi jāņem vērā tās maksātspēja.

Vispārējā tiesa uzsver, ka, lai arī 2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai nevarētu tikt kvalificētas par tiesību normām, kuras visos gadījumos administrācijai būtu jāievēro, tās tomēr ietver indikatīvus rīcības noteikumus ievērojamajai praksei, no kā administrācija nevar atkāpties konkrētā gadījumā, nesniedzot pamatojumus. No 2006. gada Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai pieņemšanas izrietošā Komisijas rīcības brīvības pašierobežošana tomēr ir saderīga ar Komisijas būtiskas rīcības brīvības pakāpes saglabāšanu. No 2006. gada Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 37. punkta izriet, ka konkrētie lietas apstākļi vai vajadzība konkrētajā gadījumā panākt preventīvu iedarbību var attaisnot Komisijas novirzīšanos no vispārējās metodikas naudas soda noteikšanā, kas paredzēta minētajās pamatnostādnēs. Vispārējā tiesa norādīja, ka šajā lietā prasītāja nedarbojās tirgos, uz kuriem attiecas pārkāpumi, tādēļ tās pārdoto pakalpojumu, kas tieši vai netieši bija saistīti ar pārkāpumu, vērtība līdzinājās nullei vai neatbilda ietekmei, ko attiecīgajos tirgos radīja prasītājas dalība attiecīgajos pārkāpumos. Līdz ar to Komisija nevarēja ņemt vērā pārdošanas vērtību, ko prasītāja bija realizējusi attiecīgajos tirgos, un nevarēja arī ņemt vērā prasītājas saņemto atlīdzības summu, jo tā nekādā veidā neatspoguļoja minēto vērtību. Šie īpašie lietas apstākļi ļāva Komisijai vai pat radīja tai pienākumu atkāpties no 2006. gada Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai ietvertās metodoloģijas, pamatojoties uz minēto pamatnostādņu 37. punktu. Tāpēc Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija ir pamatoti atkāpusies no 2006. gada Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai ietvertās metodoloģijas, nosakot naudas sodu apmēru vienotas likmes veidā, un visbeidzot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā ierobežojuma robežās.

– Pārdošanas apjomi – Rupja neuzmanība – Neierobežota kompetence

Iepriekš minētajā spriedumā *InnoLux*/Komisija (EU:T:2014:92) Vispārējā tiesa tika aicināta precizēt savu neierobežotās kompetences apjomu gadījumā, ja sadarbība nav konstatējama, runājot par uzņēmumu, uz kuru attiecas process par konkurences tiesību normu piemērošanu.

Vispārējā tiesa šajā ziņā atgādināja, ka uzņēmumam, kuram Komisija, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 18. panta noteikumus, nosūta informācijas pieprasījumu, ir pienākums aktīvi sadarboties, un gadījumā, ja tas ar nodomu vai aiz neuzmanības sniedz nepatiesu vai sagrozītu informāciju, tam var tikt piemērots īpašs, šīs regulas 23. panta 1. punktā paredzēts naudas sods, kura apmērs var būt līdz 1 % no tā kopējā apgrozījuma. No tā izriet, ka, īstenojot savas neierobežotās kompetences pilnvaras, Vispārējā tiesa attiecīgajā gadījumā var ņemt vērā uzņēmuma sadarbības neesamību un

⁹ Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.).

tādējādi palielināt naudas sodu, kas tam ir uzlikts par LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu, ja vien šim uzņēmumam par šo pašu rīcību nav piemērots īpašais naudas sods, pamatojoties uz Regulas Nr. 1/2003 23 panta 1. punkta noteikumiem. Šajā lietā Vispārējā tiesa tomēr uzskatīja, ka tas, ka prasītāja ir pieļāvusi kļūdas, iesniedzot Komisijai informāciju, kas vajadzīga attiecīgo pārdošanas apjomu aprēķināšanai, jo prasītāja bija iekļāvusi arī citu produktu, uz ko aizliegtā vienošanās neattiecas, pārdošanas apjomus, neļauj atzīt, ka prasītāja savu pienākumu sadarboties nebūtu izpildījusi tādā mērā, ka tas būtu jāņem vērā, nosakot naudas soda apmēru. Piemērojot tādu pašu metodi, kādu Komisija ņēma vērā apstrīdētajā lēmumā, Vispārējā tiesa nosprieda, ka naudas soda apmērs ir jāsamazina līdz EUR 288 miljoniem.

– Atbildību pastiprinoši apstākļi – Recidīvs

2014. gada 27. marta spriedumā *Saint-Gobain Glass France u.c./Komisija* (T-56/09 un T-73/09, Krājums, EU:T:2014:160) saistībā ar aizliegtu vienošanos automašīnu stiklu tirgū Vispārējā tiesa puda savu nostāju par to, kā recidīvs ietekmē Komisijas pasludināto naudas soda apmēru. Par vienu no uzņēmumiem, kam tika noteikta sankcija, Komisija jau iepriekš 1984. un 1988. gadā bija pieņēmusi lēmumus līdzīgu pārkāpumu dēļ. Prasītājas apstrīdēja to, ka attiecībā uz viņām būtu jāņem vērā recidīvs.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa nosprieda, ka nevar piekrist, ka Komisija var uzskatīt – konstatējot recidīvu kā atbildību pastiprinošu apstākli –, ka uzņēmums ir jāsauca pie atbildības par agrāku pārkāpumu, par kuru tam netika noteiktas sankcijas ar Komisijas lēmumu un kuru konstatējot tam netika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, kas nozīmē, ka tam nebija iespējas procedūras, kuras rezultātā tika pieņemts lēmums, ar kuru tika konstatēts agrāks pārkāpums, ietvaros iesniegt argumentus, lai apstrīdētu to, ka starp to un vienu vai otru sabiedrību, kas bija agrākā lēmuma adresāte, iespējams, pastāvēja ekonomiska vienība. Tādēļ šajā lietā Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija nevar ņemt vērā 1988. gada lēmumu recidīva atzīšanai. Savukārt, Komisija nav pieļāvusi kļūdu, šādā nolūkā balstīdamās uz 1984. gada lēmumu. Vispārējās tiesas skatījumā aptuveni trīspadsmit gadu un astoņu mēnešu paiešana starp brīdi, kad tika pieņemts šis lēmums, un brīdi, kad tika uzsākts pārkāpums, par kuru tika noteiktas sankcijas ar apstrīdēto lēmumu, neliedz Komisijai, nepārkāpjot samērīguma principu, konstatēt, ka uzņēmumam, kuru veidoja prasītājas, bija tieksme pārkāpt konkurences tiesību normas.

Vispārējā tiesa turklāt arī precizēja, ka, ņemot vērā faktu, ka var izmantot tikai pēdējo minēto no šiem lēmumiem, lai konstatētu recidīvu, un ka turklāt šis lēmums ir vistālāk laika ziņā no apstrīdētajā lēmumā minētā pārkāpuma sākuma, ir jāuzskata, ka prasītāju prettiesiskās rīcības atkārtošanās ir mazāk smaga, nekā apstrīdētajā lēmumā to apgalvoja Komisija. Vispārējā tiesa tāpēc nolēma samazināt naudas soda procentuālo palielinājumu sakarā ar recidīvu līdz 30 % un līdz ar to samazināt prasītājam uzlikto naudas sodu.

3. Jauninājumi LESD 102. panta jomā

Vispārējās tiesas darbībā šajā gadā vērā ņemams ir 2014. gada 12. jūnija spriedums *Intel/Komisija* (T-286/09, Krājums (izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:547). Vispārējā tiesa izskatīja prasību pret lēmumu, kurā Komisija saskaņā ar ASV tiesībām dibinātam mikroprocesoru *Intel Corp.* ražotājam piesprieda rekordlielu naudas sodu EUR 1,06 miljardu apmērā, jo tas, pārkāpdams Savienības konkurences tiesību normas, ļaunprātīgi izmantoja savu dominējošo stāvokli pasaules procesoru tirgū laikā no 2002. līdz 2007. gadam, īstenojot stratēģiju, lai no tirgus izslēgtu savu vienīgo nopietno konkurentu. Šajā lietā Vispārējai tiesai bija iespēja veikt būtiskus precizējumus par

Komisijas teritoriālo kompetenci¹⁰, pārkāpuma pierādījumu veidu, tā sauktajām "ekskluzivitātes" atlaidēm, praksi, kas tiek saukta par "klajiem ierobežojumiem", kā arī par piespīestā naudas soda apmēra aprēķināšanu.

Vispirms Vispārējā tiesa apstiprināja, ka, lai pamatotu Komisijas kompetenci atbilstoši starptautisko publisko tiesību normām, pietiek pierādīt vai nu ļaunprātīgas rīcības raksturīgās sekas (proti, tiesas, būtiskas un paredzamas), vai arī šīs rīcības īstenošanu EEZ. Tie tāpat ir divi alternatīvi, nevis kumulatīvi risinājumi. Šajā ziņā Komisijai nav jāpierāda konkrēto seku esamība. Vispārējās tiesas skatījumā, pārbaudot, vai ļaunprātīgas rīcības sekas Savienībā ir būtiskas, dažādas darbības, kas veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, nav jāaplūko izolēti. Pietiek ar to, ka vienots pārkāpums, aplūkots kopumā, var radīt būtiskas sekas.

Tālāk Vispārējā tiesa uzsver, ka nebūtu jānosaka vispārīga norma, ka ar trešā uzņēmuma paziņojumu vien, kurā norādīts, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ir veicis kādu rīcību, nekad nevar pietikt, lai pierādītu faktus, kas veido LESD 102. panta pārkāpumu. Tādā lietā kā aplūkojamā, kurā nešķiet, ka trešajam uzņēmumam būtu kāda interese nepatiesi apsūdzēt dominējošajā stāvoklī esošo uzņēmumu, ar trešā uzņēmuma paziņojumu vien principā var pietikt, lai pierādītu pārkāpuma esamību.

Vispārējā tiesa arī norāda, ka, runājot par ļaunprātīgās rīcības, kas izpaužas kā dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma veikta atlaižu piešķiršana, kvalifikāciju ir jānoskaidro trīs atlaižu kategorijas: kvantitātes atlaides, ekskluzivitātes atlaides un atlaides ar iespējamu lojalitātes efektu. Ekskluzivitātes atlaides, kuru piešķiršana ir piesaistīta nosacījumam, ka klients visu vai būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma – ja tās piešķir šāds uzņēmums, nav saderīgas ar mērķi nodrošināt neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū. Kādas atlaides pret konkurenci vērsta kapacitāte balstās uz faktu, ka tā var stimulēt klientu uz ekskluzīvo apgādi. Šāda stimula esamība nav atkarīga no tā, vai atlaide tiek faktiski samazināta vai atcelta gadījumā, ja tiek pārkāpts ekskluzivitātes nosacījums. Ekskluzivitātes atlaižu pamatā – izņemot ārkārtas apstākļus – nav šo finansiālo priekšrocību pamatojoša ekonomiska izpildījuma, bet tās sliecas pircējam atņemt vai ierobežot brīvas izvēles iespēju attiecībā uz iegādes avotiem un likt citiem ražotājiem šķēršļus pieejai tirgum. Šā veida atlaides ir uzskatāmas par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ja to piešķiršana nav objektīvi pamatota. Dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piešķirtās ekskluzivitātes atlaides jau pēc savas būtības spēj ierobežot konkurenci un izstumt no tirgus konkurentus. Vispārējās tiesas skatījumā Komisijai aplūkotajā lietā nebija pienākuma veikt lietas apstākļu vērtējumu, lai pierādītu, ka atlaidēm bija konkrētas vai potenciālas sekas, proti, izstumt no tirgus konkurentus. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka ekskluzivitātes atlaižu piešķiršana no tirdzniecības partnera, kuru nav iespējams apiet, piemēram, dominējošā stāvoklī esoša piegādātāja, puses konkurenta iespēju piedāvāt pievilcīgu cenu un līdz ar to piekļūt tirgum padara strukturāli grūtāku. Šajā kontekstā tas, ka tirgus daļas, ko skar attiecīgās dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piešķirtās ekskluzivitātes atlaides, iespējams, ir nelielas, nevar izslēgt to nelikumību. Dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums tāpat nevar pamatot ekskluzivitātes atlaižu piešķiršanu noteiktiem klientiem ar apstākli, ka konkurenti joprojām var veikt piegādi citiem klientiem. Tāpat dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums atlaižu piešķiršanu ar nosacījumu par klienta gandrīz ekskluzīvo apgādi konkrētajā tirgus segmentā nevar pamatot ar apstākli, ka šis klients joprojām no konkurentiem var iegādāties tā vajadzībām nepieciešamo citos segmentos. Vispārējā tiesa arī konstatēja, ka nav vajadzības ar tā saukto "as efficient competitor

¹⁰ Par Komisijas teritoriālo kompetenci skat. arī apsvērumus iepriekš minētajā spriedumā *InnoLux/Komisija* (T-91/11, EU:T:2014:92), sadaļā "2. Jauninājumi 101. panta jomā".

test” izvērtēt, vai Komisija ir pareizi pārbaudījusi atlaižu spēju izstumt tādu konkurentu, kurš būtu tikpat efektīvs kā prasītāja.

Vispārējā tiesa arī norāda, ka prakse, kas tiek saukta par “klajiem ierobežojumiem”, kas izpaužas kā dominējošajā stāvoklī esoša uzņēmuma nosacījuma maksājumu piešķiršana klientiem, lai tā vai citādi kavētu, atceltu vai ierobežotu konkurenta produkta tirdzniecību, ir uzskatāma par tādu, kas šim konkurentam padara grūtāku pieeju tirgum un kaitē konkurences struktūrai. Jebkādas šāda veida prakses īstenošana ir dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana LESD 102. panta izpratnē. Vispārējās tiesas skatījumā izstumšanas iedarbība ir konstatējama ne tikai tad, ja pieeja tirgum ir padarīta konkurentiem neiespējama, bet arī tad, ja šī pieeja ir padarīta grūtāka. Šī tiesa arī uzsver, ka saistībā ar LESD 102. panta piemērošanu pret konkurenci vērsta mērķa un seku pierādīšana attiecīgā gadījumā var būt viens un tas pats. Ja tiek pierādīts, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcības mērķis ir ierobežot konkurenci, šī rīcība arī ir spējīga radīt šādas sekas. Dominējošajā stāvoklī esošs uzņēmums vēlas sasniegt pret konkurenci vērstu mērķi, ja tas mērķtiecīgi kavē izstrādājumu, kas aprīkoti ar konkurenta ražojumu, tirdzniecību, jo vienīgā tā interese ir kaitēt šim konkurentam. Dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam ir īpaša atbildība par to, lai ar konkurenci, kas balstīta uz sniegumu, pretēju rīcību neapdraudētu efektīvu un neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū. Taču maksājumu piešķiršana klientiem par ierobežojumiem, kas tiek uzlikti attiecībā uz izstrādājumu, kas aprīkoti ar noteikta konkurenta ražojumu, tirdzniecību, acīmredzami nav atzīstama par uz sniegumu balstītu konkurenci.

Nobeigumā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar 2006. gada Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 22. punktu Komisijai, nosakot vērā ņemamo pārdevumu vērtības daļu atbilstoši smagumam, nav pienākuma ņemt vērā pārkāpuma konkrētās ietekmes uz tirgu neesamību kā mikstināšu apstākli, ja minētā daļa ir attaisnota ar citiem elementiem, kas var ietekmēt pārkāpuma smaguma noteikšanu. Savukārt, ja Komisija uzskata, ka ir atbilstoši ņemt vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, lai šo daļu palielinātu, tai ir jāsniedz konkrēti, ticami un pietiekami netieši pierādījumi, kas tai ļauj novērtēt, kāda faktiskā ietekme pārkāpumam ir varējusi būt uz konkurenci minētajā tirgū. Tāpēc Vispārējā tiesa prasību noraidīja pilnībā, kā arī apstiprināja Komisijas lēmumu un *Intel* piespriesto naudas sodu, kas ir vislielākais naudas sods, kāds vienam uzņēmumam jebkad ir ticis piespriests konkurences tiesību normu pārkāpuma konstatēšanas tiesvedībā.

4. Jauninājumi koncentrāciju jomā

Lietā *Éditions Odile Jacob/Komisija*, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 5. septembrī (T-471/11, Krājums, pārsūdzēta apelācijas kārtībā, EU:T:2014:739), Vispārējā tiesa izskatīja prasību, kas vērsta pret lēmumu, ko Komisija atkārtoti un ar atpakaļejošu spēku atzina sabiedrību *Wendel Investissement SA* par tādu aktīvu ieguvēju, kas atsavināti saskaņā ar saistībām, kuras noteiktas Komisijas lēmumā par *Lagardère/Natexis/VUP* koncentrācijas atļaušanu.

Norādot, ka tiesiskās palāvības aizsardzības un tiesiskās noteiktības principiem nebūtu pretrunā, ka Komisija, ja vien tā to uzskatītu par lietderīgu, atsauc apstrīdēto lēmumu par koncentrācijas atļauju ar nosacījumiem, Vispārējā tiesa atgādina, ka, lai gan otram minētajam principam parasti pretrunā ir tas, ka tiesību akta piemērojamības laikā termiņš ir noteikts pirms tā publicēšanas dienas, tomēr izņēmuma kārtā tas var būt citādāk gadījumā, kad to prasa sasniedzamais mērķis. Izskatāmajā lietā jaunais apstiprināšanas lēmums ar atpakaļejošu spēku tika pieņemts, lai īstenotu vairākus vispārējo interešu mērķus. Proti, jaunā lēmuma mērķis bija novērst prettiesiskumu, ko bija konstatējusi Vispārējā tiesa, kas bija vispārējo interešu mērķis. Turklāt jaunais lēmums tika pieņemts ar mērķi aizpildīt tiesību robu, kas radās, atceļot pirmo apstiprināšanas lēmumu, un tādējādi nodrošināt

tiesisko noteiktību uzņēmumiem, kuriem ir piemērojama Regula (EEK) Nr. 4064/89¹¹. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa arī precizē, ka, lai gan pēc administratīva akta atcelšanas tā autoram ir jāpieņem jauns aizstājošs akts, atsaucoties uz dienu, kad tas tika pieņemts, un ņemot vērā tajā laikā spēkā esošos noteikumus un attiecīgos faktus, savā jaunajā lēmumā tas var atsaukties uz motīviem, kas atšķiras no pirmā lēmuma pamatojumā ietvertajiem. Lai veiktu uzņēmumu koncentrācijas kontroli, ir jāveic konkurences situācijas, kas koncentrācijas dēļ var rasties nākotnē, prognozes analīze. Šajā lietā Vispārējās tiesas skatījumā Komisijai *a posteriori* obligāti bija jāanalizē konkurences situācija, kas bija radusies koncentrācijas darījuma dēļ, un tādējādi pamatoti bija tas, ka tā pārbaudīja, vai tās analīzi, kas tika veikta, pamatojoties uz atceltā lēmuma pieņemšanas brīdī zināmiem faktiem, apstiprina informācija, kas attiecās uz laikposmu pēc šīs dienas.

Tālāk saistībā ar nosacījumu par vēlāk pārdoto aktīvu ieguvēja neatkarību Vispārējā tiesa norāda, ka koncentrācijas darījumā šis nosacījums ir izvirzīts, lai nodrošinātu pārņēmēja spēju rīkoties tirgū kā efektīvam un autonomam konkurentam un lai tā stratēģiju un izvēli nevarētu ietekmēt pārdevējs. Šī neatkarība var tikt vērtēta, pārbaudot, vai divas sabiedrības vienoja kapitāla, finanšu, tirdzniecības, personiskas un materiālas saites. Šajā lietā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas, ka viens no pircēja pārvaldniekiem vienlaikus bija arī pārdevēja uzraudzības padomes un revīzijas komitejas loceklis, nebija neatbilstoši minētajam neatkarības nosacījumam. Tās skatījumā šis nosacījums bija ievērots, jo pēc Komisijas pieprasījuma pircējs pirms pirmā apstiprināšanas lēmuma pieņemšanas bija oficiāli apņēmis, pirmkārt, izbeigt šīs personas pilnvaras šajā sabiedrībā gada laikā no tās kandidatūras apstiprināšanas brīža un, otrkārt, šajā posmā nodrošināt, ka šī persona nepiedalīsies valdes un citu iekšējo komiteju apspriedēs par jautājumiem saistībā ar grupas izdevējdarbību un ka šīs sabiedrības vadītāji vai operatīvās vadības darbinieki nesniegs tai konfidenciālu informāciju par izdevējdarbības nozari.

Valsts atbalsts

1. Pieņemamība

Judikatūrā šajā gadā tika ieviesti būtiski precizējumi tostarp par individuālas skaršanas jēdzienu valsts atbalsta jomā¹².

Lietā *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Komisija*, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 17. jūlijā (T-457/09, Krājums, EU:T:2014:683), tika izvirzīts jautājums par to, vai bankas akcionāru, kurš ir atbalsta saņēmējs, var uzskatīt par tādu, kuru individuāli ir skāris lēmums, ar kuru šis atbalsts ir atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tiek ievēroti konkrēti nosacījumi.

Atgādinādama, ka saskaņā ar iedibinātu judikatūru personai ir jāpierāda interese celt prasību, kas atšķiras no tā uzņēmuma intereses, uz kuru attiecas Savienības tiesību akts un kurā tai pieder kādas kapitāla daļas, citādi, lai aizstāvētu savu interesi celt prasību saistībā ar šo aktu, tā var tikai īstenot savas tiesības kā šī uzņēmuma, kuram pašam ir tiesības celt prasību, dalībniece, Vispārējā tiesa vērtēja, vai prasītājam ir no bankas, kas ir atbalsta saņēmēja, atšķirīga interese celt prasību atcelt apstrīdēto lēmumu. Šajā ziņā tā norādīja, ka šī interese tik tiešām atšķiras attiecībā uz pārdošanas pienākumu, kas noteikts apstrīdētā lēmuma pielikumā. Šis pienākums attiecās tikai

¹¹ Padomes 1989. gada 21. decembra Regula (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas darījumu kontroli (OV L 395, 1. lpp.) (labotā redakcija OV 1990, L 257, 13. lpp.).

¹² Par jēdzienu "reglamentējošs tiesību akts, kas saistīts ar īstenošanas pasākumiem", valsts atbalsta jomā skat. atbilstību, kas vērojama iepriekš minētajā 2014. gada 26. septembra spriedumā *Dansk Automat Brancheforening/Komisija* (EU:T:2014:839), sadaļā "Saskaņā ar LESD 263. pantu celto prasību pieņemamība".

uz akcionāriem, kuri ir spiesti stingri noteiktos termiņos atteikties no savām īpašumtiesībām uz banku atbalsta saņēmēju, lai šis atbalsts tiktu atļauts. Savukārt, minētajai bankai nav jāveic nekādi pasākumi saskaņā ar šo pienākumu, kas neietekmē tās īpašumu un neuzliek nosacījumus tās rīcībai tirgū. Tomēr attiecībā uz citiem apstrīdētajā lēmumā ietvertajiem nosacījumiem, starp kuriem ir nosacījumi par bankas atbalsta saņēmējas bilances samazināšanu, Vispārējā tiesa norādīja, ka tie ir saistīti ar šīs bankas komercdarbību. Šī banka varēja pati izvirzīt jebkuru argumentu prasības, kas vērsta pret apstrīdēto lēmumu, ietvaros saistībā ar šo nosacījumu prettiesiskumu vai to nevajadzīgumu. Vispārējā tiesa secināja, ka attiecībā uz apstrīdētajā lēmumā ietvertajiem nosacījumiem, kuri nav pārdošanas pienākums, prasītājas interese celt prasību sakrīt ar bankas atbalsta saņēmējas interesi un tādējādi prasītāju apstrīdētais lēmums individuāli neskar. Tomēr tiesa uzskatīja, ka prasītāju šis lēmums skar individuāli attiecībā uz to, ka atbalsta atļaušana ir tikusi pakļauta pārdošanas pienākuma izpildei.

2. Jautājumi pēc būtības

a) Valsts atbalsta jēdziens

2014. gada 7. novembra spriedumos *Autogrill España/Komisija* (T-219/10, Krājums, EU:T:2014:939) un *Banco Santander un Santusa/Komisija* (T-399/11, Krājums, EU:T:2014:938) Vispārējā tiesa tika aicināta paust savu nostāju par selektivitātes jēdzienu, kas ir noteicošais kritērijs pasākuma kvalificēšanai par valsts atbalstu.

Iemesls tam bija Komisijas lēmums, ar kuru par nesaderīgu ar iekšējo tirgu tika atzīta Spānijas nodokļu atlaide, iegādājoties kapitāldaļas ārvalstu sabiedrībās. Pret to, griežoties Vispārējā tiesā, vērsās trīs saskaņā ar Spānijas tiesībām dibināti uzņēmumi, kuri apstrīdēja apstrīdētajā lēmumā ietverto valsts atbalsta kvalifikāciju saistībā ar aplūkoto nodokļa sistēmu, balstoties uz minētas sistēmas selektivitātes neesamību.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija nav pierādījusi aplūkotās sistēmas selektivitāti. Šajā ziņā tā vispirms norāda, ka pat, ja pieņemtu, ka būtu pierādīts, ka pastāv atkāpe vai izņēmums no atsaucēs sistēmas – proti, uzņēmumu ienākuma nodokļa vispārējās kārtības un, konkrētāk, noteikumiem saistībā ar finanšu nemateriālās vērtības aplikšanu ar nodokļiem – tas vien Komisijai neļauj secināt, ka ar kādu pasākumu tiek dota priekšroka “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai” Savienības tiesību izpratnē, ja *a priori* uz šo pasākumu var pretendēt jebkurš uzņēmums. Vispārējā tiesa tālāk norādīja, ka strīdīgā sistēma neattiecas uz īpašu uzņēmumu vai preču ražotāju kategoriju, bet gan uz konkrētu ekonomikas darījumu kategoriju. Tā ir piemērojama jebkurai kapitāldaļu iegādei vismaz 5 % apmērā ārvalstīs reģistrētos uzņēmumos, kuras neatsavina vismaz vienu gadu.

Vispārējā tiesa arī noraidīja argumentu, kas saistīts ar selektivitāti, kas bija balstīts uz to, ka sistēma bija labvēlīga tikai noteiktām uzņēmumu grupām, kas īstenoja atsevišķus ieguldījumus ārvalstīs. Ja pieņemtu šādu nostāju, tad selektivitātes konstatēšana būtu iespējama jebkura nodokļu pasākuma gadījumā, kura saņemšanai ir jāizpilda zināmi nosacījumi, kaut arī saņēmējiem uzņēmumiem nebūtu nekādas viņiem piemītošas kopīgas raksturiezīmes, kas ļautu tos nošķirt no citiem uzņēmumiem, ņemot vērā selektivitātes kritēriju. Turklāt secinājums par pasākuma selektivitāti ir jāpamato ar atšķirīgu attieksmi starp uzņēmumu kategorijām, uz kurām attiecas vienas dalībvalsts tiesiskais regulējums, nevis ar atšķirīgu attieksmi starp vienas dalībvalsts uzņēmumiem un citu

Visbeidzot, Vispārējā tiesa atgādina, ka pasākums, ar kuru nešķirojot varētu tiek sniegtas priekšrocības visiem attiecīgās valsts teritorijā esošajiem uzņēmumiem, nav kvalificējams par valsts atbalstu, ņemot vērā selektivitātes kritēriju. Turklāt secinājums par pasākuma selektivitāti ir jāpamato ar atšķirīgu attieksmi starp uzņēmumu kategorijām, uz kurām attiecas vienas dalībvalsts tiesiskais regulējums, nevis ar atšķirīgu attieksmi starp vienas dalībvalsts uzņēmumiem un citu

dalībvalstu uzņēmumiem. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka apstāklim, ka ar vienu pasākumu tiek sniegtas priekšrocības uzņēmumiem, kuri ir nodokļu maksātāji vienā dalībvalstī, salīdzinot ar uzņēmumiem, kuri ir nodokļu maksātāji citās dalībvalstīs, tostarp tādēļ, ka ar to atvieglo vienā dalībvalstī reģistrētu uzņēmumu kapitāldaļu iegūšanu ārvalstīs reģistrētos uzņēmumos, nav ietekmes uz selektivitātes kritērija analīzi un tas ļauj konkrētajā gadījumā tikai konstatēt konkurences un tirdzniecības iespaidošanu.

Pasākuma selektivitātes nosacījums bija arī centrālais jautājums debatēs lietā *Hansestadt Lübeck*/Komisija, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 9. septembrī (T-461/12, Krājums (izvilkumi), pārsūdzēta apelācijas kārtībā, EU:T:2014:758). Šajā lietā bija jautājums par tiesiskā regulējuma par Lībekas (Vācija) lidostas maksu kvalificēšanu par valsts atbalstu, ko Komisija bija veikusi savā lēmumā uzsākt LESD 108. panta 2. punktā noteikto procedūru saistībā ar dažādiem pasākumiem, kas attiecās uz minēto lidostu. Šo kvalifikāciju apstrīdēja Lībekas pilsēta, jo strīdīgo tiesisko regulējumu nevar uzskatīt par selektīvu pasākumu.

Izskatot prasību par minētā lēmuma daļēju atcelšanu, Vispārējā tiesa atgādināja, ka, lai novērtētu pasākuma selektivitāti, ir jāpārbauda, vai attiecīgās tiesiskās iekārtas ietvaros minētais pasākums ir uzskatāms par priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar citiem, kuri ir faktiski un juridiski salīdzināmā situācijā. Vispārējā tiesa tomēr precizē, ka valsts atbalsta jēdziens neietver valsts pasākumus, kuri rada diferenciāciju uzņēmumu starpā un tādējādi *a priori* ir selektīvi, ja šāda diferenciācija izriet no sistēmas, kurā tie ietilpst, rakstura vai uzbūves.

Šajā kontekstā, lai novērtētu tarifu skalas, kuru ir izveidojusi publiska iestāde konkrētas lietas vai pakalpojuma izmantošanai noteiktā nozarē, iespējami selektīvo raksturu attiecībā uz noteiktiem uzņēmumiem, ir jāņem vērā tostarp visi uzņēmumi, kuri izmanto vai var izmantot šo konkrēto lietu vai pakalpojumu, un ir jāpārbauda, vai tikai daži no šiem uzņēmumiem saņem vai var saņemt iespējamās priekšrocības. To uzņēmumu situācijai, kuri nevēlas vai nevar izmantot attiecīgo lietu vai pakalpojumu, tādējādi nav tiešas nozīmes, lai novērtētu, vai pastāv priekšrocības. Citiem vārdiem sakot, tāda pasākuma, kas izpaužas kā tarifu skala, kuru ir izveidojusi publiska iestāde konkrētas lietas vai pakalpojuma izmantošanai un kuru šī iestāde ir nodevusi lietošanā, selektīvais raksturs var tikt novērtēts tikai no minētās iestādes pašreizējo vai potenciālo klientu skatupunkta un no attiecīgās lietas vai pakalpojuma skatupunkta, nevis no citu to nozares uzņēmumu klientu skatupunkta, kuri izmantošanai nodod līdzīgas lietas vai pakalpojumus. Turklāt, lai iespējamais atbalsts, ko piešķir publiska iestāde saistībā ar konkrētu lietu piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, dotu priekšroku noteiktiem uzņēmumiem, ir vajadzīgs, lai uzņēmumi, kas izmanto vai vēlas izmantot šo lietu vai pakalpojumu, nesaņemtu vai nevarētu saņemt minēto priekšrocību no šīs iestādes saistībā ar šo konkrēto lietu vai pakalpojumu.

Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šajā lietā apstāklis vien, ka strīdīgais tiesiskais regulējums tiek piemērots tikai līdssabiedrībām, kuras izmanto Lībekas lidostu, nav atbilstošs kritērijs, lai uzskatītu, ka tam ir selektīvs raksturs.

b) Vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes jautājumi

2014. gada 11. jūlija spriedumā *DTS Distribuidora de Televisión Digital*/Komisija (T-533/10, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:629) Vispārējai tiesai bija iespēja atgādināt par principiem, saskaņā ar kādiem Savienības tiesa pārbauda Komisijas pieņemtus lēmumus vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumu (turpmāk tekstā – “VTNP”) jomā, konkrēti, apraides jomā.

Šī sprieduma pamatā ir prasība, kas celta pret lēmumu, ar kuru Komisija par saderīgu ar iekšējo tirgu atzina Spānijas Karalistes plānoto valsts atbalstu sabiedriskai raidorganizācijai un televīzijas

apraides organizācijai, pamatojoties uz likumu, ar ko ir veikti grozījumi sabiedriskās apraides pakalpojumu finansējuma sistēmā.

Vispārējā tiesa precizē, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, lai definētu sabiedriskās apraides uzdevumu un noteiktu tā organizēšanu. Tādēļ Komisijas kontrole šajā ziņā ir ierobežota. Tā kā Komisijas vērtējums skar sarežģītus ekonomiskus faktus, Vispārējās tiesas kontrole pār Komisijas lēmumu šajā jomā ir vēl ierobežotāka. Tā ietver vienīgi pārbaudi par to, vai attiecīgais pasākums ir acīmredzami nepiemērots attiecībā uz sasniedzamo mērķi. Ņemot vērā dalībvalstu plašo rīcības brīvību attiecībā uz sabiedriskā apraides pakalpojuma definēšanu, LESD 106. panta 2. punkts pieļauj, ka dalībvalsts izvēlas plašu šī sabiedriskā pakalpojuma definīciju un ka tā uztic raidorganizācijai uzdevumu nodrošināt līdzsvarotu un daudzveidīgu programmu veidošanu, kas var ietvert sporta pasākumu apraidi un filmu pārraidīšanu. Tādēļ tas fakts vien, ka sabiedriskās apraides pakalpojums satura iegūšanas tirgū sāk konkurēt ar privātuņēmējiem un atsevišķos gadījumos dominē pār tiem, pats par sevi nevar pierādīt acīmredzamu Komisijas kļūdu vērtējumā.

Vispārējās tiesas skatījumā ar LESD 106. panta 2. punktu tomēr nav saderīgs tas, ka raidorganizācija tirgū īsteno pret konkurenci vērstu rīcību attiecībā uz privātuņēmējiem, veicot, piemēram, sistemātisku augstākas cenas piedāvāšanas praksi apraides satura iegūšanas tirgū. Šādu rīcību nevarot uzskatīt par nepieciešamu tās sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma izpildei.

No šīs tiesību normas otrā teikuma arī izriet, ka sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma izpilde nedrīkst ietekmēt tirdzniecību tiktāl, lai kaitētu Savienības interesēm, un ka no LES un LESD pievienotā 29. protokola par sabiedriskās apraides sistēmu dalībvalstīs izriet, ka sabiedriskās raidorganizācijas finansēšana nedrīkst pasliktināt, ciktāl tas kaitētu kopējām interesēm, ne tirdzniecības, ne konkurences nosacījumus Savienībā. No tā izriet, ka, lai atbalsta shēmu raidorganizācijai, kurai uzticēts sabiedriski nozīmīgs uzdevums, varētu uzskatīt par tādu, kas neatbilst šiem nosacījumiem, tai ir būtiski un acīmredzami nesamērīgi attiecībā uz dalībvalstu īstenojamiem mērķiem jāpasliktina tirdzniecība un konkurence. Lai konstatētu tādas pasliktināšanas esamību, ir jāpierāda, ka privātuņēmēju darbība vietējā apraides tirgū ir izslēgta vai padarīta pārmērīgi sarežģīta, kas šajā lietā nav ticis pierādīts.

2014. gada 16. jūlija spriedumā *Zweckverband Tierkörperbeseitigung/Komisija* (T-309/12, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:676) tāpat kā 2014. gada 16. jūlija spriedumā *Vācija/Komisija* (T-295/12, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:675), kas pasludināts saistībā ar prasību, ko pret Komisijas lēmumu lietā *Zweckverband Tierkörperbeseitigung/Komisija* cēla Vācija, Vispārējai tiesai arī bija iespēja atgriezties pie VTNP definēšanas.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, lai definētu, ko tā uzskata par VTNP. Tādēļ dalībvalsts sniegtu definīciju par šādu pakalpojumu Komisija nevar apšaubīt, izņemot, ja ir pieļauta acīmredzama kļūda. Tomēr, lai attiecīgo pakalpojumu šādi varētu kvalificēt, tam ir jābūt ar tādu vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kurai ir īpašas iezīmes, salīdzinot ar to, kāda piemīt citām saimnieciskām darbībām. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa precizē, ka no sprieduma *GEMO*¹³ izrietošo principu, saskaņā ar kuru finansiālais slogs, kas radies, likvidējot dzīvnieku kautķermeņus un kautuvju atkritumus, būtu jāuzskata par izdevumiem, kas neizbēgami ir saistīti ar audzētāju un kautuvju saimniecisko darbību, piemēro arī izdevumiem, kas rodas, uzturot rezerves jaudu epidēmijas gadījumā. Šāds secinājums arī ir jāizdara, piemērojot principu "piesārņotājs maksā". Tādējādi Vispārējās tiesas skatījumā Komisija nav pārkāpusi LESD 107. panta 1. punktu un 106. panta 2. punktu, uzskatīdama, ka kompetentās Vācijas

¹³ 2003. gada 20. novembra spriedums *GEMO* (C-126/01, Krājums, EU:C:2003:622).

iestādes ir pieļāvušas acīmredzamu kļūdu vērtējumā, jo tās rezerves likvidēšanas jaudas epidēmijas gadījumā uzturēšanu ir kvalificējušas kā VTNP. Komisija nav arī pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, konstatējot, ka prasītājam ir ekonomiska priekšrocība, jo apstrīdētajā lēmumā minētajā laikposmā visi spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁴ izvirzītie kritēriji nevienā brīdī nebija tikuši izpildīti kumulatīvi.

c) Ar iekšējo tirgu saderīgs valsts atbalsts

Trīs nolēmumos šajā gadā īpaša uzmanība ir veltīta jautājumam par valsts atbalstu, kas ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

Pirmkārt, iepriekš minētajā spriedumā *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Komisija* (EU:T:2014:683) Vispārējā tiesa tika aicināta paust savu nostāju par Komisijas lēmuma likumību, kurā tā uzskatīja, ka Vācijas piešķirtais atbalsts finanšu iestādes pārstrukturēšanai bija saderīgs ar iekšējo tirgu, ja tiek ievēroti atsevišķi nosacījumi atbilstoši LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktam.

Vispārējā tiesa norāda, ka, ja Komisija, īstenojot savu plašo novērtējuma brīvību, kura tai ir piešķirta, lai novērtētu valsts atbalsta saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu, prasa, ka, lai atļautu atbalstu, attiecīgajai dalībvalstij ir jāuzņemas saistības par plānu, ar kuru var īstenot atsevišķus konkrētus leģitīmus mērķus, Komisijai nav nedz jāpaskaidro katra šajā plānā paredzētā pasākuma nepieciešamība, nedz jācenšas kā pasākumus, ar kuriem var nodrošināt, pirmkārt, atbalsta saņēmēja ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanu un, otrkārt, to, lai atbalsts pārmērīgi neizkropļo konkurenci, noteikt tikai tādus pasākumus, kuri ir pēc iespējas mazāk ierobežojoši. Šādi tas ir tikai gadījumā, kad attiecīgā dalībvalsts iepriekš ir uzņēmusies saistības par mazāk ierobežojošu pārstrukturēšanas plānu, atbilstoši izpildot šos mērķus, vai arī šī dalībvalsts ir parādījusi savu nepieņemšanu atsevišķu pasākumu iekļaušanai minētajā plānā un ir par to uzņēmusies saistības, pamatojoties uz to, ka Komisija tai galīgi ir norādījusi, ka atbalsts netiks atļauts šo pasākumu neesamības gadījumā, un lēmums, ar kuru atbalsta piešķiršana ir pakļauta nosacījumam par minēto pasākumu izpildi, šajos gadījumos nevar tikt attiecināts uz konkrēto dalībvalsti. Šajā lietā, tā kā Komisija neuzskatīja, ka Ziemeļreinas-Vestfālenes zemei (Vācija) piešķirtā garantija varēja tikt atļauta tikai tad, ja pastāv pārstrukturēšanas plāns, kurā ir paredzēta atsevišķu pasākumu īstenošana, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nešķiet loģiski no Komisijas prasīt, lai tā norāda iemeslus, kuru dēļ tās lēmums atļaut atbalstu ir jāpakļauj nosacījumam par to, ka šie pasākumi ir jāīsteno. Balstīdamās uz analoģu argumentu, tā arī uzskata, ka samērīguma principa ievērošana neprasa, lai Komisija pārstrukturēšanas atbalsta atļaušanu pakļauj pasākumiem, kuri ir stingri nepieciešami, lai atjaunotu atbalsta saņēmēja dzīvotspēju un lai izvairītos no pārmērīgiem konkurences izkropļojumiem, ja šie pasākumi ir daļa no pārstrukturēšanas plāna, par kuru atbildību ir uzņēmusies attiecīgā dalībvalsts.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa norāda, ka LESD 345. pants, saskaņā ar kuru "līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu", neliedz Komisijai valsts atbalsta kāda pārstrukturējama uzņēmuma labā atļaušanu pakļaut nosacījumam par tā pārdošanu, ja ar to ir paredzēts nodrošināt šī uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspēju.

Otrkārt, lietas *ABN Amro Group/Komisija*, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 8. aprīlī (T-319/11, Krājums, EU:T:2014:186), pamatā bija Komisijas lēmums, ar kuru par saderīgu ar iekšējo tirgu tika atzīti Nīderlandes ieviestie pasākumi, kas bija labvēlīgi prasītājam. Šajā lēmumā bija

¹⁴ 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Krājums, EU:C:2003:415).

ietverts aizliegums veikt iegādes trīs gadus, izņemot noteikta veida vai noteikta minimāla apjoma iegādes, un šis aizliegums tika pagarināts līdz pieciem gadiem, ja, izbeidzoties trīs gadu termiņam, Nīderlandes valstij joprojām piederēs vairāk kā 50 % prasītājas akciju.

Izskatot prasību, kas vērsta pret šo lēmumu, Vispārējā tiesa apstiprināja Komisijas veikto analīzi, saskaņā ar kuru iegāžu mērķim ir jābūt atbalstu saņēmušā uzņēmuma dzīvotspējas nodrošināšanai, kas nozīmē, ka ar ikvienu ar valsts atbalsta palīdzību finansētu iegādi, kas nav noteikti nepieciešama, lai nodrošinātu atbalstu saņēmušā uzņēmuma dzīvotspējas atjaunošanu, tiek pārkāpts princips par atbalsta ierobežošanu līdz nepieciešamajam minimumam. Tā kā šajā lietā mērķis bija rīkoties tādējādi, lai atbalstu saņēmušās bankas līdzekļi tiktu izmantoti atbalsta atmaksai pirms jebkuras jaunas iegādes, Vispārējā tiesa secināja, ka aizliegums veikt iegādes, ka atbilst 5 % vai vairāk procentiem no uzņēmumu akcijām neatkarīgi no nozares, atbilst dažādos Komisijas paziņojumos un it īpaši paziņojumā par pārstrukturēšanu ietvertajiem principiem¹⁵. Attiecībā uz aizlieguma ilgumu – lai gan paziņojumā par pārstrukturēšanu nav konkrēti definēts tādu aizliegumu veikt iegādes ilgums, kas noteikti ar mērķi nodrošināt atbalsta ierobežošanu līdz nepieciešamajam minimumam –, Vispārējā tiesa precizēja, ka, tā kā paziņojuma par pārstrukturēšanu 23. punktā ir izdarīta atsauce uz atbalsta saņēmēja pārstrukturēšanu, no tā var secināt, ka šāds pasākums var tikt uzskatīts par pamatotu tik ilgi, cik ilgi pastāv šāds konteksts. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka nevar tikt konstatēts, ka Komisija, piemērojot apstrīdētajam aizliegumam maksimālo piecu gadu termiņu, ir pārkāpusi paziņojumus, it īpaši paziņojumu par pārstrukturēšanu.

Nobeigumā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka apstrīdētajā lēmumā valsts īpašumtiesības nav pielīdzinātas valsts atbalstam un tajā ir norādīts objektīvs iemesls, pamatojoties uz kuru valsts īpašumtiesības uz bankas kapitāldaļu vairākumu šajā kontekstā ir izmantotas kā atsaucē elements, tādējādi nevar runāt par diskriminējošu attieksmi attiecībā uz valsts īpašumtiesībām.

Treškārt, 2014. gada 3. decembra spriedumā *Castelnuovo Energia/Komisija* (T-57/11, Krājums, EU:T:2014:1021) Vispārējā tiesa precizē nosacījumus, ar kādiem ir jāņem vērā Savienības tiesību normas vides aizsardzības jomā gadījumos, kad Komisija veic pārbaudi valsts atbalsta jomā. Šajā lietā prasītāja, balstīdamās uz vairākām Savienības tiesību normām par vides aizsardzību, apstrīdēja lēmumu, ar kuru Komisija par saderīgu ar iekšējo tirgu atzina Spānijas Karalistes ieviesto tiesisko regulējumu elektroenerģijas ražošanā, izmantojot Spānijā ražotas ogles.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka Komisijai, kad tā piemēro procedūru valsts atbalsta jomā, atbilstoši Līguma vispārējai sistēmai ir jāievēro saskanība starp tiesību normām, kas reglamentē valsts atbalstu, un īpašām tiesību normām, kuras neattiecas uz valsts atbalstu, un tādējādi jāizvērtē konkrētā atbalsta saderība ar šīm īpašajām tiesību normām. Tomēr šāds pienākums Komisijai pastāv tikai attiecībā uz atbalsta aspektiem, kas ir tik cieši saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams izvērtēt atsevišķi. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa norāda, ka, lai gan saskaņā ar judikatūru Komisijai, izvērtējot atbalsta pasākumu no Savienības tiesību normu, kas attiecas uz valsts atbalstu, viedokļa, ir jāņem vērā LESD 11. pantā paredzētās prasības saistībā ar vides aizsardzību, Savienības tiesa Komisijai ir paredzējusi šādu pienākumu attiecībā uz tāda atbalsta izvērtēšanu, kura mērķi ir saistīti ar vides aizsardzību, jo šis atbalsts var tikt atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) vai c) apakšpunktu. Turpretim, izvērtējot kādu atbalsta pasākumu, kuram nav vides aizsardzības mērķa, Komisijai nav jāņem vērā vides aizsardzības tiesiskais regulējums atbalsta un ar to cieši saistīto aspektu pārbaudē.

¹⁵ Komisijas paziņojums par finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošanu un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējumu pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem (OV 2009, C 195, 9. lpp.).

Turklāt, ja atbalsts, kas – kā tas ir šajā lietā – ar mērķi garantēt elektroapgādes drošību tiktu atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, tādējādi pārkāpjot Savienības tiesību normas vides aizsardzības jomā, lai arī tas atbilst LESD 106. panta 2. punkta piemērošanas nosacījumiem, tas nozīmētu apdraudējumu rīcības brīvībai, kas valsts iestādēm piemīt attiecībā uz VTNP izveidošanu, kā arī attiecīgo Komisijas uzdevumu klāsta paplašināšanu, tai īstenojot ar LESD 106.–108. pantu tai piešķirto kompetenci. Taču kompetence, ko Komisija īsteno šajos ietvaros, un īpašā atbalsta saderības pārbaudes procedūra nevar aizstāt procedūru par valsts pienākumu neizpildi, ar kuru Komisija nodrošina, ka dalībvalstis ievēro visas Savienības tiesību normas. Katrā ziņā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka Komisija pamatoti ir secinājusi – tas, ka šī pasākuma dēļ palielināsies ar pašmāju oglekļa darbināmo elektrostaciju oglekļa dioksīda (CO₂) emisiju apjoms un emisijas kvotu cenas, neizraisīs kopējā Spānijā veiktās CO₂ emisijas apjoma pieaugumu.

Intelektuālais īpašums

1. Kopienas preču zīme

a) Absolūti atteikuma pamati

2014. gadā Vispārējā tiesa ieviesa precizējumus par absolūtu reģistrācijas atteikuma pamatu, kas saistīts ar atšķirtspējas neesamību Regulas (EK) Nr. 207/2009¹⁶ 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

Lietās *Steiff/ITSB* (Metāla poga mīkstās rotaļlietas auss vidusdaļā) (T-433/12, EU:T:2014:8) un *Steiff/ITSB* (Drānas karodziņš ar metāla pogu mīkstās rotaļlietas auss vidusdaļā) (T-434/12, EU:T:2014:6), kurās spriedumi tika pasludināti 2014. gada 16. janvārī, Vispārējā tiesa tika aicināta paust savu viedokli par prasībām, kas celtas pret lēmumiem, ar kuriem Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) Apelāciju pirmā padome pieteikto preču zīmju atšķirtspējas neesamības dēļ atteicās kā Kopienas preču zīmi reģistrēt attiecīgi apzīmējumu, ko veido mīkstās rotaļlietas auss vidusdaļā iestiprināta poga, un apzīmējumu, kuru veido ar pogu nostiprināts drānas karodziņš mīkstās rotaļlietas auss vidusdaļā.

Šajā ziņā vispirms Vispārējā tiesa konstatēja, ka pieteiktās preču zīmes sakrīt ar vienu no mīksto rotaļlietu iespējamajiem izskatiem. Kā “pozīcijas preču zīmes” tās noteikti sakrīt ar mīksto rotaļlietu izskatu, jo bez iestiprinātas pogas un drānas karodziņa konkrētā attiecīgās preces daļā šādu preču vienkārši nebūtu. Turklāt pogas un drānas karodziņš ir ierasta mīksto rotaļlietu sastāvdaļa. Tā kā vidusmēra patērētāji nav pieraduši izdarīt pieņēmumus par preču komerciālo izcelsmi, pamatojoties uz apzīmējumiem, kas sakrīt ar šo pašu preču izskatu, pieteiktajām preču zīmēm būtu būtiski jāatšķiras no nozarē pastāvošas normas vai ieražām.

Tā kā, pirmkārt, pogas un drānas karodziņi ir ierasta mīksto rotaļlietu zvēriņu izskatā sastāvdaļa un, otrkārt, patērētāji ir pieraduši pie liela šo preču klāsta, dizaina un to iespējamā izskata, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka pogu un drānas karodziņa iestiprināšana mīkstās rotaļlietas zvēriņa ausī, faktiski radot parastu kombināciju, ko sabiedrība uztver kā dekoratīvu elementu, nekādā ziņā nav atzīstama par kaut ko ārkārtēju. Tādēļ Vispārējās tiesas skatījumā mērķauditorija nav varējusi to uztvert kā norādi uz preču komerciālo izcelsmi. No tā šī tiesa secināja, ka aplūkotajās preču zīmēs nav prasītā atšķirtspējas minimuma.

¹⁶ Padomes 2009. gada 26. februāra Regula (EK) Nr. 207/2009 par Kopienas preču zīmi (kodificētā versija) (OV L 78, 1. lpp.).

b) Relatīvi atteikuma pamati

2014. gada 9. aprīļa spriedumā *Pico Food/ITSB – Sobieraj* (“MILANÓWEK CREAM FUDGE”) (T-623/11, Krājums, EU:T:2014:199) Vispārējā tiesa izvērtēja sajaukšanas iespēju starp vairākām grafiskām preču zīmēm, kurās ir attēlota govys un kurās ir ietverti vārdiski elementi.

Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, lai arī ir taisnība, ka konfliktējošajiem apzīmējumiem ir noteikta vizuālā līdzība, jo tajos ir ietverts kopīgs grafiskais elements – govys attēls, šim elementam izskatāmajā lietā attiecībā uz konkrētajām precēm ir norādi saturošs raksturs un tādējādi ir vāja atšķirtspēja. Tā arī norādīja, ka, pat pieņemot, ka agrākajām preču zīmēm konkrētās teritorijas daļā ir izmantošanas rezultātā iegūta atšķirtspēja, apelāciju padome nav pieļāvusi kļūdu, izskatāmajā lietā uzskatot, ka no konkrētās sabiedrības daļas viedokļa sajaukšanas iespēja nepastāv, turklāt tas tā ir, neraugoties uz konkrēto preču identiskumu. Vispārējās tiesas skatījumā apelāciju padome pamatoti esot ņēmusi vērā to, ka attiecīgajā gadījumā agrākajām preču zīmēm konkrētās teritorijas daļā var būt izmantošanas rezultātā iegūta atšķirtspēja, tomēr tā pamatoti uzskatīja, ka šis iespējamais apstāklis neļauj konstatēt sajaukšanas iespēju. Šajā ziņā Vispārējā tiesa precizē, ka pastāv atšķirība starp to, ka apzīmējuma salīdzinājuma ietvaros tiek uzskatīts, ka kombinētu preču zīmi veidojošam elementam ir vāja atšķirtspēja, un to, ka sajaukšanas iespējas visaptveroša novērtējuma ietvaros tiek uzskatīts, ka agrākai preču zīmei ir vai nav izmantošanas rezultātā iegūta atšķirtspēja.

Lietā *Coca-Cola/ITSB – Mitico* (“MASTER”), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 11. decembrī (T-480/12, Krājums, EU:T:2014:1062), Vispārējā tiesa tika aicināta izvērtēt tā lēmuma likumību, ar kuru ITSB Apelāciju otrā padome apstiprināja prasītājas tāda iebilduma noraidījumu, ko tā bija iesniegusi pret Kopienas grafiskas preču zīmes “Master” reģistrācijas pieteikumu.

Vispirms Vispārējā tiesa norādīja, ka konfliktējošie apzīmējumi, proti, pirmkārt, agrākie apzīmējumi, kuros ir stilizēti vārdi “coca-cola” vai stilizēts liels burts “C”, un, otrkārt, reģistrācijai pieteikts apzīmējums ar stilizētu vārdu “master”, virs kura ir izvietots arābu vārds, ir acīmredzami vizuāli atšķirīgi. Tomēr Vispārējā tiesa minēja, ka šajos apzīmējumos ir arī vizuāli līdzīgi elementi, ņemot vērā to kopīgā šrifta, kas mūsdienu komercdarījumu vidē ir visai reti, izmantošanu. Vispārējās tiesas skatījumā no visaptveroša līdzības un atšķirības elementu vērtējuma izriet, ka konfliktējošie apzīmējumi, vismaz agrākās Kopienas grafiskās preču zīmes “Coca-Cola” un reģistrācijai pieteiktā preču zīme “Master”, demonstrē vāju līdzības pakāpi, jo to fonētiskās un konceptuālās atšķirības tiek neitralizētas ar kopējās vizuālās līdzības elementiem, kuriem ir lielāka nozīme. Turpretim Vispārējā tiesa uzskatīja, ka agrākā valsts preču zīme “C”, it īpaši ņemot vērā tās īsumu, atšķiras no reģistrācijai pieteiktās preču zīmes.

Atgādinot to, ka konfliktējošo apzīmējumu līdzības, pat vājas, esamība veido Regulas Nr. 207/2009 8. panta 5. punkta piemērošanas nosacījumu un ka šīs līdzības pakāpe veido faktoru, kuram ir nozīme, vērtējot saikni starp minētajiem apzīmējumiem, Vispārējā tiesa norādīja, ka visaptverošais vērtējums ar mērķi konstatēt saiknes starp konfliktējošajām preču zīmēm esamību konkrētās sabiedrības daļas apziņā, pamatojoties uz šo tiesību normu, liek secināt, ka, ņemot vērā šo preču zīmju līdzības pakāpi, pat vāju, pastāv iespēja, ka šī sabiedrības daļa var izveidot šādu saikni. Secinādama, ka apelāciju padome nav paudusi savu nostāju par visiem Regulas Nr. 207/2009 8. panta 5. punkta piemērošanas nosacījumiem, Vispārējā tiesa norādīja, ka tai nav par to pirmoreiz jālemj, veicot apstrīdētā lēmuma tiesiskuma kontroli. Tā secināja, ka apelāciju padomei ir jāpārbauda minētie piemērošanas nosacījumi, ņemot vērā konfliktējošo apzīmējumu līdzības pakāpi – tiesa, vāju, tomēr pietiekamu, lai konkrētā sabiedrības daļa veiktu šo apzīmējumu tuvināšanu.

Aicināta arī pievērsties vērtējumam saistībā ar labumu, kas netaisnīgi gūts no agrākās preču zīmes atšķirtspējas vai reputācijas, Vispārējā tiesa uzsver, ka šāds labums it īpaši ir konstatējams acīmredzamā slavenas preču zīmes izmantošanas mēģinājuma un parazitisma gadījumā un ka šāda netaisnīga labuma gūšana tāpat ir "parazitisma iespējas" pamatā. Šajā ziņā Vispārējā tiesa secināja, ka apelāciju padomes vērtējums šajā lietā neesot atbildeis judikatūrā izvirzītajam principam, saskaņā ar kuru konstatējums par parazitisma iespēju, pamatojoties uz Regulas Nr. 207/2009 8. panta 5. punktu, var tikt izdarīts, balstoties uz loģiskiem secinājumiem, kas izriet no iespējamību analīzes, un ņemot vērā attiecīgajā komercnozārē ierasto praksi, kā arī visus pārējos lietas apstākļus, tostarp to, ka reģistrācijai pieteiktās preču zīmes īpašnieks izmanto iepakojumus, kas ir līdzīgi agrākās preču zīmes īpašnieka preču iepakojumiem. Tā kā saskaņā ar šo judikatūru ir pieļaujami visi pierādījumi, kas paredzēti, lai veiktu šo iespējamību analīzi attiecībā uz reģistrācijai pieteiktās preču zīmes īpašnieka nodomiem, Vispārējā tiesa nosprieda, ka apelāciju padome ir pieļāvusi kļūdu, neņemdamā vērā prasītājas iesniegtos pierādījumus attiecībā uz reģistrācijai pieteiktās preču zīmes komerciālo izmantošanu. Nav nozīmes argumentam, ka prasītāja šādus pierādījumus varēja iesniegt, ceļot prasību par preču zīmes pārkāpumu, pamatojoties uz Regulas Nr. 207/2009 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu, jo šādi tiktu pārkāpta minētās regulas sistēma un šīs regulas 8. pantā noteiktais iebildumu procesa mērķis – tiesiskās noteiktības un labas pārvaldības apsvērumu labad nodrošināt, lai preču zīmes, kuru izmantošana var vēlāk tikt sekmīgi apstrīdēta tiesā, jau sākotnēji netiktu reģistrētas.

c) Procesuālie jautājumi

2014. gada 5. marta spriedumā *HP Health Clubs Iberia/ITSB – Shiseido* ("ZENSATIONS") (T-416/12, EU:T:2014:104) Vispārējā tiesa precizēja – fakts, ka saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 76. pantu procesā, kas attiecas uz relatīviem pamatiem reģistrācijas noraidīšanai, izskatīšana aprobežojas ar pušu izvirzīto pamatu un iesniegto lūgumu pārbaudi, nenozīmē to, ka ITSB bija jāuzskata, ka jebkurš tam iesniegts lietas dalībnieka apgalvojums ir pamatots, ja to neapstrīd otrs lietas dalībnieks.

Tālāk 2014. gada 25. septembra spriedumā *Peri/ITSB* (Vītņu nostiprinātāja forma) (T-171/12, Krājums, EU:T:2014:817) Vispārējā tiesa precizēja, ka principā Kopienas preču zīmes reģistrācijas pieteikumā ietverto preču vai pakalpojumu saraksta ierobežošana, kas veikta pēc Vispārējā tiesā apstrīdētā apelāciju padomes lēmuma pieņemšanas, Regulas Nr. 207/2009 43. panta 1. punkta izpratnē nevar ietekmēt šī lēmuma tiesiskumu, kas vienīgais ir apstrīdēts Vispārējā tiesā. Vēl jo vairāk Vispārējās tiesas skatījumā ITSB apelāciju padomes lēmumu dažos gadījumos ir iespējams apstrīdēt Vispārējā tiesā tikai attiecībā uz noteiktām attiecīgajā Kopienas preču zīmes reģistrācijas pieteikumā norādītajā sarakstā minētajām precēm vai pakalpojumiem. Šādā gadījumā šis lēmums kļūst galīgs attiecībā uz pārējām šajā pašā sarakstā minētajām precēm vai pakalpojumiem. Tādējādi Vispārējā tiesa preču zīmes reģistrācijas pieteikuma iesniedzēja paziņojumu, kas izdarīts tiesā un tāpat pēc apelāciju padomes lēmuma un saskaņā ar kuru tas atsauc savu pieteikumu attiecībā uz noteiktām sākotnējā pieteikumā norādītajām precēm, ir interpretējusi kā paziņojumu, ka apstrīdētais lēmums tiek apstrīdēts vienīgi attiecībā uz pārējām konkrētajām precēm, vai kā daļēju atteikšanos no prasības gadījumā, ja šis paziņojums ir veikts vēlākā tiesvedības Vispārējā tiesā posmā.

Tomēr, ja, ierobežojot Kopienas preču zīmes reģistrācijas pieteikumā iekļauto preču sarakstu, preču zīmes pieteikuma iesniedzējs paredz nevis svītrot no šī saraksta vienu vai vairākas preces, bet gan grozīt vienu vai vairākas tās īpašības, nevar tikt izslēgts, ka šāds grozījums var ietekmēt ITSB instanču administratīvā procesa gaitā veikto Kopienas preču zīmes pārbaudi. Šajos apstākļos atļauja veikt šādu grozījumu prasības Vispārējā tiesā stadijā līdzinātos tiesvedības laikā veiktam strīda priekšmeta grozījumam, kas ir aizliegts Vispārējās tiesas Reglamenta 135. panta 4. punktā. Tādējādi, pārbaudot prasības pamatotību, Vispārējā tiesa šādu ierobežojumu nevar ņemt vērā.

Tālāk 2014. gada 8. oktobra spriedumā *Fuchs/ITSB – Les Complices* (Zvaigzne aplī) (T-342/12, Krājums, EU:T:2014:858) Vispārējā tiesa puda savu nostāju par prasītāja intereses celt prasību saglabāšanu, apstrīdot lēmumu, ar kuru ir apmierināti iebildumi pret tā preču zīmes reģistrācijas pieteikumu, pēc tam, kad ITSB pieņēmis lēmumu par agrākās preču zīmes atcelšanu, kas pamato iebildumus.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms uzsver: tā, kā prasības pieņemamības nosacījumi, it īpaši intereses celt prasību neesamība, ir saistīti ar absolūtu šķērslī tiesas procesam, tai pēc savas ierosmes ir jāspriež par prasītāja intereses celt prasību par šāda lēmuma atcelšanu saglabāšanos. Veicot šādu pārbaudi, tā norāda, ka preču zīmes, uz kuru ir balstīti iebildumi, atcelšana, kas izdarīta pēc apelāciju padomes lēmuma, ar kuru ir apmierināti iebildumi, kas ir balstīti uz minēto preču zīmi, nav uzskatāma ne par šī iepriekš minētā lēmuma atsaukšanu, ne atcelšanu. Faktiski atcelšanas gadījumā saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 55. panta 1. punktu ir uzskatāms, ka Kopienas preču zīmei kopš pieteikuma par atcelšanu iesniegšanas brīža nav šajā regulā noteikto seku. Savukārt līdz tai dienai uz Kopienas preču zīmi attiecās visas ar šo aizsardzību, kas paredzēta šīs regulas VI sadaļas 2. iedaļā, saistītās sekas. Tādējādi uzskatīt, ka strīda priekšmets zūd, ja tiesvedības laikā tiek pieņemts lēmums par atcelšanu, nozīmētu, ka Vispārējai tiesai būtu jāņem vērā pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas radušies apstākļi, kuriem nav ne ietekmes uz šī lēmuma pamatotību, ne iedarbības uz iebildumu procesu, kas ir prasības par tiesību akta atcelšanu pamatā.

Turklāt gadījumā, ja Vispārējā tiesa atceltu šādu lēmumu, tā spēka zaudēšana *ex tunc* varētu radīt prasītājam labumu, ko tam nenestu konstatējums par tiesvedības izbeigšanu. Proti, ja Vispārējai tiesai būtu jālemj par tiesvedības izbeigšanu, prasītājs varētu vienīgi ITSB iesniegt jaunu savas preču zīmes reģistrācijas pieteikumu, nepastāvot iespējai pret šo pieteikumu vēlāk izvirzīt iebildumus, pamatojoties uz agrāko Kopienas preču zīmi, kura ir tikusi atcelta. Savukārt, ja Vispārējai tiesai būtu jāizspriež lieta pēc būtības un jāapmierina prasība, uzskatot, ka starp konfliktējošajām preču zīmēm nepastāv sajaukšanas iespēja, nekas tādā neliegtu reģistrēt pieteikto preču zīmi. Vispārējā tiesa arī norāda, ka tas vien, ka par iebildumu nodaļas un apelāciju padomes lēmumiem celtajām prasībām ir apturoša iedarbība saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 58. panta 1. punkta otro teikumu un 64. panta 3. punktu, nav pietiekams, lai šajā lietā apstrīdētu prasītāja interesi celt prasību. Proti, saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 45. pantu, vienīgi tad, ja iebildumi ir noraidīti ar galīgu lēmumu, preču zīmi reģistrē kā Kopienas preču zīmi.

Lietā *Szajner/ITSB – Forge de Laguiole* ("LAGUIOLE"), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 21. oktobrī (T-453/11, Krājums, pārsūdzēta apelācijas kārtībā, EU:T:2014:901), Vispārējai tiesai arī bija iespēja izvērtēt iespēju, kāda ir prasītājam, kurš apstrīd ITSB lēmuma likumību, tajā, interpretējot valsts tiesību normas, uz kurām ir atsauce Savienības tiesībās, atsaukties uz elementiem, kas izriet no valsts tiesību aktiem vai valsts tiesu prakses un uz kuru ITSB nav atsaucies.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka ne lietas dalībniekiem, ne Vispārējai tiesai nevar tikt liegts gūt iedvesmu no šādiem elementiem, ja apelāciju padomei netiek pārmests, ka tā nav ņēmusi vērā konkrētā valsts tiesas spriedumā minētos faktiskos elementus, bet tiek veikta atsauce uz tiesību normām vai spriedumiem, pamatojot pamatu saistībā ar apelāciju padomes nepareizi veiktu valsts tiesību normas piemērošanu. Lai arī lietas dalībniekam, kurš lūdz piemērot valsts tiesību normu, ir jāiesniedz ITSB tās saturu pierādošie elementi, tomēr tas nenozīmē, ka Vispārējā tiesa nevar kontrolēt ITSB veikto valsts tiesību normas piemērošanu, ņemot vērā valsts tiesas spriedumu, kas ir taisīts pēc ITSB lēmuma pieņemšanas un uz kuru lietas dalībnieks pirmo reizi ir atsaucies tiesvedībā Vispārējā tiesā.

Vispārējās tiesas skatījumā šis secinājums ir spēkā, pat tad, ja ar attiecīgo valsts tiesas spriedumu tiek pārskatīta judikatūra. Šī pārskatīšana principā ir piemērojama ar atpakaļejošu spēku attiecībā uz pastāvošām situācijām. Šo principu pamato apsvērums, ka judikatūrā veikta kādas tiesību normas

interpretācija kādā konkrētā brīdī nevar būt atšķirīga atkarībā no aplūkojamo faktu rašanās laika, un neviens nevar atsaukties uz iegūtajām tiesībām, kas izriet no pastāvīgās judikatūras. Lai gan ir tiesa, ka šis princips var tikt mīkstināts tādējādi, ka izņēmuma situācijās tiesas var no tā atkāpties, lai modulētu pārskatīšanas atpakaļejošā spēka iedarbību laikā, tomēr judikatūras pārskatīšanas atpakaļejošais spēks saglabājas kā princips. Tādēļ pat tad, ja valsts tiesas spriedums, ar ko tiek pārskatīta judikatūra, pats par sevi ir jauns fakts, tajā ir vienīgi lemts par valsts tiesībām, kā ITSB tās būtu bijis jāpiemēro un kā tās ir jāpiemēro Vispārējai tiesai.

d) Grozīšanas pilnvaras

2014. gada 26. septembra spriedumā *Koscher + Würtz/ITSB – Kirchner & Wilhelm* ("KW SURGICAL INSTRUMENTS") (T-445/12, Krājums, EU:T:2014:829) Vispārējā tiesa atgriezās pie tai Regulas Nr. 207/2009 65. panta 3. punktā atzīto grozīšanas pilnvaru īstenošanas nosacījumiem.

Vispārējā tiesa šajā ziņā atgādina, ka grozīšanas pilnvaru rezultātā, uz ko tā var atsaukties saskaņā ar šo tiesību normu, tai nevar tikt piešķirtas pilnvaras veikt vērtējumu, par kuru apelāciju padome vēl nav paudusi nostāju. Līdz ar to grozīšanas pilnvaru īstenošana principā ir veicama vienīgi situācijās, kurās Vispārējā tiesa pēc apelāciju padomes veiktā vērtējuma pārbaudes, pamatojoties uz konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, var noteikt, kāds lēmums apelāciju padomei bija jāpieņem. Ņemot vērā šo principu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šajā lietā tā nevarēja veikt nekādu agrākās preču zīmes faktiskas izmantošanas vērtējumu, jo apelāciju padome šajā jautājumā nebija paudusi nostāju. Savukārt, saistībā otro pamatu par sajaukšanas iespējas neesamību, ko prasītāja izvirza prasījumos atcelt tiesību aktu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tai tas būtu bijis jāvērtē, jo šis pamats, ja tas tiktu atzīts par pamatotu, varētu ļaut prasītājam panākt pilnīgu strīda noregulējumu. Vispārējā tiesa arī precizēja, ka, lai arī šajā lietā no tās vērtējuma izriet, ka otrais pamats ir jānoraida un ka prasītājas izvirzītie prasījumi attiecībā uz grozīšanu ir jānoraida, ITSB pēc tam, kad jautājums par agrākās preču zīmes faktisku izmantošanu būs izskatīts, attiecīgajā gadījumā būs no jauna jālemj par sajaukšanas iespēju starp konfliktējošajām preču zīmēm. Tātad tam būs jāizdara secinājumi attiecībā uz starp šīm divām preču zīmēm veicamo salīdzinājumu no iespējamās agrākās preču zīmes faktiskas izmantošanas neesamības attiecībā uz dažām no ar to apzīmētajām precēm.

e) Pierādījums par preču zīmes faktisku izmantošanu

Pirmkārt, lietā *Intesa Sanpaolo/ITSB – equinet Bank* ("EQUITER"), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 27. martā (T-47/12, Krājums, EU:T:2014:159), Vispārējā tiesa tika aicināta izvērtēt agrākās preču zīmes faktisku izmantošanu tikai saistībā ar daļu no precēm vai pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem tā ir reģistrēta.

Vispārējās tiesas skatījumā saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu veicamā iebildumu procesa mērķis ir ļaut ITSB izvērtēt sajaukšanas iespējas esamību, kas gadījumā, ja konfliktējošās preču zīmes ir līdzīgas, nozīmē, ka jāizvērtē šo preču zīmju aptverto preču un pakalpojumu līdzība. Šajā kontekstā, ja agrāka Kopienas preču zīme ir tikusi izmantota tikai saistībā ar daļu no precēm vai pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem tā ir reģistrēta, saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 42. panta 2. punkta pēdējo teikumu iebildumu izskatīšanas mērķiem to uzskata par reģistrētu vienīgi attiecībā uz šo preču vai pakalpojumu daļu. Šajā pašā kontekstā apelāciju padomei gadījumā, ja izmantošanas pierādījumi ir sniegti tikai attiecībā uz daļu no precēm vai pakalpojumiem, kas ietilpst kategorijā, attiecībā uz kuru ir reģistrēta agrākā preču zīme un uz kuru ir balstīti iebildumi, tāpat ir jāizvērtē, vai šī kategorija ir iedalāma autonomās apakškategorijās, kurās ietilpst preces un pakalpojumi, attiecībā uz kuriem izmantošana ir pierādīta, tādējādi, ka būtu secināms, ka minētie pierādījumi ir sniegti tikai attiecībā uz šo preču vai pakalpojumu

apakš kategoriju, vai, turpretim, šādas apakš kategorijas nav identificējamās. Tādējādi Vispārējā tiesa precizē, ka uzdevumam, kas veicams, novērtējot, vai iebildumu pamatošanai norādītā preču zīme ir tikusi faktiski izmantota Regulas Nr. 207/2009 42. panta 2. punkta izpratnē, ir divas nedalāmas daļas. Pirmajā daļā ir jākonstatē, vai attiecīgā preču zīme ir tikusi faktiski izmantota Savienībā, kaut vai formā, kas ir atšķirīga ar elementiem, kuri tomēr nemaina šīs preču zīmes atšķirtspēju tādā formā, kādā tā ir reģistrēta. Otrās daļas mērķis ir noteikt, uz kurām no precēm un pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem agrākā preču zīme ir reģistrēta un uz ko ir balstīti iebildumi, attiecas pierādītā faktiskā izmantošana.

Otrkārt, lietā “KW SURGICAL INSTRUMENTS”, kurā ir pasludināts iepriekš minētais spriedums (EU:T:2014:829), Vispārējai tiesai bija iespēja atgādāt, ka pieteikuma, ar ko tiek prasīts, lai iebildumu iesniedzējs pierādītu agrākās preču zīmes faktisku izmantošanu, rezultātā iebildumu iesniedzējam tiek uzlikts pienākums pierādīt tā preču zīmes faktisku izmantošanu un pretējā gadījumā tā iebildumi tiek noraidīti. Tātad agrākās preču zīmes faktiska izmantošana ir jautājums, kas, tiklīdz to ir izvirzījis preču zīmes reģistrācijas pieteikuma iesniedzējs, principā ir jāatrisina pirms lemmšanas par iebildumiem pēc būtības. Ar pieteikumu pierādīt agrākās preču zīmes faktisku izmantošanu iebildumu procesam tātad tiek pievienots specifisks un iepriekšējs jautājums un šajā izpratnē tādējādi tiek grozīts [iebildumu procesa] saturs. Ņemot vērā šo apsvērumu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šajā lietā, atsaucot pieteicējam tā iegūtās starptautiskās reģistrācijas kā Kopienas preču zīmes aizsardzību, iepriekš neizskatot jautājumu par agrākās preču zīmes faktisku izmantošanu, lai gan pieteicējs pieteikumu par šādu faktisku izmantošanu bija iesniedzis iebildumu nodaļā, ITSB Apelāciju padome ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

Treškārt, īpašā lietā par trīsdimensiju preču zīmi Vispārējā tiesa 2014. gada 11. decembra spriedumā *CEDC International/ITSB – Underberg* (Zāles stiebra pudelē forma) (T-235/12, Krājums, EU:T:2014:1058) nosprieda, ka preču zīmes trīsdimensiju raksturs nepieļauj statistisku divu dimensiju redzējumu un ir pamats dinamiskai trīsdimensiju uztverei. Tā attiecīgais patērētājs trīsdimensiju preču zīmi principā var uztvert no vairākām pusēm. Kas attiecas uz šādas preču zīmes izmantošanas pierādījumiem, tie tātad ir jāņem vērā nevis kā tās redzējuma divās dimensijās attēli, bet kā tās uztveres trīs dimensijās, kas rodas attiecīgajam patērētājam, attēlojums. No tā izriet, ka trīsdimensiju preču zīmes sānu un aizmugures attēlojumi principā var būt patiešām nozīmīgi, lai novērtētu minētās preču zīmes faktisku izmantošanu, un tie nevar tikt noraidīti tikai tāpēc, ka tie nav attēli no priekšpusēs.

2. Dizainparaugi

Lietā *Biscuits Poult/ITSB – Banketbakkerij Merba* (Biskvīts), kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 9. septembrī (T-494/12, Krājums, EU:T:2014:757), Vispārējā tiesa precizēja, ka Regulas (EK) Nr. 6/2002¹⁷ 4. panta 2. punktā ir paredzēts speciāls noteikums, kurš konkrēti attiecas uz dizainparaugiem, kas ir tieši piemēroti ražojumam vai iestrādāti ražojumā un kas ir kompleksa ražojuma detaļa šīs regulas 3. panta c) punkta nozīmē. Atbilstoši šim noteikumam šie dizainparaugi ir aizsargāti vienīgi tad, ja, pirmkārt, sastāvdaļa, kad tā ir iekļauta kompleksajā ražojumā, paliek redzama minētā ražojuma parastās izmantošanas laikā un, otrkārt, šīs sastāvdaļas redzamās iezīmes pašas par sevi atbilst novitātes un individuālas būtības prasībām. Ņemot vērā to kompleksa ražojuma sastāvdaļu īpašo būtību Regulas Nr. 6/2002 3. panta c) punkta nozīmē, kuras var tikt ražotas un pārdotas atsevišķi no kompleksā ražojuma ražošanas un pārdošanas, likumdevējam ir saprātīgi atzīt to iespēju tikt reģistrētām kā dizainparaugiem, bet ar nosacījumu, ka tās paliek redzamas pēc to iekļaušanas kompleksajā ražojumā, un vienīgi saistībā ar attiecīgo sastāvdaļu redzamajām daļām kompleksa ražojuma parastās izmantošanas gaitā, kā arī, ciktāl šīm sastāvdaļām piemīt novitāte un individuāla

¹⁷ Padomes 2001. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem (OV 2002, L 3, 1. lpp.).

būtība. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka, tā kā ražojums – šajā lietā “biskvīts” – nav komplekss ražojums Regulas Nr. 6/2002 3. panta c) nozīmē, jo tas nesastāv no daudzām sastāvdaļām, kas var tikt pārvietotas, ļaujot to demontēt un atkārtoti samontēt, apelāciju padome nav pieļāvusi kļūdu, uzskatīdama, ka ražojuma neredzamās īpašības, kas nav saistītas ar tā izskatu, nevar tikt ņemtas vērā, lai noteiktu, vai apstrīdētais dizainparaugs var tikt aizsargāts.

Visbeidzot, 2014. gada 3. oktobra spriedumā *Cezar/ITSB – Poli-Eco* (Ieliktnis) (T-39/13, Krājums, EU:T:2014:852) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Kopienas dizainparauga novitāti un individuālo raksturu nevar novērtēt, to salīdzinot ar agrāku dizainparaugu, kurš kā kompleksa ražojuma sastāvdaļa nav redzams tā parastās izmantošanas laikā. Redzamības kritēriju, kas ir minēts Regulas Nr. 6/2002 preambulas divpadsmitajā apsvērumā, saskaņā ar kuru Kopienas dizainparaugiem piešķirtā aizsardzība nebūtu jāattiecinā uz tām sastāvdaļām, kas nav redzamas, ražojumu lietojot, vai uz tām sastāvdaļu iezīmēm, kas nav redzamas, sastāvdaļu montējot, tātad piemēro agrākam dizainparaugam. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka apelāciju padome ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā, salīdzinot attiecīgos dizainparaugus, jo tā savu lēmumu ir balstījusi uz agrāku dizainparaugu, kurš kā kompleksa ražojuma sastāvdaļa nav bijis redzams tā parastās izmantošanas laikā.

Kopējā ārpolitika un drošības politika (KĀDP) – ierobežojoši pasākumi

2014. gadā bija vērojama būtiska attīstība strīdos par ierobežojošiem pasākumiem kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā.

Īpaši ir jāmin divas lietas par ierobežojošiem pasākumiem, kas pieņemti pret Sīrijas Arābu Republiku: pirmā lieta attiecas uz konkrētu personu un organizāciju līdzekļu iesaldēšanu terorisma apkarošanas nolūkā¹⁸ un otrā – uz ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret Irānas Islāma Republiku, lai novērstu kodolieroču izplatīšanu.

2014. gada 3. jūlija spriedumā *Alchaar/Padome* (T-203/12, EU:T:2014:602) runa bija par ierobežojošiem pasākumiem, kas pieņemti pret bijušo Sīrijas valdības ministru un kuri tika saglabāti arī pēc viņa demisijas.

Vispirms Vispārējā tiesa uzsvēra, ka prasītāja sākotnējā iekļaušana tādu personu sarakstā, kurām piemēro ierobežojošus pasākumus, ir bijusi likumīga, jo tā bija pamatota ar viņa kā ministra funkciju veikšanu tiktāl, ciktāl valdības locekļiem ir jābūt solidāri atbildīgiem par represīvas valdības politikas īstenošanu. Savukārt, attiecībā uz pamatojumu atstāt prasītāju sarakstā, kas balstīts uz viņa kā bijušā ministra statusu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka ir iespējams pieņemt, ka pat pēc viņa demisijas viņam ir saglabājusies cieša saikne ar Sīrijas režīmu, ar nosacījumu, ka šādu pieņemumu ir iespējams atspēkot un ka tas ir samērīgs ar sasniedzamo mērķi un tiek ievērotas tiesības uz aizstāvību. Taču šajā lietā Eiropas Savienības Padome nav iesniegusi pietiekami ticamu informāciju, kas ļautu loģiski uzskatīt, ka prasītājam arī pēc demisijas bija cieša saikne ar režīmu, un tādējādi tā ir nepamatoti apvērsusi pierādīšanas pienākumu un pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

Turklāt Vispārējā tiesa konstatēja, ka Padome rūpīgi un objektīvi nav vērtējusi informāciju, ko prasītājs sniedza procedūras laikā, proti, pašdeklarācijas, kuras tas iesniedza, norādot, ka viņš vienmēr esot iebildis pret vardarbību. Vispārējās tiesas skatījumā nav bijis nekāda iemesla apšaubīt šajās deklarācijās ietvertās informācijas ticamību, ja vien netiek prezumēta prasītāja ļaunticība.

¹⁸ Saistībā ar konkrētu personu un organizāciju līdzekļu iesaldēšanu terorisma apkarošanas nolūkā skat. arī vērojamo attīstību iepriekš minētajā 2014. gada 21. marta spriedumā *Yusef/Komisija* (EU:T:2014:141), sadaļā “Saskaņā ar LESD 265. pantu celto prasību pieņemamība”.

Tā arī uzskatīja, ka prasītāja starptautiskajai reputācijai bija jānodrošina Padomei izvērtēt iemeslus, kuri viņam lika demisionēt no ministra amata, nevis prezumēt saikni ar Sīrijas režīmu šī amata pienākumu īslaicīgas pildīšanas dēļ.

Lietā *Mayaleh*/Padome (2014. gada 5. novembra spriedums, T-307/12 un T-408/13, Krājums, EU:T:2014:926) Vispārējai tiesai bija iespēja šādu nostāju precizēt¹⁹. Šajā lietā Vispārējā tiesa izskatīja prasību atcelt vairākus Padomes tiesību aktus, kuros pēdējā minētā attiecībā uz prasītāju kā Sīrijas Centrālās bankas vadītāju pieņēma vai saglabāja ierobežojošus pasākumus.

Vispārējā tiesa attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem, kas pieņemti pret personām, kas atbalsta Sīrijas režīmu, uzskatīja, ka, lai gan "atbalsta režīma" jēdziens attiecīgajās tiesību normās nav definēts, nekas neļauj secināt, ka ierobežojošie pasākumi var tikt attiecināti vienīgi uz personām, kuras atbalsta Sīrijas režīmu tieši ar mērķi tam ļaut turpināt vardarbīgas represijas pret civiliedzīvotājiem. Tiktāl, ciktāl nav šaubu, ka Sīrijas Centrālās bankas uzdevums ir būt par šīs valsts valdības banku, nevar noliegt, ka tā finansiāli atbalsta Sīrijas režīmu. Tā kā attiecībā uz prasītāju varēja pierādīt, ka viņš kā vadītājs Sīrijas Centrālajā bankā īstenoja nozīmīgas funkcijas, Vispārējā tiesa atgādināja, ka persona, kura veic amata pienākumus, kuri tai piešķir vadības tiesības attiecībā uz vienību, uz kuru attiecas ierobežojoši pasākumi, parasti var tikt uzskatīta par tādu, kas ir iesaistīta darbībā, kuras ir pamatojušas ierobežojošo pasākumu pret attiecīgo vienību noteikšanu. Tādēļ Padome, nepārkāpdama samērīguma principu, varēja balstīties uz prasītāja amata pienākumiem, lai uzskatītu, ka viņš atradās varas un ietekmes pozīcijā attiecībā uz Sīrijas Centrālās bankas sniegto finansiālo atbalstu Sīrijas režīmam.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa norāda, ka tiesību normās par ierobežojošiem pasākumiem pret Sīrijas Arābu Republiku ir atzīta dalībvalstu ekskluzīvā kompetence saistībā ar attiecīgo ierobežojumu piemērošanu saviem pilsoņiem. No tā izriet, ka attiecībā uz tādu personu, kurai bez Sīrijas pilsonības ir arī Francijas pilsonība, ar Savienības tiesībām Francijas iestādēm nav uzlikts pienākums aizliegt šai personai piekļuvi Francijas Republikas teritorijai. Turklāt, kaut arī LESD 21. panta 1. punktā ir precizēts, ka ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, to drīkst darīt tikai, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus. Tādējādi, tā kā lēmumos, kuri ir pieņemti, pamatojoties uz LES 29. pantu, ietvertie ierobežojumi iecerēšanas jomā ir tiesību normas, kas ir pieņemtas, īstenojot Līgumu par Eiropas Savienību, Vispārējā tiesa konstatēja, ka, pieņemot tiesību aktus kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā, Padome šajā gadījumā varēja, ņemot vērā veikto pasākumu vajadzību, atbilstību un ierobežotību laikā, ierobežot tiesības brīvi pārvietoties Savienības teritorijā, kuras prasītājam izriet no viņa kā Savienības pilsoņa statusa. Šajā kontekstā tiesību normas par ierobežojumiem iecerēšanas jomā, ciktāl tās ir piemērojamas Savienības pilsoņiem, ir uzskatāmas

¹⁹ Šajā spriedumā Vispārējai tiesai bija arī iespēja precizēt kārtību, kādā pasākumi tiek paziņoti to adresātiem, kā arī kārtību, kādā tiek aprēķināts termiņš prasības celšanai. Tādējādi Vispārējā tiesa nosprieda, ka vienīgi tad, ja nav iespējams attiecīgajai personai individuāli paziņot tiesību aktu, ar kuru pret to tiek noteikti vai saglabāti ierobežojoši pasākumi, ar paziņojuma publicēšanu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* sākas termiņš prasības celšanai par šo aktu. Ja Padomes rīcībā ir adrese, kurā atrodas persona, uz kuru attiecas ierobežojošie pasākumi, un ja Padome tai uz šo adresi pienācīgā veidā paziņo šos pasākumus ietverošos tiesību aktus, nekādas nozīmes nevar būt tam, ka termiņš prasības celšanai par šiem aktiem minētajai personai varētu būt labvēlīgāks tad, ja tas tiktu aprēķināts, sākot no paziņojuma par attiecīgajiem tiesību aktiem publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* brīža, ņemot vērā Reglamenta 102. panta 1. punkta piemērošanu, kurā ir paredzētas 14 papildu dienas prasības celšanas termiņa aprēķināšanai, sākot no tiesību akta publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*. Turklāt, ja tiesību akts ir jādara zināms, lai sāktos termiņš prasības celšanai, tas principā ir jāadresē šī tiesību akta adresātam, nevis viņu pārstāvošajiem advokātiem, ja vien piemērojamais tiesiskais regulējums vai pušu vienošanās nenosaka ko citu.

par *lex specialis* attiecībā pret Direktīvu 2004/38/EK ²⁰ un tādējādi ir pārākas par šo pēdējo minēto situācijās, kuru reglamentēšanai tās ir konkrēti paredzētas.

Turklāt 2014. gada 16. oktobra spriedumā *LTTE/Padome* (T-208/11 un T-508/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:885) Vispārējā tiesa izskatīja prasību, ko vardarbīgā konfrontācijā Šrilankas valdībai opozīcijā esoša kustība cēla pret Padomes pieņemtiem tiesību aktiem, kuros tik nolemts saglabāt ierobežojošus pasākumus, kas pieņemti attiecībā pret minēto kustību.

Lai gan prasītāja apstrīdēja šo pasākumu saglabāšanu, jo tās konfrontācija ar minēto valdību esot "bruņots konflikts", ko regulē tikai starptautiskās humanitārās tiesības, nevis normas par terorisma apkarošanu un novēršanu, Vispārējā tiesa uzsver, ka bruņota konflikta starptautisko humanitāro tiesību izpratnē esamība nepadara neiespējamu Savienības tiesību normu attiecībā uz terorismu piemērošanu iespējamiem šī konflikta laikā veiktiem terora aktiem.

Aicināta izvērtēt argumentu, saskaņā ar kuru aplūkoto pasākumu saglabāšana esot balstīta uz pamatojumu, kas nav ticams un nav saistīts ar kompetentas iestādes lēmumu Kopējās nostājas 2001/931/KĀDP ²¹ izpratnē, Vispārējā tiesa norāda, ka valsts iestāde ārpus Savienības var būt kompetenta iestāde šī tiesību akta izpratnē. Padomei, pirms tā pamatojas uz trešās valsts iestādes lēmumu, ir pienākums rūpīgi pārbaudīt, vai šīs valsts atbilstošajā tiesiskajā regulējumā ir nodrošināts, ka tiek aizsargātas tiesības uz aizstāvību un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā līdzvērtīgi, kā tās tiek garantētas Savienības līmenī. Tālāk Kopējā nostājā 2001/931/KĀDP, ņemot vērā attiecīgo personu aizsardzību un atbilstošu Savienības izmeklēšanas līdzekļu neesamību, ir prasīts, lai Savienības lēmuma par līdzekļu iesaldēšanu terorisma jomā faktiskais pamats būtu nevis fakti, kurus Padome būtu ieguvusi no preses vai interneta, bet gan ar kompetentu valsts iestāžu šīs kopējās nostājas izpratnē lēmumiem konkrēti pārbaudīti un konstatēti fakti. Lai nodrošinātu cīņas pret terorismu efektivitāti, dalībvalstīm regulāri ir jānosūta Padomei un šai pēdējai minētajai ir jāievāc minētajās dalībvalstīs pieņemtie kompetento iestāžu lēmumi, kā arī to motīvi. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka, ja, neņemot vērā šo informācijas nosūtīšanu, Padomes rīcībā nav kompetentās iestādes lēmuma par konkrētu nodarījumu, kas varētu būt terorisma akts, šai iestādei – tā kā tai pašai nav iespēju veikt izmeklēšanu, lai tā varētu pieņemt lēmumu, – ir pienākums lūgt kompetentās valsts iestādes vērtējumu par šo nodarījumu.

Visbeidzot, 2014. gada 25. novembra spriedumā *Safa Nicu Sepahan/Padome* (T-384/11, Krājums, EU:T:2014:986) Vispārējā tiesa saistībā ar prasītājas prasību atcelt Padomes tiesību aktus, kuros Padome prasītājai noteica ierobežojošus pasākumus saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 961/2010 ²² un Regulu (ES) Nr. 267/2012 ²³, tika aicināta lemt par prasību par zaudējumu atlīdzību, ko tā iesniegusi saistībā ar morālo un mantisko kaitējumu, kurš tai nodarīts, pieņemot minētos pasākumus.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

²¹ Padomes 2001. gada 27. decembra Kopējā nostāja 2001/931/KĀDP par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu (OV L 344, 28.12.2001., 93. lpp.).

²² Padomes 2010. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 961/2010, ar ko paredz ierobežojošus pasākumus pret Irānu un atceļ Regulu (EK) Nr. 423/2007 (OV L 281, 1. lpp.).

²³ Padomes 2012. gada 23. marta Regula (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu (OV L 88, 1. lpp.).

Pievērsoties nosacījumiem par Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos, Vispārējā tiesa vispirms izvērtēja Padomei pārņemto nelikumīgo rīcību. Šajā ziņā, pirmkārt, Vispārējā tiesa norādīja, ka apstrīdēto ierobežojošo pasākumu noteikšana pārkāpjot atbilstošās Regulas Nr. 961/2010 un Regulas Nr. 267/2012 normas, kurās ir ietverti noteikumi, kuru mērķis ir aizsargāt skarto privātpersonu individuālās intereses, sašaurinot tādu ierobežojošo pasākumu piemērošanas gadījumus, apjomu vai intensitāti, kuri var likumīgi tikt piemēroti šīm personām. Tādējādi šādas normas ir jāuzskata par tiesību normām, kuru mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām. Otrkārt, Vispārējā tiesa atgādina, ka Padomes pienākumu pierādīt noteikto ierobežojošo pasākumu pamatotību nosaka pienākums ievērot skarto personu un vienību pamattiesības, tostarp viņu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas nozīmē, ka iestādei nav rīcības brīvības šajā ziņā. Treškārt, Vispārējā tiesa secina, ka norma, ar kuru Padomei ir noteikts pienākums pierādīt noteikto ierobežojošo pasākumu pamatotību, neattiecas uz īpaši sarežģītu situāciju un šī norma ir skaidra un precīza, tātad tā nerada piemērošanas vai interpretācijas grūtības. Ņemot vērā visus šos elementus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka parasti piesardzīga un rūpīga iestāde tādos apstākļos kā šajā lietā pirmā apstrīdētā akta pieņemšanas laikā būtu spējīga saprast, ka tai ir pienākums ievākt informāciju vai pierādījumu elementus, kuri attaisno pret prasītāju noteiktos ierobežojošos pasākumus, lai apstrīdēšanas gadījumā varētu pierādīt minēto pasākumu pamatotību, Savienības tiesā iesniedzot minēto informāciju vai pierādījumus. Tā kā Padome šādi nebija rīkojusies, tai tika noteikta atbildība par pietiekami būtisku tādas tiesību normas pārkāpumu, ar kuru piešķir tiesības privātpersonām.

Attiecībā uz prasītājam nodarīto kaitējumu Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, ja ierobežojoši pasākumi ir noteikti pret vienību, kura, kā apgalvots, ir sniegusi atbalstu kodolieroču izplatīšanai, tā publiski tiek saistīta ar tādu rīcību, kas tiek uzskatīta par smagu starptautiskā miera un drošības apdraudējumu, kā rezultātā pret vienību rodas nopelums un neuzticšanās, kas līdz ar to aizskar arī tās reputāciju un tātad tai nodara vēl lielāku kaitējumu tāpēc, ka tas izriet no Savienības iestādes paustas oficiālas nostājas. Tādējādi Vispārējā tiesa nosprieda, ka pret prasītāju noteikto ierobežojošo pasākumu prettiesiska noteikšana un saglabāšana tai ir radījušas morālo kaitējumu, kurš atšķiras no mantiskā kaitējuma, kas radies tāpēc, ka ir skartas tās tirdzniecības attiecības, un ka līdz ar to ir jāatzīst prasītājas tiesības saņemt atlīdzību par šo kaitējumu. Tā kā Padomes apgalvojums pret prasītāju bija īpaši smags un tas nebija pamatots ne ar kādu atbilstošu informāciju vai pierādījumiem, Vispārējā tiesa, novērtējot prasītājas ciesto morālo kaitējumu *ex aequo et bono*, uzskatīja, ka summa EUR 50 000 apmērā ir adekvāta atlīdzība.

Sabiedrības veselība

2014. gada 14. maija spriedumā Vācija/Komisija (T-198/12, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2014:251) Vispārējai tiesai bija iespēja precizēt principus, saskaņā ar kuriem tā veic kontroli pār Savienības iestāžu darbību sabiedrības veselības jomā. Prasība tika celta par Komisijas lēmumu, ar kuru daļēji tika noraidīts Vācijas Federatīvās Republikas lūgums atkāpties no dažu rotaļlietās atrodamu ķīmisko vielu robežvērtībām, kas paredzētas Direktīvā 2009/48/CE²⁴. Lai gan Vācijas Federatīvā Republika vēlējās saglabāt savā tiesiskajā regulējumā noteiktās robežvērtības svinam, bārijam, antimonam, arsēnam un dzīvsudrabam, Komisija šo lūgumu noraidīja attiecībā uz pēdējām trim no šīm vielām un valsts līmenī noteikto robežvērtību saglabāšanu attiecībā uz pirmajām divām vielām atļāva saglabāt tikai līdz 2013. gada 21. jūlijam.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Direktīva 2009/48/EK par rotaļlietu drošumu (OV L 170, 1. lpp.).

Izskatot pamatlietu pēc tam, kad Vispārējās tiesas priekšsēdētājs bija izdevis rīkojumu pagaidu noregulējuma procedūrā ²⁵, Vispārējā tiesa vispirms atgādināja, ka dalībvalsts var lūgt saglabāt iepriekš pastāvējušas valsts tiesību normas, ja tā uzskata, ka sabiedrības veselības apdraudējums ir jānovērtē citādāk nekā to ir vērtējis Savienības likumdevējs, veicot Eiropas saskaņošanas pasākumu. Šajā nolūkā lūguma iesniedzējai dalībvalstij ir jāpierāda, ka minētajās valsts tiesību normās tiek nodrošināts augstāks sabiedrības veselības aizsardzības līmenis nekā ar Savienības saskaņošanas pasākumu un ka ar tiem netiek pārsniegts tas, kas ir vajadzīgs šī mērķa sasniegšanai. Izskatāmajā lietā, salīdzinot Vācijā un Direktīvā 2009/48 noteiktās robežvērtības, Vispārējā tiesa konstatēja, ka šajā direktīvā ir ieviestas migrācijas robežvērtības, veselības apdraudējumu aplūkojot kā tādu, kas ir saistīts ar attiecīgās kaitīgās vielas daudzumu, kas var izdalīties no rotaļlietas un kuru bērns var uzņemt. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka direktīvā ir paredzētas dažādas migrācijas robežvērtības atkarībā no rotaļlietas materiāla veida (proti, sauss, trausls, pulverveida vai lokans materiāls, šķidrums vai lipīgs materiāls un noskrāpēts materiāls), savukārt, Vācijā noteiktās robežvērtības kā tādas ir izteiktas biopieejamībā. Pēdējās minētajās ir definēts maksimāli pieļaujamais ķīmiskās vielas daudzums, kas rotaļlietu lietošanas laikā var uzsūkties un būt pieejams bioloģiskiem procesiem cilvēka organismā, un tās tiek piemērotas visiem rotaļlietu veidiem neatkarīgi no materiāla konsistences.

Vispārējās tiesas skatījumā, tā kā direktīvas migrācijas robežvērtības nav augstākas kā Vācijas robežvērtības, kas ir iegūtas no pieejamības robežvērtību pārveides, konkrēti attiecībā uz noskrāpētu rotaļlietas materiālu, Komisijai nevar pārvest, ka tā ir noraidījusi lūgumu par Vācijas robežvērtību saglabāšanu, jo tās ir piemērojamas neatkarīgi no rotaļlietas materiāla konsistences. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka attiecībā uz arsēnu, antimonu un dzīvsudrabu Vācijas Federatīvā Republika nav iesniegusi pierādījumus par to, ka valsts līmenī noteiktās robežvērtības nodrošina augstāku aizsardzības līmeni nekā no direktīvas izrietošā. Tomēr Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu daļā, kas attiecas uz svinu, ciktāl Vācijā noteikto robežvērtību apstiprinājums šim smagajam metālam tajā bija ierobežots līdz 2013. gada 21. jūlijam. Tā uzskatīja, ka Komisija nav ievērojusi pienākumu norādīt pamatojumu, jo tās lēmumā šajā ziņā ir pretrunas, kas var liegt pareizi uztvert tā pamatā esošos iemeslus.

Ķīmikāliju reģistrēšana

Lietā *Spraylat/ECHA*, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 2. oktobrī (T-177/12, Krājums, EU:T:2014:849), Vispārējā tiesa izskatīja prasību atcelt Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (ECHA) lēmumu, ar kuru prasītājam par ķīmiskās vielas reģistrēšanu tika noteikts administratīvs maksājums, kas bija 17 reizes lielāks par maksājuma summu, kas bija jāmaksā par reģistrēšanu. Šī maksājuma piemērošanas pamatā bija secinājums, ka atšķirībā no tā, ko prasītāja bija minējusi, tā neatbilda nosacījumiem, lai saskaņā ar ECHA valdes Lēmumu MB/D/29/2010 par pakalpojumu, par kuriem tiek iekasēti maksājumi, klasifikāciju saņemtu maziem uzņēmumiem paredzēto atlaidi. Prasītāja it īpaši atsauca uz samērīguma principa pārkāpumu.

Ņemot vērā, ka, atsaukdamās uz šī principa pārkāpumu, prasītāja izteica iebildi par prettiesiskumu attiecībā uz Lēmumu MB/D/29/2010, Vispārējā tiesa norādīja, ka Regulas (EK) Nr. 340/2008 ²⁶

²⁵ 2013. gada 15. maija rīkojums Vācija/Komisija (T-198/12 R, Krājums, EU:T:2013:245), ar ko Komisijai ir dots rīkojums atļaut saglabāt piecas Vācijā noteiktas robežvērtības līdz brīdim, kad Vispārējā tiesa pamatlietā pieņems lēmumu.

²⁶ Komisijas 2008. gada 16. aprīļa Regula (EK) Nr. 340/2008 par maksājumiem Eiropas Ķīmikāliju aģentūrai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) (OV L 107, 6. lpp.).

preambulas 11. apsvērumā ir precizēts, ka, "lai novērstu nepatiesas informācijas sniegšanu, [ECHA] būtu jāpiemēro administratīvie maksājumi un, ja vajadzīgs, dalībvalstu noteiktā soda nauda [naudas sods] pietiekamā apmērā". Vispārējās tiesas skatījumā, lai gan no šī apsvēruma izriet, ka administratīvā maksājuma uzlikšana ir vērsta uz nepatiesas informācijas sniegšanas no uzņēmumu puses novēršanu, šis administratīvais maksājums nevar tikt pielīdzināts naudas sodam. Tā kā izskatāmajā gadījumā piemērotais administratīvais maksājums bija ievērojami lielāks par finansiālo labumu, ko prasītāja būtu varējusi iegūt, pamatojoties uz savu nepareizo paziņojumu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tiesiskā regulējuma mērķi nedod pamatu attaisnot prasītājam šāda maksājuma piemērošanas dēļ radītās negatīvās ekonomiskās sekas. No tā izriet, ka Lēmums MB/D/29/2010, kas tika piemērots prasītājam, acīmredzami pārsniedza to, kas bija nepieciešams, lai sasniegtu ar piemērojamo tiesisko regulējumu izvirzīto administratīvā maksājuma mērķi, ka tas ir jāatzīst par nepiemērojamu, ir jāapmierina prasītājas prasījumi un šī iemesla dēļ apstrīdētais lēmums ir jāatceļ.

Pieklūve iestāžu dokumentiem

2014. gada 7. oktobra spriedumā *Schenker/Komisija* (T-534/11, Krājums, EU:T:2014:854) Vispārējā tiesa pauda savu viedokli par to, kā interpretēt sevišķu sabiedrības interešu jēdzienu, kas pamato dokumentu izpaušanu Regulas (EK) Nr. 1049/2001²⁷ 4. panta 2. punkta izpratnē konkurences jomā, kā arī par nosacījumiem, ar kādiem var tikt pagarināts termiņš atbildes sniegšanai uz lūgumu piekļūt dokumentiem. Šajā lietā prasītāja prasīja atcelt Komisijas lēmumu, ar kuru tā atteica piekļuvi administratīvajai lietai saistībā ar galīgo lēmumu par aizliegtu vienošanos par kravu aviopārvadājumu pakalpojumiem, kā arī šī lēmuma pilnai un nekonfidencialai versijai.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsver, ka sabiedrībai ir jābūt iespējai uzzināt par Komisijas darbībām konkurences jomā un ka pastāv sevišķas sabiedrības intereses tajā, lai sabiedrība varētu uzzināt par dažiem būtiskiem Komisijas darbības konkurences jomā elementiem. Tomēr šādu sabiedrības interešu pastāvēšana neuzliek Komisijai pienākumu, pamatojoties uz Regulu Nr. 1049/2001, piešķirt vispārēju piekļuvi jebkādu informācijai, kas iegūta LESD 101. panta piemērošanas procedūras ietvaros. Šāda vispārēja pieklūve var apdraudēt līdzsvaru, kādu Savienības likumdevējs ir vēlējis nodrošināt starp attiecīgo uzņēmumu pienākumu paziņot Komisijai potenciāli jūtīgu komercinformāciju un paaugstinātas aizsardzības garantiju, kas, pamatojoties uz dienesta noslēpumu un komercnoslēpumu, tiek nodrošināta informācijai, kura šādi tiek nodota Komisijai. Tādējādi sabiedrības interese uzzināt par Komisijas darbību konkurences jomā nepamato ne izmeklēšanas lietas materiālu izpaušanu, ne arī pieņemtā lēmuma pilnas versijas izpaušanu, ciktāl šie dokumenti nav nepieciešami, lai saprastu būtiskus Komisijas darbības elementus, piemēram, procedūras rezultātu un iemeslus, kas ir bijuši tās rīcības pamatā. Komisija var nodrošināt šī rezultāta un šo iemelsu pietiekamu izpratni, publicējot attiecīgā lēmuma nekonfidencialo versiju.

Vispārējās tiesas skatījumā, lai identificētu šajā ziņā nepieciešamo informāciju sevišķu sabiedrības interešu apmierināšanai, Komisijai atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 30. panta 1. un 2. punktam, ņemot vērā uzņēmumu likumīgās intereses saistībā ar komercnoslēpumu aizsardzību, ir jāpublicē lēmumi, kurus tā pieņem saskaņā ar šīs pašas regulas 7. pantu, minot ieinteresēto lietas dalībnieku vārdus un lēmuma būtību, kā arī noteiktās sankcijas. Tādējādi sevišķas sabiedrības intereses nevar apmierināt vienīgi ar paziņojuma presei publicēšanu, kurā ir sniegta informācija par attiecīgā lēmuma pieņemšanu, jo šādā paziņojumā nav būtībā atkārtoti lēmumi, kas ir pieņemti saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 7. pantu. Šādas sevišķas sabiedrības intereses prasa šo lēmumu nekonfidencialās versijas publicēšanu. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisijai šajā

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

lietā pēc prasītājas iesniegtā lūguma tai bija jānosūta apstrīdētā lēmuma nekonfidencialā versija, kas ir uzskatāma par daļēju piekļuvi šim lēmumam Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 6. punkta izpratnē.

Komisijai ir jācenšas šāda versija sagatavot pēc iespējas īsākā laikā un katrā ziņā saprātīgā termiņā, kas ir jānosaka, ņemot vērā īpašos apstākļus katrā konkrētajā gadījumā, proti, vairāk vai mazāk ievērojamo to pieteikumu par konfidencialitāti skaitu, kurus ir iesnieguši attiecīgie uzņēmumi, kā arī šo lūgumu tehnisko un juridisko sarežģītību. Šajā lietā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nekas neliedza Komisijai paziņot prasītājai to apstrīdētā lēmuma nekonfidencialās versijas daļu, attiecībā uz kuru nav ticis iesniegts neviens pieteikums par konfidencialitāti. Tādējādi Komisijai bija jāizsniedz prasītājai apstrīdētā lēmuma nekonfidencialā versija, nesagaidot, kamēr tiks galīgi izskatīti visi pieteikumi par konfidencialitāti, kurus iesnieguši attiecīgie uzņēmumi.

II. Strīdi par zaudējumu atlīdzību

Lietā *Holcim (Romania)/Komisija*, kurā spriedums tika pasludināts 2014. gada 18. septembrī (T-317/12, Krājums, pārsūdzēta apelācijas kārtībā, EU:T:2014:782), Vispārējā tiesa izskatīja prasību atlīdzināt zaudējumus, kas prasītājai radušies tāpēc, ka Komisija bija atteikusies tai izpaust informāciju, kas attiecas uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotām, kuras, kā apgalvots, esot tai nozagtas, un aizliegt jebkādus darījumus ar šīm kvotām. Prasītāja cēla prasību saistībā ar Savienības atbildību, primāri, pamatojoties uz atbildību par kļūdu, un, pakārtoti, pamatojoties uz atbildību neatkarīgi no vainas.

Runājot par prasības pieņemamību, Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar Tiesas taisīto spriedumu *Roquette frères/Komisija*²⁸ LESD 268. pantā un 340. panta otrajā daļā paredzētās prasības par zaudējumu atlīdzību pieņemamība dažos gadījumos var būt atkarīga no iekšējo tiesību aizsardzības līdzekļu izsmelšanas, kas ir paredzēti, lai saņemtu apmierinājumu no valsts iestādēm, ja vien šie iekšējie tiesību aizsardzības līdzekļi nodrošina efektīvu attiecīgo privātpersonu aizsardzību un to noslēgumā apgalvotie zaudējumi var tikt atlīdzināti. Šajā principa izklāstā darbības vārda "varēt" izmantošana liecina, ka "iekšējo tiesību aizsardzības līdzekļu, kas ir paredzēti, lai saņemtu apmierinājumu no valsts iestādēm", neizsmelšanas sekas nav tādas, ka Savienības tiesai sistemātiski ir jānonāk pie secinājuma par nepieņemamību. Tomēr Vispārējā tiesa uzskatīja, ka pastāv tikai viens gadījums, kurā apstāklis, ka vēl nav pieņemts galīgs nolēmums par prasību par zaudējumu atlīdzību, kas ir celta valsts tiesā, katrā ziņā nozīmē Savienības tiesā celtas prasības par zaudējumu atlīdzību nepieņemamību. Tā tas ir gadījumā, kad šāds apstāklis liedz Vispārējai tiesai identificēt tajā apgalvoto zaudējumu raksturu un apjomu. Uzskatīdama, ka tā tas nav aplūkojamā gadījumā, Vispārējā tiesa izslēdza iespēju, ka prasība ir jānoraida kā nepieņemama.

Attiecībā uz prasības pamatotības pārbaudi Vispārējā tiesa precizēja, ka, ja kāda persona cēl divas prasības par vienu un to pašu zaudējumu atlīdzību, kur viena prasība ir celta valsts tiesā pret valsts iestādi un otra – Savienības tiesā pret Savienības iestādi vai struktūru, pastāv risks, ka abu šo tiesu atšķirīgā vērtējuma par zaudējumiem dēļ minētā persona saņemtu nepietiekamu vai pārmērīgu atlīdzību. Savienības tiesai, pirms lemt par zaudējumiem, ir jānogaida, kamēr valsts tiesa ar galīgu nolēmumu izspriež tajā celto prasību. Turpretim tā pirms valsts tiesas nolēmuma pieņemšanas var noteikt, vai pārmestā rīcība ir tāda, kuras dēļ var iestāties Savienības ārpuslīgumiskā atbildība.

²⁸ 1989. gada 30. maija spriedums *Roquette frères/Komisija* (C-20/88, Krājums, EU:C:1989:221).

III. Apelācijas

Saistībā ar nolēmumiem, ko 2014. gadā ir pieņēmusi Vispārējās tiesas apelācijas palāta, būtu jāmin trīs spriedumi.

Pirmkārt, 2014. gada 21. maija spriedumā *Mocová/Komisija* (T-347/12 P, Krājums (izvilkumi), EU:T:2014:268) Vispārējā tiesa apstiprināja Civildienesta tiesas nostāju, saskaņā ar kuru, ņemot vērā pirmstiesas procedūras attīstību, pamatojums lēmumā, ar kuru tikusi noraidīta sūdzība, ir jāņem vērā, pārbaudot sākotnējā nelabvēlīgā akta tiesiskumu, jo šim pamatojumam ir jāsakrīt ar pēdējā minētā akta pamatojumu. Runa ir par judikatūras par to, kā noteikt, vai atbilde uz sūdzību ir apstrīdama, konsekvenci; no šīs judikatūras izriet, ka iecelēj institūcijai vai iestādei, kas ir pilnvarota slēgt līgumus, var nākties lēmumā par sūdzības noraidīšanu papildināt vai pat grozīt savu lēmumu.

Otrkārt, 2014. gada 21. maija spriedumā *Komisija/Macchia* (T-368/12 P, Krājums-CDL, EU:T:2014:266) Vispārējā tiesa precizēja pienākumu, kas iestādei tiek uzlikts, ja pagaidu darbiniekam netiek pagarināts darba līgums uz noteiktu laiku. Šajā lietā Vispārējā tiesa nosprieda, ka Civildienesta tiesa, pirmkārt, kļūdaini ir interpretējusi administrācijai noteikto pienākumu ņemt vērā ierēdņu intereses un, otrkārt, nepareizi piemērojusi 2012. gada 8. marta spriedumu *Huet* (C-251/11, Krājums, EU:C:2012:133). Runājot par pienākumu ņemt vērā ierēdņu intereses, Vispārējā tiesa nosprieda, ka, pārāk plaši interpretējuma minēto pienākumu kā tādu, atbilstoši kuram administrācijai iepriekš ir jāizvērtē iespēja attiecīgo darbinieku pārcelt citā amatā, un šādi attiecībā uz administrāciju formulējuma Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtībā neparedzētu pienākumu, Civildienesta tiesa ir pārsniegusi tai piešķirtās pilnvaras, kas izpaužas kā vērtējums par to, vai attiecīgā iestāde ir ievērojusi saprātīgas robežas un nav savas novērtējuma pilnvaras izmantojusi acīmredzami kļūdaini. Runājot ar iepriekš minēto spriedumu *Huet* (EU:C:2012:133), Vispārējā tiesa precizēja, ka šajā spriedumā līgumdarbiniekiem nav iedibinātas tiesības uz noteiktu nodarbinātības turpinātību, bet tikai atgādināja, ka 1999. gada 18. martā noslēgtā pamatnolīguma par darbu uz noteiktu laiku mērķis ir izvairīties no ļaunprātīgas uz noteiktu laiku noslēgtu darba līgumu izmantošanas.

Treškārt, 2014. gada 16. oktobra spriedumā *Schönberger/Revīzijas palāta* (T-26/14 P, Krājums-CDL, EU:T:2014:887) Vispārējā tiesa nosprieda, ka, noraidīdama pamatu, balstoties uz atbilstošās tiesību normas interpretāciju, kas neatbilst interpretācijai, kādu apstrīdētā lēmuma pamatojumā ir izmantojusi administrācija, Civildienesta tiesa ir ne tikai aizstājusi pamatojumu, bet šo noraidījumu ir arī balstījusi uz faktiskiem un tiesiskiem apstākļiem, par kuriem šajā tiesā debates nav notikušas, tādējādi pārkāpjot sacīkstes principu.

IV. Pieteikumi par pagaidu noregulējumu

2014. gadā Vispārējā tiesā tika iesniegti 45 pieteikumi par pagaidu noregulējumu, kas liecina par ievērojamu pieaugumu salīdzinājumā ar 2013. gadā iesniegto pieteikumu skaitu (31). Vispārējā tiesa šajā gadā pasludināja spriedumus 48 lietās²⁹; 2013. gadā šādu spriedumu skaits bija 27. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs apmierināja 4 pieteikumus – 2014. gada 13. februāra rīkojumā *Luxembourg Pamol (Cyprus)* un *Luxembourg Industries/Komisija* (T-578/13 R, EU:T:2014:103), 2014. gada 13. jūnija rīkojumā *SACE* un *Sace BT/Komisija* (T-305/13 R, EU:T:2014:595), 2014. gada 25. jūlija rīkojumā *Deza/*

²⁹ Divus lēmumus pieņēma pagaidu noregulējuma tiesnesis, kurš Vispārējās tiesas priekšsēdētāju aizstāja saskaņā ar Reglamenta 106. pantu: 2014. gada 4. februāra rīkojums *Serco Belgium u.c./Komisija* (T-644/13 R, EU:T:2014:57) un 2014. gada 27. oktobra rīkojums *Diktyo Amyntikon Viomichanion Net/Komisija* (T-703/14 R, EU:T:2014:914).

ECHA (T-189/14 R, EU:T:2014:686) un 2014. gada 4. decembra rīkojumā *Vanbreda Risk & Benefits*/Komisija (T-199/14 R, Krājums (izvilkumi), EU:T:2014:1024).

Iepriekš minētajos rīkumos *Luxembourg Pamol (Cyprus)* un *Luxembourg Industries*/Komisija (EU:T:2014:103) un *Deza/ECHA* (EU:T:2014:686) par problemātiku, kas saistīta ar Komisijas un *ECHA* plānoto, iespējamās konfidencialās informācijas izpaušanu, lielos vilcienos tika sekots attiecīgo 2012. un 2013. gadā³⁰ pieņemto rīkojumu modelim. Vispirms Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina *fumus boni juris* esamību: konfidencialitātes vērtējums saistībā ar ievērojamu ar ķīmikālijām (lieta T-189/14 R) un fizioloģiskām, bioloģiskām un farmaceitiskām vielām (lieta T-578/13 R) saistītas informācijas apjomu radīja zinātniski sarežģītus un līdz šim neapskatītus jautājumus, kas *prima facie* nevarēja tikt uzskatīti par tādiem, kam acīmredzami nav nozīmes, bet kuru risināšana pamatlietā prasīja padziļinātu izpēti.

Attiecībā uz steidzamību Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina apgalvoto zaudējumu nopietnību, uzsvērdams, ka pagaidu noregulējuma tiesvedības vajadzībām būtu jāpieņem, ka strīdīgā informācija ir konfidenciala. Tā kā šī informācija attiecas uz prasītāju darbībām, kas ir saistītas ar ražošanu un tirdzniecību, tā ir nemateriāls labums, kas var tikt izmantots konkurences nolūkos un kura vērtība būtiski samazinātos, ja informācija vairs nebūtu slepena. Saistībā ar šāda kaitējuma neatgriezeniskumu Vispārējās tiesas priekšsēdētājs nosprieda, ka kaitējumu, kas radīts, strīdīgo informāciju publicējot internetā, nav iespējams aprēķināt, jo internets ir pieejams neierobežotam skaitam personu visā pasaulē. Saistībā ar kaitējumu, kas radies, izpaužot strīdīgo informāciju trešajai personai, kas šajā ziņā bija iesniegusi pieteikumu atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka prasītājam ir radīta vismaz tikpat apdraudoša situācija kā tā, kas radīta, informāciju publicējot internetā. Trešā persona minēto informāciju bija ieguvusi nekavējoties un uzreiz to varēja izmantot jebkādiem mērķiem, tostarp, ar konkurenci saistītiem, kas tai varēja šķist noderīgi, un šādi vājināt prasītāju konkurējošo stāvokli. Šie zaudējumi Vispārējās tiesas priekšsēdētāja skatījumā nebija aprēķināmi, jo prasītājam bija jāreķinās, ka strīdīgo informāciju iegūs nenoteikts un teorētiski neierobežots skaits esošo vai potenciālo konkurentu visā pasaulē, un šī informācija tiks izmantota īslaicīgi, vidēji ilgi vai ilgtermiņā.

Interesu izsvēršanas kontekstā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzsver, ka spriedums, ar kuru atcelts lēmums par strīdīgās informācijas konfidencialitātes noraidīšanu, būtu iluzors un tam zustu lietderīgā iedarbība, ja pieteikumi par pagaidu noregulējumu tiktu noraidīti, jo šāda noraidījuma rezultātā tiktu pieļauta nekavējoša minētās informācijas izpaušana un tādējādi *de facto* ietekmēts tālākais lēmums pēc būtības.

Lieta *SACE* un *Sace BT*/Komisija, kurā tika pasludināts iepriekš minētais rīkojums (EU:T:2014:595) bija par Komisijas lēmumu, kurā, pirmkārt, par nelikumīgu un ar iekšējo tirgu nesaderīgu valsts atbalstu tika atzīti kapitālieguldījumi, ko Itālijas valsts apdrošināšanas sabiedrība *Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE SpA)* veica savā meitasuzņēmumā *Sace BT SpA*, kuru tā mētasuzņēmums

³⁰ Runa ir par 2002. gada 16. novembra rīkojumiem *Evonik Degussa*/Komisija (T-341/12 R, EU:T:2012:604) un *Akzo Nobel* u.c./Komisija (T-345/12 R, EU:T:2012:605), un 2012. gada 29. novembra rīkojumu *Alstom*/Komisija (T-164/12 R, EU:T:2012:637), kuri netika pārsūdzēti apelācijas kārtībā (skat. Tiesas 2012. gada ziņojumu, 161. un 162. lpp.), un 2013. gada 11. marta rīkojumu *Pilkington Group*/Komisija (T-462/12 R, Krājums, EU:T:2013:119), kas tika apstiprināts apelācijas tiesvedībā, kā arī 2013. gada 25. aprīļa rīkojumiem *AbbVie/EMA* (T-44/13 R, EU:T:2013:221) un *InterMune UK* u.c./EMA (T-73/13 R, EU:T:2013:222) (skat. Tiesas 2013. gada ziņojumu, 148. un 149. lpp.). Pēdējos minētos rīkojumus, kas tika izskatīti apelācijas kārtībā, Tiesa atcēla. Pēc tam, kad lietas tika nosūtītas atpakaļ Vispārējai tiesai otrreizējai izskatīšanai, prasītāji no saviem pieteikumiem par pagaidu noregulējumu attiecās, kā rezultātā 2014. gada 8. aprīlī un 21. maijā lietas T-44/13 R un T-73/13 R no reģistra tika izslēgtas.

bija izveidojis kā atsevišķu vienību atsevišķu risku vadības nodalīšanai, un, otrkārt, uzdeva Itālijas iestādēm atgūt *Sace BT* piešķirto atbalstu EUR 78 miljonu apmērā.

2014. gada 13. jūnija rīkojumā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina, ka bija izpildīts ar *fumus boni juris* saistītais nosacījums, jo prasītājas bija pierādījušas, ka pamatlietā izvirzītais pamats, kas attiecās uz LESD 107. panta pārkāpumu, jo Komisija kļūdaini bija uzskatījusi, ka strīdīgie pasākumi ir piedēvējami Itālijas valstij, rada pamatotas šaubas saistībā ar apstrīdētā lēmuma likumību, un šīs šaubas pagaidu noregulējuma tiesvedībā nevar kļiedēt otra lietas dalībnieka apsvērumi. Komisija neapstrīdēja prasītāju argumentu, saskaņā ar kuru Komisija neesot ņēmusi vērā komerciālo un stratēģisko autonomiju, kāda piemīt *SACE*; Komisija pagaidu noregulējuma tiesvedībā par *fumus boni juris* savu nostāju nepauda. Ņemot vērā dispozivitātes principu, kas nozīmē, ka strīda dalībnieki brīvi nosaka strīda priekšmetu, pagaidu noregulējuma tiesnesis nevarēja neņemt vērā šo Komisijas procesuālo rīcību.

Attiecībā uz steidzamību prasītājam izdevās pierādīt, ka *Sace BT* būtu nodarīts nopietns un neatgriezenisks kaitējums, ja nebūtu izdots rīkojums par izpildes apturēšanu. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzsvēra, ka, pirmkārt, Komisija pati ir atzinusi, ka lēmuma par apgalvotā valsts atbalsta atgūšanu pilnīga izpilde – ja tā rezultātā būtu jālikvidē *Sace BT* pirms sprieduma pēc būtības pasludināšanas – pēdējai minētai radītu nopietnu un neatgriezenisku kaitējumu un, otrkārt, šī atbalsta kopējās summas atmaksas rezultātā *Sace BT* vairs neatbilstu Itālijas apdrošināšanas regulējumā izvirzītajām prasībām, un tā būtu jālikvidē kā apdrošināšanas sabiedrība.

Interesu izsvēršanas sakarā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atgādina, ka saistībā ar pienākumu atmaksāt nelikumīgi piešķirtu un par nesaderīgu ar iekšējo tirgu atzītu valsts atbalstu parasti Komisijas intereses prevalē pār atbalsta saņēmēja interesēm, taču otrajam minētajam ārkārtas apstākļos var tikt noteikti pagaidu pasākumi. Tā kā šajā lietā prasītājas pierādīja gan steidzamību, gan arī *fumus boni juris* esamību, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs tām atzina likumīgu interesi panākt lēmuma izpildes apturēšanu. Otrkārt, tā kā rakstveida process pamatlietā bija noslēdzies jau pirms vairākiem mēnešiem, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs secināja, ka Vispārējai tiesai savs spriedums ir jāpasludina visai drīz, jo runa ir par procesuāla rakstura ārkārtas apstākli, kuru var ņemt vērā interešu izsvēršanā. Tai pat laikā, ņemot vērā Savienības intereses par valsts atbalsta faktisku atgūšanu, no vienas puses, un prasītāju apgalvojumus, saskaņā ar kuriem *Sace BT* bija vajadzīga tikai tīriem aktīviem atbilstoša summa tās pastāvēšanai, no otras puses, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs piekrita tikai daļējai lēmuma izpildes apturēšanai.

Iepriekš minētais rīkojums *Vanbreda Risk & Benefits/Komisija* (EU:T:2014:1024) bija par uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā attiecībā uz nekustamā īpašuma apdrošināšanas publisko iepirkumu, ko Komisija publicēja 2013. gada augustā savā un vairāku Savienības iestāžu un aģentūru vārdā. Uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā mērķis bija aizstāt spēkā esošo līgumu, kas bija noslēgts ar konsorciju, kurā prasītāja, *Vanbreda Risk & Benefits*, bija brokere. 2014. gada 30. janvārī Komisija informēja prasītāju par tās piedāvājuma noraidīšanu, jo tā neesot piedāvājusi viszemāko cenu, un par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu *Marsh SA*, apdrošināšanas brokerim. Prasītāja cēla prasību, pirmkārt, par šī lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzību EUR 1 miliona apmērā un, otrkārt, iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lūdzot Vispārējās tiesas priekšsēdētāju noteikt apturēt apstrīdētā lēmuma izpildi. Ar 2014. gada 1. decembra rīkojumu Vispārējās tiesas priekšsēdētājs šo pieteikumu apmierināja.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs secināja, ka pastāv īpaši nopietns *fumus boni juris*. Viens no būtiskākajiem uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā nosacījumiem bija garantija, ka, iesniedzams kopīgu piedāvājumu, pretendents solidāri uzņemas visas partneru

saistības iepirkuma līguma izpildei. Taču sākotnējais *Marsh* piedāvājums šai prasībai neatbilda, jo apdrošināšanas sabiedrības, kas šo brokeri bija pilnvarējušas, uzņēmās tikai daļu no šīm līgumsaistībām, kuras tas piedāvāja izpildīt individuāli. Tas, ka vēlāk līguma parakstīšanas laikā, visas izraudzītās sabiedrības akceptēja solidaritātes klauzulu, bija saistīts ar *prima facie* prettiesisku piedāvājuma grozījumu, kas notika pēc piedāvājumu iesniegšanas, balstoties uz divpusēju saziņu starp Komisiju un *Marsh*. Pēc tam, kad viens no *Marsh* piedāvājumā atrodamajiem apdrošinātājiem bija izstājies, Komisija atļāva *Marsh* pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas līgumslēdzēju sarakstam pievienot divas jaunas apdrošināšanas sabiedrības, kurām pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un citu pretendentu piedāvājumu izslēgšanas netika pārbaudītas to ekonomiskās, finansiālās un tehniskās spējas. Vispārējās tiesas skatījumā tas pirmajā mirklī radīja nopietnas šaubas par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras likumību.

Attiecībā uz steidzamības nosacījumu Vispārējās tiesas priekšsēdētājs, atzīdams apgalvoto finansiālo zaudējumu būtiskumu, secināja, ka prasītāja nav pierādījusi šāda kaitējuma neatgriezeniskumu, jo saskaņā ar pastāvīgo judikatūru finansiālus zaudējumus parasti nevar uzskatīt par neatgriezeniskiem, jo tos var vēlāk kompensēt. It īpaši strīdos par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru noraidītajam pretendenta sistēmas izraisītu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar šiem īpašajiem strīdiem, ir ārkārtīgi grūti pierādīt, ka pastāv risks ciest neatgriezenisku kaitējumu. Šāds rezultāts, savukārt, varētu būt nesavienojams ar prasībām par efektīvu pagaidu aizsardzību publiskā iepirkuma jomā. Tādēļ Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka būtu jānosaka jauna pieeja, kas ir pielāgota šiem specifiskajiem strīdiem. Tādējādi, ja noraidītajam pretendenta izdodas pierādīt īpaši smaga *fumus boni juris* esamību, no šī pretendenta nevar prasīt, lai tas pierāda, ka tā pieteikuma par pagaidu noregulējumu noraidīšana varētu tam radīt neatgriezenisku kaitējumu, citādi pārmērīgi un nepamatoti tiktu apdraudēta efektīva tiesību aizsardzība tiesā, uz kuru tam ir tiesības saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu. Šāds *fumus boni juris* pastāv, ja tas atklāj pietiekami acīmredzamu un būtisku pārkāpumu, kura seku rašanās vai turpināšanās ir jānovērš cik vien iespējams ātri, ja vien galu galā to pieļauj attiecīgo interešu līdzsvarošana. Šajos ārkārtas apstākļos ar pierādījumu par tā kaitējuma būtiskumu, kas tiktu nodarīts, ja netiktu apturēta apstrīdētā lēmuma izpilde, pietiek, lai būtu izpildīts steidzamības nosacījums, ņemot vērā vajadzību novērst šāda rakstura pārkāpuma sekas. Šajā lietā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs secināja, ka pirmšķietami ir tikuši pieļauti būtiski pārkāpumi, kā rezultātā izvēlētais piedāvājums bija prettiesisks un Komisijas rīcība ir jāuzskata par pietiekami acīmredzamiem un būtiskiem Savienības tiesību pārkāpumiem, lai nepieļautu šo seku rašanos nākotnē.

Saistībā ar interešu izsvēršanu Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka viņš piekrit prasītājam un ka tās intereses nodrošināt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā arī Savienības finansiālo interešu aizsardzība un vajadzība novērst konstatētā pārkāpuma sekas prevalē pār Komisijas interesēm paturēt spēkā apstrīdēto lēmumu. Šajā ziņā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs noraidīja Komisijas argumentu, ka, apturot apstrīdētā lēmuma izpildi, iestātos katastrofālas sekas Savienības finanšu interešu kontekstā. Attiecībā uz risku, kas saistīts ar to, ka attiecīgās ēkas nebūs apdrošinātas, izrādījās, ka ir vairāki risinājumi tam, lai šīs ēkas varētu apdrošināt saskaņā ar tobrīd spēkā esošo līgumu.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs tādēļ uzskatīja, ka konkrētā gadījuma apstākļi prasa, lai tiktu apturēta apstrīdētā lēmuma izpilde. Savukārt, ņemot vērā maiņu pieejā un tiesiskās noteiktības principu, šī lēmuma izpildes apturēšana stājās spēkā tikai pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņa beigām ³¹.

³¹ Citi pieteikumi par pagaidu noregulējumu, kas tika iesniegti publisko iepirkumu jomā, tika noraidīti *fumus boni juris* neesamības dēļ, neizvērtējot nosacījumu par steidzamību (2014. gada 4. februāra rīkojums *Serco Belgium* u.c./Komisija (T-644/13 R, EU:T:2014:57); 2014. gada 5. decembra rīkojums *AF Steelcase/ITSB* (T-652/14 R, EU:T:2014:1026) un 2014. gada 8. decembra rīkojums *STC/Komisija* (T-355/14 R, EU:T:2014:1046)).

B – Vispārējās tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2014. gada 31. decembrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

palātu priekšsēdētāji *G. Berardis*, *M. Van der Woude*, *A. Dittrich*, *S. Papasavvas*, Vispārējās tiesas priekšsēdētāja vietnieks *H. Kanninen*; Vispārējās tiesas priekšsēdētājs *M. Jaeger*; palātas priekšsēdētāja *M. E. Martins Ribeiro*; palātu priekšsēdētāji *M. Prek*, *S. Frimodt Nielsen* un *D. Gratsias*.

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

tiesneši *E. Buttigieg* un *A. Popescu*; tiesneses *I. Labucka* un *I. Wiszniewska-Białicka*; tiesneši *F. Dehousse*, *N. J. Forwood* un *O. Czúcz*; tiesnese *I. Pelikánová*; tiesnesis *J. Schwarcz* un tiesnese *M. Kancheva*.

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

tiesneši *L. Madise*, *I. Ulloa Rubio* un *V. Kreuschitz*; tiesnese *V. Tomljenović*, tiesneši *C. Wetter*, *E. Bieliūnas*, *A. M. Collins* un *S. Gervasoni*; sekretārs *E. Coulon*.

1. Vispārējās tiesas locekļi

(Amatā stāšanās kārtībā)

Marc Jaeger [Marks Jēgers]

Dzimis 1954. gadā; Strasbūras Roberta Šūmana universitātes tiesību zinātņu diploms; studējis Eiropas Koledžā; uzņemts Luksemburgas Advokātu kolēģijā (1981); Luksemburgas Ģenerālprokurora birojā deleģēts tieslietu atašejs (1983); Luksemburgas rajona tiesas tiesnesis (1984); tiesneša palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1986–1996); *Institut Universitaire International de Luxembourg (IUIL)* prezidents; kopš 1996. gada 11. jūlija – Vispārējās tiesas tiesnesis; kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas priekšsēdētājs.

Heikki Kanninen [Heiki Kanninens]

Dzimis 1952. gadā; Helsinku Komercaugstskolas diploms un Helsinku Universitātes Juridiskās fakultātes diploms; Somijas Augstākās administratīvās tiesas referents; Komitejas par tiesiskās aizsardzības reformu valsts pārvaldē ģenerālsēkretārs; Augstākās administratīvās tiesas galvenais administrators; Administratīvo strīdu reformas komitejas ģenerālsēkretārs, Tieslietu ministrijas Likumdošanas direkcijas padomdevējs; EBTA tiesas sekretāra vietnieks; Eiropas Kopienų Tiesas tiesneša palīgs; Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis (1998–2005); Bēgļu prasību izskatīšanas komisijas loceklis; Somijas tiesu iestāžu attīstības komitejas priekšsēdētāja vietnieks; no 2005. gada 6. oktobra līdz 2009. gada 6. oktobrim – Civildienesta tiesas tiesnesis; kopš 2009. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis; kopš 2013. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

Nicholas James Forwood [Nikolass Džeimss Forvuds]

Dzimis 1948. gadā; Kembridžas Universitātes bakalaura diploms (BA) – 1969. gadā un maģistra diploms (MA) – 1973. gadā (mehānikas un tiesību zinātnēs); 1970. gadā uzņemts Anglijas Advokātu kolēģijā, vēlāk praktizē Londonā (1971–1999) un Briselē (1979–1999); 1981. gadā uzņemts Īrijas Advokātu kolēģijā; iecelts par *Queen's Counsel* 1987. gadā; *Middle Temple bencher* 1998. gadā; Anglijas un Velsas Advokātu kolēģijas pārstāvis Eiropas Savienības Advokatūru padomē (CCBE) un CCBE pastāvīgās pārstāvniecības Tiesā priekšsēdētājs (1995–1999); valdes loceklis *World Trade Law Association* un *European Maritime Law Organization* (1993–2002); kopš 1999. gada 15. decembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro [Marija Euhēnija Martinša di Nazarē Ribeiru]

Dzimusi 1956. gadā; studējusi Lisabonā, Briselē un Strasbūrā; *advogada* Portugālē un Briselē; neatkarīgā pētniece Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūtā; Tiesas Portugāles tiesneša Muitinju di Almeidas [*Moitinho de Almeida*] (1986–2000), vēlāk Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja B. Vesterdorfa [*B. Vesterdorf*] palīdzē (2000–2003); kopš 2003. gada 31. marta – Vispārējās tiesas tiesnese.

Franklin Dehousse [Franklins Deuss]

Dzimis 1959. gadā; diploms tiesību zinātnēs (Ljēžas Universitāte, 1981); aspirants (*Fonds national de la recherche scientifique*, 1985–1989); *Chambre des représentants* juriskonsults (1981–1990); tiesību zinātņu doktors (Strasbūras Universitāte, 1990); profesors Ljēžas un Strasbūras Universitātēs, Eiropas Koledžā, *Institut royal superieur de Defense*, *Montesquieu de Bordeaux* universitātē, Parīzes Universitātes *Michel Servet* koledžā, Namīras *Notre-Dame de la Paix* fakultātē; Ārlietu ministrijas speciālais pārstāvis (1995–1999); Karaliskā Starptautisko attiecību institūta (*Institut royal des relations internationales*) Eiropas studiju direktors (1998–2003); *Conseil d'Etat* (Valsts padome) *assesseur* (piesēdētājs) (2001–2003); padomnieks Eiropas Komisijā (1990–2003); *Observatoire Internet* loceklis (2001–2003); kopš 2003. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Ottó Czúcz [Oto Cūcs]

Dzimis 1946. gadā; Segedas Universitātes tiesību zinātņu doktors (1971); Darba ministrijas administrators (1971–1974); lektors un profesors (1974–1989), Tiesību zinātņu fakultātes dekāns (1989–1990), rektora vietnieks (1992–1997) Segedas Universitātē; advokāts; Nacionālās Pensiju apdrošināšanas prezidija loceklis; Eiropas Sociālā nodrošinājuma institūta viceprezidents (1998–2002); Starptautiskās Sociālā nodrošinājuma asociācijas Zinātniskās padomes loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Irena Wiszniewska-Bialecka [Iřēna Viřņevska Bjalecka]

Dzimusi 1947. gadā; ieguvusi Varšavas Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1965–1969); pētniece (lektore, docente, profesore) Polijas Zinātņu akadēmijas Juridisko zinātņu institūtā (1969–2004); pētniece Maksa Planka Ārvalstu un starptautisko patentu, autortiesību un konkurences tiesību institūtā Minhenē (Aleksandra fon Humbolta (AvH) fonda stipendija 1985–1986); advokāte (1992–2000); Augstākās administratīvās tiesas tiesnese (2001–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Irena Pelikánová [Iřēna Pelikānova]

Dzimusi 1949. gadā; tiesību zinātņu doktore, asistente ekonomikas tiesībās (līdz 1989. gadam), vēlāk zinātņu doktore, komerciesību profesore Kārļa universitātes Tiesību zinātņu fakultātē Prāgā (kopš 1993. gada); Vērtspapīru komisijas valdes locekle (1999–2002); advokāte; Čehijas Republikas valdības Likumdošanas padomes locekle (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Ingrida Labucka

Dzimusi 1963. gadā; Latvijas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1986); Iekšlietu ministrijas Rīgas pilsētas un Kirova rajona inspektore (1986–1989); Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesnese (1990–1994); advokāte (1994–1998 un no 1999. gada jūlija līdz 2000. gada maijam); tieslietu ministre (no 1998. gada novembra līdz 1999. gada jūlijam un no 2000. gada maija līdz 2002. gada oktobrim); Hāgas Starptautiskās šķīrējtiesas locekle (2001–2004); Saeimas deputāte (2002–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Savvas Papasavvas [Sava Papasavs]

Dzimis 1969. gadā; studijas Atēnu Universitātē (*Ptychion*, 1991); trešā līmeņa studijas Parīzes II universitātē (*DEA* publiskajās tiesībās, 1992) un *Aix-Marseille III* universitātē (tiesību zinātņu doktors, 1995); uzņemts Kipras Advokātu kolēģijā, Nikosijas Advokātu kolēģijas loceklis kopš 1993. gada; docents Kipras Universitātē (1997–2002), konstitucionālo tiesību docents kopš 2002. gada septembra; pētnieks Eiropas Publisko tiesību centrā (2001–2002); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Miro Prek [Miro Preks]

Dzimis 1965. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1989); uzņemts Advokātu kolēģijā (1994); veicis dažādus uzdevumus un funkcijas valsts pārvaldē, lielākoties valdības birojā, kas atbild par likumdošanu (Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību departamenta valsts sekretāra vietnieks un direktora vietnieks, departamenta direktors) un Eiropas lietu birojā (valsts sekretāra vietnieks); asociācijas līguma sarunu grupas (1994–1996) un iestāšanās Eiropas Savienībā sarunu grupas loceklis (1998–2003), atbildīgais par juridiskajiem jautājumiem; advokāts; atbildīgais par tiesību aktu pielāgošanas Eiropas tiesību aktiem un Eiropas integrācijas projektiem, lielākoties Rietumbalkānos; Eiropas Kopienų Tiesas nodaļas vadītājs (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Alfred Dittrich [Alfreds Dītrihs]

Dzimis 1950. gadā; studijas tiesību zinātnēs Erlangenē-Nirnbērgas Universitātē (1970–1975); *Rechtsreferendar* (jurists praktikants) Nirnbērgas Reģionālajā augstākajā tiesā (1975–1978); administrators Federālajā ekonomikas ministrijā (1978–1982); administrators Vācijas Federatīvās Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1982); administrators Federālajā ekonomikas ministrijā Kopienų un konkurences tiesību jautājumos (1983–1992); departamenta “Eiropas Savienības tiesības” vadītājs Tieslietu ministrijā (1992–2007); Vācijas delegācijas vadītājs Padomes darba grupā “Eiropas Kopienų Tiesa”; Federālās valdības pārstāvis daudzās lietās Eiropas Kopienų Tiesā; kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Sten Frimodt Nielsen [Stens Frimods Nilsens]

Dzimis 1963. gadā; Kopenhāgenas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1988); ierēdnis Ārlietu ministrijā (1988–1991); štata pasniedzējs starptautiskajās tiesībās un Eiropas tiesībās Kopenhāgenas Universitātē (1988–1991); vēstniecības sekretārs Dānijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Apvienoto Nāciju Organizācijā Ņujorkā (1991–1994); ierēdnis Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā (1994–1995); asociētais profesors Kopenhāgenas Universitātē (1995); premjerministra padomnieks, vēlāk – premjerministra galvenais padomnieks (1995–1998); ministrs padomnieks Dānijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā (1998–2001); premjerministra īpašais padomnieks juridiskajos jautājumos (2001–2002); departamenta vadītājs un juriskonsults Premjerministra dienestā (no 2002. gada marta līdz 2004. gada jūlijam); valsts sekretāra vietnieks un premjerministra juriskonsults (no 2004. gada augusta līdz 2007. gada augustam); kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Juraj Schwarcz [Jurajs Švarcs]

Dzimis 1952. gadā; tiesību zinātņu doktors (Comenius universitāte Bratislavā, 1979); uzņēmuma juriskonsults (1975–1990); par Košices Municipālās tiesas komercreģistru atbildīgais sekretārs (1991); Košices Municipālās tiesas tiesnesis (no 1992. gada janvāra līdz oktobrim); Košices apgabaltiesas tiesnesis un palātas priekšsēdētājs (no 1992. gada novembra līdz 2009. gadam); Slovākijas Republikas Augstākās tiesas Komerctiesību palātas norīkotais tiesnesis (no 2004. gada oktobra līdz 2005. gada septembrim); Košices apgabaltiesas Komerctiesību kolēģijas priekšsēdētājs (no 2005. gada oktobra līdz 2009. gada septembrim); Košices P. J. Šafarik universitātes Komerctiesību un ekonomisko tiesību departamenta ārštata loceklis (1997–2009); Tieslietu akadēmijas mācībspēku ārštata loceklis (2005–2009); kopš 2009. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Marc van der Woude [Marks van der Vaude]

Dzimis 1960. gadā; tiesību zinātņu grāds (Groningenas Universitāte, 1983); studijas Eiropas Koledžā (1983–1984); asistents Eiropas Koledžā (1984–1986); lektors Leidenas Universitātē (1986–1987); ziņotājs Eiropas Kopienų Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā (1987–1989); tiesneša palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1989–1992); politikas koordinators Eiropas Kopienų Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā (1992–1993); Eiropas Kopienų Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1993–1995); kopš 1995. gada – advokāts Briseles Advokātu kolēģijā; kopš 2000. gada – profesors Roterdamas Erasma universitātē; vairāku publikāciju autors; kopš 2010. gada 13. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Dimitrios Gratsias [Dimitrijs Gracijs]

Dzimis 1957. gadā; Atēnu Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1980); *Université de Paris, I Panthéon Sorbonne*, padziļinātu publisko tiesību studiju diploms (1981); Universitātes Kopienų un Eiropas studiju centra sertifikāts (*Université de Paris I*) (1982); Valsts padomes *auditeur* (1985–1992); Valsts padomes *maître des requêtes* (1992–2005); Eiropas Kopienų Tiesas locekļa palīgs (1994–1996); Grieķijas Augstākās speciālās tiesas pastāvīgais loceklis (1998. un 1999. gads); Valsts padomes padomdevējs (2005); Speciālās tiesas, kas izskata lietas pret tiesnešiem, loceklis (2006); Augstākās administratīvo lietu valsts padomes loceklis (2008); administratīvo tiesu inspektors (2009–2010); kopš 2010. gada 25. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Andrei Popescu [Andrejs Popesku]

Dzimis 1948. gadā; Bukarestes Universitātes tiesību maģistrs (1971); starptautisko darba tiesību un Eiropas sociālo tiesību pēcdiploma studijas Ženēvas Universitātē (1973–1974); Bukarestes Universitātes tiesību doktors (1980); asistents praktikants (1971–1973), asistents (1974–1985) un vēlāk – darba tiesību lektors Bukarestes Universitātē (1985–1990); Zinātniskās pētniecības institūta galvenais pētnieks darba un sociālās aizsardzības jomā (1990–1991); Darba un sociālās aizsardzības ministrijas ģenerāldirektora vietnieks (1991–1992) un vēlāk – direktors (1992–1996); Bukarestes Valsts politisko zinātņu un administrācijas skolas lektors (1997) un vēlāk – profesors (2000); Eiropas Integrācijas ministrijas valsts sekretārs (2001–2005); Rumānijas Likumdošanas padomes departamenta vadītājs (1996–2001 un 2005–2009); Rumānijas Eiropas tiesību žurnāla [*Revista Romană de Drept European*] dibinātājs un direktors; Rumānijas Eiropas tiesību biedrības prezidents (2009–2010); Rumānijas valdības pārstāvis Eiropas Savienības tiesās (2009–2010); kopš 2010. gada 26. novembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Mariyana Kancheva [Marijana Kančeva]

Dzimusi 1958. gadā; Sofijas Universitātes tiesību zinātņu diploms (1979–1984); Eiropas tiesību maģistre Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūtā (2008–2009); specializējusies ekonomikas un intelektuālā īpašuma tiesību jomā; Sofijas apgabaltiesas tiesnese prakticante (1985–1986); juriskonsulte (1986–1988); Sofijas Advokātu kolēģijas locekle (1988–1992); Ārlietu ministrijas Diplomātiskā dienesta biroja ģenerāldirektore (1992–1994); advokātes prakse Sofijā (1994–2011) un Briselē (2007–2011); komercstrīdu šķīrējtiesnese Sofijā; piedalījusies dažādu tiesību aktu izstrādē kā Bulgārijas parlamenta juriskonsulte; kopš 2011. gada 19. septembra – Vispārējās tiesas tiesnese.

Guido Berardis [Gvido Berardis]

Dzimis 1950. gadā; maģistra grāds tiesību zinātnēs (Romas universitāte, *La Sapienza*, 1973), Eiropas Koledžas Eiropas studiju diploms (Brige, 1974–1975); Eiropas Kopienų Komisijas ierēdnis (Lauksaimniecības ģenerāldirektorāta “Starptautisko lietu” direktorāts, 1975–1976); Eiropas Kopienų Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1976–1991 un 1994–1995); Eiropas Kopienų Komisijas Juridiskā dienesta pārstāvis Luksemburgā (1990–1991); Eiropas Kopienų Tiesas tiesneša G. F. Mančīni [*G. F. Mancini*] palīgs (1991–1994); Eiropas Kopienų Komisijas komisāru M. Monti (1995–1997) un F. Bolkešteinā juriskonsults (2000–2002); Eiropas Kopienų Komisijas Iekšējā tirgus ģenerāldirektorāta Publiskā iepirkuma politikas direktorāta direktors (2002–2003), Pakalpojumu, intelektuālā un industriālā īpašuma, plašsaziņas līdzekļu un datu aizsardzības direktorāta direktors (2003–2005) un Pakalpojumu direktorāta direktors (2005–2011); Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta vecākais juriskonsults un Tiesiskuma, brīvības un drošības, civiltiesību un krimināltiesību nodaļas direktors (2011–2012); kopš 2012. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Eugène Buttigieg [Eižens Butidžidžs]

Dzimis 1961. gadā; Maltas Universitātes tiesību zinātņu doktors; Eiropas tiesību maģistrs (Ekseteras Universitāte); konkurences tiesību doktors (Londonas Universitāte); Tieslietu ministrijas jurists (1987–1990); Ārlietu ministrijas galvenais jurists (1990–1994); Autortiesību komisijas (*Copyright Board*) loceklis (1994–2005); Tieslietu un iekšlietu ministrijas jurists revidents (2001–2002); Maltas Resursu pārvaldes (*Malta Resources Authority*) administrators (2001–2009); Eiropas tiesību konsultants (kopš 1994. gada); Finanšu, ekonomikas un ieguldījumu ministrijas padomnieks konkurences un patērētāju tiesību jautājumos (2000–2010); Ministru prezidenta padomnieks konkurences un patērētāju tiesību jautājumos (2010–2011); Maltas Konkurences un patērētāju padomes (*Malta Competition and Consumer Affairs Authority*) konsultants (2012); Maltas Universitātes lektors (1994–2001), docētājs (2001–2006), vēlāk – asociētais profesors (kopš 2007. gada) un Žana Monē [*Jean Monnet*] profesūras Eiropas tiesībās profesors (kopš 2009. gada); Eiropas tiesību Maltas asociācijas (*Maltese Association for European Law*) līdzdibinātājs un viceprezidents; kopš 2012. gada 8. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Carl Wetter [Karls Veters]

Dzimis 1949. gadā; Upsalas Universitātes diploms ekonomikā (*Bachelor of Arts*, 1974) un tiesību zinātnēs (*Master of Laws*, 1977); administrators Ārlietu ministrijā (1977); Zviedrijas Advokātu kolēģijas loceklis (kopš 1983. gada); Zviedrijas Starptautiskās tirdzniecības palātas (STP) Konkurences tiesību darba grupas loceklis; konkurences tiesību lektors (Lundas un Stokholmas universitātēs); vairāku publikāciju autors; kopš 2013. gada 18. marta – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Vesna Tomljenović [Vesna Tomljenoviča]

Dzimusi 1956. gadā; ieguvusi diplomu Rijekas Universitātē (maģistra grāds 1979. gadā) un Zagrebas Universitātē (LL.M. 1984. gadā; tiesību zinātņu doktora grāds 1996. gadā); profesora palīdzē (1980–1998), asociētā profesore (2003–2009) un profesore (2009–2013) Rijekas Universitātes Juridiskajā fakultātē; profesora palīdzē Rijekas Universitātes Ekonomikas fakultātē (1990–2013); Horvātijas Salīdzinošo tiesību asociācijas priekšsēdētāja (2006–2013); kopš 2013. gada 4. jūlija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Egidijus Bieliūnas [Egidijs Bieļūns]

Dzimis 1950. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Viļņas Universitātē (1973); tiesību zinātņu doktors (1978), asistents, lektors, pēc tam docents Viļņas Universitātes Juridiskajā fakultātē (1977–1992); Lietuvas Republikas Parlamenta Juridiskā departamenta konsultants (1990–1992); padomnieks Lietuvas vēstniecībā Beļģijā (1992–1994); padomnieks Lietuvas vēstniecībā Francijā (1994–1996); Eiropas Cilvēktiesību komisijas loceklis (1996–1999); Lietuvas Augstākās tiesas tiesnesis (1999–2011); Viļņas Universitātes Krimināltiesību katedras docents (2003–2013); Lietuvas Republikas pārstāvis *Eurojust* Apvienotajā uzraudzības iestādē (2004–2011); Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2011–2013); kopš 2013. gada 16. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Viktor Kreuschitz [Viktors Kreišics]

Dzimis 1952. gadā; doktora grāds tiesību zinātnēs Vīnes Universitātē (1981); Federālās kancelejas Konstitucionālo lietu dienesta ierēdnis (1981–1997); Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta padomnieks (1997–2013); kopš 2013. gada 16. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Anthony Michael Collins [Entonijs Maikls Kolinss]

Dzimis 1960. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs *Trinity College Dublin* (1984) un *Honourable Society of the King's Inns Dublin* diplomu (*barrister* – 1986. gadā un *becher* – kopš 2013. gada); *barrister* (1986–1990 un 1997–2003) un vēlāk – *Senior Counsel* Īrijas advokatūrā (2003–2013); tiesneša palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1990–1997); *Irish Centre for European Law (ICEL, Trinity College, Dublina)* direktors (1997–2000) un joprojām ir tā valdes loceklis; *Council of European National Youth Committees (CENYC)* priekšsēdētāja vietnieks (1979–1981); Eiropas skolu audzēkņu apvienību koordinācijas biroja (*OBESSU*) ģenerālsēkretārs (1977–1984); *Irish Union of School Students (IUSS)* ģenerālsēkretārs (1977–1979); *Union of Students in Ireland (USI)* starptautiskais priekšsēdētāja vietnieks (1982–1983); Eiropas Savienības Advokatūru padomes (*CCBE*) pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienības Tiesā un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (*EBTA*) tiesas loceklis (2006–2013); kopš 2013. gada 16. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Ignacio Ulloa Rubio [Ignasio Uljoa Rubio]

Dzimis 1967. gadā; ar izcilību iegūts diploms tiesību zinātnēs (1985–1990) un doktorantūras studijas *Universidad Complutense* (Madrīdē) (1990–1993); Heronas prokurors (2000–2003); Koalīcijas pagaidu pārvaldes padomnieks tiesiskuma un cilvēktiesību jautājumos (Bagdāde, Irāka) (2003–2004); pirmās instances tiesas tiesnesis civiltiesību jautājumos un izmeklēšanas tiesnesis (2003–2007), pēc tam – vecākais tiesnesis (Herona, 2008); Eiropas Savienības Padomes Integrētās tiesiskuma misijas Irākā (*EUJUST LEX*) vadītāja vietnieks (2005–2006); Spānijas Konstitucionālās tiesas juriskonsults (2006–2011 un 2013); valsts sekretārs drošības jautājumos (2012–2013); Eiropas Savienības Padomes civilais eksperts jautājumos par tiesiskumu un drošības sektora reformu (2005–2011); Eiropas Komisijas neatkarīgais eksperts jautājumos par pamattiesībām un kriminālprocesa tiesībām (2011–2013); lektors un vairāku publikāciju autors; kopš 2013. gada 16. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Stéphane Gervasoni [Stefans Žervazoni]

Dzimis 1967. gadā; ieguvis Grenobles Politisko zinātņu institūta (*Institut d'études politiques de Grenoble*) diplomu (1988) un Valsts administrācijas skolas diplomu (1993); Valsts padomes *auditeur* (ziņotājs Strīdu izskatīšanas nodaļā, 1993–1997, un Sociālo jautājumu nodaļas loceklis, 1996–1997); Valsts Padomes *maître des requêtes* (1996–2008); Parīzes Politisko zinātņu institūta docents (1993–1995); valdības komisārs Īpašajā pensiju pārsūdzības komisijā (1994–1996); Civildienesta ministrijas un Parīzes pilsētas juriskonsults (1995–1997); Jonas [Yonne] departamenta prefektūras ģenerālsēkretārs, Oksēras [Auxerre] apgabala apakšprefekts (1997–1999); Savoijas [Savoie] departamenta prefektūras ģenerālsēkretārs, Šamberi [Chambéry] apgabala apakšprefekts (1999–2001); tiesneša palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (2001–2005); NATO Sūdzību izskatīšanas komisijas pilntiesīgais loceklis (2001–2005); Eiropas Savienības Civildienesta tiesas tiesnesis (2005–2011, no 2008. līdz 2011. gadam – palātas priekšsēdētājs); *Conseiller d'État*, strīdu izskatīšanas nodaļas 8. palātas priekšsēdētāja vietnieks (2011–2013); Eiropas Kosmosa aģentūras Sūdzību izskatīšanas komisijas loceklis (2011–2013); kopš 2013. gada 16. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Lauri Madise [Lauri Madise]

Dzimis 1974. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs (Tartu un Puatjē universitātēs); tieslietu ministra padomnieks (1995–1999); Igaunijas Parlamenta Konstitucionālās komisijas sekretariāta vadītājs (1999–2000); Tallinas Apelācijas tiesas tiesnesis (kopš 2002. gada); tiesnešu eksaminācijas komisijas loceklis (kopš 2005. gada); dalība konstitucionālo un administratīvo tiesību aktu izstrādē; kopš 2013. gada 23. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Emmanuel Coulon [Emanuels Kulons]

Dzimis 1968. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Pantheon-Assas* universitāte, Parīze); pārvaldības studijas (*Paris-Dauphine* universitāte); Eiropas Koledža (1992); iestājekšāmens Parīzes Advokātu apmācību reģionālajā centrā; Briseles Advokātu kolēģijas advokāta apliecība; advokāta darbība Briselē; Eiropas Kopienų Komisijas vispārējā konkursa laureāts; tiesneša palīgs Pirmās instances tiesā (priekšsēdētāja A. Sadžo [A. Saggio] palīgs (1996–1998), priekšsēdētāja B. Vesterdorfa [B. Vesterdorf] palīgs (1998–2002); Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja kabineta vadītājs (2003–2005); kopš 2005. gada 6. oktobra – Vispārējās tiesas sekretārs.

2. Izmaiņas Vispārējās tiesas sastāvā 2014. gadā

Izmaiņas Vispārējās tiesas palātu sastāvā 2014. gadā nav notikušas.

3. Protokolārā kārtība

No 2014. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 31. decembrim

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
H. KANNINEN, priekšsēdētāja vietnieks
M. E. MARTINS RIBEIRO, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
M. PREK, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
S. FRIMODT NIELSEN, palātas priekšsēdētājs
M. VAN DER WOUDE, palātas priekšsēdētājs
D. GRATSIAS, palātas priekšsēdētājs
G. BERARDIS, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, tiesnesis
F. DEHOUSSE, tiesnesis
O. CZÚCZ, tiesnesis
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tiesnese
I. PELIKÁNOVÁ, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
J. SCHWARCZ, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese
E. BUTTIGIEG, tiesnesis
C. WETTER, tiesnesis
V. TOMLJENOVÍČ, tiesnese
E. BIELIŪNAS, tiesnesis
V. KREUSCHITZ, tiesnesis
A. COLLINS, tiesnesis
I. ULLOA RUBIO, tiesnesis
S. GERVASONI, tiesnesis
L. MADISE, tiesnesis

E. COULON, sekretārs

4. Bijušie Vispārējās tiesas locekļi

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), priekšsēdētājs (1989–1995)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), priekšsēdētājs (1995–1998)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), priekšsēdētājs (1998–2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Azizi Josef (1995–2013)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Cremona Ena (2004–2012)
Vadapalas Vilenas (2004–2013)
Jürimäe Küllike (2004–2013)
Moavero Milanesi Enzo (2006–2011)
Wahl Nils (2006–2012)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)
Soldevila Fragozo Santiago (2007–2013)
Truchot Laurent (2007–2013)
O'Higgins Kevin (2008–2013)

Priekšsēdētāji

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)

Saggio Antonio (1995–1998)

Vesterdorf Bo (1998–2007)

Sekretārs

Jung Hans (1989–2005)

C – Vispārējās tiesas darbības statistika

Vispārējās tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)

Ierosinātās lietas

2. Tiesvedību veidi (2010–2014)
3. Prasību veidi (2010–2014)
4. Prasību joma (2010–2014)

Pabeigtās lietas

5. Tiesvedību veidi (2010–2014)
6. Prasību joma (2014)
7. Prasību joma (2010–2014) (spriedumi un rīkojumi)
8. Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)
9. Tiesvedības ilgums mēnešos (2010–2014) (spriedumi un rīkojumi)

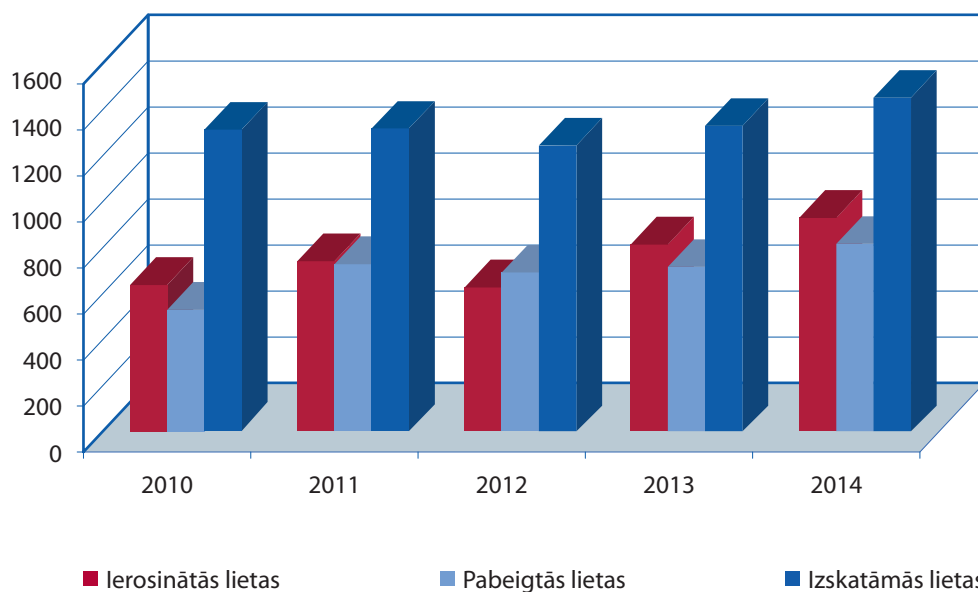
Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās

10. Tiesvedību veidi (2010–2014)
11. Prasību joma (2010–2014)
12. Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)

Dažādi

13. Pagaidu noregulējums (2010–2014)
14. Paātrinātā tiesvedība (2010–2014)
15. Vispārējās tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1990–2014)
16. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2010–2014)
17. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2014) (spriedumi un rīkojumi)
18. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2010–2014) (spriedumi un rīkojumi)
19. Vispārējās tendences (1989–2014) (ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas)

1. *Vispārējās tiesas vispārējā darbība – lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)*¹²

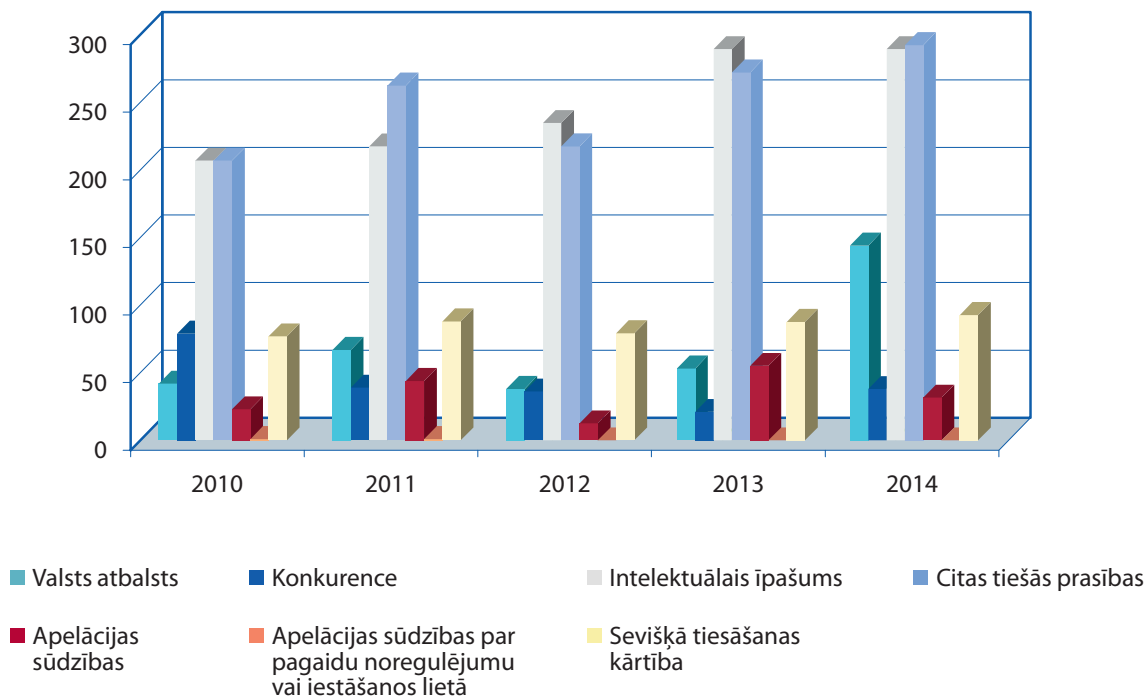
	2010	2011	2012	2013	2014
Ierosinātās lietas	636	722	617	790	912
Pabeigtās lietas	527	714	688	702	814
Izskatāmās lietas	1300	1308	1237	1325	1423

¹ Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās ir ņemta vērā sevišķā tiesāšanas kārtība.

Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīti: protests par spriedumu (Tiesas statūtu 41. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 122. pants), trešās personas protests (Tiesas statūtu 42. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 123. pants), sprieduma pārskatīšana (Tiesas statūtu 44. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 125. pants), sprieduma interpretēšana (Tiesas statūtu 43. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 129. pants), tiesāšanās izdevumu noteikšana (Vispārējās tiesas Reglamenta 92. pants), juridiskā palīdzība (Vispārējās tiesas Reglamenta 96. pants) un sprieduma labošana (Vispārējās tiesas Reglamenta 84. pants).

² Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās nav ņemtas vērā tiesvedības par pagaidu noregulējumu.

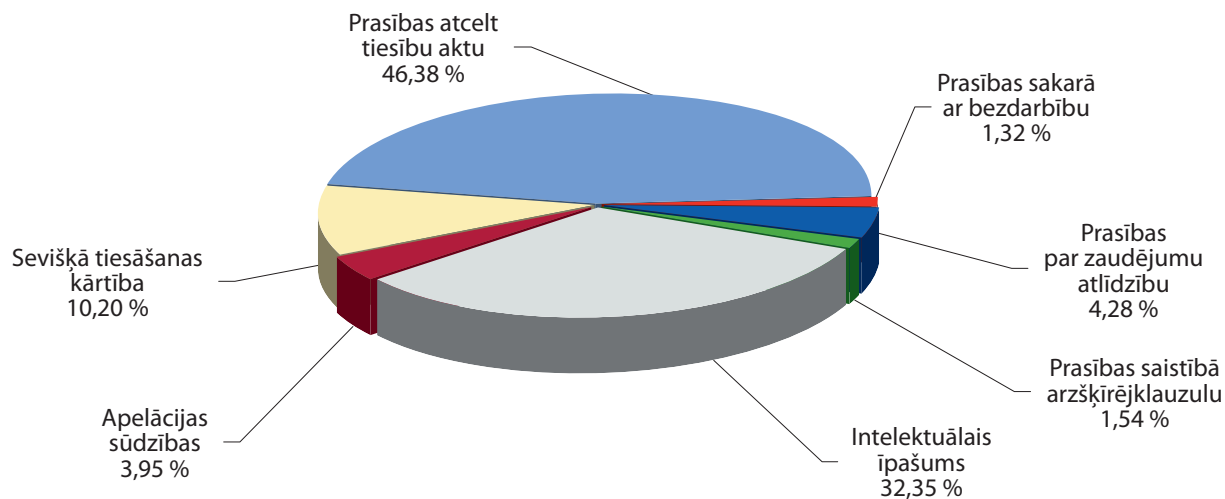
2. Ierosinātās lietas – Tiesvedību veidi (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Valsts atbalsts	42	67	36	54	148
Konkurence	79	39	34	23	41
Intelektuālais īpašums	207	219	238	293	295
Citas tiešās prasības	207	264	220	275	299
Apelācijas sūdzības	23	44	10	57	36
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1	1		
Sevišķā tiesāšanas kārtība	77	88	78	88	93
Kopā	636	722	617	790	912

3. Ierosinātās lietas – Prasību veidi (2010–2014)

Sadalījums 2014. gadā

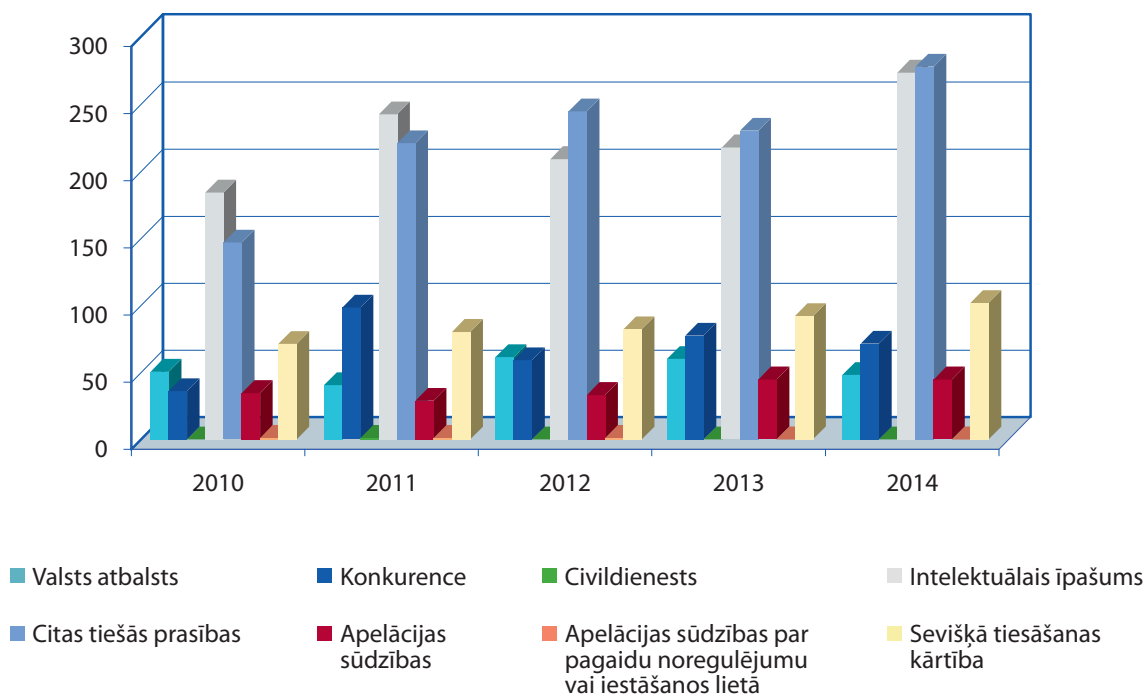

	2010	2011	2012	2013	2014
Prasības atcelt tiesību aktu	304	341	257	319	423
Prasības sakarā ar bezdarbību	7	8	8	12	12
Prasības par zaudējumu atlīdzību	8	16	17	15	39
Prasības saistībā ar šķīrējklauzulu	9	5	8	6	14
Intelektuālais īpašums	207	219	238	293	295
Apelācijas sūdzības	23	44	10	57	36
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1	1		
Sevišķā tiesāšanas kārtība	77	88	78	88	93
Kopā	636	722	617	790	912

4. Ierosinātās lietas – Prasību joma (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija				1	
Brīvība veikt uzņēmējdarbību					1
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa		1		6	1
Eiropas komunikāciju tīkli				3	
Eiropas Savienības ārējā darbība	1	2	1		3
Ekonomikas un monetārā politika	4	4	3	15	4
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	24	3	4	3	3
Enerģija		1		1	3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)			1		5
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	21	93	59	41	68
Institucionālās tiesības	17	44	41	44	67
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	207	219	238	294	295
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		2	1	2	
Jaunu valstu pievienošanās				1	
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	8	3	2	12	3
Konkurence	79	39	34	23	41
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1			2	
Kopējā zivsaimniecības politika	19	3		3	3
Kultūra				1	
Lauksaimniecība	24	22	11	27	15
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums				1	
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	4	10	6	1	7
Nodarbinātība				2	
Nodokļi	1	1	1	1	1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	1		1		1
Patērētāju tiesību aizsardzība				1	1
Personu brīva pārvietošanās	1				
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	3	4	3	5	2
Pieklūve dokumentiem	19	21	18	20	17
Preču brīva aprīte				1	
Publiskie iepirkumi	15	18	23	15	17
Rūpniecības politika					2
Sabiedrības veselība	4	2	12	5	11
Sabiedrību tiesības					1
Savienības pilsonība					1
Šķēršļklauzula	9	5	8	6	14
Sociālā politika	4	5	1		
Tiesību aktu tuvināšana				13	
Tirdzniecības politika	9	11	20	23	31
Transports	1	1		5	1
Tūrisms				2	
Valsts atbalsts	42	67	36	54	148
Vide	15	6	3	11	10
Kopā EK līgums/LESD	533	587	527	645	777
Kopā EAEK līgums	1				
Civildienesta noteikumi	25	47	12	57	42
Sevišķā tiesāšanas kārtība	77	88	78	88	93
PAVISAM KOPĀ	636	722	617	790	912

5. Pabeigtās lietas – Tiesvedību veidi (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Valsts atbalsts	50	41	63	60	51
Konkurence	38	100	61	75	72
Civildienests		1			
Intelaktuālais īpašums	180	240	210	217	275
Citas tiesās prasības	149	222	240	226	279
Apelācijas sūdzības	37	29	32	39	42
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1	1		
Sevišķā tiesāšanas kārtība	72	80	81	85	95
Kopā	527	714	688	702	814

6. Pabeigtās lietas – Prasību joma (2014)

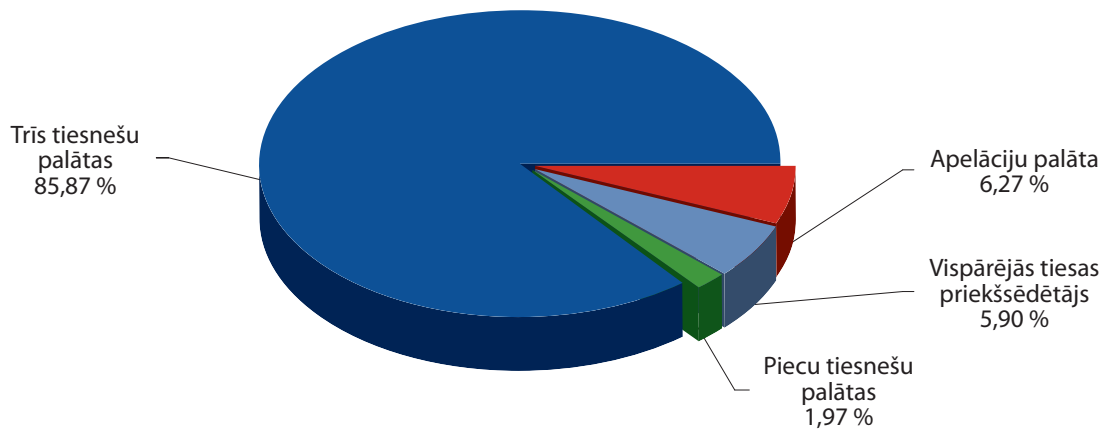
	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija		1	1
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa		1	1
Eiropas komunikāciju tīkli		1	1
Ekonomikas un monetārā politika		13	13
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	1		1
Enerģija		3	3
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	38	30	68
Institucionālās tiesības	6	27	33
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	207	68	275
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	2		2
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	1	2	3
Konkurence	54	18	72
Kopējā ārpolitika un drošības politika		2	2
Kopējā zivsaimniecības politika	12	3	15
Lauksaimniecība	8	7	15
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs		6	6
Nodokļi		2	2
Pakalpojumu sniegšanas brīvība		1	1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos		1	1
Piekļuve dokumentiem	8	15	23
Publiskie iepirkumi	16	2	18
Sabiedrības veselība	4	6	10
Savienības pilsonība		1	1
Šķīrējklauzula	5	5	10
Tiesību aktu tuvināšana		13	13
Tirdzniecības politika	8	10	18
Transports	1	2	3
Tūrisms	1		1
Valsts atbalsts	30	21	51
Vide	5	5	10
Kopā EK līgums/LESD	407	266	673
Civildienesta noteikumi	21	25	46
Sevišķā tiesāšanas kārtība		95	95
PAVISAM KOPĀ	428	386	814

7. *Pabeigtās lietas – Prasību joma (2010–2014)* (spriedumi un rīkojumi)

	2010	2011	2012	2013	2014
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija					1
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa			2	7	1
Eiropas komunikāciju tīkli					1
Eiropas Savienības ārējā darbība	4	5		2	
Ekonomikas un monetārā politika	2	3	2	1	13
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	2	9	12	14	1
Enerģija	2			1	3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)			2		
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	10	32	42	40	68
Institucionālās tiesības	26	36	41	35	33
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	180	240	210	218	275
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1	1	1	1	2
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)		4	1	6	3
Konkurence	38	100	61	75	72
Kopējā ārpolitika un drošības politika					2
Kopējā zivsaimniecības politika		5	9	2	15
Lauksaimniecība	16	26	32	16	15
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums				1	
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	4	1	6	9	6
Nodarbinātība				2	
Nodokļi	1		2		2
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	2	3	2		1
Patērētāju tiesību aizsardzība	2	1			
Personu brīva pārvietošanās		2	1		
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	3	5	3	4	1
Piekluve dokumentiem	21	23	21	19	23
Preču brīva aprīte				1	
Publiskie iepirkumi	16	15	24	21	18
Sabiedrības veselība	2	3	2	4	10
Sabiedrību tiesības	1				
Savienības pilsonība					1
Šķēršļklauzula	12	6	11	8	10
Sociālā politika	6	5	1	4	
Tiesību aktu tuvināšana					13
Tirdzniecības politika	8	10	14	19	18
Transports	2	1	1		3
Tūrisms				1	1
Valsts atbalsts	50	41	63	59	51
Vide	6	22	8	6	10
Kopā EK līgums/LESD	417	599	574	576	673
Kopā EOTK līgums				1	
Kopā EAEK līgums		1			
Civildienesta noteikumi	38	34	33	40	46
Sevišķā tiesāšanas kārtība	72	80	81	85	95
PAVISAM KOPĀ	527	714	688	702	814

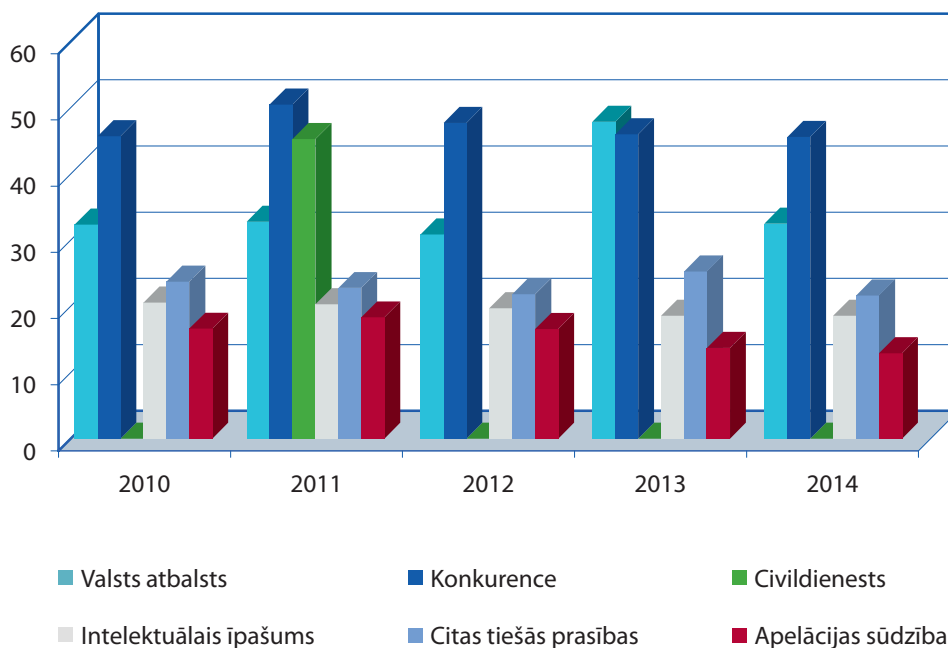
8. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)

Sadalījums 2014. gadā

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Virspalāta		2	2												
Apelāciju palāta	22	15	37	15	14	29	17	20	37	13	45	58	21	30	51
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs		54	54		56	56		50	50		40	40		48	48
Piecu tiesnešu palātas	8		8	19	6	25	9		9	7	1	8	9	7	16
Trīs tiesnešu palātas	255	168	423	359	245	604	328	264	592	378	218	596	398	301	699
Tiesnesis vienpersoniski	3		3												
Kopā	288	239	527	393	321	714	354	334	688	398	304	702	428	386	814

9. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2010–2014)*¹ (spriedumi un rīkojumi)

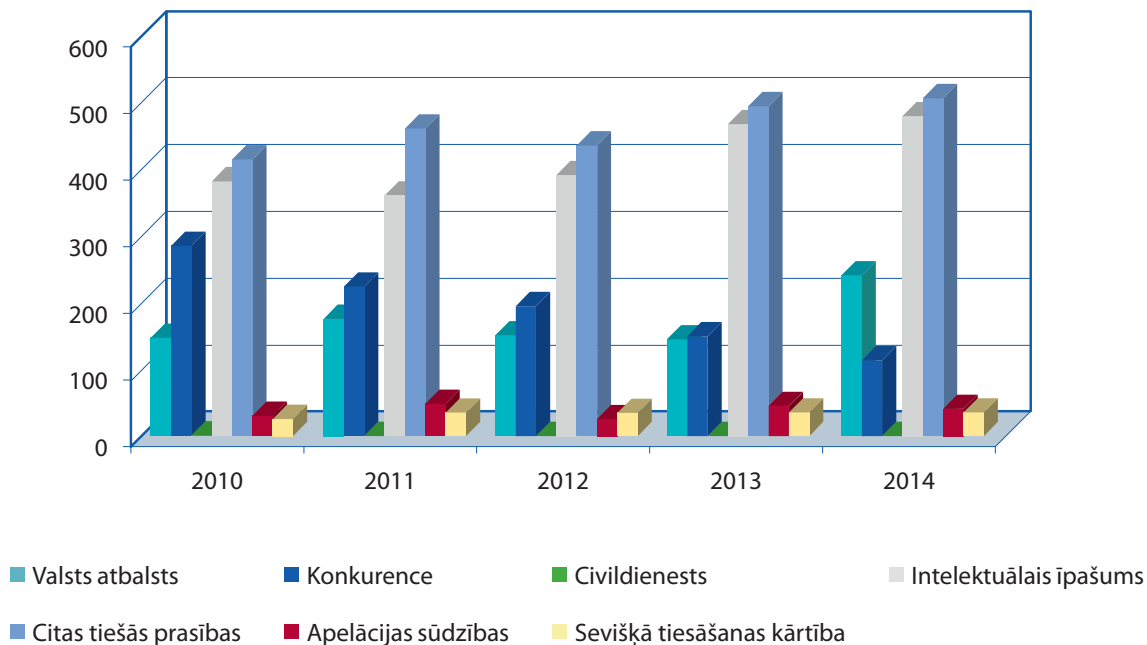

	2010	2011	2012	2013	2014
Valsts atbalsts	32,4	32,8	31,5	48,1	32,5
Konkurence	45,7	50,5	48,4	46,4	45,8
Civildienests		45,3			
Intelektuālais īpašums	20,6	20,3	20,3	18,7	18,7
Citas tiešās prasības	23,7	22,8	22,2	24,9	22,1
Apelācijas sūdzības	16,6	18,3	16,8	13,9	12,8

¹ Vidējā tiesvedības ilguma aprēķinā nav iekļautas lietas, kurās pieņemts starp nolēmums; sevišķā tiesāšanas kārtība; apelācijas par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

10. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Tiesvedību veidi (2010–2014)

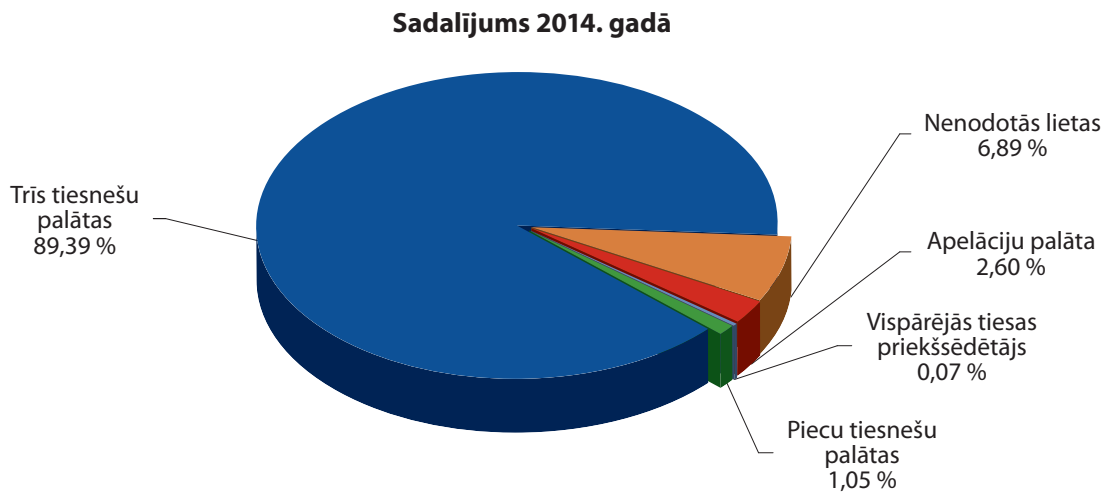

	2010	2011	2012	2013	2014
Valsts atbalsts	153	179	152	146	243
Konkurence	288	227	200	148	117
Civildienests	1				
Intelektuālais īpašums	382	361	389	465	485
Citas tiesās prasības	416	458	438	487	507
Apelācijas sūdzības	32	47	25	43	37
Sevišķā tiesāšanas kārtība	28	36	33	36	34
Kopā	1300	1308	1237	1325	1423

11. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Prasību joma (2010–2014)

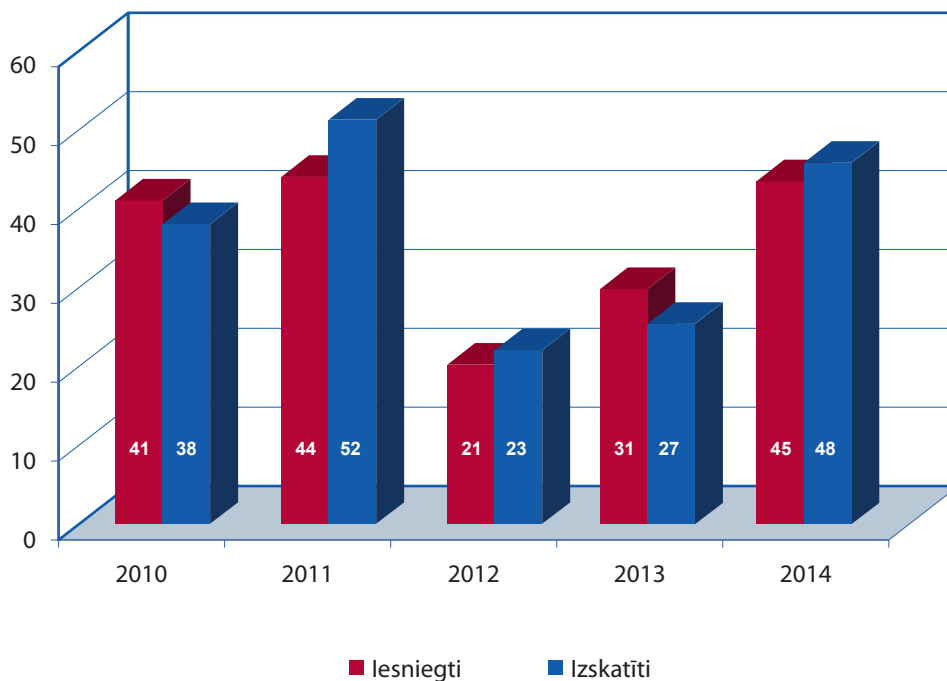
	2010	2011	2012	2013	2014
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija				1	
Brīvība veikt uzņēmējdarbību					1
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	2	3	1		
Eiropas komunikāciju tīkli				3	2
Eiropas Savienības ārējā darbība	5	2	3	1	4
Ekonomikas un monetārā politika	2	3	4	18	9
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	38	32	24	13	15
Enerģija		1	1	1	1
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)	2	2	1	1	6
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	28	89	106	107	107
Institucionālās tiesības	33	41	41	50	84
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	382	361	389	465	485
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		1	1	2	
Jaunu valstu pievienošanās				1	1
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	8	7	8	14	14
Konkurence	288	227	200	148	117
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1	1	1	3	1
Kopējā zivsaimniecības politika	27	25	16	17	5
Kultūra				1	1
Lauksaimniecība	65	61	40	51	51
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	6	15	15	7	8
Nodokļi		1		1	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	4	1			
Patērētāju tiesību aizsardzība	1			1	2
Personu brīva pārvietošanās	3	1			
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	8	7	7	8	9
Piekļuve dokumentiem	42	40	37	38	32
Publiskie iepirkumi	40	43	42	36	35
Rūpniecības politika					2
Sabiedrības veselība	6	5	15	16	17
Sabiedrību tiesības					1
Šķīrējklauzula	19	18	15	13	17
Sociālā politika	4	4	4		
Tiesību aktu tuvināšana				13	
Tirdzniecības politika	34	35	41	45	58
Transports	1	1		5	3
Tūrisms				1	
Valsts atbalsts	152	178	151	146	243
Vide	34	18	13	18	18
Kopā EK līgums/LESD	1235	1223	1176	1245	1349
Kopā EOTK līgums	1	1	1		
Kopā EAEK līgums	1				
Civildienesta noteikumi	35	48	27	44	40
Sevišķā tiesāšanas kārtība	28	36	33	36	34
PAVISAM KOPĀ	1300	1308	1237	1325	1423

12. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Apelāciju palāta	32	51	38	51	37
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs	3	3	3	1	1
Piecu tiesnešu palātas	58	16	10	12	15
Trīs tiesnešu palātas	1132	1134	1123	1146	1272
Nenodotās lietas	75	104	63	115	98
Kopā	1300	1308	1237	1325	1423

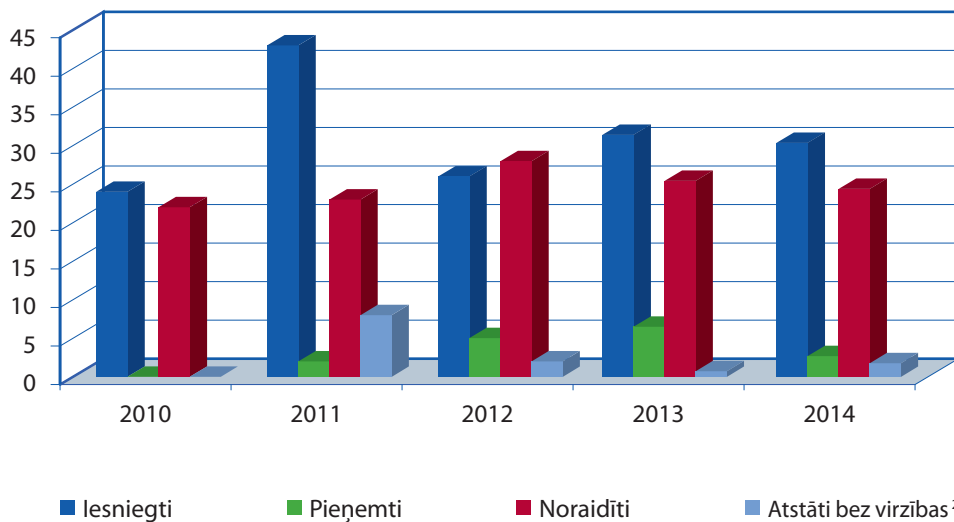
13. Dažādi – Pagaidu noregulējums (2010–2014)

Sadalījums 2014. gadā

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Izskatītie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Iznākums		
			Apmierināti	Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	Noraidīti
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija		1			1
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	2	2			2
Institucionālās tiesības	3	4		2	2
Lauksaimniecība		1	1		
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	1	1			1
Piekļuve dokumentiem	1	3	1	2	
Publiskie iepirkumi	5	4	1		3
Sabiedrības veselība	1	1			1
Šķirējklauzula	1	1			1
Tirdzniecības politika	2	2			2
Valsts atbalsts	29	27	1	2	24
Vide		1			1
Kopā	45	48	4	6	38

14. Dažādi – Paātrinātā tiesvedība (2010–2014)¹

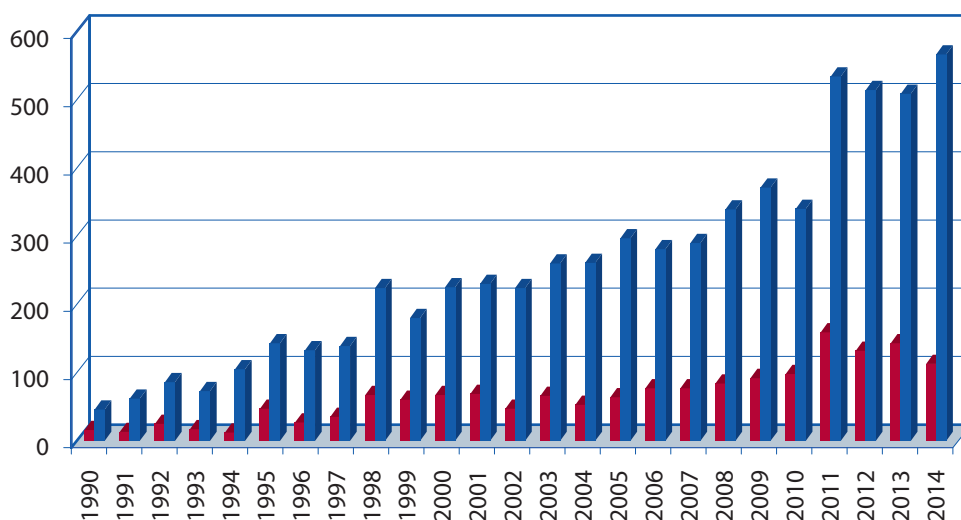

	2010				2011				2012				2013				2014			
	Iesn.	Pieņ.	Noraid.	Atstāt. bez virzības ²	Iesn.	Pieņ.	Noraid.	Atstāt. bez virzības ²	Iesn.	Pieņ.	Noraid.	Atstāt. bez virzības ²	Iesn.	Pieņ.	Noraid.	Atstāt. bez virzības ²	Iesn.	Pieņ.	Noraid.	Atstāt. bez virzības ²
Eiropas Savienības ārējā darbība	1		1																	
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	1		1						1		1									
Enerģija													1		1					
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	10		10		30	2	12	7	10	4	16		4		4		9		9	
Institucionālās tiesības					1			1	1		1						1			1
Konkurence	3		3		4		4		2		2		2		2		1		1	
Lauksaimniecība													1		1					
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs									1		1									
Pieklūve dokumentiem					2		1		1		2		1		1		2		2	
Publiskie iepirkumi	2		2										2		1		1		2	
Sabiedrības veselība									5	1	3		1		2		3	1	1	1
Sociālā politika					1			1												
Tirdzniecības politika					3		2		3		2		15	2	14	1				
Valsts atbalsts	7		5				2		2			2					13	2	10	
Vide					2		2						5		5		1			
Kopā	24		22		43	2	23	9	26	5	28	2	32	7	26	1	31	3	25	2

¹ Lietas izskatīšana paātrinātājā tiesvedībā Vispārējā tiesā var tikt noteikta, pamatojoties uz Reglamenta 76.a pantu. Šis noteikums ir piemērojams no 2001. gada 1. februāra.

² Kategorijā "atstāts bez virzības" ir iekļauti šādi gadījumi: pieteikuma atsaukums, atteikšanās no prasības un gadījumi, kad prasība tiek izņemta, izdodot rīkojumu, vēl pirms ir ticis izskatīts pieteikums par lietas izskatīšanu paātrinātājā tiesvedībā.

15. *Dažādi* – Vispārējās tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1990–2014)

■ To nolēmumu skaits, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības ■ Kopējais pārsūdzamu nolēmumu skaits¹

	To nolēmumu skaits, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Kopējais pārsūdzamu nolēmumu skaits¹	To nolēmumu skaits procentos, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %

¹ Kopējais pārsūdzamu nolēmumu skaits – spriedumi, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, rīkojumi, ar ko noraida iestāšanos lietā, un visi rīkojumi par tiesvedības izbeigšanu lietā, izņemot rīkojumus par lietas izslēgšanu no reģistra un par lietas nodošanu, – kuriem termiņš apelācijas sūdzības iesniegšanai ir beidzies vai par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības.

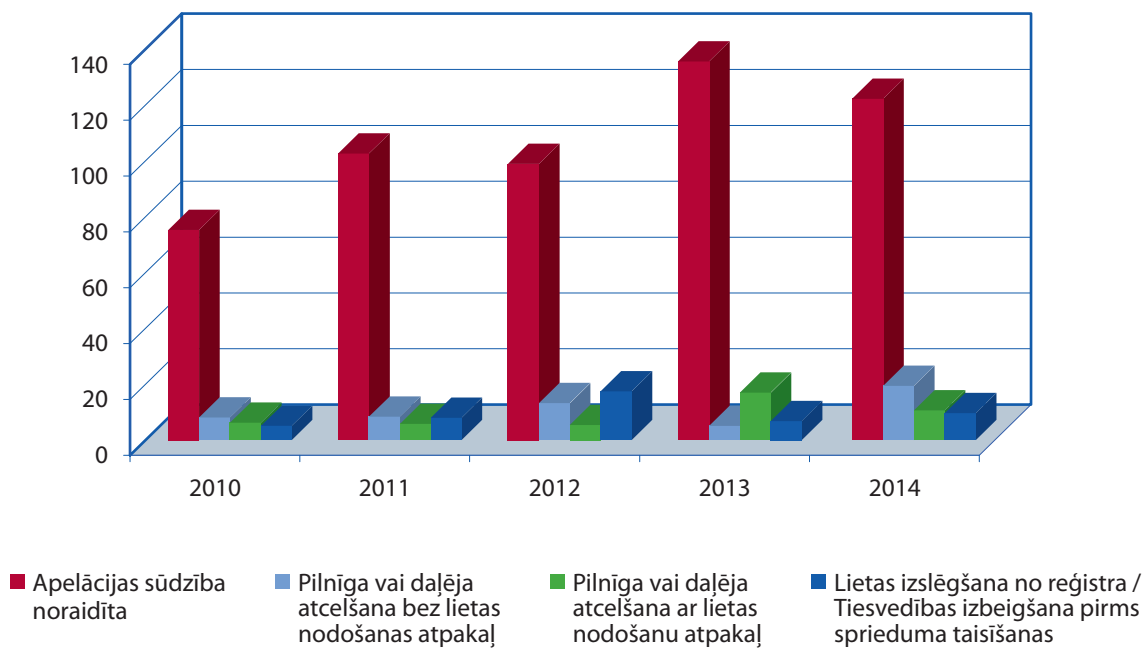
16. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2010–2014)

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	Apelācijas sūdzības %
Valsts atbalsts	17	34	50 %	10	37	27 %	18	52	35 %	16	52	31 %	15	77	19 %
Konkurence	15	33	45 %	49	90	54 %	24	60	40 %	28	73	38 %	15	44	34 %
Civildienests				1	1	100 %									
Intelektuālais īpašums	32	140	23 %	39	201	19 %	41	190	22 %	38	183	21 %	33	209	16 %
Citas tiesās prasības	34	131	26 %	59	204	29 %	47	208	23 %	62	202	31 %	47	231	20 %
Apelācijas sūdzības								2	0 %						
Sevišķā tiesāšanas kārtība							2	2	100 %						
Kopā	98	338	29 %	158	533	30 %	132	514	26 %	144	510	28 %	110	561	20 %

17. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2014) (spriedumi un rīkojumi)

	Apelācijas sūdzība noraidīta	Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	Kopā
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	1				1
Civildienesta noteikumi	1				1
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	2	5			7
Institucionālās tiesības	5	1			6
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	40	2	5	5	52
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1				1
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	5				5
Konkurence	13	8	3		24
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1				1
Kopējā zivsaimniecības politika	3				3
Lauksaimniecība	8				8
Pieklūve dokumentiem	2	2		2	6
Publiskie iepirkumi	1				1
Sabiedrības veselība	1				1
Savienības tiesību principi	1				1
Sociālā politika	3				3
Tirdzniecības politika	3			2	5
Valsts atbalsts	30		2		32
Kopā	121	18	10	9	158

18. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2010–2014) (spriedumi un rīkojumi)

	2010	2011	2012	2013	2014
Apelācijas sūdzība noraidīta	73	101	98	134	121
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	6	9	12	5	18
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	5	6	4	15	10
Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	4	8	15	6	9
Kopā	88	124	129	160	158

19. *Dažādi – Vispārējās tendences (1989–2014)*

lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas

	lerosinātās lietas ¹	Pabeigtās lietas ²	Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
Total	11 652	10 229	

¹ 1989. gads: Tiesa nodeva 153 lietas jaunizveidotajai Vispārējai tiesai.

1993. gads: Vispārējās tiesas kompetences pirmās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 451 lietu.

1994. gads: Vispārējās tiesas kompetences otrās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 14 lietas.

2004.–2005. gads: Vispārējās tiesas kompetences trešās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 25 lietas.

² 2005.–2006. gads: Vispārējā tiesa nodeva 118 lietas jaunizveidotajai Civildienesta tiesai.

III nodaļa

Civildienesta tiesa

A – Civildienesta tiesas darbība 2014. gadā

Priekšsēdētājs Sean Van Raepenbusch

1. Civildienesta tiesas darbības statistika par 2014. gadu parāda, ka, lai gan tika reģistrētas pirmās lietas saistībā ar 2014. gada 1. janvārī spēkā stājušos Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”) reformu, iesniegto lietu skaits (157), šķiet, ir stabilizējies, ņemot vērā 2011. gada statistiku (159) un 2013. gada statistiku (160). 2012. gadā tiesa reģistrēja 178 jaunus prasības pieteikumus, bet pašreiz izskatās, ka šis gads ir bijis izņēmums.

Savukārt pabeigto lietu skaits 2014. gadā (152) ir samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (184), kura laikā Civildienesta tiesa patiešām sasniedza labāko kvantitātes rādītāju kopš tās izveides. Šo samazinājumu var izskaidrot ar to, ka diviem tiesnešiem 2014. gada 30. septembrī beidzās mandāta termiņš, un ar to, ka aizejošiem tiesnešiem ilgu laiku pirms šī termiņa bija jākoncentrējas uz to, lai pabeigtu tās lietas, kuras varēja pabeigt pirms to aiziešanas, tādējādi atstājot izskatīšanā tās lietas, kuras pabeigt nevarēja. Kad 2014. gada septembrī kļuva skaidrs, ka Eiropas Savienības Padome nevarēs vienbalsīgi nolemt par ieceļamajiem tiesnešiem, divi attiecīgie tiesneši, kuri kopš tā laika pilda savus pienākumus, balstoties uz Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. panta trešo daļu, atkal uzsāka jaunu lietu izskatīšanu, bet tās nevarēja pabeigt pirms gada beigām.

No iepriekš minētā izriet, ka izskatāmo lietu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz ir palielinājies (216 lietas 2014. gadā un 211 lietas 2013. gada 31. decembrī). Tomēr ir jāpiebilst, ka 2014. gadā tika apturēta 99, bet 2013. gadā – 26 lietu izskatīšana, tādā veidā izskatāmo lietu uzkrājums šī aplūkojamā gada 31. decembrī ir 117. Jāuzsver, ka lielākajā daļā šo lietu izskatīšana tika apturēta, gaidot Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumus. Tā tas ir 64 lietu gadījumā, kas izriet no strīdiem saistībā ar pensijas tiesību pārskaitīšanu, un 14 citās lietās saistībā ar Civildienesta noteikumu reformu.

Tiesvedības vidējais ilgums, neieskaitot iespējamo izskatīšanas apturēšanu, ir samazinājies no 14,7 mēnešiem 2013. gadā līdz 12,7 mēnešiem 2014. gadā. Šo rezultātu var izskaidrot ar to lietu skaitu, kuru izskatīšana ir apturēta, un ar proporcionāli lielāku to lietu skaitu, kurās ir izdoti rīkojumi par lietu izbeigšanu (55 % 2014. gadā pret 50 % 2013. gadā).

Turklāt aplūkojamajā laikposmā Civildienesta tiesas priekšsēdētājs ir izdevis 5 rīkojumus par pagaidu noregulējumu salīdzinājumā ar 3 rīkojumiem 2013. gadā un 11 rīkojumiem 2012. gadā.

Tiesas darbības statistika par 2014. gadu liecina, ka par Civildienesta tiesas nolēmumiem Eiropas Savienības Vispārējā tiesā tika iesniegtas 36 apelācijas sūdzības, kas ir mazāk nekā 2013. gadā (56), ieskaitot procentuāli salīdzinājumā ar apstrīdamiem lēmumiem (36,6 % pret 38,89 %). No 42 apelācijas sūdzībām, kas tika izskatītas 2014. gadā, 33 tika noraidītas un 8 tika pilnībā vai daļēji apmierinātas; turklāt 5 lietas, kurās tika atcelts spriedums, tika nosūtītas atpakaļ atkārtotai izskatīšanai. Tikai viena apelācija tika izslēgta no reģistra.

12 lietas tika izbeigtas ar izlīgumu saskaņā ar Reglamentu salīdzinājumā ar 9 lietām iepriekšējā gadā, kas kopā ar 2010. gada rādītāju ir labākais šajā ziņā sasniegtais Civildienesta tiesas rezultāts.

2. Tāpat ir jānorāda, ka 2014. gada 21. maijā Civildienesta tiesa pieņēma savu jauno Reglamentu, kā arī jaunus Norādījumus Civildienesta tiesas sekretāram un jaunus Praktiskos norādījumus lietas dalībniekiem. Šie dokumenti stājas spēkā 2014. gada 1. oktobrī.

3. Turpinājumā ir sniegta informācija par nozīmīgākajiem Civildienesta tiesas nolēmumiem.

I. Procesuālie jautājumi

Kompetence

Pagājušā gada laikā Civildienesta tiesai bijā jāpaskaidro savas jurisdikcijas apjoms, lai izskatītu strīdu saistībā ar personāla pārstāvību.

Vispirms lietā *Colart u.c./Parlaments* (F-31/14, EU:F:2014:264) Civildienesta tiesa atgādināja, ka atbilstoši Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantam ar vēlēšanām saistītos strīdos par Personāla komiteju sastāvu Savienības tiesa ir kompetenta spriest tikai par prasībām, kas ir vērstas pret konkrētu iestādi un kuru prasības priekšmets ir iecelēj institūcijas (turpmāk tekstā – “*iecelēj institūcija*”) rīcība vai bezdarbība saistībā ar tās pienākumu novērst vai aizliegt acīmredzamus pārkāpumus no to struktūrvienību puses, kurām ir uzticēts organizēt vēlēšanas, lai ierēdņiem nodrošinātu iespēju brīvi, ievērojot spēkā esošās normas, ievēlēt savus pārstāvjus. Tādējādi Savienības tiesa tikai pakārtotā veidā, pārbaudot tiesā iecelēj institūcijas darbību vai bezdarbību saistībā ar tās pienākumu nodrošināt vēlēšanas bez pārkāpumiem, var pārbaudīt, vai ir iespējams, ka vēlēšanu komisijas pieņemtie akti ir prettiesiski.

Jurisdikcijas sadali starp Eiropas Savienības Vispārējo tiesu un Civildienesta tiesu pēdējā minētā precizēja rīkojumā *Colart u.c./Parlaments* (F-87/13, EU:F:2014:53). Prasītāji sevi uzskatīja par arodbiedrības vai profesionālās organizācijas (turpmāk tekstā – “*OSP*”) likumīgiem pārstāvjiem un apstrīdēja to, ka Parlaments iecēlis personas, kurām ir tiesības rīkoties ar šīs organizācijas elektronisko vēstuļu pastkastīti. Civildienesta tiesa prasību noraidīja kā nepieņemamu, būtībā uzskatot, ka *OSP* pašai bija Eiropas Savienības Vispārējā tiesā jāceļ prasība atcelt tiesību aktu, pamatojoties uz LESD 263. pantu, izmantojot savus pārstāvjus, kuri ir pienācīgi pilnvaroti pieņemt lēmumu celt šādu prasību, kas ir tieši tā īpašība, uz kuru prasītāji atsaucās.

Pieņemamības nosacījumi

1. Nelabvēlīgs akts

No Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta un 91. panta 1. punkta izriet, ka ierēdņi var iesniegt sūdzību un pēc tam prasību pret jebkādu “pasākumu ar vispārēju raksturu”, kas tiem ir nelabvēlīgs. Pamatojoties uz šo, judikatūrā ir noteikts, ka ieinteresētājām personām ir tiesības celt prasību par tām nelabvēlīgu iecelēj institūcijas vispārēja rakstura pasākumu, ja, pirmkārt, lai šis pasākums radītu tiesiskas sekas, tam nav vajadzīgs piemērošanas pasākums vai ja, to piemērojot, netiek atstāta nekāda novērtējuma brīvība iestādēm, kuru pienākums ir to īstenot, un, otrkārt, ja tas nekavējoties ietekmē ierēdņu intereses, būtiskā veidā grozot viņu tiesisko situāciju. Civildienesta tiesa šo judikatūru piemēroja spriedumā lietā *Julien-Malvy u.c./EĀDD* (F-100/13, EU:F:2014:224), kā arī spriedumā lietā *Osorio u.c./EĀDD* (F-101/13, EU:F:2014:223, spriedums pārsūdzēts Vispārējā tiesā) iecelēj institūcijas lēmumam, kas pieņemts atbilstoši Civildienesta noteikumu X pielikuma 10. pantam un ar kuru tika atcelta darbinieku, kas norīkoti darbā konkrētās Savienības delegācijās un birojos trešajās valstīs, piemaksa par dzīves apstākļiem. Tā šo prasību atzina par pieņemamu tādēļ, ka šis lēmums izrādījās pietiekami precīzs un beznosacījuma, lai tam nevajadzētu nekāda veida īpašu piemērošanas pasākumu. Protams, tā īstenošana – lai izbeigtu piemaksas piešķiršanu attiecīgajiem darbiniekiem – nozīmēja, ka jāpieņem individuāli administratīvi pasākumi. Tomēr Savienības tiesa norādīja, ka šādu starppasākumu pieņemšana nevar izrietēt ne no kādas pārvaldītāju iestāžu novērtējuma brīvības un ka tādējādi ar tiem nevar aizkavēt tūlītēju ietekmi uz prasītāju tiesisko situāciju.

Turklāt atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai vēstule, kurā darbiniekam tikai tiek atgādināts par viņa līguma noteikumiem, kas attiecas uz tā beigu datumu, un kurā nav nekādas jaunas informācijas par šiem noteikumiem, nav nelabvēlīgs akts. Tomēr Civildienesta tiesa savā spriedumā lietā *Drakeford/EMA* (F-29/13, EU:F:2014:10, spriedums pārsūdzēts Vispārējā tiesā) atgādināja, ka gadījumā, kad līgums var tikt pagarināts, administrācijas pēc pārskatīšanas pieņemtais lēmums nepagarināt līgumu ir nelabvēlīgs akts, kas ir jānošķir no aplūkojamā līguma un par kuru var iesniegt sūdzību vai pat celt prasību Civildienesta noteikumos noteiktajos termiņos. Tā tas konkrēti ir tādas vēstules gadījumā, kurā formāli tiek tikai "atgādināts" par līguma beigu datumu, bet kas ir nosūtīta kontekstā, kurā šis līgums bija pagarināms, un pēc iekšējas procedūras, pamatojoties uz Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – "PDNK") 8. pantu.

2. Pirmstiesas procedūras ievērošana

Judikatūrā no Civildienesta noteikumu 91. panta 2. punkta tiek secināta savstarpējas atbilstības prasība starp sūdzību šī punkta izpratnē un prasības pieteikumu, kas tai seko. Šī prasība nozīmē, ka Savienības tiesā izvirzītajam pamatam jau ir jābūt bijušam norādītam pirmstiesas procedūrā, lai iecelēj institūcija būtu varējusi uzzināt par ieinteresētās personas formulēto kritiku par apstrīdēto lēmumu, pretējā gadījumā pamats ir nepieņemams. Divos spriedumos lietā *CR/Parlaments* (F-128/12, EU:F:2014:38) un lietā *Cerafogli/ECB* (F-26/12, EU:F:2014:218, spriedums pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa tomēr uzskatīja, ka šī savstarpējas atbilstības prasība nav piemērojama iebildei par prettiesiskumu, kas pirmo reizi ir izvirzīta prasībā tiesā. Šajā ziņā tiesa norādīja, pirmkārt, ka Eiropas Savienības iestāžu aktu tiesiskuma prezumpcijas princips nozīmē, ka iecelēj institūcija nevar izvēlēties nepiemērot spēkā esošu vispārēju aktu, ar kuru, pēc tās ieskata, tiek pārkāpta augstāka ranga tiesību norma. Otrkārt, tā atgādināja, ka iebilde par prettiesiskumu pēc savas būtības ir tāda vispārējā principa izpausme, ar ko tiek līdzsvaroti tiesiskuma un tiesiskās noteiktības principi. Treškārt, tā norādīja, ka LESD 277. pantā ir paredzēta iespēja apstrīdēt vispārpiemērojamu aktu pēc termiņa prasības celšanai beigām tikai tad, ja tiesvedība norisinās Savienības tiesā, tādējādi administratīvās sūdzības procedūrā šī iebilde nevar pilnībā radīt sekas. Visbeidzot, ceturtkārt, tā uzskatīja, ka iebildes par prettiesiskumu, kas pirmo reizi tiek izvirzīta prasības pieteikumā, nepieņemamība būtu tāds tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ierobežojums, kas nav samērīgs ar savstarpējas atbilstības prasības mērķi, proti, ļaut strīdus starp attiecīgo ierēdni un administrāciju risināt izlīguma ceļā. Faktiski iebilde par prettiesiskumu pēc savas būtības nozīmē argumentāciju, kuras formulēšanu no ierēdņa vai darbinieka, kam ne vienmēr ir atbilstoša juridiska kompetence, nevar pieprasīt pirmstiesas procedūrā, un turklāt par to vēlāk draud nepieņemamība.

Savukārt, klasiskā veidā piemērojot Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantu, Civildienesta tiesa savā jau iepriekš minētajā spriedumā *Colart u.c./Parlaments* (EU:F:2014:264), kas pasludināts strīdā saistībā ar personāla pārstāvību, nosprieda, ka prasība, ar kuru tiek apstrīdēti Personāla komitejas vēlēšanu rezultāti situācijā, kad iecelēj institūcijā nav iesniegts pieteikums vai sūdzība atbilstoši Civildienesta noteikumu 90. pantam, ir nepieņemama. Protams, prasītāji bija iesnieguši "sūdzību" vēlēšanu komisijai saskaņā ar ierēdņu pilnsapulcē pieņemto tiesisko regulējumu. Tomēr šis apstāklis tos neatbrīvo no pieteikuma iesniegšanas iecelēj institūcijai iestāties vēlēšanu procedūrā pirms viņu prasības celšanas atbilstoši LESD 270. pantam un Civildienesta noteikumu 91. pantam. Pat ja šajā tiesiskajā regulējumā izmantotie termini nebija viennozīmīgi, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka iestādes ierēdņu pilnsapulcei tāpat kā tādām Civildienesta noteikumos noteiktām struktūrvienībām kā Personāla komitejai nav kompetences "nosacījumos, saskaņā ar kuriem ierēdņus var ievēlēt Personāla komitejā", kas tām ir jāpieņem atbilstoši šo Civildienesta noteikumu II pielikuma 1. panta otrajai daļai, atkāpties no Civildienesta noteikumu 90. panta.

Šajā pašā nozīmē ar rīkojumu lietā *Klar un Fernandez Fernandez/Komisija* (F-114/13, EU:F:2014:192, rīkojums pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa par nepieņemamu atzina prasību, ar ko tika apstrīdēts tā atbildētājas iestādes lēmuma tiesiskums, ar kuru tā atteicās atzīt Personāla komitejas vietējās nodaļas lēmuma tiesiskumu, jo prasītāji nebija iesnieguši iepriekšēju sūdzību Civildienesta noteikumos noteiktajā trīs mēnešu termiņā no iestādes pirmās skaidrās un detalizētās nostājas ieņemšanas.

3. Interese celt prasību

Aplūkojamajā laikposmā Civildienesta tiesa izskatīja iebildi par nepieņemamību, kas tika pamatota ar to, ka prasītājam, bijušajam ierēdnim, kas bija pensionējies, sasniedzot pensijas vecumu, vairs nebija intereses apstrīdēt novērtējuma ziņojumu, lai gan šis ziņojums bija sagatavots, izpildot iepriekšēju spriedumu par atcelšanu. Savā spriedumā *Cwik/Komisija* (F-4/13, EU:F:2014:263) Civildienesta tiesa atgādināja, ka tiesības uz piekļuvi tiesai būtu iluzoras, ja būtu pieļauts, ka galīgs un saistošs tiesas nolēmums paliek neefektīvs par sliktu kādam no lietas dalībniekiem un ja sprieduma izpildi būtu jāuzskata par procesa sastāvdaļu Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta izpratnē. Šajos apstākļos tiesa uzskatīja, ka jebkurš atteikums atzīt, ka prasītājam ir interese celt prasību atcelt tiesību aktu par jauno novērtējuma ziņojumu, būtu viņa tiesību uz pareizu pirmā sprieduma izpildi pārkāpums un līdz ar to arī tā tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpums.

4. Pagaidu noregulējuma tiesvedības steidzamība

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru izpildes apturēšanai ir tikai palīgraksturs salīdzinājumā ar pamattiesvedību, kurai tā ir piesaistīta. Līdz ar to pagaidu noregulējuma tiesneša pieņemtajam lēmumam ir jābūt pagaidu lēmumam tādā izpratnē, ka ar to nevar nedz skart nākotnes lēmumu pēc būtības, nedz to padarīt par iluzoru, atņemot tam lietderīgo iedarbību. Savā rīkojumā *DK/EĀDD* (F-27/14 R, EU:F:2014:67) Civildienesta tiesas priekšsēdētājs tomēr uzskatīja, ka, ja prasītāja norādītie argumenti rada nopietnas šaubas par apstrīdētā lēmuma tiesiskumu saistībā ar principu, ka disciplinārais process ir atkarīgs no kriminālprocesuālā lēmuma, tad pieteikumu par izpildes apturēšanu tā steidzamības neesamības dēļ nevar noraidīt, nepārkāpjot minēto principu. Citiem vārdiem sakot, ja pirmais iespaids liecina par principa, ka disciplinārais process ir atkarīgs no kriminālprocesuālā lēmuma, pārkāpumu, tā aizsardzību nevar atlikt pat pagaidu kārtībā, gaidot sprieduma pēc būtības taisīšanu un neradot būtisku un neatgriezenisku kaitējumu prasītājam, jo, hipotētiski, administratīvās iestādes nostāja par šāda procesa pamatā esošo faktu patiesumu var būtiski ietekmēt kriminālprocesa rezultātu.

II. Materiāltiesiskie jautājumi

Aktu spēkā esamības vispārīgie nosacījumi

1. Objektivitātes pienākums

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkursa atlases komisijai ir jānodrošina, lai tās vērtējumi par visiem pārbaudāmajiem kandidātiem mutvārdu pārbaudījumu laikā tiek balstīti uz vienlīdzīgiem un objektīviem nosacījumiem. Savā spriedumā *CG/EIB* (F-115/11, EU:F:2014:187) Civildienesta tiesa piemēroja šo judikatūru atlases komitejai, kuras uzdevums bija izvēlēties labākos kandidātus no tiem, kas pieteikušiem pēc vakantā amata izziņošanas. Tā rezultātā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka visiem atlases komitejas locekļiem ir jābūt noteikti neatkarīgiem, lai to objektivitāti nevarētu apšaubīt. Tādējādi tikai apstākļi vien, ka uz atlases komitejas locekli attiecas sūdzība par

vardarbību, ko ir iesniedzis kandidāts, pats par sevi nevar ietvert pienākumu attiecīgajam loceklim atteikties no dalības atlases komitejā. Tomēr, tā kā prasītāja šajā lietā norādīja, ka šis komitejas loceklis kļuva par kandidātu, kurš tiktu iecelts amatā, tiešo priekšnieku, un iesniedza objektīvas, atbilstīgas un saskanīgas norādes, ka viņš esot bijis personīgi ieinteresēts pieņemt tai nelabvēlīgu lēmumu, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka viņš ir pārkāpis savu objektivitātes pienākumu. Līdz ar to, tā kā katram atlases komitejas loceklim, lai nevarētu tikt apdraudēta visas atlases komitejas objektivitāte, noteikti ir jābūt neatkarīgam, tiesa nosprieda, ka ir ticis pārkāpts visas atlases komitejas objektivitātes pienākums.

Citā lietā Civildienesta tiesai tika lūgts izskatīt lietu par aģentūras izpilddirektora atlases procedūras spēkā esamību, kurā tostarp bija iesaistīta priekšatlases komiteja, kuras pienākums bija izveidot viskvalificētāko kandidātu saraksta projektu, tā kā aģentūras valdes kompetencē bija veikt iecelšanu amatā. Savā spriedumā *Hristov/Komisija un EMA* (F-2/12, EU:F:2014:245) tā nosprieda, ka, pat ja saraksta projektam nebija saistoša rakstura, jau tas vien, ka divi valdes locekļi bija priekšatlases komitejā, jau bija objektivitātes principa pārkāpums.

2. Tiesības tikt uzklausiņam

Izvērtējot kārtību, kādā īsteno pagaidu darbinieka tiesības tikt uzklausiņam par viņa darba līguma iespējamo pagarināšanu, Civildienesta tiesa spriedumā *Tzikas/ERA* (F-120/13, EU:F:2014:197) uzsvēra nepieciešamību ieinteresēto personu skaidri informēt par pārrunu ar priekšniecību priekšmetu, lai tā vēlāk varētu darīt zināmu savu viedokli pirms tiek pieņemts viņu nelabvēlīgi ietekmējošs lēmums. Tādējādi, pat nepastāvot noteikumiem, ar ko tiek obligāti noteikta rakstveida forma, un pat tad, ja informēšana par pārrunu priekšmetu var būt mutiska un izrietēt no konteksta, kurā tās notiek, ieinteresētās personas uzaicināšana rakstveidā var izrādīties atbilstoša.

Turklāt disciplinārlietā tiesības tikt uzklausiņam tiek "īstenotas" Eiropas Savienības Pamattiesību hartas izpratnē, pirmkārt, ar Civildienesta noteikumu IX pielikuma 16. panta 1. punktu, un, otrkārt, ar šī paša pielikuma 4. pantu. Civildienesta tiesa spriedumā *Brito Sequeira Carvalho/Komisija* (F-107/13, EU:F:2014:232) norādīja, ka tās noteikumiem, tos lasot kopā ar Hartas 52. panta 1. punktu, neatbilst tāda ierēdņa situācija, kurš nebija nedz klātesošs, nedz pārstāvēts disciplinārās padomes sēdē un kurš arī nav varējis iesniegt rakstveida apsvērumus, lai gan, pirmkārt, viņš bija pienācīgi pamatojis to, ka nevar piedalīties sēdē paredzētajā datumā, un, otrkārt, šajā sēdē tika uzklausiņš tikai viens liecinieks, kuru uzaicinājusi iecelējinstiūcija.

Ierēdņu un darbinieku karjera

Civildienesta tiesa spriedumā *Montagut Viladot/Komisija* (F-160/12, EU:F:2014:190, spriedums pārsūdzēts Vispārējā tiesā) nosprieda, ka, nepastāvot pretēja rakstura noteikumiem ne regulā vai direktīvā, ko piemēro konkursiem iecelšanai amatā, ne arī paziņojumā par konkursu, prasība, lai personai būtu universitātes diploms, no kuras ir atkarīga piekļuve atklātam konkursam, ir noteikti jāsaprot tādā nozīmē, kāda šim jēdzienam ir piešķirta tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā kandidāts ir pabeidzis studijas, uz kurām viņš norāda.

Turklāt savā spriedumā *De Mendoza Asensi/Komisija* (F-127/11, EU:F:2014:14) Civildienesta tiesa atgādināja, ka vienlīdzīgas attieksmes un vērtēšanas objektivitātes principu ievērošana principā nozīmē, ka, cik vien tas ir iespējams, visā pārbaudījumu laikā ir jāsaģlabā konkursa atlases komiisijas sastāva stabilitāte. Tomēr tiesa piekrita, ka nevar izslēgt, ka vērtēšanas konsekvenci var nodrošināt, izmantojot arī citus līdzekļus. Šajā lietā tā pieļāva jaunu metodi atlases komiisijas darbu organizācijai, kurā tās stabilitāte bija garantēta tikai atsevišķos procedūras posmos. Šajā ziņā Civildienesta tiesa nosprieda, pirmkārt, ka šī stabilitāte ir nodrošināta noteiktos būtiskos posmos, proti, vispirms,

Iejūtot par kārtību, kādā notiks pārbaudījumi, pēc tam ik pēc divām vai trim dienām, katru reizi, kad kandidātiem piešķirtās atzīmes tiek saskaitītas kopā, lai sniegtu vērtējumu par noteiktajā periodā iztaujāto kandidātu kompetencēm, un, visbeidzot, tad, kad visu pārbaudījumu beigās tiek izvērtēta kandidātiem piešķirto vērtējumu konsekvence. Otrkārt, tā norādīja, ka vienlīdzīgu attieksmi pret kandidātiem garantē arī darba metožu identitāte, kas nozīmē, ka tiek izmantoti iepriekš strukturēti testi un piemēroti identiski kritēriji kandidātu veikuma vērtēšanai. Treškārt, tā konstatēja, ka atlases komisijas priekšsēdētājs piedalās katra pārbaudījuma pirmajās minūtēs. Visbeidzot, ceturtkārt, tā norādīja, ka tiek veikta izpēte un analīze, lai pārliecinātos par vērtēšanas konsekvenci.

Ierēdņu un darbinieku tiesības un pienākumi

Tā kā spriedumā *CG/EIB* (F-103/11, EU:F:2014:185) un spriedumā *De Nicola/EIB* (F-52/11, EU:F:2014:243) Civildienesta tiesai bija jāprecizē psiholoģiskās vardarbības jēdziens Eiropas Investīciju bankas personāla Uzvedības kodeksa 3.6.1. panta izpratnē, to lasot kopā ar Bankas pieņemtās Politikas attiecībā uz cieņu darbā 2.1. pantu, tā izvēlējās interpretāciju, kas līdzīga tai, kuru tā izstrādāja, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 12.a pantu, tādu, ka netiek pieprasīts, lai rīcība vai darbības, kas skar upura pašcieņu un pašapziņu, būtu izdarītas ar nodomu. Tā rezultātā Civildienesta tiesa atcēla divus Bankas lēmumus neizskatīt sūdzības par psiholoģisko vardarbību, jo neesot bijis redzams, ka šai paziņotajai rīcībai ir šāds raksturs.

Ierēdņu atalgojums un sociālās garantijas

1. Ekspatriācijas pabalsts

Izskatot, vai ierēdnim ir tiesības uz ekspatriācijas pabalstu, Civildienesta tiesa spriedumā *Ohrgaard/Komisija* (F-151/12, EU:F:2014:8) atgādināja, ka no Civildienesta noteikumu VII pielikuma 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta izriet, ka, lai neitralizētu vērā ņemamos nodzīvotos laikposmus, Savienības likumdevējs ir nošķīris, no vienas puses, ierēdni, kam nav un nekad nav bijusi tās valsts pilsonība, kuras teritorijā tas ir nodarbināts, no ierēdņa, kuram ir vai ir bijusi šīs valsts pilsonība, no otras puses. Pirmajā gadījumā tiek neitralizēti periodi, kas atbilst "apstākļiem, kas rodas darba rezultātā, kas veikts kādas citas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā". Otrajā gadījumā tiek neitralizēti periodi, kas atbilst tādām situācijām, kuras veido "dienesta pienākumu veikšana kādas valsts vai kādas starptautiskās organizācijas labā". Turklāt Civildienesta tiesa atgādināja, ka pirmajai frāzei ir daudz plašāka piemērošanas joma nekā otrajai. Lai gan Savienības tiesa patiešām uzskatīja, ka prakses laiks vienā no Savienības iestādēm būtu jāneitralizē kā "apstākļi, kas rodas darba rezultātā, kas veikts [...] kādas starptautiskās organizācijas labā", ja ierēdnim nav un nekad nav bijusi nodarbinātības valsts pilsonība, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka uz Komisijas organizēto praksi ar galveno mērķi dot ieguldījumu praktikantu izglītībā, nav attiecināms jēdziens "dienesta pienākumu veikšana", kurš attiecas uz ierēdņiem, kam ir vai ir bijusi šīs valsts pilsonība. Faktiski pretēji iepriekšējam, šis pēdējais jēdziens pieprasa, lai darbība galvenokārt tiktu veikta attiecīgās valsts vai starptautiskās organizācijas mērķu sasniegšanai.

2. Ģimenes pabalsti

Saņēmusi prasību saistībā ar disciplinārsodu, Civildienesta tiesa precizēja pienākumus, kas ierēdnim ir noteikti, ņemot vērā Savienības izmaksāto ģimenes pabalstu pakārtoto raksturu salīdzinājumā ar valsts pabalstiem. Spriedumā *EH/Komisija* (F-42/14, EU:F:2014:250) Civildienesta tiesa vispirms nosprieda, ka tad, ja Civildienesta noteikumos noteiktais pabalsts tiek pieprasīts un piešķirts ierēdnim saistībā ar viņa ģimenes stāvokli, viņš nevar norādīt, ka nav zinājis par sava laulātā situāciju. Atbildot uz iebildumu, ka administrācija valsts pabalstu izmaksātājā iestādē nav pārbaudījusi, vai tā patiešām nav maksājusi ģimenes pabalstus, Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai

gan no rūpīgas administrācijas patiešām var sagaidīt, ka tā vismaz reizi gadā atjaunina Civildienesta noteikumos noteikto ikmēneša pabalstu saņēmēju personīgos datus, šādas administrācijas stāvokli, kurai ir jāveic tūkstošiem dažāda veida algu un pabalstu maksājumi, nevar salīdzināt ar ierēdņa stāvokli, kurš ir personīgi ieinteresēts pārbaudīt viņam ik mēnesi pārskaitītos maksājumus un paziņot par kļūdām, kas ir radušās viņa labā vai viņam par sliktu. Visbeidzot, Civildienesta tiesa atzina, ka nav nozīmes apstāklim, ka administrācija konkrētu informāciju bija saņēmusi tikai nejauši vai netieši, jo Civildienesta noteikumos noteiktā pabalsta saņēmējam ir skaidrā un nepārprotama veidā jāpaziņo kompetentajam savam iestādes dienestam par jebkuru lēmumu saistībā ar līdzvērtīga valsts pabalsta piešķiršanu.

Turklāt no Civildienesta noteikumu VII pielikuma 2. panta 1. punkta normām kopā ar šī pielikuma 2. panta 2. punkta pirmās daļas normām izriet, ka ierēdņi var saņemt pabalstu par apgādībā esošu bērnu, ja viņi šos bērnus "faktiski uztur". Civildienesta tiesai ir bijusi iespēja šajā ziņā savā spriedumā *Armani/Komisija* (F-65/12, EU:F:2014:13) atgādināt, ka šis faktiskās uzturēšanas jēdziens atbilst faktiskai visu bērnu būtisko vajadzību vai to daļas apmierināšanai, tostarp saistībā ar dzīvesvietu, uzturu, apģērbu, izglītību, aprūpi un medicīniskiem izdevumiem. Līdz ar to, ja ierēdnis faktiski uzņemas apmierināt visas vai daļu no minētajām būtiskajām sava laulātā drauga bērna vajadzībām, viņš ir jāuzskata par personu, kas šo bērnu faktiski uztur, un tādēļ šis bērns ir viņa apgādībā. Šajā kontekstā un neesot nekāda veida normām ar pretēju nozīmi, šī ierēdņa tiesības saņemt bērna pabalstu par apgādībā esošu sava laulātā drauga bērnu nav pakļaujamās nosacījumam, ka šis laulātais nav Savienības ierēdnis vai darbinieks. Pakārtoti, Civildienesta tiesa šajā spriedumā arī precizēja, ka, lai gan ģimenes pabalsti ir ietverti atalgojumā, tie ir paredzēti nevis ierēdņiem, bet gan tikai bērnu uzturēšanai.

3. Nepamatotu maksājumu atgūšana

Lietā *CR/Parlaments* (EU:F:2014:38) Civildienesta tiesai tika lūgts spriest par Civildienesta noteikumu 85. panta otrās daļas otrā teikuma tiesiskumu, jo tajā ir noteikts, ka piecu gadu termiņš, kurā var atgūt nepamatotus maksājumus no ierēdņiem un darbiniekiem, nav piemērojams administrācijai, ja tā var pierādīt, ka ieinteresētā persona apzināti to ir maldinājusi, lai saņemtu attiecīgās summas maksājumu. Atgādinājusi, ka tas, kādā mērā noilgumu izmanto, izriet no strīda izšķiršanas starp tiesiskās noteiktības prasībām un likumīguma prasībām, ievērojot vēsturiskos un sociālos apstākļus, kas valda sabiedrībā kādā noteiktā laikā un kas tādēļ ir atstāts likumdevēja ziņā, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka tas, ka administrācijai nepiemēro iepriekš minēto piecu gadu termiņu, nevar būt prettiesiski no tiesiskās noteiktības principa ievērošanas viedokļa. Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tad, ja Savienības likumdevējs nav noteicis noilguma termiņu, tiesiskās noteiktības pamatprasība nepieļauj, ka administrācija bezgalīgi var atlikt savu pilnvaru īstenošanu, un tai ir pienākums rīkoties saprātīgā termiņā pēc faktu uzzināšanas.

Šajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa turklāt nosprieda, ka piecu gadu noilguma termiņa nepamatoti saņemto maksājumu atgūšanai nepiemērojamība administrācijai nav pretrunā arī samērīguma principam. Faktiski Civildienesta noteikumu 85. pantā izvirzītais mērķis ir Savienības finanšu interešu aizsardzība specifiskajā attiecību kontekstā starp Savienības iestādēm un to darbiniekiem, proti, personām, kuras ar šīm iestādēm saista Civildienesta noteikumu 11. pantā tieši paredzētais labticības pienākums.

Savā spriedumā *López Cejudo/Komisija* (F-28/13, EU:F:2014:55) Civildienesta tiesa beidzot precizēja, ka Civildienesta noteikumu 85. panta otrās daļas otrais teikums attiecas uz situāciju, kad darbinieks, rīkojoties ar mērķi nepamatoti saņemt maksājumu, apzināti maldina iecelēj institūciju, vai nu tai nesniedzot visu informāciju saistībā ar savu personīgo situāciju, vai nu tai nedarot zināmas izmaiņas savā personīgajā situācijā, vai arī veicot darbības, kā rezultātā iecelēj institūcijai būtu vēl sarežģītāk

konstatēt viņa saņemtā maksājuma nepamatotību, tostarp sniedzot kļūdainu vai neprecīzu informāciju.

Disciplinārie pasākumi

Spriedumā *EH/Komisija* (EU:F:2014:250) Civildienesta tiesa nosprieda, ka, pat ja administrācija var nolemt ņemt vērā, ka ieinteresētajai personai tuvojās pensijas vecums, Civildienesta noteikuma IX pielikuma 10. pantā iecelēj institūcijai nav noteikts pienākums šo apstākli uzskatīt par attaisnojumu disciplinārsoda mīkstināšanai.

Tiesvedības par līgumiem

Divos spriedumos *Bodson* u.c./EIB (F-73/12, EU:F:2014:16, un F-83/12, EU:F:2014:15, spriedumi pārsūdzēti Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa noraidīja prasītāju argumentus, ka viņu darba tiesisko attiecību līgumiskais raksturs un līguma obligātais raksturs nepieļaujot, ka EIB vienpusēji groza būtiskos darbinieku nodarbinātības noteikumu elementus. Šajā ziņā tiesa uzskatīja, ka tad, ja līgumi tiek noslēgti ar Savienības organizāciju, kurai ir vispārējo interešu uzdevums un kurai ir tiesības, pieņemot iekšējos noteikumus, paredzēt tās personālam piemērojamās normas, darba līguma slēdzēju griba noteikti ir ierobežota ar pienākumiem, kas izriet no šī īpašā uzdevuma un kas ir obligāti gan šīs organizācijas vadībai, gan tās darbiniekiem. Tāpat līgumslēdzēju pušu vienoto gribu ierobežo vispārēja piekrišana pienākumiem un tiesībām, kas ir paredzētas minētajos iekšējos noteikumos, un to attiecības, pat ja tām ir līgumiska izcelsme, būtībā regulē tiesību normas. Tādējādi Civildienesta tiesa nosprieda, ka EIB ir pilnvaras vienpusēji grozīt sava personāla atalgojumu, izpildot tai piešķirto vispārējo interešu uzdevumu, neskatoties uz tiesību aktiem ar līgumisku raksturu, kas ir darba tiesisko attiecību pamatā.

Vēl ir jāatgādina, ka saskaņā ar PDNK 8. panta pirmo daļu pagaidu darbinieka līgumu atbilstoši šīs pašas kārtības 2. panta a) punktam var pagarināt vienu reizi uz noteiktu laiku un "jebkura nākamā pagarināšana" notiek uz nenoteiktu laiku. Savā spriedumā *Drakeford/EMA* (EU:F:2014:10) Civildienesta tiesa uzskatīja, ka šo normu nevar interpretēt tādējādi, ka jebkura pienākumu maiņa, kas tiek atspoguļota jaunā līgumā, pārtrauktu tādu darba tiesisko attiecību turpinātību, kas rada līgumu uz nenoteiktu laiku. Šādas interpretācijas rezultātā tiktu sašaurināta PDNK 8. panta pirmās daļas piemērošanas joma – tā kļūtu šaurāka par šīs normas pamatā esošo mērķi, jo tās rezultātā šāds jau pienākumus pildošs pagaidu darbinieks, kas tiek iecelts hierarhiski augstākā amatā, izmantojot atšķirīgu formālu līgumu, jebkuros apstākļos un bez faktiskā pamatojuma saistībā ar tā "nodarbinātības" laikposmu tiktu vēlreiz nostādīts situācijā, kas ir identiska tai, kādā bija tikko darbā pieņemtais darbinieks. Turklāt šāda interpretācija sodītu darbiniekus ar īpaši labiem nopelniem, kuri tieši sava profesionālā snieguma dēļ ir progresējuši savā karjerā. Civildienesta tiesa uzskata, ka šādas sekas izraisītu nopietnas atrunas saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, kas ir noteikts Hartas 20. pantā. Tā arī būtu pretrunā likumdevēja gribai, kas tieši izteikta PDNK 12. panta 1. punktā, t.i., garantēt, ka pagaidu darbinieki nodrošina iestādēs vispējīgāko, visefektīvāko un visgodīgāko cilvēku sadarbību.

B – Civildienesta tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2014. gada 1. oktobrī)

No kreisās uz labo:

tiesneši *E. Perillo* un *H. Kreppel*; palātas priekšsēdētājs *R. Barents*; priekšsēdētājs *S. Van Raepenbusch*; palātas priekšsēdētājs *K. Bradley*; tiesnese *M. I. Rofes i Pujol*; tiesnesis *J. Svenningsen*; sekretāre *W. Hakenberg*.

1. Civildienesta tiesas locekļi

(Amatā stāšanās kārtībā)

Sean Van Raepenbusch [Šons van Rapenbušs]

Dzimis 1956. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (Briseles Brīvā universitāte, 1979); specializētais starptautisko tiesību maģistrs (Brisele, 1980); tiesību zinātņu doktors (1989); Briseles Kanālu un jūras būvju akciju sabiedrības Juridiskā dienesta vadītājs (1979–1984); Eiropas Kopienu Komisijas ierēdnis (Sociālo lietu ģenerāldirekcija, 1984–1988); Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1988–1994); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1994–2005); lektors Šarleruā [Charleroi] Universitātes centrā (starptautiskās un Eiropas sociālās tiesības, 1989–1991), Monseno [Mons-Hainaut] Universitātē (Eiropas tiesības, 1991–1997), Ljēžas [Liège] Universitātē (Eiropas civildienesta tiesības, 1989–1991; Eiropas Savienības institucionālās tiesības, 1995–2005; Eiropas sociālās tiesības, 2004–2005) un kopš 2006. gada – Briseles Brīvajā universitātē (Eiropas Savienības institucionālās tiesības); vairākas publikācijas par Eiropas sociālo tiesību un Eiropas Savienības institucionālo tiesību jautājumiem; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis; kopš 2011. gada 7. oktobra – Civildienesta tiesas priekšsēdētājs.

Horstpeter Kreppel [Horstpēters Krepels]

Dzimis 1945. gadā; universitātes studijas Berlīnē, Minhenē, Frankfurtē pie Mainas (1966–1972); pirmais valsts eksāmens (1972); tiesnesis praktikants Frankfurtē pie Mainas (1972–1973 un 1974–1975); Eiropas koledža Brigē (1973–1974); otrais valsts eksāmens (Frankfurtē pie Mainas, 1976); darbinieks un advokāts Federālajā Darba birojā (1976); tiesnesis Darba tiesā (Hesenes federālā zeme, 1977–1993); lektors *Fachhochschule für Sozialarbeit* Frankfurtē pie Mainas un *Verwaltungsfachhochschule* Visbādenē (1979–1990); valsts eksperts Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskajā dienestā (1993–1996 un 2001–2005); sociālo lietu atašejs Vācijas Federatīvās Republikas vēstniecībā Madridē (1996–2001); tiesnesis Frankfurtes pie Mainas Darba tiesā (no 2005. gada februāra līdz septembrim); kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Maria Isabel Rofes i Pujol [Marija Izabela Rofesa i Puhola]

Dzimusi 1956. gadā; tiesību zinātņu studijas (*licenciatura en derecho*, Barselonas Universitāte, 1981); specializācija starptautiskajās komerciesībās (Meksika, 1983); Eiropas integrācijas studijas (Barselonas Tirdzniecības palāta, 1985) un Kopienų tiesību studijas (*Escola d'Administració Pública de Catalunya*, 1986); *Generalitat de Catalunya* ierēdne (Rūpniecības un enerģētikas ministrijas Juridiskā dienesta locekle, no 1984. gada aprīļa līdz 1986. gada augustam); Barselonas Advokātu kolēģijas locekle (1985–1987); Eiropas Kopienų Tiesas Pētniecības un dokumentācijas direkcijas administratore, pēc tam – galvenā administratore (1986–1994); Tiesas locekļa palīdzē (ģenerālvokāta Ruisa Harabo Kolomera [*Ruiz Jarabo Colomer*] palīdzē no 1995. gada janvāra līdz 2004. gada aprīlim, tiesneša U. Lehmusa [*U. Löhms*] palīdzē no 2004. gada maija līdz 2009. gada augustam); *Barselonas Universitat Autònoma* Juridiskās fakultātes lektore Kopienų strīdu jomā (1993–2000); vairākas publikācijas un kursi Eiropas sociālo tiesību jomā; Kopienų Augu šķirņu biroja Apelācijas padomes locekle (2006–2009); kopš 2009. gada 7. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnese.

Ezio Perillo [Ecio Perillo]

Dzimis 1950. gadā; tiesību zinātņu doktors un Padujas Advokātu kolēģijas loceklis; asistents un vēlāk pētnieks Padujas Universitātes Juridiskajā fakultātē civiltiesību un salīdzinošo tiesību jomā (1977–1982); Kopienų tiesību lektors Eiropas koledžā Parmā (1990–1998) un Padujas Universitātes (1985–1987), Mačeratas Universitātes (1991–1994), Neapoles Universitātes (1995) un Milānas Valsts universitātes (2000–2001) juridiskajās fakultātēs; Padujas Universitātes "Master in European integration" zinātniskās komitejas loceklis; Eiropas Kopienų Tiesas ierēdnis, Bibliotēkas, pētniecības un dokumentācijas direkcija (1982–1984); ģenerālvokāta Dž. Federiko Mančīni [*G. Federico Mancini*] palīgs (1984–1988); Eiropas Parlamenta ģenerālsēkretāra Enriko Vinči [*Enrico Vinci*] juriskonsults (1988–1993); šajā pašā iestādē – Juridiskā dienesta nodaļas vadītājs (1995–1999); Likumdošanas un samierināšanas lietu, iestāžu savstarpējo attiecību un attiecību ar valstu parlamentiem direktorāta direktors (1999–2004); Ārējo attiecību direktorāta direktors (2004–2006); Juridiskā dienesta Likumdošanas jautājumu direktorāta direktors (2006–2011); vairāku publikāciju par Itālijas civiltiesībām un Eiropas Savienības tiesībām autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

René Barents [Renē Barents]

Dzimis 1951. gadā; tiesību zinātņu maģistrs, specializētais ekonomikas maģistrs (Roterdamas Erasma universitāte, 1973); tiesību zinātņu doktors (Utrehtas Universitāte, 1981); Eiropas tiesību un starptautisko ekonomikas tiesību pētnieks (1973–1974) un Eiropas tiesību un ekonomikas tiesību docents Utrehtas Universitātes Eiropas institūtā (1974–1979) un Leidenes Universitātē (1979–1981); tiesas locekļa palīgs Eiropas Savienības Tiesā (1981–1986), Eiropas Savienības Tiesas Civildienesta tiesību nodaļas vadītājs (1986–1987); Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1987–1991); tiesas locekļa palīgs Eiropas Savienības Tiesā (1991–2000); Eiropas Savienības Tiesas Pētniecības un dokumentācijas direkcijas nodaļas vadītājs (2000–2009) un Eiropas Savienības Tiesas Pētniecības un dokumentācijas direkcijas direktors (2009–2011); Eiropas tiesību profesors (1988–2003) un goda profesors (kopš 2003. gada) Māstrihtas Universitātē; Hertogenbosas Apelācijas tiesas padomnieks (1993–2011); Nīderlandes Karaliskās zinātņu akadēmijas loceklis (kopš 1993. gada); vairāku publikāciju par Eiropas tiesībām autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Kieran Bradley [Kierans Brādlijs]

Dzimis 1957. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (*Trinity College*, Dublina, 1975–1979); senatores Mērijas Robinsones [*Mary Robinson*] palīgs pētniecības jautājumos (1978–1979 un 1980); “Pádraig Pearse” stipendiāts Eiropas koledžā (1979); Eiropas tiesību pēcdiploma studijas Eiropas koledžā (1979–1980); Kembridžas Universitātes maģistra grāds tiesību zinātnēs (1980–1981); praktikants Eiropas Parlamentā (Luksemburga, 1981); administrators Eiropas Parlamenta Juridiskās Komisijas sekretariātā (Luksemburga, 1981–1988); Eiropas Parlamenta Juridiskā dienesta loceklis (Brisele, 1988–1995); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1995–2000); Eiropas tiesību docents *Harvard Law School* (2000); Eiropas Parlamenta Juridiskā dienesta loceklis (2000–2003), pēc tam – nodaļas vadītājs (2003–2011) un direktors (2011); vairāku publikāciju autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Jesper Svenningsen [Džespers Sveningsens]

Dzimis 1966. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Candidatus juris*), Orhūsas universitāte (1989); advokāts praktikants Dānijas valdības juridiskā padomdevēja birojā (1989–1991); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1991–1993); uzņemts Dānijas Advokātu kolēģijā (1993); advokāts Dānijas valdības juridiskā padomdevēja birojā (1993–1995); lektors Eiropas tiesībās Kopenhāgenas universitātē; docents *Institut européen d'administration publique* (Luksemburgas filiāle), pēc tam – direktora vietas izpildītājs (1995–1999); EBTA Uzraudzības iestādes Juridiskā dienesta administrators (1999–2000); Tiesas ierēdnis (2000–2013); tiesas locekļa palīgs (2003–2013); kopš 2013. gada 7. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Waltraud Hakenberg [Valtraude Hakenberga]

Dzimusi 1955. gadā; tiesību zinātņu studijas Ratisbonnā un Ženēvā (1974–1979); pirmais valsts eksāmens (1979); pēcdiploma studijas Kopienų tiesībās Eiropas koledžā Brigē (1979–1980); tiesnese prakticante Ratisbonnā (1980–1983); tiesību zinātņu doktore (1982); otrais valsts eksāmens (1983); advokāte Minhenē un Parīzē (1983–1989); ierēdne Eiropas Kopienų Tiesā (1990–2005); tiesas locekļa palīdze Eiropas Kopienų Tiesā (tiesneša P. Janna [*P. Jann*] kabinets, 1995–2005); pasniedzēja vairākās universitātēs Vācijā, Austrijā, Šveicē un Krievijā; goda profesore Zāras [*Sarre*] Universitātē (kopš 1999. gada); dažādu juridisku komiteju, apvienību un kolēģiju locekle; vairākas publikācijas par Kopienų tiesību un tiesvedības jautājumiem; kopš 2005. gada 30. novembra – Civildienesta tiesas sekretāre.

2. Izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā 2014. gadā

2014. gadā Civildienesta tiesas sastāvā izmaiņu nav bijis.

3. Protokolārā kārtība

No 2014. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 30. septembrim

S. VAN RAEPENBUSCH, Civildienesta tiesas priekšsēdētājs
H. KREPPEL, palātas priekšsēdētājs
M. I. ROFES i PUJOL, palātas priekšsēdētāja
E. PERILLO, tiesnesis
R. BARENTS, tiesnesis
K. BRADLEY, tiesnesis
J. SVENNINGSEN, tiesnesis

W. HAKENBERG, sekretāre

No 2014. gada 1. oktobra līdz 2014. gada 31. decembrim

S. VAN RAEPENBUSCH, Civildienesta tiesas priekšsēdētājs
R. BARENTS, palātas priekšsēdētājs
K. BRADLEY, palātas priekšsēdētājs
H. KREPPEL, tiesnesis
M. I. ROFES i PUJOL, tiesnese
E. PERILLO, tiesnesis
J. SVENNINGSEN, tiesnesis

W. HAKENBERG, sekretāre

4. Bijušie Civildienesta tiesas locekļi

Kanninen Heikki (2005–2009)

Tagaras Haris (2005–2011)

Gervasoni Stéphane (2005–2011)

Boruta Irena (2005–2013)

Priekšsēdētājs

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C – Civildienesta tiesas darbības statistika

Civildienesta tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)

Ierosinātās lietas

2. Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām atbildētājām iestādēm (2010–2014)
3. Tiesvedības valoda (2010–2014)

Pabeigtās lietas

4. Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2014)
5. Iznākums (2014)
6. Pagaidu noregulējums (2010–2014)
7. Tiesvedības ilgums mēnešos (2014)

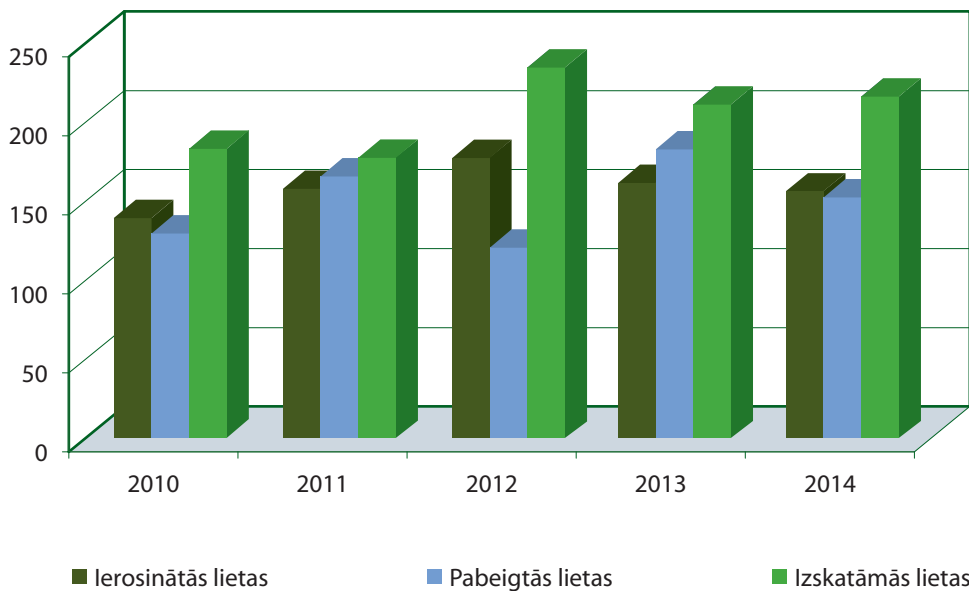
Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās

8. Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)
9. Prasītāju skaits (2014)

Dažādi

10. Civildienesta tiesas nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības Vispārējā tiesā (2010–2014)
11. Vispārējā tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2010–2014)

1. *Civildienesta tiesas vispārējā darbība* lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2010–2014)

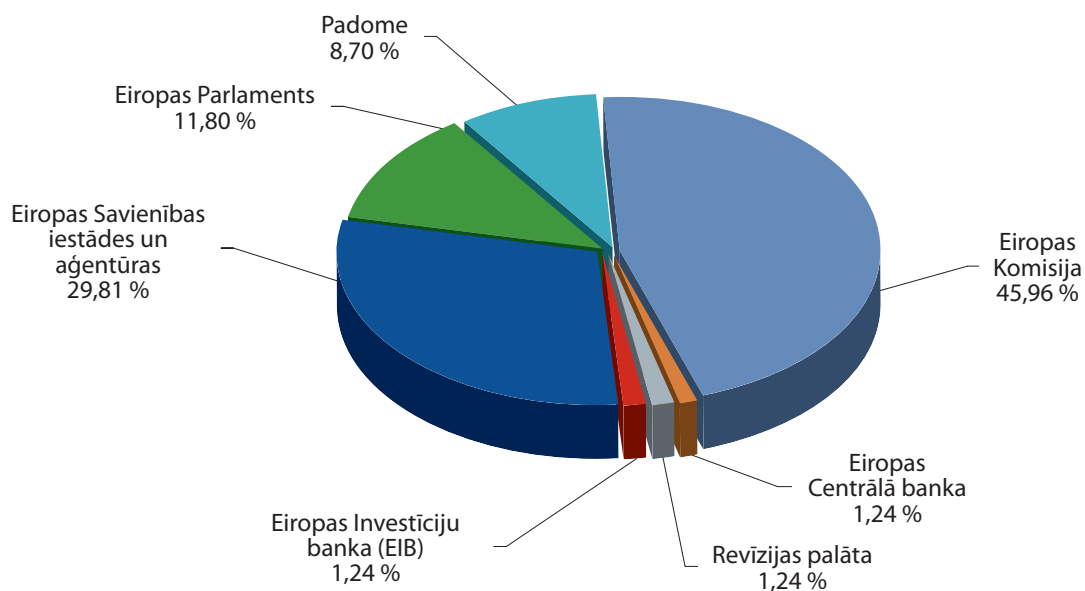
	2010	2011	2012	2013	2014
Ierosinātās lietas		159	178	160	157
Pabeigtās lietas		166	121	184	152
Izskatāmās lietas		178	235	211	216 ¹

Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

¹ No kurām 99 lietas ir apturētas.

2. Ierosinātās lietas – Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām atbildētājām iestādēm (2010–2014)

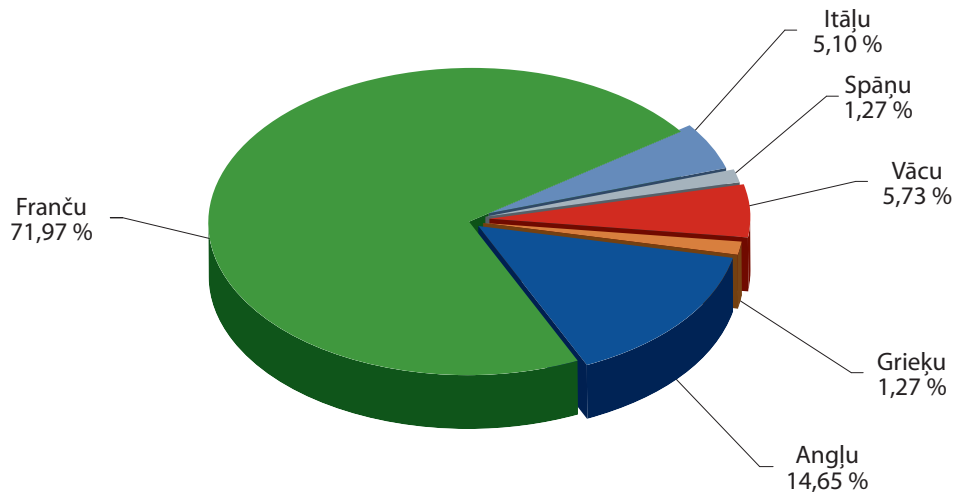
2014. gadā ierosināto lietu skaits procentos

	2010	2011	2012	2013	2014
Eiropas Parlaments	9,35 %	6,29 %	6,11 %	5,66 %	11,80 %
Padome	6,47 %	6,92 %	3,89 %	3,77 %	8,70 %
Eiropas Komisija	58,99 %	66,67 %	58,33 %	49,69 %	45,96 %
Eiropas Savienības Tiesa	5,04 %	1,26 %		0,63 %	
Eiropas Centrālā banka	2,88 %	2,52 %	1,11 %	1,89 %	1,24 %
Revīzijas palāta		0,63 %	2,22 %	0,63 %	1,24 %
Eiropas Investīciju banka (EIB)	5,76 %	4,32 %	4,44 %	5,03 %	1,24 %
Eiropas Savienības iestādes un aģentūras	11,51 %	11,40 %	23,89 %	32,70 %	29,81 %
Kopā	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Ierosinātās lietas – Tiesvedības valoda (2010–2014)

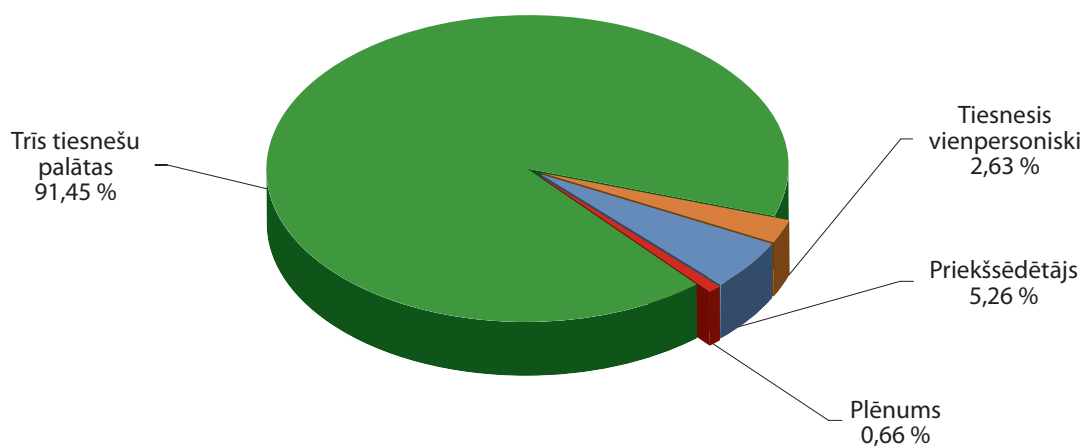
Sadalījums 2014. gadā

Tiesvedības valoda	2010	2011	2012	2013	2014
Bulgāru			2		
Spāņu	2	2	3		2
Sācu	6	10	5	2	9
Grieķu	2	4	1	4	2
Angļu	9	23	14	26	23
Franču	105	87	108	95	113
Itāļu	13	29	35	21	8
Ungāru		1			
Holandiešu	2	1	6	12	
Poļu		1	2		
Rumāņu			2		
Slovāku		1			
Kopā	139	159	178	160	157

Tiesvedības valoda ir valoda, kādā uzsākta tiesvedība, nevis prasītāja dzimtā valoda vai pilsonības valoda.

4. *Pabeigtās lietas – Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2014)*

	Spriedumi	Rīkojumi par lietas izslēgšanu no reģistra pēc izliguma ¹	Citi rīkojumi, ar kuriem ir izbeigta tiesvedība	Kopā
Plēnums	1			1
Trīs tiesnešu palātas	64	11	64	139
Tiesnesis vienpersoniski	3	1		4
Priekšsēdētājs			8	8
Kopā	68	12	72	152

¹ 2014. gadā bija vēl 14 mēģinājumi panākt izligumu pēc Civildienesta tiesas iniciatīvas, kuros izligums netika panākts.

5. Pabeigtās lietas – Iznākums (2014)

	Spriedumi		Rikojumi				Kopā
	Pilnībā vai daļēji apmierinātas prasības	Prasības, kas noraidītas pilnībā, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	[Acīmredzami] nepieņemamas vai nepamatotas prasības/ pieteikumi	Izligumi, kas noslēgti pēc iztiesāšanas sastāva iesaišīšanās	Izslēgšana no reģistra cita iemesla dēļ, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošana atpakaļ	Pilnīgi vai daļēji apmierināti pieteikumi (sevišķā tiesāšanas kārtībā)	
Atalgojums un pabalsti	4	7	3	2	3		19
Darba apstākļi / Atvaļinājumi			2				2
Darbinieka līguma izbeigšana vai nepagarināšana	3	11	3	4	2		23
Disciplinārlietas	1	1					2
Iecelšana amatā / Atkārtota iecelšana amatā	1	2		1			4
Konkurss	1	2	2				5
Novērtējums / Paaugstināšana amatā	5	6	2	1	2		16
Pensijas un invaliditātes pabalsti	1	1	4				6
Pieņemšana darbā / Iecelšana amatā / Klasificēšana pakāpē	4	5	1		1		11
Sociālais nodrošinājums / Arodslimības / Negadījumi		1	1	1	3		6
Citi	3	9	15	3	4	24	58
Kopā	23	45	33	12	15	24	152

6. *Pagaidu noregulējums (2010–2014)*

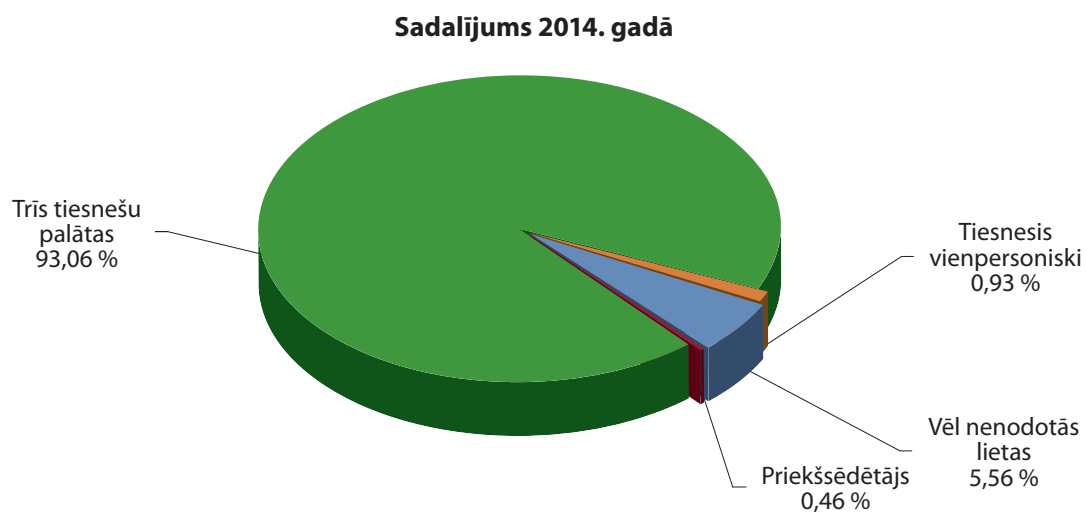
Pabeigtās pagaidu noregulējuma lietas		Iznākums		
		Pilnīga vai daļēja apmierināšana	Noraidīšana	Lietas izslēgšana no reģistra
2010	6		4	2
2011	7		4	3
2012	11		10	1
2013	3		3	
2014	5	1	4	
Kopā	32	1	25	6

7. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2014)*

Pabeigtās lietas		Vidējais ilgums	
		Visas tiesvedības ilgums	Tiesvedības ilgums, neieskaitot tiesvedības iespējamās apturēšanas ilgumu
Spriedumi	68	17,3	17,1
Rikojumi	84	10,7	9,1
Kopā	152	13,7	12,7

Termiņi ir izteikti mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

8. *Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2010–2014)*

	2010	2011	2012	2013	2014
Plēnums	1		1	1	
Priekšsēdētājs	1	1		2	1
Trīs tiesnešu palātas	179	156	205	172	201
Tiesnesis vienpersoniski		2	8	3	2
Vēl nenodotās lietas	4	19	21	33	12
Kopā	185	178	235	211	216

9. *Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Prasītāju skaits*

Izskatāmās lietas, kurās 2014. gadā bija vislielākais prasītāju skaits

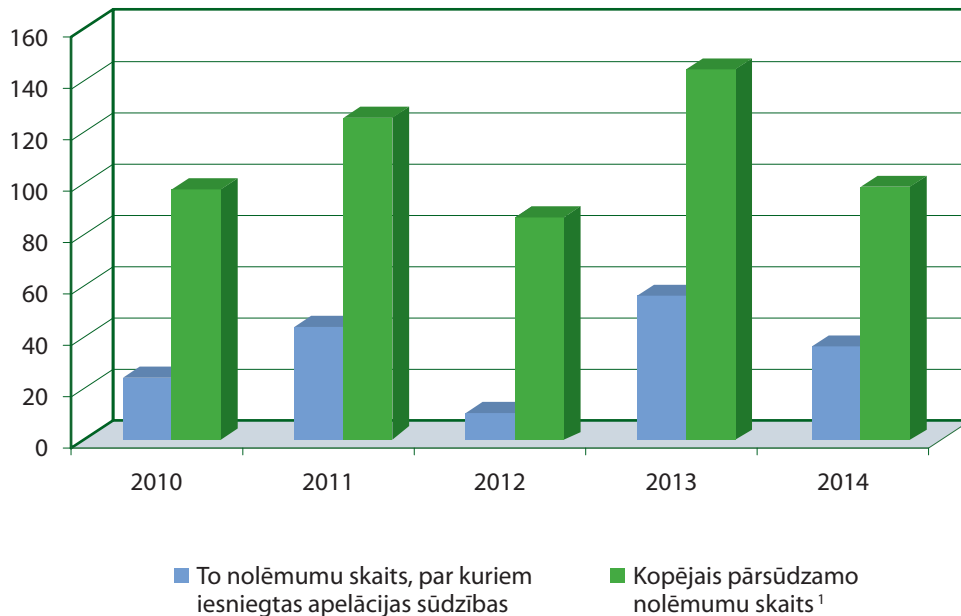
Prasītāju skaits	Jomas
486	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – Ikgadēja algu korekcija
484	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – Jaunā snieguma sistēma – Prēmiju piešķiršana
451	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – EIB atalgojuma un algu palielināšanas sistēmas reforma
35	Civildienesta noteikumi – Lietas nodošana atpakaļ pēc Vispārējās tiesas sprieduma pārskatīšanas – EIB – Pensijas – 2008. gada reforma
33	Civildienesta noteikumi – EIB – Pensijas – Pensiju sistēmas reforma
30	Civildienesta noteikumi – Eiropas Investīciju fonds (EIF) – Atalgojums – Ikgadēja algu korekcija
29	Civildienesta noteikumi – Eiropas Investīciju fonds (EIF) – Atalgojums – EIF atalgojuma un algu palielināšanas sistēmas reforma
26 (4 lietas)	Civildienesta noteikumi – Civildienesta noteikumi – 2014. gada 1. janvāra Civildienesta noteikumu reforma – Jaunie noteikumi ceļa izdevumu no dienesta vietas līdz izcelsmes vietai aprēķināšanai – Saikne starp šī pabalsta piešķiršanu un ekspatrianta vai ārvalstnieka statusu – Ceļā pavadītā laika atcelšana
25	Civildienesta noteikumi – Paaugstināšana amatā – 2010. un 2011. gada paaugstināšana amatā – Paaugstināšanas amatā sliekšņu noteikšana
20	Civildienesta noteikumi – Civildienesta noteikumi – 2014. gada 1. janvāra Civildienesta noteikumu reforma – Jaunie noteikumi par karjeru un paaugstināšanu amatā – Klasifikācija par “vecāko administratoru pārejas posmā” – Atšķirīga attieksme pret vienas un tās pašas pakāpes (AD 13) juristiem Eiropas Komisijas Juridiskajā dienestā – Vienlīdzīgas attieksmes princips

Ar terminu “Civildienesta noteikumi” tiek apzīmēti Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība.

Kopējais prasītāju skaits visās izskatāmajās lietās (2010–2014)

	Kopējais prasītāju skaits	Kopējais izskatāmo lietu skaits
2010	812	185
2011	1006	178
2012	1086	235
2013	1867	211
2014	1902	216

10. *Dažādi* – Civildienesta tiesas nolēmumi, kuri pārsūdzēti Vispārējā tiesā (2010–2014)

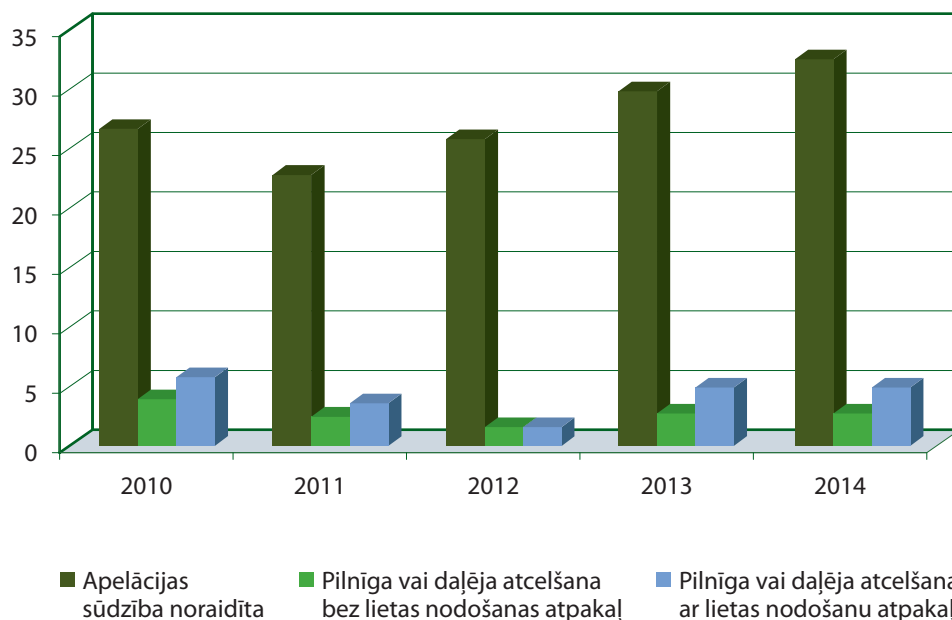

	To nolēmumu skaits, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits ¹	To nolēmumu skaits procentos, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības ²
2010	24	99	24,24 %
2011	44	126	34,92 %
2012	11	87	12,64 %
2013	56	144	38,89 %
2014	36	99	36,36 %

¹ Attiecīgajā gadā pasludinātie vai pieņemtie spriedumi un rīkojumi, ar kuriem prasības atzītas par nepieņemamām, acīmredzami nepieņemamām vai acīmredzami nepamatotām, rīkojumi par pagaidu neregulējumu, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai par pieteikuma par iestāšanos lietā noraidīšanu.

² Šis skaits procentos par attiecīgo gadu var neatbilst attiecīgajā gadā pieņemto nolēmumu, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzību, skaitam, jo apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš var ilgt divus kalendāros gadus.

11. *Dažādi* – Vispārējā tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Apelācijas sūdzība noraidīta	27	23	26	30	33
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	4	3	2	3	3
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	6	4	2	5	5
Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas			3		1
Kopā	37	30	33	38	42

KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:
Eiropas Savienības pārstāvniecībās
(http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību
(http://europa.eu/europedirect/index_lv.htm)
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanīšana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

(*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

■ Publikāciju birojs

